

Homeras

ODISĖJA

Pirma giesmė

DIEVŲ SUSIRINKIMAS.

ATĖNĖS PATARIMAI TELEMACHUI

Vyrą pašlovinki, Mūza, per negandus ėjusį drąsiai,
Vėtrų blaškytą ilgai, kai šventąją Troją išgriovė.

Daugio žmonių miestus jis aplankė, jų papročius matė
Ir vandenynuos plačiuos su pavojumi rungės ne kartą
⁵ Dėlei gyvybės savos ir dėl bendražygių grįžimo.

Betgi išsaugoti jų nevaliojo, nors troško širdingai.

Per šventvagystę nelemtą visi ligi vieno pražuvo:

Baisūs kvailiai! Jie Helijo, dievo padangių aukščiausio,
Jaučius suvalgė, ir tas jiems atėmė grįžtamą dieną.

¹⁰ Visa tai, Dzeuso duktė, mums teikis dabar pagiedoti.

Taigi jau tuosyk visi, kas liūdno žuvimo išvengė,

Buvo namie¹, iš karo vargų ir marių ištrūkę.

Vieną tik jį, namų ir žmonos pasiilgusį baisiai,

Laikė galingoji nimfa Kalipsė, deivė šviesioji,

¹⁵ Išgaubtaskliautėj oloj, norėjo, kad būtų jos vyru.

O kai atėjo diena, nepaliaujamai metams beplaukiant²,

Toji, kurią dievai jam lėmė sugrįžt į tėvynę,

Savo Itakę, bėdų nė tuomet jis dar neišvengė,

Nors ir pasiekęs savus³. Dievams jau visiems jo pagailo,

²⁰ Be Poseidono, kuris ant garbingo, šviesaus Odisėjo

Rūstavo be atlydos⁴, kol tas į gimtinę sugrįžo.

O Poseidonas šaly tolimų etiopų⁵ viešėjo,

Tų etiopų, kurie perpus pasiskyrę gyvena

Žemės kraštuos: kur pateka saulė ir kur nusileidžia.

²⁵ Meiliai priimdamas jaučių ir avinų hekatombę,

Linksmas sėdėjo puotoj Poseidonas. Dievai jau tuo tarpu

Dzeuso galingojo rūmuos visi susirinko tarybon.

Pirmas į juos prabilo dievų ir žmonių visų tėvas.

Atminė savo širdy jisai mat beydį Aigistą,

³⁰ Užmuštą lygiai garsaus Agamemnonido Oresto.

Tai prisiminęs, dabar kalbėjo dievams nemirtingiems:

¹ 11–12. ...tuosyk visi... / Buvo namie... – visi kiti graikų didvyriai, kurie dalyvavo žygyje prieš Troją ir nežuvo nei kovoje, nei kelionėje, grįždami namo.

² 16. O kai atėjo diena, nepaliaujamai metams beplaukiant... – Dvidešimtieji metai nuo Odisėjo išvykimo į karą, dešimtieji nuo Trojos paėmimo.

³ 18–19. ...bėdų... neišvengė, / Nors ir pasiekęs savus. – Čia užsimenama apie Odisėjo kovą su Penelopės jaunikiais.

⁴ 20–21. Be Poseidono, kuris... / Rūstavo be atlydos... – Poseidonas pyksta dėl to, kad Odisėjas apakino jo sūnų – kiklopą Polifemą (IX g.).

⁵ 22. ...šaly tolimų etiopų... – Etiopai – t. y. žmonės saulės nudegintais veidais; graikų manymu, jie gyveno žemės pakraščiuose, ten, kur saulė žemai (tolimuose rytuose ir tolimuose vakaruose). Poseidonas, kaip matyti iš V g. 282 eil, nukeliavo pas rytinius etiopus.

„Oi, kad žinotumėt jūs, dievus kaip kaltina žmonės!
Sako, nuo mūsų vargai jų pareiną, tačiau iš tikrųjų
Patys kaltybėm didžiom bėdas ant savęs užsitraukia,
³⁵ Štai kaip Aigistas dabar: prieš mūsų valią Atrido
Žmoną jis vedė, o patį namo pareinant nužudė,
Nors ir žinojo pražūsiąs dėl to, mes aiškiai jam sakėm,
Siuntę Hermėją pas jį, akyląjį Argžudį greitą, –
Kad neišdrįstų žudyt ir sau jo žmonos neviliotų,
⁴⁰ Nes už Atridą jis keršto rūstaus susilauks iš Oresto,
Kai tik tasai subręs ir tėviškės ims reikalauti.
Taip jam pasakė Hermėjas, tačiau geranoriško žodžio
Negi paklausė Aigistas. Ir štai sumokėjo už viską“.
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
⁴⁵ „O mūsų tėve Kronide, karalių galingas valdove!
Aišku, pelnytos bausmės susilaukė Aigistas ir žuvo.
Taip tegu žūsta visi, kas tokį darbą padaro!
Bet man širdis tebeptyšta dėl Odisėjo protingo,
Vargšo, kuris, nuo savųjų atskirtas, sielvartus kenčia
⁵⁰ Vienas tarp marių, saloj, pačiam vidury vandenyno.
Giriom apaugus sala, ten rūmuose deivė gyvena,
Pikto Atlanto duktė⁶, Atlanto, kurs žino kiekvieną
Jūrų plačiųjų bedugnę ir, savo pečiais pakylėjęs,
Laiko aukštuosius stulpus, kurie dangų skiria nuo žemės.
⁵⁵ Jojo duktė nenustojantį dūsaut laiko jį, vargšą,
Žodžiais ramina meiliais ir, visaip įtaikaudama, uoliai
Stengias, kad jis pamirštų gimtinę. Tačiau Odisėjas
Trokšta išvysti aukštai į dangų pakilusį dūmą
Žemės gimos – ir tada jau numirti. O tavo krūtinėj
⁶⁰ Nesuminkštėja širdis, Olimpieti. Ar tau Odisėjas
Meilės nerodė, kada prie argiečių laivų atnašavo
Trojoj plačioj? Kodėl ant jo taip rūstauji, tėve?“
Jai debesų atvartytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Mano dukrele, koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko?
⁶⁵ Kaip aš galėčiau pamiršt Odisėją, dievišką vyrą?
Jis gudrumu pralenkia visus ir aukų nešykštėjo
Dėti galingiems dievams, plačiųjų padangių valdovams?
Tik Poseidonas, žemės plakėjas, be perstojo tūžta
Vis už kiklopą, kuriam Odisėjas išdegino akį, –
⁷⁰ Lygų dievams Polifemą, kurio galybė didesnė
Užū kiklopų kitų. Pagimdė jį nimfa Toosė,
Forkino seno duktė, plynųjų marių seniūno,
Apvaliaskliautėj oloj Poseidono meilę patyrus.
Matot, dėl ko Poseidonas, galingas žemės plakėjas,
⁷⁵ Gena nuo žemės gimos Odisėją, nors jo nenužudė.

Taigi dabar visi mes imkime ir pasvarstykim,
Kaip jam sugrįžti namo. Reikės Poseidonui rūstybę
Mesti nenorom šalin: amžinai negalės gi jis vienas
Eiti prieš valią visų ir pykt ant dievų nemirtingų“.

⁸⁰ Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tėve mūsų Dzeuse Kronide, karalių galingas valdove!

Jeigu dabar laimingieji dievai maloniai sutinka,
Kad Odisejas protingas sugrįžtų į savo pastogę, –
Nieko nelauk, Hermėją, žinionėšį Argžudį greitą,

⁸⁵ Mes į Ogigijos salą pasiųskim, kad jis gražiakasei
Nimfai praneštų tuojau neatšaukiamą mūsų sprendimą
Dėl Odisejo kantraus: jam leidžiama grįžt į gimtinę.

Aš tuo metu nuskrisiu Itakėn, surasiu jo sūnų
Ir, pakalbėjus su juo, į širdį jam drąsą įkvėpsiu,

⁹⁰ Kad, suvadinęs garbiniuotgalvių achajų vyriją,
Tuoj atsakytų ryžtingai jaunikiams, kurie nesiliauja
Šleivakojus galvijus ir avis jo plovę be skaičiaus.

Aš jį nusiųsiu, be to, į Spartą ir Pilą smiltingą⁷
Pasiteirauti dėl tėvo grįžimo, gal gaus ką išgirsti

⁹⁵ Ir sau garbės daugiau žmonėse galės įsigyti“.
Šitai pasakius, po kojų gražius sandalus pasirišo,

Jie iš ambrosijos buvo ir aukso ir nešė su vėjais
Ją per plačiąsias marias ir per krašto neturinčią žemę.

Rankon pasiėmė ietį galingą su vario viršūne,

¹⁰⁰ Tvirtą, didžiulę ir sunkią, kuria išguldo didžiausius
Vyrų pulkus, kai duktė galingojo tėvo įniršta⁸.

Skrido pakilus dabar nuo aukšto Olimpo viršūnės

Ir nusileido Itakėj prie durų šviesaus Odisejo,

Tiesiai ant priebučio slenksčio, su vario ietimi rankoj,

¹⁰⁵ Virtus senu bičiuliu Mentu, tafiečių karalium.

Penkta giesmė

ODISEJO PLAUSTAS

Suopių greitų ir apuokų, ir ilgaliežuvių pajūrio
Varnų, kurios diena iš dienos darbuojas ant marių.

Prie gaubtaskliautės olos, ūgius toliausiai nutiesę,
Vynuogės vešlios kerojo, ir sviro jų kekės prisirpę.

⁷⁰ Keturios versmės viena prie kitos kaip krištolas sruvo,
Liejos upeliai iš jų, į priešingą pusę kiekvienas.

---

⁶ 52. *Pikto Atlanto duktė* – Kalipsė.

⁷ 93. *Aš jį nusiųsiu... į Spartą ir Pilą smiltingą...* – Telemacho kelionė į Spartą ir Pilą iš esmės betikslė, nes jis ten nieko tikro nesužino apie savojo tėvo grįžimą, o skaitytojas jau yra apie tai sužinojęs. Todėl ir reikalingas papildomas jo kelionės motyvavimas – kad „garbės daugiau žmonėse“ įsigytų.

⁸ 96–101. *Šitai pasakius...* – Šios eilutės jau senovėje buvo laikomos interpoliacija. 96–98 eilutės nevykusiai kartoja V g. 44–45 eil., priskirdamos Atėnei aukso sandalus – Hermėjo atributą. 99–101 eil. kelia abejonių todėl, kad galingą ietį Atėnė paprastai ima vykdamą į kovą; kai ji atvyksta pas Telemachą, pasivertusi Mentu, rankose laiko paprastą ietį (104 eil.).

Pievos žaliavo, našlaičių tirštai ir bitūnių prižėlę,
Pilnos žiedų. Atėjęs į ten, nemirtingasai dievas
Turi pamatęs nustebt ir savo širdy pasidžiaugti.

⁷⁵ Taigi ir Argžudis greitas sustojo dabar ir nustebo.

O kai jau viskuo širdy jis atsigėrėjo lig sočiai,

Įžengė drąsiai olon. Į jį atsigrėžusi veidu

Ir pastebėjus, pažino Kalipsė, deivė šviesioji:

Vienas kitą gerai pažįsta dievai nemirtingi,

⁸⁰ Nors ir atokiai vieni nuo kitų stovėtų jų rūmai.

Bet Odisėjo, drąsaus margaminčio, viduj jis nerado.

Tas mat raudėjo pajūry sėdėdamas, kaip ir kas dieną.

Verkė graudingu balsu ir atodūisiais širdį sau guodė,

Ašarų pilnas akis į marias plynąsias įbedęs.

⁸⁵ Tuotarp Kalipsė, deivė šviesioji, paklausė Hermėją,

Jį pasodinus pirmiau į gražią, blizgančią krasę:

„Ir pas mane pagaliau atėjai, auksalazdi Hermėjau,

Garbę ir man padarei! Lig šiol dar buvai vis nebuvęs!

Ko gi norėsi, sakyk. Man liepia širdis padaryti,

⁹⁰ Jei sugebėsiu tiktai ir jeigu tai galimas daiktas.

Slinkis arčiau prie skobnių, tave pamylėsiu kaip svečią“.

Šitai sakydama, deivė skobnis prie svečio pastatė,

Prašė ambrosijos kąsti, raudono nektaro jam pylė.

Valgė ir gėrė gardžiai žinionešis Argžudis greitas.

⁹⁵ Prisivaišinęs ir širdį valgiu palepinęs sočiai,

Kreipėsi į šeimininkę ir šitokiais žodžiais prabilo:

„Klausi tu, deive, mane, koks reikalas šiandien atvarė.

Aš atvirai pasakysiu tau viską, kaip tu reikalauji:

Dzeusas man paliepė vykti, ir aš ne savo čia noru.

¹⁰⁰ Kas gi tau leisis patsai į kelionę per neišmatuotus

Vandenis sūrius? Arti juk nėra gyvenamų vietų,

Kur trumpaamžiai dievams šventas hekatombes aukoja.

Bet neįmanomas daiktas, kad Dzeuso egidvaldžio valiai

Priešintų kitas koks dievas ir jos išdrįstų nevykdyt.

¹⁰⁵ Sako, jog čia pas tave gyvenęs vyras kažkokis,

Nelaimingiausias iš tų, kurie dėl Priamo tvirtovės

Kovės devynetą metų, paskui ją išgriovė ir grįžo

Savo šalin, tačiau kažin kuo nusidėjo Atėnei,

Toji, paleidusi vėją, bangas lig padangių pakėlė.

¹¹⁰ Daugelis vyrų narsių tuomet nuskendo per audrą,

Vieną tik jį ligi čion atvarė vilnys ir vėjai.

Dzeusas įsako dabar, nelaukus nieko, paleisti.

Jis čia neturi, toli nuo savųjų, galvą padėti,

Jam pažadėta lemties artimuosius išvysti ir savo

¹¹⁵ Aukštastogius namus, ir mielą tėviškės žemę“.

Taip jis pasakė. Apstulbo Kalipsė, deivė šviesioji,

Ir, atsakydama jam, sparnuotais žodžiais prabilo:
„O jūs beširdžiai dievai! Pavydinkai patys pirmieji!
Baisiai jums gaila, jei deivė kuri sau žmogų suranda
¹²⁰ Ir atvirai su juo kaip su mylimu vyru gyvena.
Kai Orioną antai Aušra rožiapirštė pamilo,
Tolei jūs jai pavydėjot, dievai, gyvenantys laimėj,
Kolei Ortigijoj ją auksasostė skaisti Artemidė
Savo beskausmėm strėlėm užpuolusi kartą nušovė.
¹²⁵ Arba gi štai Demetra gražiakasė: kada Jasionas
Ją sužavėjo ir jiedu pasidžiaugė meile, sugulę
Dirvoje, trissyk artoj, tuoj viską bematant suuodė
Dzeusas ir užmušė jį, paleidęs žėrintį žaibą.
Šiandien ir man pavydit, dievai, jūs vyro mirtingo.
¹³⁰ Aš juk išgelbėjau jį, įsitvėrusį dugno skeveldrų,
Kai žaižaruotu žaibu jų greitąjį laivą sudaužė
Dzeusas, nusiųsdamas jį į vidurį marių tamsiųjų.
Daugelis vyrų narsių tuomet nuskendo per audrą,
Ir tiktai vieną čionai atvarė vilnys ir vėjai.
¹³⁵ Jį pamylėjau karštai, globojau ir nuolat kalbėjau,
Jog nemirtingas jis bus ir senatvės nejaus jis per amžius.
Jei neįmanomas daiktas, kad Dzeuso egidvaldžio valiai
Priešintųs kitas koks dievas ir jos išdrįstų nevykdyt, –
Lai sau klajos, jei Dzeusas atgal panūdo išginti
¹⁴⁰ Jį į plynąsias marias. Bet aš negaliu išvaryti,
Nes ilgairklių laivų jis neturi nei vyro nė vieno,
Kurs jį lydėtų kelionėj per plačią keterą marių.
Aš tik galėčiau dabar jį pamokyt ir duot patarimą,
Kaip jam gyvam ir sveikam į tėviškės žemę sugrįžti“.
¹⁴⁵ Nimfai atsakė tuomet žinionešis Argžudis greitas:
„Leisk jam keliauti tuojau, bijoki Dzeuso rūstybės,
Kad neatkeršytų tau, supykęs už nepaklusnumą“.
Šitai pasakęs, išskrido žinionešis Argžudis greitas.
O gražiakasė nimfa, begal nusiminus, skubėjo
¹⁵⁰ Pas Odisėją daugmintį, nes priešintis Dzeusui pabūgo.
Rado jį sėdintį vieną pajūry. Nedžiūvo jam, vargšui,
Ašaros nuo skruostų, ir tirpo dienos gražiausios,
Ilgintis savo šalies, nes nimfa jam nepatiko.
Betgi nenorom turėjo prie jos miegoti kas naktį
¹⁵⁵ Jis plačiaskliautėj oloj, nejausdamas mylinčiai meilės.
O per dienų dienas ant akmens sėdėjo pakrantėj,
Verkė graudingu balsu ir atodūsiais širdį sau guodė,
Ašarų pilnas akis į marias plynąsias įbedęs.
Deivė šviesioji, prie jo prisiartinus, tarė maloniai:
¹⁶⁰ „Nebeliūdėki tu, vargše, taip baisiai ir sau nebetrumpink
Amžiaus dieny: netrukus tave ketinu aš paleisti.“

Tik, prisikirtęs pirmiau didžiulių sienojų, statykis
Plaustą erdvingą, viršuj sunerdamas atramas tvirtas,
Kad į miglotas marias galėtum leistis be baimės.
¹⁶⁵ Aš tau ir duonos kelionei, vandens, ir vyno raudono –
Visko pridėsiu gana, kad turėtum kuo alkį malšinti,
Ir aptaisysiu gražiai, ir vėją siūsiu patogų,
Idant tu gyvas ir sveikas į tėviškės žemę sugrįžtum,
Jei panorės to dievai, plačiųjų padangių valdovai,
¹⁷⁰ Galingesni už mane: jie viską sumano ir vykdo“.
Taip ji pasakė. Daug vargęs šviesus Odisėjas apstulbo
Ir, atsakydamas jai, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Kita kažką sumanei tu, deive, tiktai ne paleisti.
Tu gi man plaustu liepi štai perplaukti marių platybę,
¹⁷⁵ Baisią, bekraštę, kurią ir gaubtieji laivai greitairkliai
Perplaukia ne visuomet, nors Dzeuso vėjai nešėlsta.
Niekad be tavojo žodžio aš kojos nekelsiu į plaustą,
Jei nesiteiksi, deive, man priesaikos duoti didžiosios,
Jog negalvoji daugiau man nieko pikto daryti“.
¹⁸⁰ Taip jis pasakė. Prajuko Kalipsė, deivė šviesioji,
Meiliai paglostė ranka, vardu pavadino ir tarė:
„Tu gudragalvis esi, ir tau atsargumo netrūksta,
Žodį kiekvieną sakai, pirmiau pagalvojęs kaip reikia.
Bet tegu žemė žinos, dangus platusis virš žemės,
¹⁸⁵ Lygiai ir vandenys Stikso po žemėm – baisi ir didžiausia
Priesaika tai visagalių dievų, ir nūn tau prisiekiu –
Jog negalvoju daugiau tau nieko pikto daryti.
Bet aš kalbu ir galvoju dabar, susirūpinus baisiai,
Taip, kaip galvočiau, pati į tavo šit vietą patekus.
¹⁹⁰ Aš numanau gerai, kas teisinga, ir mano krūtinėj
Ne geležinė širdis ir svetimą vargą atjaučia“.
Taip jam viską pasakius, šviesioji deivė jį vedė
Žingsniais skubiais, šviesus Odisėjas jai įkandin ėjo,
Kol plačiaskliautėn olon parsirado deivė ir vyras.
¹⁹⁵ Jis atsisėdo krėslan, iš kurio neseniai tepakilęs
Buvo Hermėjas, jam deivė pridėjo valgio visokio
Valgyt ir gerti kiek nori, ką valgo žmonės mirtingi.
Ir ji pati atsisėdo prieš Odisėją garbingą.
Nimfai ambrosijos ir nektaro pastatė tarnaitės.
²⁰⁰ Ėmė jie rankom abudu valgius, ant skobnių išdėliotus.
O kada gėrimas jiems ir valgis padžiugino širdį,
Kalbą pradėjo tuomet šviesioji deivė Kalipsė:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Taip jau tu nori namo į mieląją tėviškės žemę
²⁰⁵ Nieko nelaukdamas grįžti. Keliauk laimingas ir sveikas!
Jeigu tu savo širdy žinotum vargus ir nelaimes,

Kiek tau žadėta išvargt pirmiau, nei gimtinėn sugrįši, –
Liktumei čia pas mane, namus prižiūrėtum šit mūsų
Ir nemirtingas būtum, nors baisiai nori išvysti
²¹⁰ Savąją žmoną, kurios tu ilgiesi naktį ir dieną.
Bet aš didžiuojuos garbe pranašesnė būti už jąją
Savo stuomens grakštumu bei ūgiu ir iš veido: negali
Juk mirtingoji žmona grožiu varžytis su deivėm”.
Jai atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
²¹⁵ „Deive galinga! Dėl to nesirūstink: aš kuo geriausiai
Pats suprantu ir žinau, kad protinga žmona Penelopė
Savo stuomens grakštumu ir ūgiu už tave bus menkesnė:
Ji – mirtingoji, o tu – nemirtinga ir niekad nesensi.
Vis dėlto aš geidžiu ir svajoju kasdien ir kas naktį
²²⁰ Grįžti greičiausiai namo ir dienos grįžimo sulaukti.
Jeigu skandintų vėl miglotoj jūroj koks dievas –
Aš sutinku pakentėt: išsverminga širdis man krūtinėj.
Daugel vargo mačiau ir nelaimių daug iškentėjau
Jūroje ir kovose. Kas bus – ir šiandien tebūna”.
²²⁵ Taip jis kalbėjo. O saulė jau leidos ir temti pradėjo.
Jiedu, į miegamą kampą olos gaubtaskliautės nuėję,
Džiaugėsi meile pernakt, gulėdami vienas prie kito.
O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito,
Tuoj Odisėjas chitoną ir chlainą virš jo užsivilko.
²³⁰ Nimfa sidabro spalvos drabužiu pasipuošė dailiai,
Išeiginiu, plonučiu, per liemenį jį pasijuosė
Juosta, auksais išrašyta, o galvą skraiste apsigobė.
Taisėsi šiandien jinai Odisėją šviesų išleisti.
Davė jam kirvį didžiulį, patogų rankoj laikyti,
²³⁵ Kaltą iš vario, dvejais ašmenim. Alyvmedžio seno
Buvo jo kotas, tvirtai įsodintas ir dailiai tašytas.
Davė ir vedegą, plačią ir aštrią, ir kelią parodė
Jam vidurin salos, kur augo medžiai išlakūs –
Tuopos, alksniai ir eglės, viršūnėm siekiančios dangų.
²⁴⁰ Buvo sausuolių tarp jų, taip derančių plaustui statyti.
Vietą parodžiusi jam, kur augo medžiai didžiausi,
Grįžo namo viena šviesioji deivė Kalipsė.
Ėmėsi kirst Odisėjas, ir darbas jam sekėsi greitai.
Dvidešimt medžių nuleido, paskui, nugenėjęs kiekvieną,
²⁴⁵ Ėmė tašyti sijas, įtempęs tiesiai virvelę.
Atnešė grąžtą tuomet šviesioji deivė Kalipsė.
Pragrėžė jis rąstus ir, vieną ant kito uždėjęs,
Rėmus sunėrė tvirtai ir sukalė medžio kuoleliais.
Kokio didumo dugną, statydamas erdvų ir talpų
²⁵⁰ Prekinį laivą, nubrėžia išmanantis darbą dailidė,
Tokio dydžio sau plaustą šviesus Odisėjas padarė.

Šonuos pastatė šulus pagrečiui per nedidelius tarpus,
O prie šulų drūčiausias šatras tam plaustui prisiuvo,
Stiebą iškėlė tuomet ir prie jo skersinį pritaisė.

²⁵⁵ Vairą padarė, be to, kad būtų kuo plaustą valdyti.

Šonus lig pat viršaus išpynė, karklų pripjovęs,
Kad neužtėkštų banga, ir sluogų prikrovė dėl svorio.

Drobės atnešus jam davė šviesioji deivė Kalipsė
Burėms plačioms pasisiūt, ir jis pasisiuvo jas dailiai.

²⁶⁰ Burėms pakelt ir nuleist virves įtaisė ant stiebo.

[...]

„Vargše tu, vargše! Dėl ko Poseidonas, žemės plakėjas,

³⁴⁰ Rūstauja taip ant tavęs ir siunčia visokias nelaimės?

Bet pražudyti tavęs negalės, nors baisiai norėtų.

Nūngi tu štai ką daryk, neišmanėlis man neatrodai:

Mesk nuo savęs rūbus ir plaustą vėjams paliki,

Lai sau jį svaido, o tu į jūrą šoki ir rankom

³⁴⁵ Irkis į žemę fajakų, kur tau išsigelbėt žadėta.

Kaspiną šitą štai imk ir perjuoski juo sau krūtinę,

Jis nemirtingas, galėsi mirties nebijoti nei skausmo.

O kai jau rankom tvirtai įsitversi žemę pasiekęs,

Mesk nusijuosęs atgal į tamsią jūrą nuo kranto,

³⁵⁰ Kiek pagalėsi toliau, tegu man grįžta jis vienas“.

Tarusi šiuos žodžius, jam kaspiną padavė deivė,

O ji pati pasinėrė atgal į šniokščiančią jūrą,

Virtusi vėl naru, ją vilnys juodos užklojo.

Daugel išvargęs šviesus Odisėjas ėmė dvejoti,

³⁵⁵ Ir, atsidusęs giliai, jis narsiajai širdžiai kalbėjo:

„Ir nelaimingas gi aš! Kad kartais man pinklių nepintų

Vėl kas dievų nemirtingų, mane viliodams nuo plausto.

Aš neklausysiu lengvai, nes savo akim pastebėjau –

Žemė dar baisiai toli, kur, sako, prieglaudą rasiąs,

³⁶⁰ O padarysiu kitaip, tai bus geriausia, atrodo:

Kol nepaleis sijų išklibę sąsparos visos,

Tol aš sėdėsiu čionai ir vargą kantriai kentėsiu.

O kai plaustą pabaigs ardyti mušdamos bangos –

Šoksiu ir plauksiu tuomet, nelaukdamas nieko geresnio“.

Kol jis tai svarstė širdy ir protu negalėjo nuspręsti,

Bangą užrito ūmai Poseidonas, žemės plakėjas,

Aukštą, didžiulę, ir ta jį nutėškė jūron nuo plausto.

Lygiai kaip vėjas smarkus pelų sudžiūvusių krūvą

Neša pastvėręs ir tie išlaksto ore po šapelį,

³⁷⁰ Lygiai taip sijos storiausios išlakstė. Tuomet Odisėjas,

Vieną apžergęs tvirtai, kaip raitelis žirgą ristūną,

Numetė tuoj drabužius, gražios Kalipsės duotuosius,

Kaspiną stvėrė skubiai ir perjuosė juo sau krūtinę.

Tuokart, išskėtęs rankas, stačiagalviais šoko į jūrą,
³⁷⁵ Plaukt pasiryžęs galop. Pamatė jį žemės plakėjas,
Galvą papurtė piktai ir taip širdy sau kalbėjo:
„Plūduriuok šitaip dabar ir vargą jūroj kentėki,
Kol prisikasi kada prie žmonių, Kroniono augintų.
Bet aš tikiuosi, jog tu nelaimių stoka nesiskūsi“.
³⁸⁰ Šitai pasakęs, užkirto rimbu žirgams gražiakarčiams
Ir į Aigas parvažiavo, kur stovi rūmai jo garsūs.
Tuosyk jau Dzeuso duktė Atėnė kitaip sugalvojo:
Vėjų kitų kelius, nelaukusi nieko, uždarė,
Liepė visiems nustoti lakstyt ir eiti ilsėtis,
³⁸⁵ Vien tik Borėjui greitam vilnis jį leido varyti,
Kol prisiirs ir pasieks fajakus, pamėgusius irklą,
Ainis dievų Odisėjas, nuo mirties ir kerių ištrūkęs.
Šitaip jį dvi naktis, dvi dienas be perstojo bangos
Mėtė ir blaškė, ne sykį mirtis akysna jam žvelgė.
³⁹⁰ O kai jau trečiąją dieną Aušra gražiakasė pagimdė,
Vėjas pradėjo lėtėt, tylą ir ramybę sugrįžo
Vėl į marias, ir jis netoliese žemę išvydo,
Kai apsidairė geriau, viršūnėj bangos pasistiepęs.
Kaip malonu vaikams, kad praėjo pavojus gyvybei
³⁹⁵ Tėvo, kuris, ligos paguldytas, sopulius kentė,
Žadą užkandęs ilgai, nes demonas sunkiai jį spaudė;
Šiandien jų džiaugsmui dievai iš negalės jį išvadavo, –
Taip Odisėjui smagu buvo žemę ir mišką regėti.
Yrės, kiek teko jėgų, kad koją iškeltų į krantą.
⁴⁰⁰ Kai atsirado nuo jo, kiek šaukiančio balsas nueina,
Užmas pasiekė ausis iš ten, kur jūroje uolos.
Mušė mat bangos didžiulės, pasiekę sausumą tvirtą,
Šniokšdamos baisiai iš tolo, ir viską putomis taškė.
Jokio nei uosto laivams, nei įlankos niekur nebuvo:
⁴⁰⁵ Uolos kaip mūrai aukšti ir plikos viršūnės stūksojo.
Vėl Odisėjui širdis sudrebėjo ir keliai palinko,
Ir, atsidusęs giliai, jis narsiajai širdžiai kalbėjo:
„Varge! Kai Dzeusas parodė man žemę, kurią pamatyti
Nebeturėjau vilties, kai perplaukiau marių bedugnę, –
⁴¹⁰ Niekur čia vietos nėra išlipti iš jūros pilkosios.
Stačios ir aukštos uolos pakrantėj, aplinkui vien bangos
Duždamos šniokščia, akmuo nuskalautas, kiek akys apmato –
Marių bedugnė gelmė, ir vietos niekur nerasi,
Kur atsistotum ant kojų ir nuo pražuvimo ištrūktum.
⁴¹⁵ Jeigu čia lipsiu kur nors, kad tik netėkštų į uolą
Griebus galinga vilnis, ir pastangos niekais nueitų.
Jeigu aš plauksiu toliau dar į priekį ir imsiu ieškoti
Įlankos marių kokios ir smėlio kranto lėkštesnio –

Baimę turiu širdy, kad manęs, aimanuojančio šitaip,
⁴²⁰ Vėtra pagrobus atgal nenuneštų į jūrą žuvingą
 Arba žuvies plačiažiotės baisios nepasiųstų iš jūros
 Dievas koks nors, garbi Amfitritė jų laiko be skaičiaus.
 Aš gi žinau, kaip žemės plakėjas manęs neapkenčia“.

Kolei jam šitokios mintys kamavo galvą ir širdį,
⁴²⁵ Tėškė aukštoji banga pagriebus į krantą uolotą.
 Būtų jam oda nuo kūno nunirus ir kaulai suknežę,
 Jeigu jo širdžiai nebūtų patarus šviesakė Atėnė.
 Rankom abiem už dantytos uolos stipriai nusitvėręs,
 Laikės dejuodamas tol, kol banga nuriedėjo per viršų.

⁴³⁰ Taip jis ištrūko iš jos. Tačiau kai ta atsimušus
 Šniokštė triukšmingai atgal, toli jį numetė jūron.
 Kaip ant kojyčių polipo, jėga iš urvo ištraukto,
 Lieka daugybė smulkių smulkutėlių smėlio grūdėlių –
 Taip jo odą dabar nuo pirštų tvirtųjų nuplėšė

⁴³⁵ Aštriosios uolos, o jį vilnis didžiulė prarijo.
 Būtų prieš valią lemties Odisėjas vargšas pražuvęs,
 Jeigu jo proto nebūtų apšvietus jautakė Atėnė.
 Vėlei išniręs viršun, kai banga kiek toliau nuriedėjo,
 Yrės atgal ir dairės į krantą, ar kur neužtikty

⁴⁴⁰ Įlankos marių kokios ir smėlio kranto lėkštesnio.
 Taip besiirdamas, žiotis lėtai banguojančios upės
 Priplaukė jis pagaliau, kur krantas buvo puikiausias:
 Žemas visai, be uolų, ir niekur neužpūtė vėjas.
 Dievą dabar prisiminęs, jis ėmė širdingai prašyti:

⁴⁴⁵ „O išklausyki, valdove, vis tiek, kas tu būtum, maldauju,
 Nuo Poseidono rūstaus plačiam vandenyne ištrūkęs.
 Nemirtingųjų dievų pagailos juk vertas kiekvienas,
 Kas į juos kreipias, blaškomas audrų, kaip aš va kreipiuosi
 Šiandien į tavo bangas ir puolu prie kelių pavargęs.

⁴⁵⁰ Pasigailėki, valdove, aš tavo pagalbos maldauju“.

Taip jis maldavo. Ir dievas bematant srovę sustabdė,
 Upėn pro žiotis įplaukus. Tuomet jo keliai sulinko,
 Rankos galingos nusviro, nes jūra pribaugė širdį,
⁴⁵⁵ Oda išbrinko visa, pro nosį ir burną jam sruvo
 Jūros vanduo čiurkšlėm, ir jis be kvapo ir žado
 Vargiai begyvas sukniubo: toks nuovargis apėmė visą.
 Kai atitoko jis kiek ir grįžo gyvybė į širdį,
 Kaspiną deivės tuojau, atsijuosęs sau nuo krūtinės,
⁴⁶⁰ Įmetė upėn, kuri paskui į marias įsilieja.
 Nunešė jį pasroviui vilnis, Inonė netrukus
 Rankom pastvėrė švelniom. Tada jis išlipo iš upės
 Ir, atsigulęs tarp nendrių, bučiavo penėtoją žemę,
 Dūsavo, nerimo pilnas, ir narsiajai širdžiai kalbėjo:

⁴⁶⁵ „Vai kad sulaukiau aš vargšas! O ką dar teks prigyventi?

Jeigu prie upės pernakt sėdėsiu šitaip be miego,
Ryto pikta pagela ir nuo pamario einantis rūkas
Kad nepribaigtų manęs, ir taip nusilpusio jūroj.
Auštant juk vėjas žvarbus pakyla ir pučia nuo upės.

⁴⁷⁰ Jeigu įkopčiau į kalvą, kur miškas pilnas pavėsio,
Ir tenai krūmuos tankiuos atsigulčiau, bematant apimtų
Miegas saldus, jei šaltis ir nuovargis leistų užmigti.
Betgi bijau, kad nebūčiau žvėrių laimikis ir grobis“.

Taip apsisvarstęs, nusprendė jis antrąją išeitį rinktis

⁴⁷⁵ Ir nuskubėjo miškan, kuris netoliese nuo upės
Buvo matyti ant kalno. Čionai užėjo du krūmus,
Augančius vietoj vienoj – tikrų ir laukinių alyvų.
Čia neužpūsdavo niekad drėgme alsuojantys vėjai
Ir neprašviesdavo saulė kaitri spinduliais sidabriniais,

⁴⁸⁰ Nei smarkiausias lietus nepralydavo: taip susipyne
Buvo tie krūmai abu. Įlindęs tarp jų, Odisėjas
Rankom savosiom darbščiom pasidarė guolį nesunkiai,
Platų, patogų, nes lapų krūva gulėjo didžiausia.

Pora ar trejetas vyrų juose pasislėpti galėjo

⁴⁸⁵ Žiemą nuo šalčio nakčia, kai spigina negailestingai.
Juosius pamatęs, daug vargęs šviesus Odisėjas nudžiugo,
Gulė krūvos vidurin ir lapais storai apsiklojo.

Ir kaip žmogus nuodėgulį kiša į pelenus pilkus
Lauko gale tolimam, kur kaimynas joks negyvena,

⁴⁹⁰ Saugo sau gyvą žariją, kad skolintis jos nereikėtų, –
Taip į lapus Odisėjas įlindo. Šviesakė Atėnė
Miegą jam tuoj ant akių užleido, kad jis atsigautų
Iš nuvargimo greičiau, sudėjęs mielas blakstienas.

Šešta giesmė

ODISĖJAS ATVYKSTA PAS FAJAKUS

Taip ir užmigo tenai daug vargęs šviesus Odisėjas,
Nusikamavęs, ilgai nemiegojęs. Tuo tarpu Atėnė
Lėkė į kraštą ir miestą pamėgusių irklą fajakų.

Kitkart fajakai gyveno plačiojoje šalyje Hiperėjos,

⁵ Buvo kaimynai kiklopų, žmonių, galingiausių pasauly.
Bet kai kiklopai juos skriaudė, turėdami jėgą didesnę,
Tai Nausitojas šviesus pakilo ir atvedė tuosyk
Scherijon tuos fajakus, toli nuo augintojų duonos.

Miestą apvedė mūrais, namų gyventi pristatė,

¹⁰ Taipgi aukštų šventovių dievams, ir laukus padalijo.
Bet jau seniai jį pakirto mirtis, jis išėjo į Hadą,
Ir Alkinojas nūn valdė, dievų išmintim pažymėtas.

Į Alkinojo namus ir atskrido šviesakė Atėnė,
Visa apsvarsčius, kaip grįžt į gimtinę tauriam Odisėjui.
¹⁵ Leidos jį tiesiai į margąją menę, ten, kur gulėjo
Aukštu ūgiu ir veido grožiu prilygstanti deivėms
To Alkinojo garbaus skaisčioji duktė Nausikajė.
Dvi jos tarnaitės, abi kaip charitės grakščios, miegojo
Kitapus durų, o šviesios durys jų užsklęstos buvo.
²⁰ Su vėjeliu švelniu prie mergaitės guolio atskridus
Ir prie galvos atsistojus, deivė jai pratarė žodį,
Dukteria pasivaidenus garsaus jūreivio Dimanto,
Vienamete Nausikajės, kurią ta širdingai mylėjo.
Taigi nūn ja pasivertus, tarė šviesakė Atėnė:
²⁵ „Argi jau močia tave apsileidėlę tokią pagimdė?
Tavo gražieji drabužiai visur išmėtyti guli,
O jau vestuvės arti, tuomet reikės ir tau pačiai
Kuo apsivilkt, ir duoti kitiems, kas bus palydovai.
Garsas paskui apie tai plačiai po kraštą pasklinda,
³⁰ Esti dėl to ir tėvui smagu, ir motinai mielai.
Taigi velėti važiuokim rytoj, kai Aušra pasirodys.
Aš talkininkė galiu tau pabūti, ir dviese išskalbsim
Žlugtą greičiau, nes tavo mergautinės dienos jau baigias.
Peršasi tau seniai kilmingi ir garsūs jaunikiai
³⁵ Tarpu fajakų visų, nes ir tavo proseniai garsūs.
Eik paprašysi tėvą garbingą, kad rytui išaušus
Du asilėnus jis tau pakinkytų, o tu į vežimą
Juostas sukrausi, peplus ir marškas savo margąsias.
O ir tau pačiai bus žymiai gražiau važiuotai nei pėsčiai
⁴⁰ Vykti velėti į upę, kuri tolokai nuo miesto.“
Šitaip išaiškinus visa, išėjo šviesakė Atėnė
Ir į Olimpą sugrįžo, kur esančios, sako, nuo amžių
Ramios sodybos dievų. Ten vėjai neūžia nei lietūs
Niekad nešniokščia, nei audros nešėlsta: giedra nuolatinė
⁴⁵ Švyti, kai nēr debesų ir beria spindulius saulė.
Ten laimingieji dievai sau leidžia laiką džiaugsmingai.
Ten ir šviesakė parskrido, sapne mergaitę pamokius.
Greit pasirodė Aušra auksasostė ir liepė iš guolio
Šokt Nausikajai gražrūbei. Sapnu stebėdamos, toji
⁵⁰ Greit atsikėlė ir bėgo per rūmus žinios pasakyti
Tėvui mielajam ir močiai. Namie juos rado abudu.
Motina su mergomis, susėdę prie židinio visos,
Verpė kaip marių purpurą vilnas, o tėvą sutiko
Einantį jau pro duris drauge su garbingais didžiūnais
⁵⁵ Vyrų tarybon, kur buvo jį kvietę kilnūs fajakai.
Ji tuoj priėjo artyn ir tarė tėvui mielajam:
„Tėve mielasis! Ar tu negalėtum man pakinkyti

Gražiatekinį aukštą vežimą, važiuosiu į upę
Rūbų gerųjų velėt, jie guli seniai sunešioti.
⁶⁰ Tau ir pačiam gražu, kai, būdamas tarpu didžiūnų,
Sėdi pirmasis taryboj, drabužiais švariais apsilvilkęs.
Sūnūs mielieji penki tau gimė namuos ir užaugo.
Du iš jų vedę pačias, o trys tebėra jaunikaičiai.
Mėgsta ir jie visuomet naujai mazgotais drabužiais
⁶⁵ Eiti, kur šoka jauni. Aš viskuo turiu pasirūpint.“
Taip ji pasakė. Apie vestuves užsiminti drovėjos
Tėvui mielajam, o tas gi, viską supratęs, atsakė:
„Nei asilėnų aš tau negailiu, nei kitko, vaikeli.
Sėsk ir važiuoki sveika, tarnai pakinkys tau vežimą
⁷⁰ Gražiatekinį ir aukštą, su kėbulu žlugtui sukrauti.“
Šitai pasakęs, tarnus pavadino, o tie, jo paklausę,
Greitai ištraukė dailias, važiuojamas mulais vežėčias,
Patepė jas ir du asilėnus atvedę pakinkė.
O mergina drabužius geruosius nešė iš menės
⁷⁵ Ir į dailųjį aukštą vežimą visus juos sukrovė.
Motina jai į kraitelę pridėjo valgio visokio
Ir pavilgos apščiai, o kailį mažo ožkiuko
Vyno pripylė, tuomet mergina įsėdo vežiman.
Motina davė dar jai auksinį indelį alyvos,
⁸⁰ Kad išsimaudžius gerai įsitrintų su savo tarnaitėm.
Paėmė ji gražias vadeles ir botagą į ranką
Ir asilėnus paragino bėgti. Subildo kanopos,
Mulai patraukė ratus, veždami skalbėją ir žlugtą.
Buvo jinai ne viena: šalimais ėjo tarnaitės.
⁸⁵ Kai atvažiavo skalbėjos prie pievomis plaukiančios upės,
Ten, kur skalbimui vieta patogi, kur tekantis srauniai
Minkštas, švarus vanduo įnešiotą drabužį išplauna,
Jos apsisotojo tenai, asilėnus iškinkė iš ratų,
Navedė ir srauniosios upės pakrantėm paleido
⁹⁰ Pešti saldžios žolės, o pačios tuomet iš vežimo
Drapanas nešė glėbiais ir merkė į vandenį melsvą,
Plūkė jas kojom tvirtai ir varžės, kuri bus greitesnė.
O kada baigė velėt ir žlugtą švariai išskalavo,
Viską padžiovė tuomet pajūry ant žemės, kur buvo
⁹⁵ Pilna smulkių akmenaičių, skalaujamų jūros nuo seno.
Pačios po to išsimaudė ir, kūnus įtrynę alyvom,
Valgyti sėdo pietų ant upės aukštojo kranto,
Kol apdarai išdžius atokaitoj saulės giedrosios.
Pasigardžiaavę valgiu, merginos ir karalaitė
¹⁰⁰ Sviediniu žaisti pradėjo, gobtus nuo galvų nusimetę.
O Nausikajė baltrankė ir dainą tuosyk užtraukė.
Kaip auksastrėlė šaulė Artemidė, kai laksto kalnynais –

Tokio Taigeto viršūnėm aukštom arba Erimanto –
Ir atsidžiaugti negali šernais ir elniais greitaisiais;
¹⁰⁵ O su ja nimfų būrys, dukterų egidvaldžio Dzeuso,
Žaidžia ir šoka linksmi, smagumą daro Létonei,
Kad jos duktė už visas per gerą galvą aukštesnė,
Taigi ją lengva atskirt ir pažint, nors visos gražuolės, –
Taip iš merginų visų karalaitė jauna išsiskyrė.
¹¹⁰ Atminė ji pagaliau, kad metas namo jau važiuoti,
Reik asilėnus kinkyt ir apdarus krauti gražiuosius.
O šviesiaakė deivė Atėnė sumanė ką kita:
Kad Odisėjas atbustų ir gražiaakę išvystų
Ir kad nuvestų jį ta į fajakų gyvenamą miestą.
¹¹⁵ Sviedinį tuo metu karalaitė metė merginai,
Toji tačiau nepagavo, ir jis nuriedėjo į upę.
Mergos sukliko staiga, šviesus Odisėjas nubudo
Ir atsisėdęs pradėjo širdy aimanuoti sau vienas:
„Vargas man vėl! Kokių čia žmonių krašte atsidūriau?
¹²⁰ Gal jie atšiaurūs labai, teisybės negerbią laukiniai,
O gal malonūs svečiams ir dievą pažįsta jų širdys?
Kaip čia pasiekė mane merginų balsai malonieji,
Nimfų turbūt, kurios kalnuos aukštuosiuos gyvena,
Upių šaltiniuos tyruos ir pievose tarp žalumynų,
¹²⁵ Ar skardžiabalsių žmonių gyvenimas čia netoliese?
Eisiu, patirsiu geriau ir savo akim pažiūrėsiu“.
Taip sau pasakęs, šviesus Odisėjas išlindo iš krūmų,
Iš tankumyno paties, galinga ranka nusilaužė
Šaką lapotą ir, ja prisidengęs kūno nuogumą,
¹³⁰ Ėjo, kaip liūtas, kalnų užaugintas, drąsa pasikliovęs,
Eina skalaujamas bango per audrą, o godžios jo akys
Žėri žarijom, jis taikos prie jaučių arba prie avelių,
Arba net briedžių laukinių, o kartais varo jį pilvas
Eiti artyn prie namų, bene gaus pasigrobti galviją, –
¹³⁵ Taip Odisėjas dabar, nors būdamas nuogas, turėjo
Artintis prie gražiakasių merginų: vargas jį spyrė.
Baisiai atrodė visoms, vandenų sūrių subjaurotas.
Mergos išlakstė, kuriai kur arčiau, pasislėpti už kriaušio.
Tik Alkinojo duktė pasiliko: jai vienai Atėnė
¹⁴⁰ Įkvėpė drąsą širdin ir išginė baimę visokią.
Tad ji stovėjo rami. Tuotarp Odisėjas dvejojo:
Ar, apkabinus kelius, maldaut gražiaakę merginą,
Ar tik iš tolo stovėt ir žodžiais meilingais prašyti,
Kad jam parodytų miestą ir duotų kokį drabužį.
¹⁴⁵ Taip besvarstydamas, jis pasirinko būdą geresnį
Kuo atokiau stovėt ir žodžiais meilingais prašyti,
Nes, apkabinęs kelius, jis gali mergaitę užrūstint.

Meiliai prabilo todėl ir žodį jai pratarė gudrų:
„O visagale! Sakyk: tu mergaitė mirtinga ar deivė?
¹⁵⁰ Jeigu tu deivių kuri, plačiųjų padangių valdoviu,
Į Artemidę, Dzeuso Kronido galingojo dukrą,
Man panašiausia esi grakštumu ir veido grožybe.
O jei viena tu mirtingų žmonių, gyvenančių žemėj, –
Triskart laimingi tikrai ir tėvas, ir močia mieloji,
¹⁵⁵ Triskart laimingi visi tavo broliai. Širdis jiems krūtinėj
Plaka iš džiaugsmo smarkiau, kai gali tave pamatyti
Šitokią linksmą ir grakščią, išėjusią suktis ratelio.
Betgi visus pranoks ir bus laimingiausias tas vyras,
Kurs dovanom palenks tėvus ir gaus tave žmona.
¹⁶⁰ Tarp mirtingųjų aš niekad nesu dar tokio regėjęs
Nei vyriškio, nei moters. Net baimė ima bežiūrint.
Kartą Dele aš prie Apolono aukuro švento
Augančią palmę jaunutę mačiau tokią grakščią ir liekną.
Teko keliauti man ten su daugeliu vyrų anuomet,
¹⁶⁵ Toji kelionė vargų ir nelaimių užtraukė nemaža.
Lygiai kaip ten nevaliojau akių atplėšti nuo palmės, –
Tokio medžio dar niekur nebuvo išugdžiusi žemė, –
Lygiai taip nūn žaviuosi tavim, bet bijau prisiartinti
Ir apkabinti kelius. Man metas negeras atėjo.
¹⁷⁰ Dukart po dešimt dienų aš praleidau šėlstančioj jūroj.
Nešė lig vakar dienos mane bangos ir vėtra galinga
Nuo pat Ogigijos kranto, kol dievas štai leido iškopti,
Idant ir čia kentėčiau vargus, nematyti dar niekur
Jų pabaigos, daugybę dievai ateity dar man žada.
¹⁷⁵ Pasigailėki, valdove, manęs: paskendęs nelaimėj,
Pirmą tave sutinku, daugiau neregėjau nė vieno
Aš tų žmonių, kurie krašte ir pily šioj gyvena.
Miestą parodyki man, drabužį duok prisidengti,
Nors tą paklodę, kurion suvyniojus atsivežei žlugtą.
¹⁸⁰ Tau teatmoka dievai, duodami, ko širdis pageidauja:
Vyrą padorų, namus ir gražų namuos sutarimą.
Daikto geresnio ir malonesnio pasauly nerasi
Už sutarimą, kai viena širdim gyvena abudu –
Vyras ir moteris jo, piktam pavydui jų priešų
¹⁸⁵ Ir malonumui draugų, ir savo laimei didžiausiai“.
Jam Nausikajė baltrankė, į tai atsakydama, tarė:
„Tu neatrodai, svety, kad būtum prastas ir paikas.
Dzeusas patsai, Olimpietis, žmonėms juk dalią paskirsto,
Kaip kam panori, visiems – didžiūnams ir žemakilmiams.
¹⁹⁰ Davė jis dalią ir tau, ir tu privalai atkentėti.
Betgi dabar, kai mūsų miestą ir šalį pasiekei,
Tau nei drabužio daugiau nebestigs, nei daikto kitokio,

Ko pakeleiviui skurdžiam ne sykį tenka maldauti.
Miestą parodysiu tau ir vardą žmonių pasakysiu.
¹⁹⁵ Šioj pilyje ir žemėj šitoj gyvena fajakai,
O aš esu duktė garbingo, šviesaus Alkinojo,
Kurs viešpatauja fajakuos ir turi valdžią vyriausią".
Ir atsigrėžus tuojau mergoms gražiakasėms sušuko:
„Grįžkit, mergaitės, atgal! Ko lekiate, vyrą pamatę?
²⁰⁰ Gal pagalvojot, kad jis nedorėlis kokis ar priešas?
Negimė dar ir negims žmogus mirtingas pasauly,
Kurs atkeliautų kada į fajakų gimtąją žemę,
Karą norėdamas kelti: dievai fajakus tebesaugo.
Mes nuo pasaulio toli gyvenam, tarp šniokščiančių marių,
²⁰⁵ Žemės krašte, ir joks trumpaamžis pas mus neužklysta.
Bet kai šis vargšas čionai klajodamas šiandien atėjo,
Turim pagelbėti jam, nes Dzeuso globoj gi vargdieniai
Ir pakeleiviai, ir dovis, nors menkas, palenkia jo širdį,
Duokit, mergaitės, tuojau užkasti svečiui ir gerti,
²¹⁰ Upėj išmaudykit jį, kur vėjas neužpučia jokis".
Taip jį kalbėjo, o mergos sustojo, tuojau viena kitą
Pašaukė ir Odisėją nuvedė prausti, kaip liepė
Joms Nausikajė, duktė Alkinojo, garbingo karaliaus.
Padavė jam drabužius, apsiaustą ir švarų chitoną,
²¹⁵ Aukso indelį pripylė alyvos, riebios, gardžiakvapės,
Ir pavadino, kad eitų jis upėn sraunion išsimaudyt.
Bet Odisėjas šviesus gražiosioms merginoms atsakė:
„Jūs atokiau pastovėkit, mergaitės, aš noriu sūrumą
Nusimazgot nuo pečių, o paskui jau gerai įsitrinsiu
²²⁰ Visas alyvom, kurių jau seniai mano kūnas nematė.
Bet nesimaudysiu jūs akyse: drovu man ir gėda
Būti nuogam, kai tiek gražiakasių mergaičių aplinkui".
Taip jis kalbėjo, o tos karalaitei pasakė sugrįžę.
Nusimazgojo šviesus Odisėjas, įbridęs į upę,
²²⁵ Jūros sūrumą, kuris jo pečius ir nugarą graužė,
Ir vandenų pritėkštąsias putas iš galvos išsitrinko.
Nusimazgojęs švariai ir gerai įsitrynęs alyvom,
Jis apsilvilko drabužiais, jaunos merginos duotaisiais.
Dzeuso duktė Atėnė tuo tarpu jam leido atrodyt
²³⁰ Žymiai aukštesniam ir dar petingesniam, o garbanos sukrios
Driekės nuo jo galvos kaip žiedai tamsaus hiacinto.
Lygiai kaip auksakalys sidabrą apliedina auksu,
Kai jį Hefaistas patsai ir Paladė Atėnė išmoko
Amato šio gudraus, ir daro darbus dailiausius, –
²³⁵ Taip Odisėjo pečius ir galvą grožiu ji užliejo.
Vienas pajūry jisai atsisėdo, nuėjęs į šalį,
Trykšdamas jaunu grožiu. Kai jį karalaitė pamatė,

Tuoj, gražiakasėms merginoms pamojusi, tyliai pasakė:
„Nūn, baltarankės mergaitės, klausykite, ką pasakysiu.
²⁴⁰ Juk ne be valios dievų, Olimpo aukšto valdovų,
Vyras tasai į fajakų dievišką šalį pateko.
Man pasirodė pradžioj, kad jis koks paprastas skurdžius,
Betgi jis lygus dievams, plačiųjų padangių valdovams.
O kad man šitoks jaunikis galėtų kada atsirasti
²⁴⁵ Tarp čia gyvenančių vyrų, arba kad šitas čia liktų!
Duokit, mergaitės, tuojau užkasti svečiui ir gerti“.
Taip ji kalbėjo, o tos paklausė ir darė, kas liepta,
Ir Odisėjui pastatė užkast ir gerti atnešę.
Gėrė ir valgė dabar daug vargęs šviesus Odisėjas
²⁵⁰ Godžiai kaip niekad, nes valgio seniai bebuvo ragavęs.
O Nausikajė baltrankė, toliau ką daryt, sugalvojo,
Skalbinius greit sukrovė vežiman dailian ir, pakinkius
Tvirtakojus rambius asilėnus, pati jin įsėdo
Ir, Odisėją vardu pavadinus, prabilo ir tarė:
²⁵⁵ „Kelkis dabar, svety, į miestą važiuosim, aš noriu
Savo garbingojo tėvo namus tau parodyt, o ten tu
Pats pamatysi, kokie geraširdžiai fajakų didžiūnai.
Kaip aš sakysiu, daryk, atrodai man išmintingas.
Kolei mes trauksim laukais, žmonių dirbamaisiais nuo seno,
²⁶⁰ Tol su mergom kartu greta asilėnų ir ratų
Sparčiai tau eiti reikės, o aš jums rodysiu kelią.
Taip atkeliausim prie miesto, kurį apjuosia ir supa
Mūrai aukšti, abiem pakraščiais jo įlankos gražios.
Tik įvažiavimas siauras, nes kelią laivai lygiašoniai
²⁶⁵ Laiko užankštę: visų ten vieta sustoti atplaukus.
Ten ir didžiulė aikštė prie gražios Poseidono šventyklos
Su akmeniniais suolais, įkastais lig pusės į žemę:
Ten riestanosiams laivams gamina ir taiso padargus;
Audžia jiems drobę, veja virves ir irklus nutašo.
²⁷⁰ Mat ne strėlinė pilna ir kilpinis rūpi fajakams,
O tik irklai, gaubtašoniai laivai ir burės drobinės,
Jaisiais didžiuojas begal ir skrodžia jūras pilkąsias.
Aš nenorėčiau piktų paskalų, kad kas, mus sutikęs,
Nesišaipytų: žinai gi, mieste ilgliežuvių netrūksta.
²⁷⁵ Gali prasčiokas koksai, pažiūrėjęs į mus, pasakyti:
„Kas čia toks vyras, gražus, aukštaūgis, šalia Nausikajės
Svetimas eina? Kažin kur jį rado? Ar jos tai jaunikis?
Bus tai atklydėlis koks ir savo laivo netekęs
Tolimakraštis: arti prie mūsų negyvena juk niekas.
²⁸⁰ O gal koks dievas, karštai maldautas ir maldą išklauses,
Nužengė šit iš dangaus ir jos bus gyvenimą visą.
Žinomas daiktas, geriau, jei ji pasigavo sau vyrą

Svetimatautį: iš aukšto mat žiūri jinai į savuosius
Vyrus fajakų, kurių garbingiausi jai peršąs ne vienas.“
²⁸⁵ Gali juk šitaip sakyti, o man negarbė dėl to būtų.
Aš ir pati juk papeikčiau merginą, kuri taip darytų
Ir be tėvų žinios, turėdama tėvą ir močią,
Vyrus pradėtų vedžiot¹⁵, pirmiau neatšventus vestuvių.
Mano žodžius, svety, įsideki į širdį, jei nori,
²⁹⁰ Idant mūs tėvas namo greičiau tau grįžti padėtų.
Gražią giraitę Atėnės prie vieškelio tuoj pamatysi,
Tuopos ten šlama, tarp jų šaltinis, aplinkui bus lankos,
Ten ir mūs tėvo laukai, vynuogynas ir sodas žaliasis.
Tiek bus nuo miesto atstu, kiek šaukiant balsas nueina.
²⁹⁵ Ten atsisėdęs palauk, kad laiko pakankamai būtų
Mums parvažiuoti į miestą ir tėvo rūmus pasiekti.
O kai galėsi jau spėti, kad mes lig namų parkeliavom,
Eik atsikėlęs tuomet į fajakų miestą ir klauskis,
Kaip mus tėvo, garbaus Alkinojo, namus tau atrasti.
³⁰⁰ O prisiklausti tau bus nesunku: galės mažametis
Vaikas kiekvienas nuvest, nes jokis fajakas neturi
Niekur tokių namų kaip rūmai garbaus Alkinojo.
O kai ateisi į kiemą ir rūmų duris atsiversi,
Eiki į didžiąją menę tiesiog ir tuoj pamatysi
³⁰⁵ Motiną mano. Jinai, atsisėdus prie židinio aukšto,
Verpia kaip marių purpuras vilną, net miela žiūrėti.
Sėdi, į stulpą lengvai atsirėmus, aplink ją tarnaitės,
O netoliese nuo jos ir tėvo krėslą išvysi.
Tas, atsišliejęs patogiai, girsnoja vyną kaip dievas.
³¹⁰ Tėvą be žodžio aplenk ir iš karto prie motinos kelių
Tieski maldingai rankas, kad džiaugsmą turėtum sulaukti
Greitai grįžimo dienos, nors baisiai tolimas kelias.
Jei ji tave atjaus ir linkės tau gero širdingai,
Viltį tvirčiausią turėk artimuosius išvysti ir savo
³¹⁵ Aukštastogius namus, ir mielą tėviškės žemę.“
Taip jį pamokius, gražiu botagu asilėnus pavarė,
Tie pasispyrė tvirtai ir, srauniąją upę palikę,
Bėgo lengva ristute, jų kojos greitai mirgėjo.
Nuolat ji tempė vadžias, kad spėtų eiti pėstieji,
³²⁰ Mergos ir Odisejas, ir saikiai naudojo botagą.
Leidosi saulė, kuomet prie giraites, skirtosios Atėnei,
Jie privažiavo, tenai Odisejas šviesus atsisėdo
Ir tuoj pradėjo maldauti Kronido galingojo dukrą:
„O išklausk, Atritone, egidvaldžio Dzeuso gimdyta,
³²⁵ Šiandien išgirski mane, kurio tu anksčiau negirdėjai,
Žūstančio jūroj, kai blaškė galingas žemės plakėjas.
Būk gailestinga ir leisk mane meiliai priimti fajakams.“

Taip jis maldaudamas sakė, Paladė Atėnė išgirdo,
Tik pasirodyt pati nenorėjo, bijodama pykdyt
³³⁰ Savąjį dėdę¹⁶, kuris ant lygaus dievams Odisėjo
Rūstavo be atlydos, kol tas į gimtinę sugrįžo.
[...]

Devinta giesmė

PASAKOJIMAI PAS ALKINOJĄ. KIKLOPAI

Jam atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„O, Alkinojau, karaliau, plačiai pagarsėjęs pasauly!
Reikia teisybę sakyt, malonu mums dainiaus klausytis
Tokio kaip šitas, dievams prilygstantis balso grožybe.
⁵ Nieko gražesnio, sakau, negalima žemėj norėti,
Regint linksmumą, kuris štai apėmęs žmogų kiekvieną.
Rūmuos aukštuos svečiai žavėdamies klausosi dainiaus,
Vienas prie kito susėdę, o skobnys lūžta gėrybėm,
Duona, mėsų kalnais, ir vyno pylėjas nespėja
¹⁰ Semt iš kratero ir pilt kiekvienam prinešęs į taurę.
Vaizdo gražesnio manoji širdis norėt nebegali.
Vis dėlto tau šiuo metu užėjo noras išgirsti
Mano nelaimės, bėdas, kad dūsaučiau jas prisiminęs.
Kuo aš turėčiau pradėt ir kur galėsiu užbaigti,
¹⁵ Jeigu be saiko vargų dievai uraniečiai man davė?
Vardą visų pirma pasakysiu, ir jūs malonėkit
Jį atsiminti: jei kartais dienos man žadėtos išvengsiu –
Būsiu jums draugas visad, nors šaly tolimiausioj gyvenčiau.
Aš – Odisėjas, Laerto sūnus, pagarsėjęs pasauly
²⁰ Savo gudrybėm, ir mano šlovė jau dangų pasiekė.
O gyvenu Itakėj šviesioj, joj Nerito kalnas
Šlama žaliais miškais pasipuošęs: aplink, kur pažvelgsi, –
Salos salelės visur, viena nuo kitos netoliese –
Dulichionas ir Samas, ir giriom apaugęs Dzakintas.
²⁵ Nerias į jūrą Itakė žema¹⁷, ir pati paskutinė
Ji vakaruos, o kitos daugiau pasidavę į rytus.
Kraštas uolotas, bet vyrai jo šaunūs, ir aš negalėčiau
Niekur sau rasti šalies, mielesnės už tėviškės žemę.
Ilgamet laikė mane Kalipsė, deivė šviesioji,
³⁰ Išgaubtaskliautėj oloj, norėjo, kad būčiau jos vyru.
Lygia dalia ir Kirkė mane, apžavais pagarsėjus,
Rūmuose laikė Ajajoj, norėjo, kad būčiau jos vyru.
Betgi jos mano širdies krūtinėj palenkt nevaliojo.
Nieko mat nér už tėvus ir gimtąjį kraštą mielesnio,
³⁵ Nors tu puošniausius namus ir perteklių visko turėtum
Sau svetimoj šaly, toli nuo brolių savųjų.

Tau apsaityti turiu vargingą savo kelionę,
Kokią man teikėsi duot Kronionas grįžtant iš Trojos.
Iš Iliono kikonų šalin atvarė mus vėjas,
⁴⁰ Tiesiai Ismaran. Tą pilį išgrioviau, o žmones išžudėm.
Moteris jų visas ir turtą, iš miesto paėmę,
Išsidalijom, kad niekas be gero laimikio neliktų.
Tuosyk aš vyrams sakiau, kad bėgtų, kiek paneša kojos,
Bet jie, bepročiai gyvi, manęs ir klausyt nenorėjo.
⁴⁵ Gėrė sau vyną visi ir pokyliui marių pakrantėj
Avinus pjovė pulkais su karvėm riebiom šleivakojėm.
Tuotarp kikonų bėgliai kitiems kikonams suriko,
Savo kaimynams, kurie atokiau nuo pajūrio gyveno,
Narsūs be galo ir skaičium gausingi, be to, dar įgudę
⁵⁰ Stoti į kovą pėsti ir važiuoti, jei reikalas esti.
Vos tik prašvito, jų prilėkė tiek, kiek žiedų ir žolelių
Vasarą būna. Pamatėm, jog baisų likimą Kronidas
Lėmė mums, nelaimingiems, jog skausmo marias išbraidysim.
Stojom eilėn prie greitųjų laivų, ir kova prasidėjo,
⁵⁵ Taikėm vieni į kitus variniaus iešmais ir ietim.
Rytą anksti ir kolei diena šventoji dienojo,
Gynėmės drąsiai ir priešą, nors daug galingesnį, atlaikėm.
Bet kai saulė palinko į jaučių atkinkymo metą,
Privertė bėgt achajus, jėgas palaužę, kikonai.
⁶⁰ Taip iš kiekvieno mūs laivo po šešetą vyrų gražaulių
Galvas padėjo. Kiti nuo mirties ir likimo pabėgom.
Yrėmės sparčiai tolyn, marindami skausmą krūtinėj,
Smagūs išvengę mirties, nors teko draugus apraudoti.
Bet riestagaliai laivai negavo man leisti kelionėn,
⁶⁵ Triskart vardais nepašaukus visų nelaimingų bičiulių¹⁸,
Kritusių mūsų lauke nuo kikonų įsiutusių rankos.
O debesų atvarytojas Dzeusas, paleidęs Borėją,
Užvertė audrą ant mūs ir debesiu juodu užklojo
Žemę ir jūrą iškart, sutemo kaip rudenio naktį.
⁷⁰ Priešakiu nėrės laivai į marias, o vėjo galybė
Traukė prirėmus bures, ir tos braškėjo ir plyšo.
Jąsias paguldėm laivuos, aiškios prapulties nusigandę,
Ir, kiek turėjom jėgų, mes leidomės irtis į krantą.
Ten dvi naktis ir porą dienų be pertrūkio jokio
⁷⁵ Mes išgulėjom, vargų ir skausmo širdim nukamuotom.
O kai trečiąją dieną Aušra gražiakasė pagimdė,
Stiebus pastatėme vėl ir, baltas bures atlapoję,
Sėdom laivuosna, kuriuos vairininkas vedė ir vėjas.
Gyvas ir sveikas sugrįžt į tėviškės žemę tikėjus.
⁸⁰ Bet kai Malėją lenkiau, srovė ir bangos galingos
Draug su Borėju pagavę tolyn nuo Kiteros nuvarė.

Vėlei devynias dienas pašėlę vėjai mus mėtė
Po žvingašias marias, o dešimtąją dieną išlipom
Mes lotofagų šaly, kur žiedus valgo kaip duoną³⁶.

⁸⁵ Ten, kai išlipom į krantą ir gavom vandens pasisemti,
Išvirė mums draugai prie greitųjų laivų vakarienę.

Kai atgaivinom visi valgiu ir gėrimu širdis,
Pasiunčiau vyrus tuomet, kad jie sužinotų nuėję,
Kas per žmonės čionai maitinasi žemės gėrybėm.

⁹⁰ Vyrus du rinkom rinkte, o trečią leidom kaip šauklį.

Jie iškeliavo ir greit lotofagų žmones sutiko.

O lotofagai galvot negalvojo pikta daryti

Mūsų žmonėms ir juos pavaišino lotosu gardžiu.

Kas paragauja bentsyk to vaisiaus, saldesnio už medų,

⁹⁵ Grįžt nebenori atgal ir žinios neduoda saviesiems,

Lieka visas dienas ir gyvena čia su lotofagais,

Raško lotosą gardų ir savo šalį pamiršta.

Verkiančius juos todėl jėga parvaryti turėjau

Ir prie suolų pririšau laivuos gaubtašoniuos parvaręs.

¹⁰⁰ Tuotarp kitiems mylimiesiems draugams aš, nieko nelaukęs,

Sėsti liepiau į greituosius laivus, bijojau, kad gali

Lotoso vėl kas nors paragaut ir grįžimą pamiršti.

Greitai sušoko visi ir, savo suoluos atsisėdę,

Vandenis jūros pilkosios irklais kapoti pagavo.

¹⁰⁵ Yrėmės vėl tolyn, marindami skausmą krūtinėj,

Ir į kiklojų, nuožmių ir nemokančių būti vaišingų,

Žemę atvykom. Dievų nemirtingų valiai palikę,

Jie nei aria, nei sėja ir rankos neprideda niekur,

Nes ir be sėklos jiems, ir be arklo auga ten viskas:

¹¹⁰ Miežiai, geltoni kviečiai ir vynuogių kekės sultingos,

Tinkančios vynuui puikiam: lietum jiems Dzeusas augina.

Jie nei vyrijų nešaukia bendrų, nei įstatymų leidžia,

O gyvena po vieną aukštųjų kalnų ir uolynų

Apvaliaskliaučiuos urvuos ir teisia kaip nori kiekvienas

¹¹⁵ Žmoną arba vaikus, nesiklausdamas niekad kaimynų.

Priešais uostą sala lėkštakrantė kyšo iš marių,

Ne per toli nuo kiklojų jinai, bet ir ne arčiausiai,

Girių pilna. Laukinių ožkų ten bandos didžiulės.

Niekas nevaiko mat jų: žmogus ten nekelia kojos

¹²⁰ Ir su šunim nesibasto medžiot, nelando po girią

Ir nesikarsto viršūnėm kalnų, nebijodamas vargo.

Ten nei galvijų ganyt, nei arti niekas nebando.

Taip ji ir stovi dyka, nemačiusi arklo nei sėklos.

Žmonės joje negyvena, tik veisiasi ožkos mekeklės.

¹²⁵ Mat raudonsnapių laivų neturėjo niekad kiklopai,

Neatsirado jų tarpe dailidžių, kurie pastatytų

Tvirtasuolius laivus jiems, valiojančius siekti kiekvieną
Kraštą, kur žmonės gyvena: o žmonės lankosi tankiai
Vienas pas kitą ir, sėdę į laivą, plaukia per jūras.
¹³⁰ Jie sugebėtų išdirbt ir kiklopų dykuojančią salą,
Žemė jos neprasta, ir viskas augtų kaip reikia.
Jūros pilkosios pakrantėm – pievos, kiek akys užmato,
Drėgnos, prižėlę tirštai, ten vynuogės tarptų per amžius.
Plotai – tik ark ir norėk, javai tau virstų iš dirvos,
¹³⁵ Pjauk išsijuosęs kasmet: toksai laukų derlingumas.
Prieplauka kaip patogi! Laivams nereikia grandinių,
Nei tau inkaro mest, nei lynu rišti prie kranto.
Priešakiu smėlį pasiekia ir gali stovėt, kol jūreiviams
Noras plaukti užeis ir tinkamas vėjas ims pūsti.
¹⁴⁰ Įlankos tos gale iš olos, atsivėrusios kriaušy,
Trykšta tyra versmė, aplinkui tuopos žaliuoja.
Ten mes pataikėm atplaukt, kažin koks dievas mus vedė,
Nakčiai taip baisiai sutemus, jog nieko nebuvo matyti.
Miglos tirščiausios užklojo laivus, o mėnuo padangėj
¹⁴⁵ Nešvietė tūnakt visai po storais debesim pasislėpęs.
Niekas tad savo akim salos pastebėt negalėjo,
Ir kad pasiekusios krantą bangos sudūžta, nematėm.
Kol tvirtasuoliai laivai į smėlį kietai įsirėžė.
Kai jie sustojo visi, bures nuleidome tuosyk
¹⁵⁰ Ir išlipom pulku į miglotąją marių pakrantę.
Ten truputėlį nusenūdom ir laukėm Aušros pasirodant.
O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito.
Mes tuoj pasklidom saloj, norėdami ją apžiūrėti.
Nimfos, tos dukterys tikros egidvaldžio Dzeuso, atvarė
¹⁵⁵ Būrį laukinių ožkų, kad vyrams būtų ko valgyt.
Plačiažiedes akstis bei lankus riestuosius pastvėrė
Iš gaubtašonių laivų ir kuopom trim pasiskirstę,
Šaudyt pradėjom, ir dievas mums davė gausiai žvėrienos.
Dvylika buvo laivų su manim, ir gavo kiekvienas
¹⁶⁰ Jų po devynias ožkas, o dešimtį sau pasiskyriau.
Ištisą dieną todėl, kol saulė šviesi nusileido,
Smagūs sėdėjom puotoj ir šutinom mėsą ir vyną.
Vynas raudonas laivuos nebuvo dar mums pasibaigęs,
Jo dar turėjom, nes buvo ašočiuos nemaža kiekvienas
¹⁶⁵ Sau prisipylęs, kai plėšėm kikonų šventąją pilį.
Priešais, kikonų saloj, kur kyšojo ne per toliausiai,
Matėme dūmus ir balsą girdėjom ir jų, ir avelių.
Kai nusileido jau saulė ir sutemos apgaubė žemę,
Sugulėm vyrai visi ant kranto marių pilkųjų.
¹⁷⁰ O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito,
Sukviečiau aš į vyriją visus ir taip jiems kalbėjau:

„Jūs, bendražygiai mieli, pasilikite čia ir palaukit,
Kol aš su savo laivu, kelis pasiėmęs, nuplauksiu
Ir pamėginsiu iširti, kas ten per žmonės gyvena:
¹⁷⁵ Ar jie atšiaurūs begal, teisybės negerbią laukiniai,
O gal malonūs svečiams ir dievą pažįsta jų širdys.“
Taip jiems pasakęs, sėdau į laivą ir paliečiau sėsti
Savo kelionės draugams ir lynus atrišti nuo kranto.
Greitai sušoko visi ir, savo suoluos atsisėdę,
¹⁸⁰ Vandenis jūros pilkosios irklais kapoti pagavo.
Kai atsiyrėm į salą, buvusią ne per toliausiai,
Jos viename krašte pamatėme žiojinčią olą,
Aukštą ir plačią, apaugusią laurais. Jon avys ir ožkos
Naktį sueidavo gult. Aplinkui kiemas plačiausias,
¹⁸⁵ Visas aptvertas: ant pamatų sunkių akmeninių
Sienos iš rąstų pušies ir ąžuolo aukštaviršūnio.
Milžinas toks gyveno tenai ir kaimenę savo
Nuolat ganydavo vienas, toli nuo kitų nusivaręs.
Jis nebendravo su niekuo ir buvo tikras laukinis.
¹⁹⁰ Vyras tasai atrodė baisus ir į duonvalgį žmogų
Nepanašus visai: kaip kalnų viršūnė jis buvo,
Giriom apaugus, kuri pro kitas prasišauna padangėn²⁰.
Didžiajai daliai savų bendražygių aš paliečiau niekur
Neiti nuo laivo toliau ir saugoti jį rūpestingai,
¹⁹⁵ Ryžausi eiti vien pats, drauge pasiėmęs drąsiausių
Dvylika vyrų. Nešiaus ožiakailį juodojo vyno,
Gero, saldaus, kurio man pripylęs buvo Maronas,
Senas žynys Apolono, globojančio šventą Ismarą.
Pagerbėm jį tada, skriaudos nepadarę jo žmonai
²⁰⁰ Nei jo vaikams: Apolono žalioj giraitėj gyveno
Tas Euantidas Maronas ir man dovanų nešykštėjo.
Davė aukso gražaus septynetą visą talentų,
Davė sidabro kraterą ir dvylika amforų vyno,
Dieviško gėrimo to, stipraus, neskiesto, pripylė.
²⁰⁵ Neįtūtė niekas namuos, kad būta šitokio vyno –
Tarnas nė joks nei tarnaitė, tiktai šeimnininkas žinojo,
Jo geraširdė žmona ir jų ūkvedė rūpestinga.
Jeigu kas gėrė kada tą saldų vyną raudoną,
Dvidešimt kartų daugiau vandens negu vyno sau pylė,
²¹⁰ Ir iš kratero plačiai dar sklido dangiškas kvapas,
Toks malonus, jog buvo sunku iškęsti negėrus.
Ožkailį vyno nešiaus didžiulį ir krepšį pintinį
Valgio prikrovęs. Širdis, nors drąsinos, jautė iš anksto,
Kad susitikti turėsiu žmogų galingą ir baisų,
²¹⁵ Tikrą laukinį, tiesos ir teisybės nežinantį niekad.
Olą pasiekėme greit, tačiau jo namie neužtikom,

Ganė mat savo avis, toli į pievas nuginęs.
Tad mes įjom olon ir smalsiai dairėmės visko.
Sūrių krepšiai prikrauti; ėryčiai jauni ir ožkiukai
²²⁰ Buvo visi užtverti. Kiekvienas pulkas turėjo
Atskirą gardą: vienur ankstyvieji, kitur vidutiniai,
Dar toliau patys mažieji. Indai pilninteliai pieno,
Visos puodynės, ąsočiai ir milžtuvės ką tik primelžtos.
Mano bičiuliai pradžioj prisispyrę prašė tik viena –
²²⁵ Sūrius paimti visus ir grįžti, paskui sugalvojo
Ir oželius su ėriukais, gardus atidarius, išleisti,
Nusivaryti laivan ir vežtis per vandenį pilkus.
Aš nenorėjau klausyt, nors būta geriau nusileisti,
Jį pamatyti geidžiau, maniau – gal svetingai priimtų.
²³⁰ Bet pasirodymas vyrams tikrai neišėjo į gera!
Ugnį sau susikūrėm, aukas sudėjom ir patys
Sūrių paėmę pavalgėm ir laukėm oloj atsisėdę,
Kolei jis bandą pargins. Pareidamas glėbį didžiausią
Parnešė malkų sausų, kad būtų kuo pasišviesti
²³⁵ Sviedė atvilkęs į aslą, net žemė aplink sudrebėjo.
Mes nusigandę visi į tolimą kampą nulindom.
Senis riebiąsias avis į plačią olą suleido,
Buvo mat melžiamos jos, o visą vyrišką veislę,
Avinus su ožiais, kieme aukštasiem paliko.
²⁴⁰ Tuosyk nuo žemės lengvai pakėlė akmenį baisų
Ir išėjimą užstatė. Bent dvidešimt du keturračiai
Stiprūs vežimai akmens to nebūtų niekaip pavežę:
Tokią tai uolą atnešęs, jis urvo angą uždarė
Ir atsisėdęs avis ir mekenančias ožkas ramiausiai
²⁴⁵ Melžė visas paeiliui ir davė pažįsti jaunikiams.
Baltojo pieno, anksčiau surauginto, pusę paėmęs,
Į plaušines naujas supylė ir sūrius paslėgė.
Antrąją pusę, supilstęs į puodus, pastatė, kad būtų
Gerti, kai noras užeis, ir valgyti jam vakarienei.
²⁵⁰ Vakaro ruošą pabaigęs ir visa kaip reikia sutvarkęs,
Ugnį pakūrė ir, mus šviesoje pastebėjęs, paklausė:
„O, kiek svečių! Kas gi būsit? Iš kur jus vilnys atplukdė?
Ar su kokiais reikalais, ar bastotės mariom be tikslo.
Tarsi plėšikai, kurie į pavojų ir savo gyvybę
²⁵⁵ Stato dažnai, ir žmonėms sutiktiesiems pikta padaro.“
Taip jis kalbėjo, o mums ir širdys sustingo krūtinėj:
Taip nusigandom jo balso garsaus ir milžino ūgio.
Vis dėlto jam atsakiau, kiek įstengdamas baimę suvaldęs:
„Esam achajai, žinok, ir klaidžiojam mariom nuo Trojos,
²⁶⁰ Blaškomi vėjų seniai vandenynų plotuos beribiuos,
Norim pasiekti namus, tačiau gal būsim pasukę

Ne į tą pusę, matyt, paklaidinti mus Dzeusas panoro.
Mes čia visi Atrėjo sūnaus Agamemnono žmonės.
Jojo didžiulė šlovė pasiekė aukštą padangę:
²⁶⁵ Tokią tvirtovę išgriovė ir tiek jis vyrų paklojo.
Puolę ant žemės ir tau kelius apkabinę maldaujam:
Savo pastogėj priimk mus svetingai ir dovaną duoki
Mums, kai keliausim iš čia, kaip svečiui įprasta duoti.
Tu pabijok, mielasis, dievų, mes prieglobos prašom.
²⁷⁰ Dzeusas, globėjas keleivių, kurie reikalingi pagalbos,
Žingsnį kiekvieną dorų keliauninkų palydi ir sergsti.“
Taip aš kalbėjau, o jis, kraugerys neregėtas, atsakė:
„Baisiai tu kvailas, svety, ar labai iš toli atkeliavęs,
Jei man liepi pagerbti dievus ar jų pabijoti.
²⁷⁵ Įsidėmėk: kiklopai egidvaldžio Dzeuso nepaiso
Nei laimingųjų dievų – toli jiems lig mūsų galybės.
Nenusigąsiu aš Dzeuso piktumo ir tavo bičiulių
Draug su tavim nepaliksiu gyvų, jei pats nenorėsiu.
Man pasakyki geriau, kur tvirtąjį laivą palikot,
²⁸⁰ Ar jis čia pat, ar stovi toliau, aš noriu žinoti.“
Taip jis teiravos, tačiau daug mačiusio nesuklaidino.
Taigi jam drąsiai atrėžiau, gudriai pameluodamas viską:
„Mums Poseidonas, žemės plakėjas, laivą sudaužė,
Blokšdamas į uolas, kurios išsišovę kaip kalnas
²⁸⁵ Stovi prie jūrų krantų. Skeveldras nunešė vilnys.
Aš tik ir jie štai keli nuo mirties netikėtos ištrūkom.“
Taip jam kalbėjau, o jis, kraugerys neregėtas, pašoko
Ir, nebetaręs nė žodžio, pasiausdamas rankom galingom
Stvėrė po vyrą ir trenkė į aslą tarytum šunyčius,
²⁹⁰ Smegenys jų tik ištiško, ir žemėj dėmė pasidarė.
Juodu sudraskė tuojau ir pasitiekė sau vakarienę.
Rijo kaip liūtas, kalnų užaugintas, nespjaudamas nieko, –
Vidurius jų ir mėsas, ir kaulus jų smegeningus.
Ėmėm raudoti visi, ir rankas mes kėlėm į Dzeusą
²⁹⁵ Dėl baisybių tokių: neviltis mums dvasią sugniaužė.
Pilvą didžiulį sau prisikimšęs žmogienos, kiklopas
Pieno neskiesto gardžiai atsigėrė ir tarpu avelių,
Urvo plataus vidury, išsidrėbęs asloj užmigo.
Tuosyk drąsiojoj širdy buvau besiryžtas jau šokti
³⁰⁰ Ir kalaviją, kuris prie šono kabojo, ištraukęs,
Jam į krūtinę susmeigt, ranka apčiuopęs tą virtą
Virš kepenų, kur dangos, tačiau atitokau aš greitai.
Būtų reikėję visiems baisaus mums galo sulaukti,
Niekaip nebūtum valioję mes nuo išėjimo atstumti
³⁰⁵ Didžio akmens, kuriuo jį buvo užstatęs kiklopas.
Taip aimanavom visi ir laukėm Aušros pasirodant.

O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito,
Ugnį pakūrė, avis su ožkom pamelžė kiklopas
Vėl paeiliui visas ir davė pažįsti jaunikliams.
³¹⁰ Rytmečio ruošą pabaigęs ir visa kaip reikia sutvarkęs,
Stvėrė du vyrus jis vėl ir pusrytį sau pasidarė.
Papusryčiaavęs išleido iš urvo kaimenę riebią,
Uolą nuo durų lengvai atsikėlęs ir vėl ją užstatęs,
Tarsi ne uolą – strėlinės dangtelį būtų kilojęs.
³¹⁵ Švilpaukdamas linksmai, išvarė kiklopas į kalnus
Riebias avis, o aš pasilikęs kerštą galvojau,
Kaip atsilyginsiu jam, ir meldžiau pagalbos Atėnė.
Visa apsvarstęs širdy, sugalvojau taip padaryti.
Vėzdas kiklopo stambus kampe prie gardo gulėjo²¹,
³²⁰ Žalio alyvmedžio. Jį nusikirto, kad būtų išdžiūvęs
Vietoj lazdos. Į jį pažiūrėję, visi mes nusprendėm:
Stiebas išeitų neblogas prekiniam laivui juodajam,
Dvidešimtirkliui, kuris vandenyną platųjį skrodžia, –
Tokio ilgumo ir tokio storio buvo tas vėzdas.
³²⁵ Perkirtau jį aš pusiau ir sieksninį strampą nutvėręs
Padaviau greitai draugams ir liepiau gražiai nugenėti.
Vyrų nulupo dar jį. Tuomet, nelaukdamas nieko,
Galą smailai nutašiau ir apdeginau ugnį sukūręs.
Darbą pabaigęs, gerai aš paslėpiau vėzdą po mėšlu.
³³⁰ Mėšlo netrūko uoloj, gulėjo krūvos didžiausios.
Paliepiu vyrams, kad burtą jie mestų ir taip nustatytų,
Kas man padėti turės ir vėzdą kaip reik įsitvėręs,
Burbins kiklopui akin, kai apims jį miegas saldusis.
Burtas iškrito tiems, kurių ir pats aš norėjau, –
³³⁵ Ketvertui vyrų drąsių, prie jų prisidėjau aš penktas.
Temstant grįžo kiklopas ir parginė bandą gražvilnę.
Savo riebiąsias avis į plačią olą suleido
Šiandien visas, aukštasienuose kieme nė vienos nepalikęs,
Rasi nujausdamas ką, ar gal jam dievas taip liepė.
³⁴⁰ Akmenį sunkų lengvai pakėlęs, angą užstatė
Ir atsėdęs avis ir mekenančias ožkas ramiausiai
Vėlei pamelžė visas ir davė pažįsti jaunikliams.
Savąją ruošą pabaigęs ir visa kaip reikia sutvarkęs,
Stvėrė du vyrus jis vėl ir pasitiekė sau vakarienę.
³⁴⁵ Tuosyk priėjęs artyn tariau aš drąsiai kiklopui
Pilną dubenį vyno tamsaus laikydamas rankoj:
„Prašom, kiklope, išgerk mūs vyno žmogienos privalgęs.
Tu pamatysi, koks buvo vynas laive, kurs paskendo.
Šitą aš saugojau tau kaip auką, jei mūs pagailėjęs
³⁵⁰ Grįžti padėsi namo. Tačiau tu nuožmus nematytai.
Kas, besarmati, norės daugiau pas tave bevažiuoti

Iš svetimųjų kraštų, kai darai, kaip niekas nedaro?"
 Taip jam sakiau, o jis išgėrė ir baisiai patiko
 Gėrimas mano saldus, tad prašė, kad vėl jam įpilčiau:
³⁵⁵ „Duok, meldžiamasis, daugiau ir man pasakyki tu vardą
 Savo dabar, dovanų aš tau negailėsiu džiaugsmingų.
 Mūsų, kiklojų, žemė naši, ir vynuogės dera,
 Tinkančios vynuui puikiam: lietum jas Dzeusas augina.
 Tavo gardesnis tačiau už ambrosiją man ir nektarą.“
³⁶⁰ Taip jis kalbėjo, o aš vėl pyliu tamsųjį vyną.
 Triskart įpyliu aš jam ir triskart išgėrė beprotis.
 O kai nuo vyno visai tamsu jam galvoj pasidarė,
 Tuosyk kreipiausi į jį, sakydamas žodžiais maloniai:
 „Manojo vardo garsaus tau reikia. Gerai, pasakysiu
³⁶⁵ Jį tau, kiklope, tik duok man dovaną savo žadėtą:
 Niekas esu aš vardu. Nieku vadina lig šiolei
 Tėvas ir močia mane, ir mano gerieji kaimynai.“
 Taip jam kalbėjau, o jis, kraugerys neregėtas, atsakė:
 „Nieką suėsiu aš paskutinį, kitus kai pabaigsiu.
³⁷⁰ Jų pirmutinių eilė: tai tau dovana, kaip žadėjau.“
 Ir, visu kūnu atgal pasidavęs, aukštiekninkas krito
 Jis ir sudribo galvą atlošęs. Tramdytojas miegas
 Įveikė jį dabar. Srautu pro gerklę jam pylė
 Vynas ir gabalai mėsų, jis raugėjo girtas.
³⁷⁵ Į žarijas giliai ugniakure vėzdą įgrūdau,
 Kad įsidegtų karštai, o žodžiais drąsinau vyrus,
 Idant, kai baimė pagaus, į kampą kuris nenulįstų.
 Tvirtas alyvos baslys, pagruzdėjęs ugnį ir įkaitęs,
 Įsiliepsnojo gerai, net plieskė visas, nors žalias.
³⁸⁰ Greitai ištraukęs aš jį, prie kiklopo prišokau, o vyrai
 Stoją visi prie manęs, jiems drąsą įkvėpė dievas.
 Kieto alyvmedžio kartį, aštriai nutašytą, pastvėrę,
 Movė kiklopui akin, o aš, užgulęs ant galo,
 Gręžti ėmiau, kaip laivo siją kad gręžia dailidė,
³⁸⁵ Spausdamas grąžtą, o jo padėjėjai, diržą paėmę
 Už abiejų galų, taip suka, jog grąžtas net zvimbia, –
 Lygiai taip mes dabar, apdegintą baslį primyge,
 Sukom kaip grąžtą, o kraujas pasrūvęs čirškė nuo karščio.
 Antakis jo ir blakstienos nuskrudę sviltais pakvipo,
³⁹⁰ Degant lėliukei, o šaknys akies spragėjo ir šnypštė.
 Lygiai taip kalvis kai nukala kaplį ar kirvį didžiulį,
 Meta šaltan vandenin jį, karštą ir šnypščiantį baisiai,
 Grūdina taip: vanduo mat sukietina dvigubai plieną,
 Lygiai taip šnypštė baisyji akis nuo alyvmedžio vėzdo.
³⁹⁵ Klaikiai subliovė kiklopas, net aidas uolom nuskardėjo.
 Mes nusigandę išlakstėm, o jis greit pagriebęs ištraukė

Vėzdą iš savo akies, kraujais aptekusį visą,
 Trenkė šalin jį rankom abiem pykčiu nesitvėręs
 Ir net paspringdamas šaukė kiklopams, kurie artimiausioj
⁴⁰⁰ Jo kaimynystėj gyveno, urvuos aukštauolių kalnynų.
 Riksmą išgirdę, tuojau iš visur susirinko kaimynai
 Ir, prie uolos sustoję, teiravosi, kas pasidarė:
 „Kas atsitiko tau, Polifemai, kad plyšoji šitaip
 Dievišką naktį ir mums tu ramiai neduodi miegoti?
⁴⁰⁵ Rasi tavąsias avis žmogus mirtingas koks grobia,
 Ar gal kas patį jėga ar vylium nori užmušti?“
 Jiems iš olos Polifemas baisus atsakė ir tarė:
 „Niekas mane, draugai, nužudyti nori gudrybe.“
 Jam atsakydami žodžiais sparnuotais kalbėjo kaimynai:
⁴¹⁰ „Jeigu tavęs, oloj užsidariusio, niekas neskriaudžia,
 Tai nuo Dzeuso duotosios ligos nėr vaisto kitokio,
 O Poseidoną tu, savąj tėvą, maldauki pagalbos.“
 Taip jam atsakę nuėjo. Širdis man juokės krūtinėj:
 Vardas jį kvailas apgavo ir mano beydis gudrumas.
⁴¹⁵ Inkštė iš didelio skausmo ir sunkiai dejavo kiklopas,
 Čiuopdamas rankom akmens, suradęs atkėlė nuo durų
 Ir atsisėdo angoj, rankas išskėtęs į šonus,
 Gal su avelėm kas nors mėgins iš urvo pasprukti
 Mat kraugerys galvojo, kad aš tartum kūdikis paikas.
⁴²⁰ Kiek apsigandęs svarsčiau, kaip išeitį rasti geresnę,
 Kaip man išgelbėt draugus nuo tikros mirties ir pačiam dar
 Likti gyvam, tad apmečiau viską ir laužiau sau galvą.
 Veikti reikėjo skubiai, mirtis jau buvo ant nosies.
 Visa apsvartęs širdy, nusprendžiau taip padaryti:
⁴²⁵ Kaimenėj buvo nemaža riebių avinų tankiagaurių,
 Veislinių tekių diktų ilgom apytamsėm vilnom.
 Juos surišau vytim, susukęs gerai, kad nelūžtų, –
 Tom, ant kurių gulėjo kiklopas, sauvalis pabaisa,
 Ėmęs iš karto po tris: mat vyrą neš vidurinis,
⁴³⁰ Pora kitų, iš šalių eidami, turės jį pridengti.
 Šitaip po vyrą laikė trijulė, o aš gi tuo tarpu,
 Nusižiūrėjęs sau tekį, kurs kaimenėj buvo didžiausias,
 Nugaron jo įkibau, paskui, nepaleisdamas vilnų,
 Nušliaužiau kuo atsargiausiai į papilvę plačią, gauruotą,
⁴³⁵ Kumščius sugniaužiau kietai ir kiūtojau drebančia širdžia.
 Dūsavom sunkiai visi ir laukėm Aušros pasirodant.
 O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito,
 Ėmė iš užtvaro bėgt avinai laukan į ganyklą.
 Avys ir ožkos jo bliovė ir trypė kūtėj nemelžtos.
⁴⁴⁰ Tešmenys sprogo pilni. O jų šeimnininkas, iš didžio
 Skausmo sukandęs dantis, avinams, kai ėjo pro šalį,

Nugaras čiuopė visiems. Galvon neatėjo bepročiui,
Kad papilvėj ilgavilnių žmogus galėtų koks būti.
Tekis didysis prie durų atėjo pats paskutinis.
⁴⁴⁵ Vilnos ir aš, gudragalvis, didžiai jam sunkinom žingsnį.
Jį čiupinėjo ilgai rūstus Polifemas ir sakė:
„Avine mielas, kodėl iš olos eini tu šį rytą
Pats paskutinis? Anksčiau nuo avių nesilikdavai niekad.
Būdavo, prieky visų šokinėdamas bėgi ganyklon,
⁴⁵⁰ Kur tik sodresnė žolė, pirmasis skubi prie upelio,
Ir į kūtes tu sotus gebėdavai grįžt pirmutinis
Vakaro metą. O nūn tu paskiausias. Ar tau šeimininko
Gaila akies? Ją piktas žmogus man vakar išvėrė
Su pasalūnais draugais, vynu aptemdinęs protą, –
⁴⁵⁵ Niekas prakeiktas, kuris nuo mirties nepaspruks, aš prisiekiu.
O kad atjaustum mane ir, žodį mokėdamas tarti,
Man pasakytum, kur jis nūn slepias nuo mano rūstybės!
Trenkčiau į slenkstį aš jį, kad smegenys baltos ištikštų
Žemėj po aslą plačiai ir mano širdis atsigautų,
⁴⁶⁰ Skausmo nejausčiau, kurį padarė tas niekšiškas Niekas.
Šitai pasakė ir aviną savo išleido į lauką.
Kai nuo kiklopo olos ir nuo kiemo mes kiek atitolom,
Tuoj iš po avino aš išlindau ir vyrus paleidau.
Avinus plonakojus, tuklius ir gerai nupenėtus,
⁴⁶⁵ Didelį ratą apsukę, skubiai nusivarėm prie laivo.
Baisiai nudžiugo draugai, kai mus pamatė sugrįžtant,
Tuos, kas išvengėm mirties, o žuvusių verkė, gailėjo.
Bet aš neleidau raudot ir tyliai akim tepamerčiau,
Liepdamas gražiavilnius tuos avinus, nieko nelaukus,
⁴⁷⁰ Imt su savim į laivą ir leistis į marių platybę.
Greitai sušoko visi ir, savo suoluos atsisėdę,
Vandenis jūros pilkosios irklais kapoti pagavo.
Kai nusiyrėme tiek, kiek šaukiančio balsas nueina,
Plūsti kiklopą ėmiau, sakydamas žodžiais rūstingais:
⁴⁷⁵ „Tau nederėjo beginklio žmogaus draugus nelaimingus
Traiškyt ir ėst gaubtaskliautėj oloj, pagrobus per jėgą.
Taip atmokėti seniai priderėjo už darbus baisingus
Tau, nevidone, kad savo namuos be gėdos galėjai
Ryti svečius. Tai Dzeuso bausmė ir kitų olimpiečių.“
⁴⁸⁰ Taip aš kalbėjau, o jis, širdyje baisiau dar įtūžęs,
Šoko artyn ir, aukštą kalno viršūnę atplėšęs,
Tėškė į jūrą tiesiog priešakin mūs laivo juodsnapiro.
Maža betrūko, ir būtų pataikęs į smailgalį vairo.
Jūra plačiai subangavo visa nuo smūgio galingo.
⁴⁸⁵ Vilnys, riedėję į krantą, mūs laivą pagavo ir nešė
Greitai iš jūros atgal ir grėsė salon parplukdyti.

Pagriebiau tad į rankas aš kartį ilgą ir storą
Ir atsistūmiau nuo kranto, o vyrams, galva pamojęs,
Irklus užgulti liepiau ir bėgti, kiek pagali jėgos
⁴⁹⁰ Nuo pražuvimo baisaus. Tie yrės visi susirietę.
O kai jau dveja mes tiek pasistūmę buvom nuo kranto,
Vėl aš norėjau surikti kiklopui, bet vyrai sušokę
Tildė, ramino mane, kokiais tik žodžiais mokėjo:
„Liaukis, nenuorama tu! Kam erzinti žmogų laukinį?
⁴⁹⁵ Sviesdamas akmenį tą į jūrą, mūs laivą atvarė
Savo pakrantėn atgal. Tikrai čia galą mes gausim.
Jeigu tik balsą išgirs, jei žodį bent vieną išstursim,
Jis mums ir galvas visiems, ir laivo sienojus suknežins
Antrąkart uolą aštriausią paleidęs. Galingi jo smūgiai.“
⁵⁰⁰ Taip jie kalbėjo, bet mano širdis drąsioji neklausė,
Ir, begalingai įpykęs, pradėjau jį vélei vainoti:
„Jeigu, kiklope, tave kas žmonių mirtingų pamatęs
Kartais paklaustų, kas tau taip baisiai akį išdūrė,
Jam atsakyk: Odisėjas, Laerto sūnus margamintis,
⁵⁰⁵ Miestų griovėjas, kurio namai Itakėje stovi.“
Taip aš kalbėjau, o jis, iš skausmo vaitodamas, tarė:
„Oi oi oi! Taigi įvyko, kas buvo seniai pasakyta.
Pranašas čia kitados Eurimidas Telemas gyveno,
Vyras garbingas, garsus, kurs ateitį spėti mokėjo.
⁵¹⁰ Jis prie kiklopų sulaukė senatvės ir jiems pranašavo.
Taigi pasakė jis man, kas šiandien turėjo įvykti, –
Kad Odisėjo ranka užtemdys regėjimą šviesų.
Aš pagalvoju tuomet, kad vyras stiprus ir didžiulis
Čion atkeliauti turės, jėgų neįveikiamų pilnas, –
⁵¹⁵ Buvo nykštukas tiktai, nususelis, niekam netikęs,
Atėmė šviesą akies, vynu apsvaiginęs klastingai.
Bet, Odisėjau, sugrįžk, gražiai aš tave pamylėsiu²²
Ir paprašysiu žemės plakėją namo parlydėti.
Aš gi jo vaikas esu, manimi jis didžiuojas kaip tėvas.
⁵²⁰ Akį išgydys man jis panorėjęs, o ne kas kitas
Iš laimingųjų dievų ar žmonių mirtingų šioj žemėj.“
Taip jis kalbėjo, o aš atsakydamas šitaip atrėžiau:
„Oi, kad galėčiau dabar, gyvybę ir amą atėmęs,
Taip nudanginti tave į Hado šešėlių buveinę,
⁵²⁵ Kaip tau negali akies išgydyti žemės plakėjas.“
Taip aš kalbėjau. Rankas į dangų žvaigždėtą iškėlęs,
Ėmė karštai maldauti jisai Poseidoną galingą:
„O, Poseidone, tu žemės glėbėjau mėlyngarbanii!
Jeigu aš tavo sūnus ir manim tu didžiuojies kaip tėvas,
⁵³⁰ Duok, kad negrįžtų namo Odisėjas, miestų griovikas,
Seno Laerto sūnus, kuris gyvena Itakėj.

O jei žadėta lemties artimuosius išvysti ir savo
Aukštastogius namus, ir mieląją tėviškės žemę, –
Lai jis suvargęs pareis, netekęs visų bendražygių,
⁵³⁵ Svetimo krašto laivu, ir namie lai negandus randa.“
Taip jis maldaudamas šaukė, jį mėlyngarbanis girdėjo.
Taigi vėl akmenį stvėrė, ir dar didesnį šį kartą,
Atsivėdėjo ir tėškė, kiek leido jėgos besaikės,
Jūron pilkojon tiesiog į priešakį juodo mūs laivo.
⁵⁴⁰ Maža betrūko ir būtų pataikęs į vairo viršūnę.
Jūra tuojau subangavo visa nuo smūgio galingo,
Laivą pagavo vilnis ir nešė į mūsų pakrantę.
Taip mes laimingai pasiekėme salą, kur buvo sustoję
Mūsų kiti tvirtasuoliai laivai, aplinkui sėdėjo
⁵⁴⁵ Baisia nuliūdę draugai ir mūs nekantraudami laukė.
Laivą atplaukę pastatėm ant smėlio kopų pakrantėj,
Tuosyk išlipom visi į krantą marių pilkųjų
Ir, išsivarę kiklopo bandas iš gaubtojo laivo,
Pasidalijom, kad nieks be laimikio dalies nepalikty.
⁵⁵⁰ Didįjį aviną man vienam draugai gražiaauliai
Padovanojo, gražiai susitarę. Aš jį paaukojau
Dzeusui Kronidui juodmigliui, kurs valdo visą pasaulį.
Deginau kulšis prakrantėj, tačiau jis paniekino auką,
Buvo nuspręsta mat jo visus paskandinti lig vieno
⁵⁵⁵ Tvirtasuolius laivus drauge su vyrais narsiaisiais.
Ištisą dieną tada, kol saulė šviesi nusileido,
Smagūs sėdėjom puotoj ir šutinom mėsą ir vyną.
Kai nusileido jau saulė ir sutemos apgaubė žemę,
Sugulėm vyrai visi ant kranto marių pilkųjų.
⁵⁶⁰ O kai ryto duktė Aušra rožiapištė prašvito,
Sušaukiau tuosyk visus ir paliečiau sėsti laivuosna
Savo kelionės draugams ir lynus atišti nuo kranto.
Greitai sušoko visi ir, savo suoluos atsisėdę,
Vandenį jūros pilkosios irklais kapoti pagavo.
⁵⁶⁵ Yrėmės sparčiai tolyn, marindami skausmą krūtinėj,
Smagūs išvengę mirties, nors teko draugus apraudoti.

Dešimta giesmė

AJOLAS, LAISTRIGONAI, KIRKĖ

[...]

Jie nusiplovė rankas ir vaišes iškėlė gausingas.

Ištisą dieną todėl, kol saulė šviesi nusileido,

Smagūs sėdėjom puotoj ir šutinom mėsą ir vyną.

¹⁸⁵ Kai nusileido jau saulė ir sutemos apgaubė žemę,

Sugulėm tuosyk visi ant kranto marių pilkųjų.
O kai ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
Sukviečiau aš į vyriją visus ir taip jiems kalbėjau:
„Žodžių manųjų, draugai, paklauskite, nors širdys nuliūdę.
¹⁹⁰ Kurgi nuo mūsų rytai nė kur vakarai, mes nežinom –
Nei kur leidžiasi saulė, mirtingiems šviečianti žemėj,
Nei kur ji teka. Todėl pasvarstykim visi kuo greičiausiai,
Gal kas nors išeitį ras. Aš rasti jokios nevaliojau.
Man nuo aukštos uolos, įkopus ten, pasirodė,
¹⁹⁵ Jog čia sala, ištiesi juosiamą vandenyno bekraščio.
Vietos čia žemos visur. Salos vidury aš regėjau,
Dūmai kaip kilo aukštyn į padangę iš miško lapoto.“
Taip aš kalbėjau, o jiems sudrebėjo krūtinėse širdys,
Nes laistrigono visi, Antifato, atsiminė darbus
²⁰⁰ Ir jo galybės kiklopo, baisaus to beširdžio žmogėdros.
Graudžiai pravirko draugai, ir ašaros skruostus suvilgė.
Betgi jokios naudos iš aimanų būt negalėjo.
Taigi į du vienodus būrius paskirsčiau aš tuokart
Gražiaulus bičiulius ir abiem jų daviau po vadovą:
²⁰⁵ Vadas vienu turėjau būt aš, o kitų Eurilochas.
Greitai, į šalimą varinį sumetę, burtus papurtėm,
Ir Eurilocho drąsingojo burtas iškrito iš šalmo.
Vyrų mūs dvidešimt du pasiėmęs, jis ėjo žvalgybon.
Ašaras braukėm visi – kas ėjo ir kas pasiliko.
²¹⁰ Kirkės jie rūmus priėjo, iš akmenio luitų statytus,
Progumoj girių aikščioj, iš tolo matomoj vietoj.
Sergėjo rūmus kalnynų vilkai ir liūtai rusvieji,
Juos užkerėjo anksčiau, žolėm apgirdžiusi, deivė.
Žvėrys žmonių nebepuolė piktai, juos meiliai patiko,
²¹⁵ Vizgino uodegas vien ir aplink šokinėjo iš džiaugsmo.
Lygiai kaip šunys linksmi, šeiminko sulaukę iš vaišių,
Jį pasitinka pulku, tikėdamies gausią lauktuvių, –
Taip šokinėjo tie liūtai dabar ir vilkai tvirtanagiai.
Vyrai, nors drąsūs, tačiau nusigando, pabaisas išvydę.
²²⁰ Taigi sustojo visi ties prieangiu deivės gražkasės
Ir įsiklausė, kaip Kirkė viduj maloniai dainavo,
Staklėse sau ausdama nemirtingą didžiulį audimą,
Tokį malonų ir gražų, kaip deivės austi temoka.
Kalbą pirmasis pradėjo Politas, vyrų vadovas,
²²⁵ Mano seniausias bičiulis, kuriuo kaip savim aš tikėjau:
„Vyrai mieli! Viduj, ausdama didžiulį audimą,
Dainą dainuoja gražiai (jos atbalsis sklinda aplinkui)
Deivė ar moteris gal. Pašaukime čia nestovėję!“
Taip jis kalbėjo. Bičiuliai paklausę sušuko audėjai,
²³⁰ Toji netrukus išėjo, duris atidarius šviesiąsias,

Ir pavadino j vidų. Visi jie, begalviai, suėjo.
 Tik Eurilochas paliko, nujausdamas spąstus klastingus.
 Juos į krases ir į krėslus visus pasodino įvedus,
 Sūriu vaišino ir miltais, į medų geltoną maišytais,
²³⁵ Pramniško vyno įpylus⁷² ir gausiai valgį uždarius
 Ji kerimosiom žolėm, kad savo šalį užmirštų.
 Gėrimą tą jie išgėrė visi, o Kirkė pakilo,
 Palietė juos rykštele ir suvarė į savo kiaulidę.
 Galvos jų buvo dabar, šeriai ir balsas kaip paršų,
²⁴⁰ Kūnas pakito visai, tik protas paliko kaip buvęs.
 Verkiančius juos uždarė garde ir papylė jiems Kirkė
 Triaukšt sedulų kietų, bugienio bei ažuolo gilių
 Ir dar kitokių daiktų, kur kiaulės žemėknisės ėda.
 O Eurilochas parbėgo atgal pas juodąjį laivą
²⁴⁵ Tuoj pasakyti visiems draugų nelaimingo likimo,
 Bet nevaliojo nė žodžio ištarti, nors stengės be galo:
 Išgąstis perėmė visą ir širdį sukaustė, tik akys
 Ašarų pilnos žibėjo – jis šaukt, ne kalbėti norėjo.
 Baisiai nustebę visi, ilgai jį klausti turėjom,
²⁵⁰ Kol atitoko ir mums draugų žuvimą apsakė:
 „Ėjom per girią, kaip mums prisakei, šviesus Odisėjau.
 Radome Kirkės namus iš akmenio luitų tašytų
 Progumoj girios aikščioj, iš tolo matomoj vietoj.
 Audė didžiulį audimą viduj ir dainą dainavo
²⁵⁵ Deivė ar moteris gal, kurią mes pašaukėm drąsiai.
 Toji netrukus išėjo, duris atidarius šviesiąsias.
 Ir pavadino j vidų. Visi jie, begalviai, suėjo,
 Vienas tik aš nėjau, nujausdamas spąstus klastingus.
 Jie kaip į vandenį dingo visi, daugiau jų nė vienas
²⁶⁰ Nepasirodė, nors aš dar ilgai dairiaus atsidėjęs.“
 Taip jis kalbėjo, o aš kalaviją didžiulį varinį,
 Puoštą sidabrais, mečiau sau per petį bei kilpinį tamprų
 Ir Eurilochui liepiau man kelią parodyt, kur ėjo.
 Jis tada ėmė maldaut, kelius man rankom apglėbęs,
²⁶⁵ Ir, atsidusęs giliai, kalbėjo žodžiais sparnuotais:
 „Nebevaryki manęs, augintini Dzeuso, paliki.
 Tikras esu – nei tu bepareisi, nei vyrų nė vieno
 Nebeparvesi. Su šiais, kur gyvi, mes nieko nelaukė
 Bėkime: gal kaip nors žuvimo dienos išsilenksim.“
²⁷⁰ Taip jis kalbėjo. O aš atsakydamas šitaip atrėžiau:
 „Taip, Eurilochai, gerai, tu gali pasilikti sau vietoj,
 Valgyk ir gerk sau sveikas čionai prie juodojo laivo,
 Eiti aš vienas galiu, kai mirtinas reikalas verčia.“

⁷² 235. *Pramniško vyno įpylus...* – Pramniškas vynas – tirstas, raudonas, labai stiprus vynas nuo Pramnės kalno (Itakėje) ar iš Pramnės miesto (netoli Smirnos ar Lesbo saloje).

Taip jam atsakęs, aš tuoj pasukau nuo laivo ir marių.
²⁷⁵ Eidamas kloniais šventais, atrodo, buvau netoli jau
 Nuo aukštastogių namų galingos žavėtojos Kirkės,
 Kai netikėtai man prieš, jau baigiančiam rūmus pasiekti, –
 Štai auksalazdis Hermėjas kaip jaunas vaikis ateina,
 Su pirmutiniais pūkeliais barzdos, žydėjime amžiaus.
²⁸⁰ Ranką paspaudė jis man, vardu pavadino ir tarė:
 „Kaipgi tu, vargše, vienas, miškuotuos kalnuos atsiradęs,
 Vaikštai nežinomom vietom? Jau Kirkė vyrus tavuosius
 Pavertė paršais visus ir seniai į kiaulidę uždarė.
 Gal tu jų gelbėti bėgi? Ir tau aš galiu pasakyti:
²⁸⁵ Nebepareisi ir pats. Drauge tu su jais pasiliksi.
 Bet iš bėdos aš ištrauksiu tave ir žūti neduosiu.
 Imk štai žolelių gerų ir, jas paslėpęs, pas Kirkę
 Eiki: jos lemtą dieną nuo tavo galvos atitolins.
 Aš pasakysiu visas piktąsias Kirkės gudrybes.
²⁹⁰ Tau kikeono ji duos ir žolių pridės tau į valgį,
 Bet apžavėti tavęs nepajėgs: kliudys jai tos geros
 Žolės, kurių tau duodu. Dabar, ką daryt, pasakysiu.
 Kai tiktai Kirkė mėgins tau šmaukštelėt rykšte ilgąja,
 Tu, iš makšties išsitraukęs tuojau kalaviją šit aštrų,
²⁹⁵ Pulki piktai ant jos, grūmodamas vietoj nukauti³⁷.
 Ji nusigandus tave pavadins ilsėtis į guolį.
 Tu nesišiauški per daug ir patalo deivės neniekink,
 Idant paleistų draugus ir tave pamylėtų kaip svečią.
 Tik reikalauk, dievų tegu didžiąją priesaiką duoda,
³⁰⁰ Jog negalvoja daugiau tau nieko pikta daryti
 Ir nusirengusiam tau tikrai neatims vyriškumo“.
 Šitai pasakęs, gerųjų žolių man Argžudis davė,
 Žemėj parovęs čia pat, ir, kokios jos būna, parodė:
 Šaknys jų visiškai juodos, o žiedas baltas kaip pienas.
³⁰⁵ „Moli“ vardu vadina dievai³⁸, žmonėms trumpaamžiams
 Rasti jų baisiai sunku, o dievai yra visagaliai.
 Tuosyk Hermėjas, miškais apaugusią salą palikęs,
 Grįžo į aukštą Olimpą, o aš nuskubėjau į Kirkės
 Rūmus aukštuosius, nors mintys visokios man lindo į galvą.
³¹⁰ Priebutį deivės šitos gražiakasės pasiekęs, sustojau
 Ir, palūkėjęs nedaug, sušukau, o deivė išgirdo,
 Nieko nelaukus išėjo, duris atidarius šviesiąsias,
 Ir pavadino į vidų. Ėjau, bet širdis man drebėjo.
 Ji pasodino mane įvedus į krėslą, sidabrais
³¹⁵ Žerintį visą, o kojoms atremti pastatė suolelį
 Ir kikeono davė išgerti man taurę auksinę
 Su negeriausiom žolėm, širdy sugalvojusi pikta.
 Aš jį paėmęs išgėriau, bet žolės manęs neapgirdė.

Palietė ji rykštele, vardu pavadino ir tarė:

³²⁰ „Eik į kiaulidę ir gulk drauge su savo bičiuliais.“

Taip ji kalbėjo, o aš, kalaviją stvėręs nuo šono,
Puoliau įtūžęs ant jos, grūmodamas vietoj nukauti.

Deivė sukliko, parpuolė ir, mano kelius apkabinus,
Ėmė vaitodama melst ir žodžiais sparnuotais sakyti:

³²⁵ „Kas tu esi, iš kokios padermės? Kur tavo gimtinė?

Baisiai stebiuosi: tavęs neapgirdė žolės išgertos.

Niekas o niekas lig šiol atsispirti joms negalėjo,

Kas paragavo jų kiek, nors pakraštį lūpų pavilgęs.

Tavo krūtinėj, matyt, širdis kažkokia geležinė.

³³⁰ Gal Odisėjas esi apsukrusis, kuris čia, kaip sakė

Argžudis man auksalazdis nesyk, turės užvažiuoti,

Juodašonių greituoju laivu keliaudams iš Trojos?

Kišk kalaviją atgal į makštis, ir eikim abudu

Mano minkštan patalan, kad, meile bentsyk pasidžiaugę,

³³⁵ Vienas kitu pasikliaut nuo šiandien galėtume drąsiai.“

Taip ji kalbėjo, o aš atsakiau, tarydamas šitaip:

„Kaipgi gali tu, Kirke, norėt, kad būčiau tau geras,

[...]

Dvylikta giesmė

SIRENĖS, SKILA, CHARIBDĖ, HELIJO JAUČIAI

[...]

Deivė šviesioji pakilo ir grįžo per salą į rūmus.

Aš pargrįžau į laivą ir paliečiau savo bičiuliams

¹⁴⁵ Rinktis ir sėsti visiems, atrišus lynus nuo kranto.

Greitai sušoko visi ir, savo suoluos atsisėdę,

Vandenis jūros pilkosios irklais kapoti pagavo.

O iš paskos, lydėdama laivą mėlynasnapj,

Vėją, kurs temptų bures, mums pasiuntė it palydovą

¹⁵⁰ Kirkė gražkasė, baisi ir dainą pamėgusi deivė.

Laivo padargus visus pastatėm tvarkingai kaip dera

Ir atsisėdom laive: vairininkas ir vėjas jį varė.

Tuosyk aš vyrams tariau, nors nerimas spaudė man širdį:

„Vyrai mielieji! Ne vienas ar du privalo žinoti

¹⁵⁵ Visa, ką šiųnakt kalbėjo man Kirkė, deivė šviesioji.

Aš pasakysiu, geriau jūs žinokit: netrukus ar žūsime,

Ar pasisaugoję nuo giltinės ir likimo pabėgsime.

Taigi visų pirma sirenių dieviško balso

Saugotis liepia ji mums ir pievos, žiedais padabintos.

¹⁶⁰ Leido klausytis tik man vienam, tačiau jūs turėsite

Saugiai priišti mane, kad nė pajudėt negalėčiau,

Staćią prie stiebo, gerai apvyniodami virvėm suktinėm.

Jeigu pradėsiu prašyt ir liepsiu atpalaiduoti,
Jūs neklausykit ir dar tvirčiau suveržkite raiščiais.”
¹⁶⁵ Taip aš kalbėjau draugams, atvirai pasakydamas viską.
Nė nepamatėm tuomet, kaip laivas tvirtasis atplukdė
Mus prie sirenių salos, nes vėją turėjom patogų.
Bet netikėtai vėjas nuščiuvo. Tyla ir ramybė
Jūroje užviešpatavo, vilnis jos dievas suglostė.
¹⁷⁰ Vyrai sušoko tuoju ir, baltas bures suvynioję,
Numetė jas gaubtajam laive, o patys susėdę
Irklais egliniais, tvirtais žiluosius vandenį šiaušė.
Aš nebelaukiau ilgiau ir durklu gniužulą vaško
Smulkiai sutrupinau tuoj ir rankom gerai jį sumaigiau.
¹⁷⁵ Vaškas lengvai išsiminkė, į delnus galingus pakliuvęs
Ir dar vidurdienio saulės karštuos spinduliuos palaikytas.
Vyrams ausis aš tada užlipdžiau visiems ligi vieno.
Jie nepamiršę pririšo mane už rankų ir kojų
Stačią prie stiebo, gerai apvyniodami virvėm suktinėm,
¹⁸⁰ Ir atsisdė irklais vėl vandenį pilkus kapojo.
Kai prisartinom tiek, kiek šaukiančio balsas nueina,
Stengdamies tyliai prasmukt, sirenės laivą pamatė,
Plaukiantį greitai pro šalį, ir žavią giesmę užtraukė:
„Suki čionai, Odisėjau šviesus, achajų didybe,
¹⁸⁵ Laivą sustabdęs, išlipk ir mūsų dainos paklausyki.
Niekas juodoju laivu nepraplaukė niekad pro šalį,
Balso, saldaus kaip medus, iš mudviejų lūpų neklausęs.
Tuosyk jis plaukia smagus ir dalykų gražių sužinojęs.
Žinom iš seno mes puikiai abi, ką Trojoj plačiojoj
¹⁹⁰ Argo ir Trojos kariai, dievams panorėjus, kentėjo.
Žinom taip pat, kas dedas dabar penėtojoj žemėj.”
Taip jos giedojo balsais maloniais. Man širdį užplūdo
Noras klausytis, todėl maldavau bičiulius, kad atrištų,
Galva pamodamas jiems. Bet yrėsi jie įsirežę,
¹⁹⁵ O Perimedas ir Eurilochas pašokę priėjo
Ir dar tvirčiau apvyniojo mane, nešykštėdami virvių.
Greit iš akių mums prapuolė krantai ir sirenių žavingo
Balso nei jų giesmės nebebuvo nė aido girdėti.
Vašką iškrapštė tuomet bendražygiai mano mielieji
²⁰⁰ Sau iš ausų visi ir mane atrišo nuo stiebo.
Kai jau už mūs pasiliko sala, pastebėjau iš tolo
Dūmus ir aukštas bangas, ir gausmas baisus pasigirdo.
Apėmė baimė visus, net irklai išsprūdo iš rankų
Ir mataškavos srovėj palaidi, o laivas sustojo:
²⁰⁵ Rankos yrėjų nusvirę jau jo nebevarė iš vietos.
Tuosyk per laivąėjau, ramindamas vyrus savuosius,
Ir kiekvienam jų kalbėjau, parinkdamas žodį malonų:

„Vyrai mielieji! Ar maža dar mes patyrėm pavojų?
Čia nebegali klaikiau atsitikti negu pas kiklopa,
²¹⁰ Kur mus siaubūnas baisus į tamsią olą uždare.
Bet ir iš ten visi per mano buklumą ir drąsą
Saugiai pasprukom, ir jūs tą pavojų smagiai prisiminsit.
Meskite baimę šalin ir, ką aš sakau, paklausykit:
Stverkitės drąsiai už irklų ir šniokščiančius vandenį marių,
²¹⁵ Sėdę į suolus, kapokit, galbūt visagalis Kronidas
Duos ir iš to pavojaus gyviems ir sveikiems išsigelbėt.
Tau, vairininke, galiu dar priminti, geriau įsikalsi:
Tavo štai rankose vairs, ir tu, jį tvirtai įsitvėręs,
Laivo neleiski tenai, kur dūmai ir bangos putoja.
²²⁰ Tiesiai į uolą varyk, žiūrėdamas, kad nenuneštų
Kartais į šalį srovė. Tuomet jau būtume žuvę.“
Taip aš kalbėjau, o vyrai nelaukė, kad vėl pakartočiau.
Skilos, kurios nasrų neišvengsime, jiems neminėjau,
Kad nepamestų galvos ir, iš rankų irklus paleidę,
²²⁵ Vienas per kitą visi nesiveržtų į vidurį laivo.
Betgi ir man pačiam iš galvos netikėtai išėjo
Kirkės duotasis skaudus patarimas ginklu nesiginti.
Greit įsinėriau į šarvus ir, dvejetą iečių galingų
Stvėręs į savo rankas, aš tekinas leidaus į laivo
²³⁰ Priekį, nes tikras buvau, kad Skila uoloj pasislėpus
Galvas, kiek turi, iškiš bendražygių pagrobt nelaimingų.
Ji nesirodė tačiau, net akys pavargo bežiūrint
Ir besidairant visur po migloj paskendusią uolą.
Šitaip į sąsiurį mes įsiyrėm ir krūpčiojom nuolat:
²³⁵ Skilos bijojom iš ten, o čia nemirtinga Charibdė
Siurbė pro žiotis baisias karčiuosius vandenį marių.
Srovę kai vėmė laukan, kunkuliavo kaip katilas karštas,
Ugnį pakūrus po juo, ir tiško aukštai į padangę
Putos į šonus abu, uolų pasiekdamos viršų.
²⁴⁰ O kada siurbė vidun karčiuosius vandenį marių –
Jūra, atrodė, pareis į jos gerklę, aplinkui tik sklido
Gausmas siaubingas uolos, pro apačią matėsi dugnas
Su akmenėliais pilkšvais. Iš baimės perblyško vyrai.
Kol, išsigandę mirties, spoksojom visi į Charibdę,
²⁴⁵ Spėjo pagrobtį Skila iš mūsų gaubtojo laivo
Šešetą vyrų, pačių drąsiųjų, pačių galingųjų.
Žvilgsnį pagrėžęs staiga į vyrus ir greitąjį laivą,
Vos pamatyti bespėjau rankas keberuojant ir kojas
Tiesiai virš mano galvos. Kaip rėkė ir plyšojo baisiai!
²⁵⁰ Šaukėsi mano pagalbos. Deja, paskutinį jau kartą.
Kaip kad ant kranto žvejys atsisėdęs su meškere ilga
Jauką, pritaisęs gudriai ant jaučio kietojo rago,

Meta į vandenį gilų žuvims smulkesnėms vilioti,
O kai prikimba, ištraukia ant kranto spurdančią vargšę –
²⁵⁵ Šitaip spurdėjo ir jie, kai Skila juos nešės į urvą
Ir prie angos prarijo visus, nors šaukės pagalbos,
Tiesė rankas į mane ir gynės jėgom paskutinėm.
Vaizdo, graudesnio už tą, nesu aš niekad regėjęs
Savo akim, nors jūrų keliuos baisybių netrūko.
[...]

Trylikta giesmė

ODISĖJAS IŠPLAUKIA IŠ FAJAKŲ ŽEMĖS IR PARVYKSTA ITAKĖN

[...]
Man abejonės niekad nebuvo, ir aiškiai žinojo
³⁴⁰ Mano širdis, kad grįši namo, bendražygių netekęs.
Bet tu suprask: negalėjau aš stoti prieš tikrąjį dėdę,
Prieš Poseidoną, kuris ligi šiol tebepyksta įtūžęs,
Kam tu jo sūnui mielam kadaise akį išdūrei.
Kad patikėtum – žiūrėk: parodysiu tau aš Itakę.
³⁴⁵ Forkino uostas antai, priklausęs seniui jūriniui,
Uosto anam krašte plačialapis alyvmedis auga,
O po medžių didžiulė ola, graži, pavėsinga,
Ir paskirta ji nimfoms, kurios vadinasi najadės.
Tai ta pati aukštaskliautė ola, prie kurios tu ne kartą
³⁵⁰ Nimfoms aukojai seniau pamaldžiai rinktines hekatombes.
Nerito kalnas už jos, apaugęs traškančiom giriom.“
Tarusi taip, išsklaidė miglas, ir šalis atsivėrė.
Baisiai nudžiugo dėl to daug vargęs šviesus Odisėjas,
Sveikino gimtąjį kraštą, bučiuodamas žemę derlingą.
³⁵⁵ Tiesė į dangų rankas ir nimfas maldavo širdingai:
„Dukterys Dzeuso najadės! Buvau aš vilties benustojąs
Gyvas dar jus pamatyt. Todėl su malda nuoširdžiausia
Sveikinu jus ir dėsiu aukas jums vėl kaip anuomet,
Jeigu tik Dzeuso duktė ir pergalės džiaugsmo davėja
³⁶⁰ Gyvą laikys mane ir globos mano mylimą sūnų.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Nusiramink ir rūpesčiu tuo širdies sau nevargink.
Lobį paėmę tuojau į šventąją olą nuneškim.
Viską paslėpsime ten, kad jokiš tau daiktas nedingtų.
³⁶⁵ Tuosyk ramiai pagalvosim, kaip reikalą baigti laimingai.“
Šitai pasakius, migloton olon įėjo Atėnė,
Rankom lengvai palytėdama sienas. Šviesus Odisėjas
Sunešė viską vidun – nedylantį varį ir auksą,
Ir drabužius audimo dailaus, dovanotus fajakų.
³⁷⁰ Viską sukrovė gražiai, ir akmeniu angą užstatė

Deivė Paladė Atėnė, duktė egidvaldžio Dzeuso.
 Tuosyk, susėdė abu šventosios alyvos pavėsy,
 Ėmė svarstyti, kaip galą darys įžūlūnams jaunikiams.
 Kalbą pirmoji pradėjo šviesakė deivė Atėnė:
³⁷⁵ „Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
 Nūn pagalvoki, kaip pirtį pakurt pasileidėliams vyrams.
 Metai treti, kai tavo namuos jie šeimininkauja³⁹,
 Peršasi dieviškai žmonai ir dovanas neša jai brangias.
 Motė vien ašaras lieja ir laukia tavo grįžimo.
³⁸⁰ Viltį ji duoda visiems, kiekvienam žadėdama ranką,
 Siuncia geras jiems žinias, o širdy galvoja ką kita.“
 Jai atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
 „Oi oi oi, varge! Tai būtų ir man, namo parsiradus,
 Kaip Agamemnonui, sūnui Atrėjo, žūti reikėję,
³⁸⁵ Jeigu tu, deive, nebūtum laiku man visko pasakius.
 Duok patarimą dabar, kaip jiems atmokėti galėčiau.
 Nuolat budėk prie manęs ir drąsą įkvėpk į širdį,
 Kaip ir tuomet, kai griovėme Trojos žibančius bokštus.
 Jeigu taip teiksies budėt prie manęs ir dabar, šviesiaake,
³⁹⁰ Tai nebijosiu aš stoti į kovą prieš vyrų šimtinę
 Su tavimi, galingoji deive, su tavo pagalba.“
 Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
 „Neabejok, stovėsiu šalia, apleistas nebūsi,
 Kai susitarę pradėsime žygį. Plačiąją aslą
³⁹⁵ Gaus aptaškyti savom smegenim ir krauju dar ne vienas
 Vyrų jaunikių, kurie tau turtą baigia eikvoti.
 Aš padarysiu, kad žmonės mirtingi tavęs nepažintų.
 Kūno gražumas supliukš tau ant sąnarių iškraipytų,
 Garbanos šviesios nupliks nuo galvos, tave dar apvilksiu
⁴⁰⁰ Elgetos rūbais, kuriuos pamatęs žmogus nusigąstų.
 Buvusios gražios lig šiol, bus traiškanom akys užlipę,
 Visiškai kitas žmogus atrodysi vyrams jaunikiams,
 Savajai žmonai ir sūnui, kuris namuose pasiliko.
 Betgi pirmiau tu į kaimą užėik pas kiauliaganį seną,
⁴⁰⁵ Sergstintį tavo kiaules. Be galo jis tau atsidavęs,
 Myli širdingai ir sūnų, ir Penelopę protingą.
 Rasi jį sėdint laukuos prie kiaulių, jų pulkas nemažas
 Ganos pas Korako uolą ir prie Aretūsės šaltinio.
 Gilių brandžiausių pritriauškę ir gėralo juodo lig sočiai
⁴¹⁰ Visos pripampę, jos tunka ir lašinius storus augina.
 Tu apstok pas jį ir, ten būdamas, viską išklausk.
 Aš tuo metu manau gražiažmonę Spartą pasiekti
 Ir parvadinsiu namo Telemachą, tavąjį sūnų.
 Į Lakedaimono plačiąją šalį pas Menelają
⁴¹⁵ Jis išvažiavo, gal ką sužinos apie tavo likimą.“

Jai atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
[...]

Šešiolikta giesmė

TELEMACHAS ATPAŽIŠTA ODISĖJĄ

Aušrai prabrėškus šviesus kiauliaganis ir Odisėjas
Ugnį pakūrė troboj ir pusrytį išvirė gardų.
Piemenis tuosyk išleido ganyti kiaulių į lauką.
O Telemachą išvydę, linksmi šokinėti pradėjo
⁵ Šunys pikti, bet nelajo. Šviesus Odisėjas, pamatęs
Taip šokinėjant šunis ir žingsnius netoliese išgirdęs,
Kreipėsi taip į Eumają ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Štaigi, Eumajau, žiūrėk, turbūt padėjėjas ateina
Ar koks pažįstamas tavo, kad šunys loti neloja,
¹⁰ O šokinėja linksmi. Ir žingsniai iš tolo girdėti.“
Žodžio nespėjo pabaigti, ir slenkstį peržengė svečias,
Jo mylimasis sūnus. Eumajas nustebęs pašoko,
Krito iš rankų jam indas, kurį jau buvo paėmęs
Vynui tamsiajam atmiešt, ir, prie šeimnininko pripuolęs,
¹⁵ Ėmė bučiuoti jo galvą, abidvi akis mėlynąsias
Ir jaunutes rankas, ir krito jam ašaros gailios.
Lygiai kaip džiaugiasi tėvas, sulaukęs mylimą sūnų
Iš tolimos šalies, nebuvusį dešimtį metų,
Brangų, nes gimė senam ir suteikė rūpesčių daugel, –
²⁰ Taip Telemachą kaip dievą dabar kiauliaganis doras
Meiliai apglėbęs bučiavo, lyg būtų jis grįžęs iš kapo.
Ašarom plūdo graudžiom ir sakė žodžiais sparnuotais:
„Tu pareini, Telemachai, žvaigžde šviesioji? Aš, vargšas,
Nebesivyliau tave pamatyti, kai išplaukei Pilan.
²⁵ Prašom, sūneli, vidun, tu mano pasenusiai širdžiai
Duok pasidžiaugti, kad sveikas grįžai iš tolimo krašto.
Retas tebūdavai svečias pas savo piemenį kaime,
Miestas patinka labiau, lyg tau malonumas koks būtų
Nuolat regėti pulkus pasileidusių baisiau jaunikių
³⁰ Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Gal ir teisybė, tėvuk, bet aš pas tave atkeliauju,
Noriu tave pamatyti ir tavo žodį išgirsti,
Kaip tenai motina mano: ar ji dar namie, ar už kito
Rasi jau spėjo išeiti ir lova šviesaus Odisėjo,
³⁵ Likus be patalo minkšto, voratinkliuos baigia paskęsti.“
Jam atsakydamas, tarė kiauliaganis, vyrų vadovas:
„Ji, patikėki manim, su meile širdinga ir kantriai
Tavo namuos tebevalgsta. Jai slenka metai iš metų
Naktys, atodūsių pilnos, o dienos ašarom plūsta.“

⁴⁰ Šitai pasakė ir paėmė ietį varinę iš svečio,
Peržengęs akmenio slenkstį, vidun jaunikaitis jėjo.
Svečiui naujam vietos užleist Odisėjas pašoko,
Bet Telemachas paprašė, kad jis nesikeltų, ir tarė:
„Prašom sėdėti, svety, mes gausime kur atsisėsti
⁴⁵ Savo troboj šeiminkas atras, kur mane pasodinti.“
Taip jis kalbėjo, ir tas atsisėdo. Kiauliaganis tuosyk
Paėmė glėbį lapotų šakų ir kailį paklojo.
Ten atsisėdo minkštai sūnus Odisėjo mielasis.
Jiedviem kiauliaganis, nieko nelaukęs, padėjo ant stalo
⁵⁰ Dubenį pilną paršienos keptos, kas liko nuo vakar,
Duonos paraikė tuomet ir prikrovė gražiai į kraitelę,
Atmiešė vyno saldaus pilnintelį indą medinį
Ir už skobnių atsisėdo prieš Odisėją garbingą.
Rankomis siekė visi ant stalo esančių vaisių.
⁵⁵ O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Kreipės tada Telemachas į šviesų kiauliaganį savo:
„Svečias, tėveli, iš kur tas atvyko? Kaipgi jūreiviai
Atvežė jį į Itakę? Kas buvo ir kaip jie vadinos?
Pėsčias jis niekaip pas mus negalėjo, rodos, ateiti.“
⁶⁰ Tuokart, Eumajau, jam atsakydamas, šitaip kalbėjai:
„Aš pasakysiu, vaikeli, tau gryną teisybę, kaip buvo.
Kilęs, pasak jo paties, esąs iš Kretos plačiosios,
Daugelį miestų, žmonių trumpaamžių statytų, regėjęs
Savo kelionėj: klajot po pasaulį lėmęs jam dievas.
⁶⁵ Nūn iš plėšikų tesprotų greitojo laivo ištrūkęs,
Mūsų trobon jis atėjo. Jį tavo globon atiduodu,
Ką panorėjęs daryk, nuo tavo malonės priklauso.“
Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Baisia, Eumajau, skaudu tai girdėti iš lūpų tavųjų.
⁷⁰ Kaipgi aš svetį galiu priimti namie ir vaišinti?
Jaunas aš dar tebesu, ir mano ranka neįgudus
Atkirtį duot kiekvienam, kas drįstų man įkyrėti
Motinos mano širdis lig šiol nusišpręsti negali,
Ar prie manęs pasilikt ir namus valdyti kaip valdžius,
⁷⁵ Vyro patalą gerbiant ir bijant žmonių papeikimo,
Ar pasirinkti sau vieną, kuris, tarp achajų geriausias,
Prašo jos rankos seniai ir išpirkų duoda daugiausia.
Tavo svety, kai tavojon trobon pataikė ateiti,
Šiandien chitoną sau gaus ir gražų naują apsiaustą,
⁸⁰ Dar kalaviją duosiu dvibriaunį ir, kojas apavęs,
Leisiu jam vélei keliaut, kur tik jo širdis pageidauja.
Betgi jei nori, paimk jį globoti, troboj pasilikęs;
Aš jam atsiųsiu, kiek reiks, drabužių ir valgių visokių,
Kad nenuskriaustum per daug tu savęs ir savų padėjėjų.

⁸⁵ Bet nenorėčiau, kad jis, į miestą nuėjęs, užklystų
Pas jaunikius, kurie nemandagūs ir baisiai įžūlūs.
Gali dar juoktis iš jo, aš gėdos dėl to susilaukčiau.
Ką padarysi tu vienas, kai jų toks didelis pulkas.
Viršų paims visada, nors būtum vyras stipriausias.”

⁹⁰ Jam atsakydamas tarė daug vargęs šviesus Odisėjas:
„Leista ir man tebūnie pasakyti žodį, mielasis.
Apmaudu verda širdis krūtinėj klausantis viso,
Ką jūs kalbėjote apie niekšybes, kaip daro jaunikai
Tavo namuos ir nepaiso visai, kad tu nebemažas.

⁹⁵ Taigi sakyk, ar tu pats jais taip apsileidi, ar žmonės
Šitaip nekenčia tavęs, dievų liepimą pajutę,
Ar gal čia brolių kaltė, kurių pagelbstimas vyras
Gali laikytis tvirtai, nors kiltų baisūs kivirčiai.
O, kad aš būčiau toks jaunas ir tokis drąsus bei ryžtingas

¹⁰⁰ Kaip Odisėjo beydžio sūnus ar pats Odisėjas,
Grįžęs namo po klajonių (yra dar vilties kibirkštėlei), –
Lai svetimšalis bet koks čia pat man nukerta galvą,
Jei nepakurčiau pirties visiems dykaduoniams jaunikiams
Aš, į Laerto sūnaus Odisėjo namus įsisukęs.

¹⁰⁵ Jei pagaliau mane jų visas pulkas apstotų,
Žūti savuosiuos namuos daug kartų geriau, man atrodo,
Nei tuos šimtus nedoriausių darbų regėti kas dieną:
Kaip jie išjuokia svečius, kaip jaunas mergas ir tarnaites
Tampo be gėdos jokios ir tvirkina rūmuos aukštuosiuos,

¹¹⁰ Vyną it vandenį lieja ir duoną punta ne savo,
Niekam nė dėkui nesakę, o reikalas vietoje stovi.”
Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Aš tau, svety, iš tyros širdies pasakysiu teisybę.
Nei čia rūstybė žmonių, kurie ant manęs apmaudautų,

¹¹⁵ Nei čia mūs brolių kaltė, kurių pagelbstimas vyras
Gali laikytis tvirtai, nors kiltų baisūs kivirčiai, –
Tai Kroniono lemtis – mūs giminei būt vienavaikei.
Vieną tik sūnų Laertą Arkeisijas sau teturėjo,
Ir Odisėjas buvo vienturtis, ir jis iškeliavo,

¹²⁰ Vieną mane tepalikęs namuos, kad negandai rastųs.
Ir iš tikrųjų dabar mus nedorėlių gaujos apsėdo.
Kiek salose aplink viešpatauja galingų didžiūnų,
Dulichione, Same ir apaugusiam giriom Dzakinte,
Ir didžiaturčių kiek rasi aukštoj, uolotoj Itakėj –

¹²⁵ Peršasi motinai mano visi ir eikvoja gėrybes.
Motina nei atsakyt, nei privesti prie galo negali
Tų nelemtųjų piršlybų. O tie jau baigia nusiaubti
Mano namus, ir patį mane nugalabys netrukus.
Visa tačiau dievų nemirtingų rankoj šiandieną.

¹³⁰ Eiki, téveli, dabar tu pas Penelopę protingą
Ir pasakyk, jog iš Pilo grįžau aš gyvas ir sveikas.
Aš pasiliksiu čionai. Jai visa pranešęs, netruki
Grįžti namo. Daugiau iš achajų neturi nė vienas
To sužinot. Prieš mane susibaudęs jau pulkas nemažas.”

¹³⁵ Tuokart, Eumajau, jam atsakydamas, šitaip kalbėjai:
„Permanau viską aš pats, ir tavo įsakymas aiškus.
Tik pasakyki tu man ir aiškiai išdėstyki visa,
Gal tuo pačiu žygiu ir Laertui žinią nunešti.

Vargšas senelis! Lig šiol, Odisėjo gedaudamas baisiai,
¹⁴⁰ Būdavo, triūsia lauke ir draug su namų darbininkais
Geria ir valgo, kai noras kada užaina jo širdžiai.

Bet nuo to laiko, kai, sėdęs į laivą, tu išplaukei Pilan,
Sako, nė kąsnio burnoj neturėjo, nė lašo negėrė
Nei beprižiūri darbų, tik rauda ir dūsauja nuolat,

¹⁴⁵ Sėdi sunykęs iš skausmo, belikę vien kaulai ir oda.

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:

„Baisiai jo gaila, tačiau šiuo tarpu jį turim aplenkti.
Jei trumpaamžis žmogus pasirinkti galėtų ką nori,
Nieko nelaukęs aš tėvo grįžtamą dieną sau rinkčiaus.

¹⁵⁰ Žinią nuneški ir grįžk, tau žygio pas seną Laertą
Nėr ko daryti pačiam, pasakyk tik motinai mano,
Lai ji, nelaukus ilgai, pasiųs kambarinę tarnaitę
Niekam nematant, ir ta nuėjus duos žinią seneliui.”

Taip jis kalbėjo. Eumajas pakilo ir, greit pasirišęs

¹⁵⁵ Sau sandalus po kojų, išėjo. Nors trobą paliko,

Bet iš Atėnės akių kiauliaganis doras nedingo.

Ta atsisėdo arti, pasivertusi moterim jauna,
Stoto didingo, gražia ir mokančia darbus dailiuosius.

Durų angoj atsistojo, ir ją Odisėjas pamatė,

¹⁶⁰ O Telemachas jos neregėjo ir širdžia nejuto:

Geradariai dievai ne visiems pasirodyti nori.

Tik Odisėjas ir šunys ją matė, tačiau jie nelojo,

Bet, unksdami iš baimės, visi pašaliais išsislapstė.

Ženklą ji davė akim, šviesus Odisėjas suprato

¹⁶⁵ Ir iš trobos tuojau prie aptvaro aukšto atėjo

Ir atsistojo prieš ją. Atėnė prabilo ir tarė:

„Dzeuso gentinai, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!

Žodį tu sūnui pratark, daugiau nebeslėpdamas nieko.

Kad susitarę, kaip galą greičiau padaryti jaunikiams,

¹⁷⁰ Grįžtumėt ramūs į miestą namo. Pati aš nuo jūsų

Nepasitrauksiu nė žingsnio: esu pasiilgus kautynių.”

Ir auksine lazdele jį palietė deivė Atėnė.

Staigiai apsiaustas švarus ir naujas minkštas chitonas

Apgaubė vėl jo pečius, sugrįžo jaunystė ir stotas.

¹⁷⁵ Kūnas parudo lyg saule įdeges, skruostai papilnėjo
 Ir plienaspalvė barzda vėl uždengė žandus ir smakrą.
 Viską padariusi, deivė nuėjo. Šviesus Odisėjas
 Grįžo trobon. Mielasis sūnus žiūrėjo nustebę.
 Išgąščio pilnas, nuleido akis, galvojo – čia dievas,
¹⁸⁰ Kreipės maloniai į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
 „Tu nebe tas atrodai svetys, kurs buvai ligi šiolei,
 Tavo drabužiai kiti, ir veidas visiškai kitas.
 Būsi gal vienas dievų, plačių padangių valdovų.
 Būk maloningas, aukų geriausių mes tau nešykštėsime,
¹⁸⁵ Kalnus sukrausime aukso, tik tu mums širdį parodyk.“
 Jam atsakydamas tarė daug vargęs šviesus Odisėjas:
 „Jokis aš dievas nesu: kam lygini su nemirtingais?
 Tėvas aš tavo tikrasis, kurio tu gedaut nenustoji,
 Kęsdamas nuolat skriaudas ir nedorėlių vyrų patyčias.“
¹⁹⁰ Šitai pasakė ir sūnų tuojau pabučiavo. Per skruostus
 Ašaros žemėn pabiro, daugiau jų laikyt nevaliojo.
 O Telemachas, dar vis netikėjęs, kad svečias – jo tėvas,
 Kreipėsi vėlei į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
 „Ne, tu ne tėvas, ne Odisėjas, o demonas kokis,
¹⁹⁵ Norįs nuvilti, kad aš dar labiau aimanuočiau ir verkčiau.
 Argi mirtingas žmogus galės padaryti stebuklą
 Vien tik savuoju protu, negavęs dievo pagalbos,
 Kurs panorėjęs senius lengvai jaunikaičiais paverčia?
 Prieš valandžiukę tu senas buvai ir prastai apsirengęs,
²⁰⁰ Šiuomet jau lygus dievams, plačiųjų padangių valdovams.“
 Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
 „Tau, Telemachai, nereik į grįžusį mylimą tėvą
 Kaip į stebuklą žiūrėt ir smarkiai dėl to nuogaštauti.
 Nėr ko tikėtis ir laukt, nepareis Odisėjas tau kitas.
²⁰⁵ Aš tau lauktasis, daug iškentėjęs ir daugel klajojęs,
 Po devyniolikos metų grįžau į gimtąją šalį.
 Visa čia darbas Atėnės, pergalės džiaugsmo davėjos.
 Dukart ji keitė mane, nes visa, ką nori, ji gali.
 Dar neseniai buvau apiplyšęs kaip elgeta bėdžius,
²¹⁰ Po valandžiukės aš jaunas žmogus, gražiai apsirengęs.
 Nieko nereikia dievams, plačiųjų padangių valdovams,
 Žmogų mirtingą paverst gražuoliu arba subjauroti.“
 Šitai pasakęs jis atsisėdo. Tuomet Telemachas
 Apglėbė tėvą tvirtai, apsiliedamas ašarom visas.
²¹⁵ Suėmė lygiai abu dabar didžiausias gaudumas,
 Kūkčiojo, verkė balsu gailiau nei paukščiai laukiniai,
 Jūros ereliai arba vanagai riestanagiai, kai žmonės
 Išima jų jaunikius, nespėjus plunksnoms užaugti, –
 Lygiai taip jiems dabar per skruostus ašaros liejos.

²²⁰ Šitaip jiems raudant, ir saulės šviesa nusileisti galėjo,
Jei Telemachas nebūtų prakalbęs į tėvą ir taręs:

„Kokiu laivu, tėveli, tave nūn vyrai jūreiviai
Atvežė čia į Itakę? Kas buvo ir kaip jie vadinos?
Pėsčias tu niekaip pas mus negalėjai, rodos, ateiti.“

²²⁵ Jam atsakydamas tarė daug vargęs šviesus Odisėjas:

„Visą teisybę dabar aš tau pasakysiu, vaikeli.
Atvežė čion per marias laivais pagarsėję fajakai,
Taip jie palydi visus, kam tenka pas juos nukeliauti.
Miegantį šiandien mane laivu greituoju parplukdė

²³⁰ Ir išsodino Itakėj, daugybę lobių pridėję,
Vario ir aukso krūvas, ir glėbį rūbų gražiausių.
Visa, kaip liepė dievai, palikau, sugabenęs į olą.
O patarimą ateitį į šią trobą davė Atėnė,
Turim abu susitart, kaip nenaudėliais nusikratyti.

²³⁵ Taigi dabar paskaičiuok jaunikius ir man pasakyki,
Noriu žinoti, kiek jų iš viso ir kas jie per vyrai.
Aš pagalvosiu tuomet ir, visa kaip dera pasvarstęs,
Gausiu nuspręsti, ar mes prieš visus pajėgsime stoti
Savo jėgom be kitų, ar turėsime šauktis pagalbos.“

²⁴⁰ Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:

„Tėve, kaip gyvas aš vis girdėdavau šlovinant tavo
Ranką ir ietį kovoj ir protą atsargų taryboj.
Šiandien per drąsiai kalbi. Baisu pagalvot: kur matyta,
Dvejetas vyrų kad stotų vieni prieš pulką galiūnų.

²⁴⁵ Aiškiai ne dešimt, sakau, ne dvidešimt vyrų jaunikių,
Turime žymiai daugiau, štai greit sužinosi jų skaičių.
Vien tik iš Dulichiono bus dešimtys penkios ir pora
Vaikių rinktinių, šeši tarnai, be to, dar juos lydi.

Dvidešimt ir keturi vaikinai lankos iš Samo,
²⁵⁰ Ir iš Dzakinto taip pat dvi dešimtys vaikių achajų,
Dvylika jų iš Itakės, tai vis rinktiniai didžiūnai.
Šauklį Medontą, be to, priskaičiuok ir dievišką dainių.

Pora tarnų, kurie skobnis jų vaišėms padengia.
Jeigu prieš juos visus, drauge susirinkusius, stosim, –
²⁵⁵ Kad nesibaigtų patiems nelaimė mums kerštas už skriaudą.

Ne, tu geriau pagalvok, padėjėją kokį gal rastum,
Kurs užsistotų už mus ir ranką ištiestų širdingai.“
Vėl jam atsakė tuomet daug vargęs šviesus Odisėjas:

„Aš pasakysiu, o tu klausyk, įsideki į širdį
²⁶⁰ Ir pagalvok, ar mums Atėnės ir Dzeuso pagalbos
Gali užtekti, ar kito ieškoti dar kokio gynėjo?“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Tiedu gynėjai, kuriuos čia sakai, teisybė, galingi,
Nors jie aukštai danguose viešpatauja ir valdo iš karto

²⁶⁵ Žemėje žmones visus ir dievus nemirtingus Olimpe.“
Jam atsakė tuomet daug vargęs šviesus Odisėjas:
„Jiedu tikrai nestovės abu, pasitraukę į šalį
Nuo kruvinosios kovos, kai tik tarp jaunių ir mūsų
Rūmuos aukštuos Arėjo ginklu bus sprendžiamas ginčas.
²⁷⁰ Tu atsikėlęs rytoj, kai Aušra ims brėkšti padangėj,
Eiki namo ir būk tų begėdžių jaunių draugijoje.
Miestan vėliau nuves ir mane kiauliaganis mūsų,
Tokį pavargėlį skurdžių ir metų prislėgtą senelį.
Jeigu mane jie skaustų namuos, turėki kantrybę
²⁷⁵ Ir sutramdyki širdį krūtinėj, nors aš ir kentėčiau.
Jeigu net svirtų už kojų ir vilktų mesti už durų,
Laidytų vėzdais sunkiais – žiūrėki šaltai ir valdykis.
Tik jiems priminti gali, kad liautųsi darę paikystę,
Žodžiais švelniais pasakydamas tai, tačiau nė girdėti
²⁸⁰ Jie nenorės tavęs, nes lemtoji diena jiems ateina.
Štai pasakysiu dar tau, gerai įsidėki į galvą:
Kai tik pajusiu širdy patarėjos Atėnės liepimą,
Tuoju aš tau mostelsiu galva, o tu, tą ženklą pamatęs,
Ėmęs išnešk iš svetainės ginklus, kiek jų ten surasi,
²⁸⁵ Ir, nugabenęs slapta, į sandėlį aukštą sukrauki.
Tuotarp jauniams, jei kas pasigedęs pradės klausinėti,
Žodžiais švelniais galėsi sakyti ir paaiškinti šitaip:
„Išnešiau slėpti nuo dūmų²³, visai nebe tie jau atrodo,
Kaip Odisėjas paliko, išeidamas žygin prieš Troją.
²⁹⁰ Baisiai jie bjaurūs dabar, nes apgulė suodžiais iš krosnies.
Svarbų dalyką, be to, dar priminė man Kronionas:
Galite kartais, vynu pasigėrę ir vaidytis ėmę,
Vienas kitą sužeist, krauju subjaurodami puotą
Su piršlėmis: geležis it apdavos vyrą pritraukia.“
²⁹⁵ Po kalaviją ir ietį tik man ir sau pasiliki,
Taipgi po jautodės skydą, patogų rankoj laikyti,
Kad nusitverti ko būtų, kai pulsime. O vyrus tuo tarpu
Ėmus apakins Atėnė ir gudramintis Kronidas.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į galvą.
³⁰⁰ Jei iš tiesų tu mano sūnus, jei mūsų tu kraujo,
Niekas neturi išgirst, kad jau Odisėjas parėjęs,
Netgi Laertas tegul nežinos nei kiauliaganis mūsų,
Tarnas nė vienas namuos, pagaliau nei pati Penelopė.
Mudu stebėkim tiktai, kaip elgias tarnaitės ir mergos.
³⁰⁵ Lygiai ir vyrų tarnų kiekvienas dabar pasirodys,
Ar tebegerbia dar mus ir baimę širdy tebeturi,
Ar pripažinti nebenori ir tau pagarbos nebejaučia.“
Jam atsakydamas vėl sūnus išmintingas prabilo:
„Tėve mielasis! Tikiuos, tu mano būdą netrukus

³¹⁰ Pats pamatysi: nesu lengvamintis nei vėjų patauška.

Ir pasakysiu – jokios naudos, taip tarydami šiandien,
Mes neturėsime, tu pats, rimčiau pagalvojęs, suprasi:
Laiko nemaža praeis, taip vaikstant ir stebint kiekvieną,
Ką jis kur dirba lauke, o jaunikiai rūmuos ramiausiai

³¹⁵ Tavo gėrybes eikvos, neturėdami gėdos nei baimės.

Betgi kaip moterys elgias, tikrai pravartu pamatyti –
Vienos jų darė negarbę, o kitos išliko padorios.

Vis dėlto vyrų žiūrėt ir eit į kiemą kiekvieno
Aš nenorėčiau, geriau atidėkim progai kitokiai,

³²⁰ Jeigu tikrai tu Dzeuso egidvaldžio ženklą regėjai.“

Taip jie susėdę abu rimtai tarp savęs šnekučiavo.

Spėjo tuo tarpu sugrįžt į Itakę laivas tvirtasis,
Kurs Telemachą su jo bendražygiais gabeno į Pilą.

Įplaukė vyrai dabar į uostą daugiaduburį,

³²⁵ Juodąjį laivą visi sušokę išvilko į krantą,

Laivo padargus mitrieji tarnai padėjo į vietą.

Dovanas atsivežtąsias pas Klitiją tuosyk palikę,

Į Odisėjo namus skardžiabalsį jie nusiuntė šauklį

Perduot, kaip buvo sakyta, žinios Penelopei protingai,

³³⁰ Jog Telemachas nuėjo į kaimą, tik laivą paliepęs

Tiesiai į miestą varyti, – kad karalienė garbinga

Nenusigąstų dėl to ir ašarų gailiai nelietų.

O pakeliui šauklis kiauliaganį šviesų pavijo.

Su ta pačia žinia beeinantį pas Penelopę.

³³⁵ Vos tik abu į aukštuosius namus karaliaus įėjo,

Tuoj skardžiabalsis šauklis, kad mergos girdėtų, prabilo:

„Tavo mielas sūnus, karaliene, grįžo laimingai.“

Prie Penelopės priėjęs artyn, kiauliaganis doras

Smulkiai jai viską išdėstė, ką liepė sūnus pasakyti.

³⁴⁰ Persakęs visa, kas buvo jam liepta, ir baigęs kalbėti,

Jis iš karališkų rūmų atgal išskubėjo prie kiaulių.

Vyrai jaunikiai dabar nesmagiai širdy pasijuto

Ir, patylom išslinkę iš rūmų prie aptvaro aukšto,

Tartis į suolus visi ties kiemo vartais susėdo.

²⁴⁵ Jiems Eurimachas, Polibo sūnus, atsiliepdamas tarė:

„Didelį žygį atlikt pasisekė nūn Telemachui.

Šitiek man kelio sukart! O mes jo sėkme netikėjom.

Tad nebegaishę dabar nuleiskime laivą į jūrą,

Patį greičiausia, parinkim yrėjus, kad jie paskubėtų

²⁵⁰ Žinią mūs vyrams nunešt ir lieptų jiems grįžti nedelsiant.“

Nebaigė žodžio – ir štai Amfinomas, šalin pasigręžęs,

Laivą išvydo įplaukiant į uostą daugiaduburį,

Vyrai vyniojo bures ir guviai darbavosi irklais.

Nusikvatojo smagus ir savo bičiuliams pasakė:

³⁵⁵ „Siųsti žinios nebereiks, aure jau uoste jie patys.

Gal kas dievų jiems pasakė, o gal jų akys pamatė

Laivą, aplenkiantį juos, tik jo nevaliojo pagauti.”

Taip jis kalbėjo. Visi pašokę nubėgo pajūrin

Ir įsitvėrę juodąjį laivą išvilko į krantą,

³⁶⁰ Laivo padargus mitrieji tarnai padėjo į vietą.

Visas jų pulkas tuomet nuėjo į aikštę, bet nieko

Nei iš jaunųjų, nei senių į posėdį savo neleido.

Pirmas pakilo Eupeito sūnus Antinojas ir tarė:

„Reikia stebėtis, kaip leido dievai jam kailį išnešti.

³⁶⁵ Dieną budėjo žvalgai, vėjuotuos kalnuos išstatyti

Vienas prie kito arti, o kai nusileisdavo saulė,

Mes nė nakties nemiegojom ant kranto, o visą laiką jūroj

Plaukiojom savo greituoju laivu lig Aušros rožiapirštės,

Tykojom vis Telemacho, žūtbut norėjom pagauti

³⁷⁰ Ir nužudyti, tačiau jį parvedė sveiką koks dievas.

Nūn pagalvokim dėl to, kaip galą jam padaryti.

Jis neturėtų iš mūsų ištrūkti, nes kolei bus gyvas –

Pasiryžimai visi ir žygiai, atrodo, eis niekais.

Jis jau subrendęs visai, yra sumanus, ne koks vėpla,

³⁷⁵ O palankumas žmonių kas dieną mums mažta ir mažta.

Taigi nelaukim, kol jis achajus sušauks į vyriją,

Tai, aš manau, jam gali ateit į galvą netrukus,

Ir, nesitvėręs pykčiu, atsistos ir viską išdėstys,

Kaip mes norėjome jį nužudyti ir kaip nepavyko.

³⁸⁰ Žmonės gi mūsų tikrai nepagirs už šitokį darbą,

Gali mums baigtis blogai, išvays iš gimtojo krašto,

Ir kaip benamiai kokie turėsime pas svetimus glaustis.

Jį tad užmuškime pirmiau, laukuos už miesto pagavę

Arba ant kelio. Gėrybes visas jo ir turtą paėmę

³⁸⁵ Pasidalysim paskui tarp savęs kaip bičiuliai, o močiai

Liks jo namai, juos tas paveldės, kas gaus ir jos ranką.

Jei nepatinka jums mano pasiūlymas, jeigu jūs norit,

Kad Telemachas gyvas sau tėvo gėrybes valdytų,

Nebeeikovokim be saiko, kada užsimanę, jo turtą,

³⁹⁰ Nebesirinkim kasdien. Iš savo namų lai kiekvienas

Peršas ir dovanas perka, o ji tegu renkasi vyrą,

Kurs jai pasiūlys daugiau ir bus paskirtas likimo.”

Taip jis pasakė. Visi jie net kvapą sulaukė tylėjo.

Žodžio paprašė ir ėmė kalbėti tuomet Amfinomas,

³⁹⁵ Niso garbingo sūnus, karaliaus Areto vaikaitis.

Kurs, atkeliavęs iš Dulichiono laukų gražiakviečių,

Buvo jaunikių vadovas, o Penelopei jo žodžiai

Tiko labiau už kitų, nes širdį turėjo neblogą²⁴.

Taigi, linkėdamas gero, jis ėmė kalbėti ir tarė:

⁴⁰⁰ „Vyrai, manding nevertėtų gyvybės atimt Telemachui,
Sūnų karaliaus užmušt yra juk baisi nedorybė.
Reikia todėl pirmiau mums valios dievų pasiklausti:
Jei visagalio Kronido atsakymas aiškus tai leistų –
Drąsiai užmušiu jį pats ir padrąsinsiu kitą kiekvieną;
⁴⁰⁵ Jei nepatars to dievai – prieš jį mes rankos nekelkim.“
Taip Amfinomas kalbėjo. Vyrams jo žodžiai patiko,
Greitai pakilę pulku į namus Odisėjo suvirto
Ir į dailiąsias krases bei krėslus visi vėl susėdo.
O Penelopė protinga tuo tarpu jau apsigalvojo
⁴¹⁰ Eit pasirodyt drąsiems ir pametusiems gėdą jaunikiams.
Ji mat išgirdo, koksai pavojus grėsė jos sūnui,
Pranešė jai šauklys, girdėjęs viską, Medontas.
Tad į svetainę atėjo su savo mergom ir tarnaitėm.
Prie palaidūnų atėjo ne moteris – deivė tikriausia
⁴¹⁵ Ir atsistojo prie stulpo gražiai įtaisytos svetainės,
Žibančia plona skraiste prisidengusi šviesųjį veidą,
Kreipėsi į Antinoją, vardu pavadino ir tarė.
„Nors, Antinojau, gudrus pasalūne, tu, sako, Itakėj
Tarp vienamečių savų esi visuomet pirmutinis
⁴²⁰ Išminčia savo ir žodžiais, tačiau tai visai neteisybė.
O, trumparegi! Tau Telemacho mirties ir žuvimo
Prireikė šiandien? Skriaudi tu našlaičius, kuriuos Kronionas
Pats juk globoja! Piktų atsilyginti nuodėmė žmogui.
Spėjai pamiršti, kaip tėvas tavasis atbėgo anuomet,
⁴²⁵ Savo žmonių išsigandęs? O žmonės jį vijo įtūžę,
Kad, su plėšikais tafiečiais draugėn susidėjęs, užpuolė
Ir tesprotus apiplėšė, nors jie bendrininkai mūs buvo.
Galvą norėjo nuimt ir širdį išplėšt iš krūtinės,
Būtų sugriovę namus ir turtą visą pagrobę,
⁴³⁰ Bet Odisėjas užstojo ir tūžmą jų numalšino.
Tu Odisėjo gėrybes eikvoji, jo žmonai peršiesi,
Sūnų baidiesi užmušt ir man taip skaudini širdį.
Liaukis, aš tau sakau, ir sėbrus savuosius sudrausk!“
Jai Eurimachas, Polibo sūnus, atsakydamas tarė:
⁴³⁵ „Dukra Ikarijo mūs, protinga didžiai Penelope!
Nusiramink ir rūpesčiu tuo sau širdies nekamuoki.
Tokio žmogaus nėra ir nebus, toks gimti negali,
Kurs pamėgintų nors ranką pakelti prieš Telemachą,
Gyvas kol aš tebesu, kol akys teberegi žemę.
⁴⁴⁰ Aš tau dabar sakau, ir būtų tikrai padaryta:
Juodąjį kraują tokią tuoj ietis manoji nuleistų!
Nepamiršau, kaip mane Odisėjas, tvirtovių griovikas,
Pasisodinęs ant kelių, būdavo, deda į ranką
Gabalą kepsnio gardaus ir įpila vyno raudono.

⁴⁴⁵ Ir Telemachas todėl man už visa pasauly brangesnis,
Taigi kartoju, kad būgštaut mirties dėl jaunių piktumo
Jam nereikėtų. Kas dievo žadėta, nuo to nepabėgsim.“
Taip jis ramino žodžiu, nors pats galvojo ką kita.
O Penelopė, parkopus į kambarius savo gražiuosius,
⁴⁵⁰ Puolė į ašaras tuoj ir mylimo vyro raudėjo,
Kol šviesiaakė Atėnė miegu jai sulipdė blakstienas.
Vakarą grįžo kiauliaganis pas Odisėją ir sūnų.
Šiedu jo laukė ir šokę abu vakarienę gamino,
Kiaulį vienmetį sau pasipjovę. Tuo tarpu Atėnė
⁴⁵⁵ Vėl atsistojo arti prie Laerto sūnaus Odisėjo
Ir, lazdele palytėjus, jį pavertė elgeta bėdžium,
Aprėngė vėl bjauriais skarmalais, kad kartais Eumajas
Jo nepažintų ir, nieko širdy nemokėdamas slėpti,
Nepasakytų nubėgęs tuojau Penelopei protingai.
⁴⁶⁰ Jį Telemachas užkalbino pirmas ir tarė maloniai:
„Mielas Eumajau, grįžai? Kas naujo girdėti Itakėj?
Ar jau drąsuoliai jaunikiai baigė kelionę ir grįžo
Iš pasalos, ar manęs tebetuko namo parvažiuojant?“
Tuokart, Eumajau, jam atsakydamas, šitaip kalbėjai:
⁴⁶⁵ „Man neatėjo galvon nei to teirautis, nei klausti,
Kol aš buvau mieste, tik širdį traukė greičiausiai
Grįžti atgal namo, kai perdaviau žinią, kam reikia.
Ten sutikau aš tavo draugų žinionešį greitą,
Šauklį, kuris pirmiau už mane jai pranešė viską.
⁴⁷⁰ Viena galiu pasakyt, ką savo akim pastebėjau.
Miesto anam pakrašty, pro Hermėjo kalvą praėjęs,
Aiškiai regėjau, kaip laivas kažkoks lyg žaibas įskriejo
Prieplaukon mūsų gražion, daugybė vyrų prisėdę
Buvo su skydais sunkiais ir vario ietim dvibriaunėm.
⁴⁷⁵ Dingojas man, kad jie, bet tikrai pasakyt negalėčiau.“
Taip jis kalbėjo. Tuo tarpu galybė šventa Telemachas
Nusišypsojo pažvelgęs į tėvą Eumajui nematant.
Darbus pabaigę visus ir sau vakarienę parengę,
Viskuo dalijos gražiai, ir nieko jų širdžiai netrūko.
⁴⁸⁰ O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Vėl jie atsiminė guolį ir dovana miego gardžiaivos.

Aštuoniolikta giesmė

ODISĖJO KUMŠTYNĖS SU IRU

Elgeta savas tuomet atėjo, kuris po Itakę
Valkiojos ir duoneliavo, pilvu besočiu pagarsėjęs,
Valgė ir gėrė per dieną, tačiau jėgų nei tvirtumo
Jis neturėjo, nors milžinas rodė baisus ir galingas.

⁵ Buvo Arnajas vardu, kaip gimusį močia garbioji
Jį pavadino, tačiau jaunikai Iru pravardžiavo,
Nes jiems nešiojo žinias²⁵ ir eidavo, kur tik kas siuntė.
Jis iš tikrųjų namų Odiseją ėmė varyti,

Koją įkėlęs, ir tuoj sparnuotais žodžiais užriko:

¹⁰ „Drožki nuo durų šalin, kad vilkti už kojos nereiktų.

Ar nematai, kad man visi šypsodamies merkia,

Ragina tempti laukan, tik mane padorumas prilaiko.

Drožki šalin, kol dar nepaleidau rankų į darbą.“

Jam, pažiūrėjęs skersom, Odisejas daugmintis atsakė:

¹⁵ „Paikše nelemtas! Aš tau nedarau ir nekalbu pikta,

Ir pavydėt nemanau, jei daug tau duoda, kas nori.

Vietos ant slenksčio pakaks abiem, tad ko čia pavydi

Svetimo gero? Manau, jog būsi tu vargšas klajūnas,

Lygiai kaip aš, o laimę dievai nemirtingi suteikia.

²⁰ Rankom savom tu negąsdink manęs, kad kartais supykęs,

Nors nebejaunas esu, krauju krūtinės ir snukio

Tau nesutepčiau, bet reik pripažinti: daugiau man ramybės

Būtų rytoj, nes vargiai kada beužeitum, atrodo,

Išmaldos melst į namus Laerto sūnaus Odisejo.“

²⁵ Perimtas pykčio, tuomet jam elgeta Iras atsakė:

„Oi oi oi! Girdit, kaip kalba štai elgeta nepenas šitas,

Tarsi krosniakurė boba. Norėdamas pamoką duoti,

Kumščiais apausiu aš jį, dantis pasėsiu ant žemės,

Žandus iškaršęs gerai, kaip zuiniai kiaulei kaimyno.

³⁰ Kelkis, negaišęs ilgai, kad visi pamatyti galėtų,

Kaip galynėsimės čia. Bet kaip prieš jaunesnį tu stosi?“

Taip jie dabar abu prie svetainės durų aukštųjų

Barėsi žodžiais piktais dėl slenksčio, gražiai nutašyto.

Rietenas jų išgirdo galybė šventa Antinojas.

³⁵ Skardžiai nusijuokė tuoj ir pratarė šitaip jaunikiams:

„Dar pramogos tokios neturėjome niekad, bičiuliai,

Kokią į šiuos namus štai dievas atsiuntė šiandien.

Iras ir tas prašalaitis viens kitą šaukia įtūžę

Dvikovon kumščių mėgint. Mes dar pakiršinkim juodu.“

⁴⁰ Taip jis kalbėjo. Visi pašoko, kvatodami garsiai,

Ir susirinkę pulku nuskurėlių porą apstojo.

O Antinojas, Eupeito sūnus, prabilo ir tarė:

„Jūs paklauskite manęs, ką aš pasakysiu jums, vyrai.

Tyso pilvai šit ožkų, ant ugnies paguldyti, net kvepia,

⁴⁵ Kepame juos vakarienei, riebumų ir kraujo pripylę.

Vienas, katras varžovą įveiks, paimdamas viršų,

Gaus užpelnytai dabar pasiimti sau pilvą rinktinį

Ir su mumis sėdės visados, o elgetos kito

Neįsileisim vidun maišytis ir išmaldos melsti.“

⁵⁰ Taip Antinojas kalbėjo, visiems jo žodžiai patiko.
Ruošdamas klastą, tuomet Odisėjas daugmintis atsakė:
„Žmogui, mielieji, senam ir šitaip vargų iškamuoatam,
Kaipgi man stoti kovon su jaunu, bet pilvas prakeiktas
Stumia šiandieną mane, kad kiščiau galvą po kumščiais.

⁵⁵ Taigi palaukit, visi man didžią priesaiką duokit,
Kad prieš mane jūs rankos sunkios nekelsit nė vienas
Ir neužstosite Iro, padėdami jam nugalėti.“

Taip jis kalbėjo. Visi prisiekė, kaip jis reikalavo.
O kai prisiekė ir priesaikos apeigą šventą atliko,

⁶⁰ Tuosyk prabilo į juos galybė šventa Telemachas:
„Jeigu, svety, tau liepia širdis ir vyriškas būdas,
Drąsiai prieš Irą tu eik, ir kito achajų nė vieno
Nėr ko bijoti: kentės nuo visų, kas drįstų tau smogti.
Aš šeimininkas namuos, mane dar parems Antinojas

⁶⁵ Ir Eurimachas, abu galingi ir išminčia garsūs.“
Taip jis kalbėjo. Visi jį palaikė. Šviesus Odisėjas
Strėnas bemat susijuosė skurliais, pasirodė jo tvirtos
Didelės šlaunys, atsidengė platūs pečiai ir krūtinė,
Vyriški žastai tvirti, raumeningi. Tuo tarpu Atėnė

⁷⁰ Įkvėpė jo sąnariams nepaprastą jėgą priėjus.
Baisiai nustebo dabar, jį tokį pamatę, jaunikai,
Kreipės ne vienas į savo kaimyną ir sakė jam šitaip:
„Greit Nebeiras bus Iras, jis pats užsitraukia nelaimę.
Šitokios kulšys iš po skarmalų šio senio išlindo.“

⁷⁵ Taip jie kalbėjo, širdis sunerimo Iro krūtinėj.
To nežiūrėjo tarnai ir sujuosė, atvedę per jėgą,
Drebantį visą, kiekvienas raumuo jo kūne tirtėjo.
O Antinojas vardu pavadino ir ėmė vainoti:

„Būtum negimęs geriau, pagyrūne, ar galą kur gavęs,
⁸⁰ O ne drebėtum dabar, praskydęs iš baimės prieš šitą
Žmogų senyvą, vargų ir nelaimių visai nukamuotą.
Šiandien aš tau sakau, ir taip atsitiks iš tikrųjų:

Jeigu jisai nugalės, paimdamas dvikovoj viršų, –
Tuoju pasodinsiu tave juodajan laivan ir gabensiu
⁸⁵ Tiesiai karaliui Echetui, žmonių mirtingų pabaisai,
Jis tau ausis nukapos ir nosį variu išgaląstu,
Rietus išplėšęs numes, kad kruvinus šunys surytų.“

Taip jis pasakė, ir tam dar labiau sudrebėjo pakinkliai.
Išvedė jį vidurin, ir abu jau kumščius pakėlė.

⁹⁰ Betgi daug vargęs šviesus Odisėjas ėmė dvejoti,
Ar čia jam smogti, kad griūtų ir vietoje dvasią iškvėptų,
Ar, tik nesmarkiai užvožus, pasliką žemėn partiesti.
Ir pagalvojus šita išėitis pasirodė geriausia –
Smogti ne taip stipriai, kad per daug nenustebtų achajai.

⁹⁵ Kumščius paleidęs darban, į dešinį petį jam trenkė
Iras, o jis į paausį kirto prie kaklo, net žando
Kaulai suknežo ir kraujas raudonas šoko pro burną.
Krito subliovęs į dulkes ir užkulniais trenkė į žemę,
Grieždamas baisia dantim. Išdykę jaunikiai pradėjo
¹⁰⁰ Rankomis plot ir lėpo juokais. Odisėjas tuo tarpu
Paėmė Irą už kojos, išvilko iš rūmų į kiemą
Pro priemenės duris, į aptvaro sieną atšliejo
Ir pasodino ten vargšą, įspraudęs lazda į ranką
Kreipėsi tuosyk į jį ir sakė žodžiais sparnuotais:
¹⁰⁵ „Čia tu sau sveikas sėdėk, kiaules ir šunis nuvaikysi,
Nešokinėsi daugiau keleivių ir vargšų tvarkyti,
Būdamas ištiža toks, kad bėdos nesulauktum didesnės.“
Šitai pasakė, tuomet ant pečių užsimetė krepšį,
Seną, suplyšusį visą, su pančio pasaitu tvirtu,
¹¹⁰ Ir atsisėdo grįžęs ant slenksčio. Tuo tarpu jaunikiai
Juokdamies vėl sugužėjo vidun ir ėmė jį sveikinti:
„Dzeusas tau, seni, teduos ir kiti dievai nemirtingi,
Ko tik sau trokšti labiau ir kas tau širdžiai bus miela,
Kad tu nuo nepeno to mūs žmones šiandien ir miestą
¹¹⁵ Išvadavai. O mes jį paėmę dabar nugabensim
Tiesiai karaliui Echetui, žmonių mirtingų pabaisai.“
Taip jie kalbėjo. Džiaugės žosme Odisėjas daugmintis.
O Antinojas tuomet jam pilvą padėjo didžiausią,
Pilną gardžių taukų ir kraujo, po jo Amfinomas
¹²⁰ Porą apyriekų duonos padavė jam iš kraitelės,
Taurę auksinę pakėlė ir, jam įteikdamas, tarė:
„Sveikas, tėveli svety, tegu ateity tavo dienos
Bus laimingesnės, o šiandien vargų tau marios aplinkui.“
Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
¹²⁵ „Tu, Amfinomai, man vyras gana išmintingas atrodai,
Lygiai kaip tėvas, garbingas Nisas, kuris, kaip girdėjau,
Dulichione gyvenęs gražiai ir pertekęs turto.
Sako, tu jo sūnus, ir atrodai vyras nepaikas.
Aš pasakysiu tau ką, klausykis ir dėkis į širdį:
¹³⁰ Niekas pasauly nėra vargingesnio už žmogų mirtingą
Tarpu gyvųjų visų padarų, kur šliaužioja žemėj.
Niekad jis nepagalvos, jog ryt jo negandas laukia,
Jeigu laimingą jį laiko dievai ir stovi jis tvirtas.
O kai vargų dienas dievai nemirtingi atvaro,
¹³⁵ Tempia jų našta klusniai, nors širdį spaudžia krūtinėj.
Šitokia esti buitį žmonių, gyvenančių žemėj,
Kokią kam dieną pasiunčia žmonių ir dievų visų tėvas.
Štai ir aš pats kadaise buvau tarp vyrų laimingas,
Daug nedorybių sau leidau, pajutęs galybę ir valią,

¹⁴⁰ Tėvu savuoju geru ir broliais tikrais pasikloves.
Taigi žmogus niekada teisybės pamint neturėtų
Ir, ką jam duoda dievai, nemurmėdamas turi priimti.
Kiek neteisybių, matau, pramano ir daro jaunikiai!
Vėjais turtus leisdami, nešlovę užtraukia jie žmonai
¹⁴⁵ Vyro, kuris, pasakyti galiu, nuo savų ir gimtinių
Jau netoliese, visai net arti. Lai parveda dievas
Sveiką tave į namus, kad nereiktų su juo susidurti,
Kai jis netrukus sugrįš į mielą tėviškės šalį.
Reikalas, rodos, vargu ar galės pasibaigt, be kraujo
¹⁵⁰ Tarpu jaunikių ir jo, kai pareis į savo pastogę.“
Taip jis pasakė, aukai nuliejęs kiek vyno, išgėrė
Ir Amfinomui, rikiuotojui vyrų, taurę gražino.
Ėjo per menę tasai, paslėpęs skausmą krūtinėj,
Galva kinknodams liūdnei: širdis mat jautė nelaimę.
¹⁵⁵ Bet giltinės neišvengė ir jis: papynė Atėnė
Nuo Telemacho ieties ir rankos jam galvą padėti.
Grįžęs jis vėl atsisėdo į krėslą, kur buvo sėdėjęs.
Įkvėpė norą širdin šviesakė deivė Atėnė
Dukrai Ikarijo seno, protingai begal Penelopei
¹⁶⁰ Eit pasirodyt jaunikiams, kad jiems dar labiau sutvaksėtų
Širdys krūtinėj ir sau pagarbos ji užsipelnytų
Vyro ir mielo sūnaus akyse daugiau nei turėjo.
Kreipės maloniai vardu ir, kaltai šypsodamos, tarė:
„Man, Eurinome, iškilo pagunda, kaip niekad nebuvo,
¹⁶⁵ Eit pasirodyt jaunikiams, nors jų aš baisiai nemėgstu.
Noriu aš sūnui patart – ir tai jam į naudą išeitų, –
Kad su nedorėliais šiais daugiau jis nebedraugautų.
Jie akyse vien geri, už nugaros – peilį galanda.“
Jai Eurinomė, sena ūkvedė, atsakė ir tarė:
¹⁷⁰ „Viskas tikriausia tiesa, ką man, mieloji, kalbėjai.
Eik ir su savo sūnum iš širdies atvirai pakalbėki.
Tik išsimaudyk pirma ir skruostus alyvom įtrinki.
Taip užsiverkus visa – paakiai net paputo beraudant –
Jiems nesirodyk: be to, ir liūdėti per daug nederėtų.
¹⁷⁵ Tavo sūnus sulaukė jau metų, kurių kaip malonės
Melsdavai nuolat dievus: pamatyti jį vyrą barzdotą.“
Jai atsakydama tarė tuomet Penelopė protinga:
„Nė nekalbėk, Eurinome, geriau, nors reiktų man pačiai
Ir nusiprausti, ir skruostus alyvom kvapiom įsitrinti.
¹⁸⁰ Norą dabintis dievai, Olimpo aukšto valdovai,
Atėmė man tada, kai vyras įsėdo į laivą.
Man Autonojė pakviesk ir Hipodamėją netrukus,
Jos tenedelsia, mane palydės abi į svetainę,
Vienai į vyrų draugiją eiti neleidžia drovumas.“

¹⁸⁵ Taip ji pasakė. Senelė, iš josios menės išėjus,
Perdavė žodį mergoms ir liepė, kad jos paskubėtų.
O šviesiaakė deivė Atėnė sumanė tuo tarpu
Dukrai Ikarijo seno saldujį miegą atsiųsti.
Ta atsilošus užsnūdo, ir jos sąnariai atsileidę
¹⁹⁰ Krasėj ilsėjos ramiai. Ir tuosyk deivė šviesioji
Dievišką dovaną davė, kad ja achajus sužavėtų.
Skrustus skaisčiuosius užliejo grožiu, nejprastu žmogui
Ir nemirtingu, kuriuo Kiterietė gražiavainikė
Tarpu charičių, žavingai grakščių, šokdama tesuspindi.
¹⁹⁵ Davė iškart jai ūgį aukštesnį ir stotą išvaizdų,
Visas jos kūnas sušvito labiau už drambliakaulį baltą.
Viską patvarkiusi taip šviesioji deivė pranyko.
Taukšdamos garsiai kažką tarp savęs, atskubėjo į menę
Jos baltarankės tarnaitės, ir miegas saldusis nubėgo.
²⁰⁰ Skrustus patrynusi rankom, šviesi Penelopė prabilo:
„Oi, koks saldus snaudulys nusiverkusią buvo apėmęs!
Taigi kad mirtį taip saldžią atsiųstų skaisti Artemidė
Šiandien čia pat, kad visą gyvenimą vargšei nereiktų
Sielotis vienišai man, apgailint visokį gabumą
²⁰⁵ Mielojo vyro, kuris tarp achajų buvo pirmasis.“
Šitai pasakė ir kopė žemyn iš menės aukštosios
Ji ne viena: dvi mergos greta lydėdamos ėjo.
Prie palaidūnų atėjo ne moteris – deivė tikriausia
Ir atsistojo prie stulpo gražiai įtaisytoj svetainėj,
²¹⁰ Žibančia plona skraiste prisidengusi šviesųjį veidą,
O iš šalių prie jos atsistojo darbščios tarnaitės.
Keliai sulinko visiems ir širdys ugnim suliepsnojo:
Geidė kiekvienas minkštam patale prie jos išsitiesti.
Į Telemachą, kaip sūnų, prabilo tuomet Penelopė:
²¹⁵ „Nei supratimo dar tau, vaikeli, nei nuovokos tenka.
Būdamas vaikas, daugiau išminties gebėjai parodyt,
O kai užaugai visai, kai vyras tapai pilnametis,
Net prašalaitis bet koks iš tavo gražumo ir ūgio
Tuoj pasakyti galės, kad sūnus tu vyro laimingo,
²²⁰ Betgi išmanymo tau ir sveiko proto dar maža:
Argi, sakysi, gražu, kas mūsų svetainėj nutiko,
Kam tu, matydamas, leidai begėdžiui svečių nuskausti?
Kaipgi dabar? Jei svečiui, namuos čia mūsų beviešint,
Būtų kas nors atsitikę, taip žaisti su juo užsimanius?
²²⁵ Būtum žmonių akyse užsitraukęs sau amžiną gėdą.“
Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Motin mieloji! Nėra ko man rūstaut už šitą barimą.
Vis dėlto jaučia jau mano širdis ir protas išmano
Visa, kas gera ir bloga. Anksčiau aš buvau mažametis.

²³⁰ Nors ir dabar neįstengiu dar visko protingai nuspręsti.

Baisiai klaidina mane šitie iš visur susirinkę
Savo mintim nedorom, vadovo nėra gi man jokio.

Svečio kumštynės dabar su Iru pasibaigė, aišku,
Ne kaip jaunikiai norėjo – jisai tvirtesnis už Iją.

²³⁵ Tėve mūsų Dzeuse Kronide, Atėne, šviesus Apolonai!

Taip tegu mūsų namuos nevidonams jaunikiams šiandieną
Galvos nusvyra, mirties nugalėtiems – vieniems čia, svetainėj,
Kieno gale kitiems, tegu jiems sulinksta pakinkliai,
Lygiai kaip Iru, kuris prie aptvaro vartų aukštųjų

²⁴⁰ Sėdi, galvos nulaikyt nepajėgdamas, tarsi kad girtas,

Kojos neklauso visai, atsistot nebegali nei grįžti
Kaip atkeliavęs į savo namus: sąnariai atsileido.”

Šitaip jie tyliai dabar abu tarp savęs šnekučiavo.

O Eurimachas prabilo ir tarė į Penelopę:

²⁴⁵ „Dukra Ikarijo seno, protinga didžiai Penelope!

Jeigu taip Argo Jasiškio achajai tave pamatyti,

Žymiai daugiau į jūsų namus suplauktų jaunių

Ir pokyliautų nuo ryto, nes tu tarp moterų – deivė

Išminčia ir gerumu, stotu ir veido grožybe.”

²⁵⁰ Jam atsakydama tarė tuomet Penelopė protinga:

„Man, Eurimachai, kas buvo gražu – ir veidą, ir stotą –

Pavertė niekais dievai nemirtingi, kai kilo prieš Troją

Argo herojai, su jais ir manasis šviesus Odisėjas.

Jeigu jis grįžęs dabar man būtų gyvenimo ramstis,

²⁵⁵ Mano šlovė padidėtų, šviesiau man būtų pasauly.

Šiandien tik ašaros vienos, vargų nešykštėjo man dievas.

Atmenu, taisėsi jis gimtinį kraštą palikti,

Paėmė dešinę man, kalbėjo švelniai ir sakė:

„Netikiu, mano miela, kad visi gražiauliai achajai

²⁶⁰ Grįžtų iš Trojos gyvi į gimtąją šalį laimingai.

Trojos vyrus nuo seno puikiais kareiviais vadina,

Mokančiais ietį paleist ir strėlę iš įtempto lanko.

Skraido visi greitakojais žirgais, kurie pirmutiniai

Nulemia baigmę kovoj per nieko nelenkiantį karą.

²⁶⁵ Tad nežinau ir aš – ar duos man dievas sugrįžti,

Ar gal pražūsiu kur Trojoj, ir tau reiks rūpintis viskuo.

Tėvo ir motinos mano žiūrėk namuos pasilikus,

Lygiai kaip šiandien ir dar nuoširdžiau, nes aš nepadėsiu.

Kai pamatysi, jog sūnui barzda jau dygti pradėjo,

²⁷⁰ Jeigu norėsi, tekėk ir namus senuosius paliki.”

Taip jis kalbėjo tuomet, o šiandien visa tai vyksta.

Greitai ir toji naktis, kai švęs vestuves graudulingas

Mano, vargdienės, kuriai jau atėmė laimę Kronidas.

Manajai širdžiai už viską liūdniau dėl vieno dalyko –

²⁷⁵ Kad nebe tie papročiai šiandieną, kaip buvo senovėj²⁶.

Kas iš garbingų namų norėdavo žmoną paimti,
Dukrą didžturčio žmogaus, atmušęs ją nuo varžovų,
Būdavo, jaučių prives, privarys rinktinių avelių,
Jos artimuosius vaišina ir dovanas deda gražiausias,

²⁸⁰ O ne kitų gėrybes eikvoja, nė dėkui nesakęs."

Taip ji kalbėjo. Daug vargęs šviesus Odisėjas nudžiugo,
Kad Penelopė tik dėl dovanų jaunikius suvedžioja
Žodžiais meiliais, tuo tarpu širdy galvoja ką kita.

Jai Antinojas, Eupeito sūnus, atsakydamas tarė:

²⁸⁵ „Dukra Ikarijo seno, protinga didžiai Penelope!

Jei kas achajų norės tau dovaną duoti atnešęs,

Tu ją priimk: labai negražu dovanos nepriimti.

Betgi prie savo darbų negrįšim ir niekur mes neisim,

Kol netekėsi už to, kuris tarp achajų geriausias."

²⁹⁰ Taip Antinojas kalbėjo, visiems jo žodžiai patiko.

Išsiuntė vyrai šauklus ir dovanas liepė atnešti.

Ir Antinojo šauklis jam atnešė gražų ir platų

Peplą margraštį, kuriam susegioti buvo iš viso

Dvylika kilpų auksinių su dailiai riestais kobinėliais.

²⁹⁵ Peraklį brangų iš aukso, gražiai gintarais apšodintą,

Žėrintį visą kaip saulė, šauklis Eurimachui pristatė.

Euridamantui tuo tarpu du auskarus atnešė tarnas.

Buvo kaip gervuogės jie, su trim akutėm kiekvienas.

O Poliktoro sūnui Peisandruui kaklaskarę gražią

³⁰⁰ Atnešė vergas vikrus, tikra brangenybė ji buvo

Dovanos gražios visų, nors vieno skyrės nuo kito.

Motė šviesioji tuomet atgal į viršų parėjo.

Mergos, paėmę abi, jos dovanas nešė brangiasias.

Vyrai prie Šokio ir prie dainos maloniosios sugrįžo,

³⁰⁵ Linksminos, džiaugės visi, kol vakaras dieną išstūmė.

O kai besiaučiant linksmai atėjo vakaras juodas,

Tuosyk jiems židinius tris aukštoj svetainėj pastatė

Degti ir šviesti, į juos išdžiūvusių malkų prikrovė,

Vario kirviu neseniai prikapatų iš seno sausuolio,

³¹⁰ O tarpu jų pridėjo skalų, tuomet juos po vieną

Kūrė varguos pakantraus Odisėjo tarnaitės. Tuo tarpu

Dzeuso gentainis šviesus Odisėjas daugmintis prabilo:

„Jūs, Odisėjo, nebuvėlio to šeimnininko, namiegės,

Eikit į menę, kurioj dora karalienė gyvena,

³¹⁵ Ir, atsisėdę šalia, palinksminkit širdį jai, vargšei,

Sukdamos savo verpstus ar vilnas kedendamos pirštais.

Ugnį šituos židinius pasaugoti aš sugebėsiu.

Net jei panortų svečiai lig Aušros gražiasostės praūžti,

Jie nenuvargins manęs, esu užgrūdintas metų."

³²⁰ Taip jis kalbėjo. Tos ėmė kvatot, tarp savęs susižvalgę,
Ir jau be gėdos užpuolė jį tuoj dailiaskruostė Melantė,
Seno Dolijo duktė, kurią Penelopė priglobė
Ir užaugino kaip savo, žaislų negailėdama niekad.

Bet Penelopės vargų Melantė širdin nesidėjo,

³²⁵ Greitai su Eurimachu susiuostė ir meilę pasiūlė.

Ji ir užpuolė dabar Odisėją, pradėjus jį plūsti:

„Valkata tu nelaimingas! Visai iš galvos išsikraustei,

Jeigu nenori nakvot, į kalvės kampą įlindęs

Arba šeimynos troboj? Bet kur tau! Prakalbas ilgas

³³⁰ Drožia dar čia jžūliai, kur vyrų tiek susirinkę,

Gėdos neturi. Ar vynas protą sumaišė, ar tokis

Pusgalvis tu visuomet, tauški, kas ant seilės užaina?

O gal pakvaišęs džiaugsmu, kad nuveikei elgetą Irą?

Kad neateitų tau kitas tuojau, galingesnis už Irą!

³³⁵ Tokis, tau rankom tvirtom ausis apskaldęs kaip reikia,

Gali už durų išmest, kraujais apsipylusį visą.“

Jai, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:

„Tavo šituos žodžius Telemachui pranešiu, begėde,

Greitai nuėjęs, tegu į kąsnis tave sukapoja.“

³⁴⁰ Taip jis pasakė. Mergoms išgąsdinti žodžio pakako,

Jos iš svetainės išlakstė, nes virpino baimė pakinklius:

Visos galvojo, kad tas prašalaitis darys, ką pasakęs.

Prie židinių skaisčių priėjo tuomet Odisėjas

Ir pasilenkęs jų pažiūrėjo, tačiau jam į širdį

³⁴⁵ Spraudėsi mintys kitokios, kurios neįvykt negalėjo.

O palaidūnams jaunikiams dabar neleido Atėnė

Susilaikyt nuo juokų užgaulių, kad kas kartą didesnė

Tvintų rūstybė Laerto sūnaus Odisėjo krūtinėn.

Tad Eurimachas, Polibo sūnus, Odisėją pašiepdams,

³⁵⁰ Garsiai sušuko, kad juoko gardaus padarytų jaunikiams:

„Prašom manęs paklaustyti, šviesios karalienės jaunikiai!

Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.

Ne be dievų siuntimo pas mus šis vyras atėjo.

Man vis atrodo: ne tiek šviesos nuo židinio sklinda,

³⁵⁵ Kiek nuo jo plikės! Žiūrėk – ant makaulės plauko nė vieno.“

Tuosyk jis kreipėsi į Odisėją, tvirtovių grioviką:

„Gal tu sutiktum, svety, bernaut pas mane, jei samdyčiau.

Kaimo kokiam pakrašty už algą pastovią ir gerą?

Ten erškėčių tvoroms pripjautum, medžius pažiūrėtum.

³⁶⁰ Duonos tada kasdien privalgyti sočiai turėtum,

Plėštum sau mano drabužį, ir apavą kojom pridėčiau.

Betgi prie duonos dykos pripratęs, tad stoti prie darbo

Noro nebus, geriau tarp žmonių sukiotis ir tukti,

Išmaldos prašant visus, kad pilvą besotį prikimštų.“

³⁶⁵ Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„Kad, Eurimachai, darbe pamėgintume eiti lenktynių
Gražų pavasario metą, kai dienos gerai pailgėja,
Pievoj, kur stora žolės! Aš lenktąjį dalgį turėčiau,
Tokį pat gautum ir tu, į pradalgę stotum abudu,
³⁷⁰ Nieko nedėję burnon, lig nakčiai, kol pievos neliktų!
Arba kad aš išeičiau į dirvą su jaučiais didžiuliais,
Dvyliais, sakysim, kokiais, lankoj priėdusiais sočiai,
Pora vienmečių tvirtų, kuriuos valdyti nelengva.
Ketverto varsnų lauke, ir arklui dirva pasiduoatų, –
³⁷⁵ Tu pažiūrėtum, kokias tiesias aš vagas išvaryčiau.
Arba jei karą kur nors Kronionas leistų pakelti
Šiandien, ir aš dvi ietis ir gerą skydą turėčiau,
Galvą nuo smūgių man dengtų kuoduotas šalmas varinis, –
Tu pamatytum mane tarp pirmų kovotojų stovint
³⁸⁰ Ir su patyčiom daugiau tu man neprikaišiotum pilvo.
Tu mat stačiokas baisus, netašytas, per daug pasipūtęs,
Dargi tariesi labai galingas ir tikras didžiūnas
Vien tik dėl to, kad žmonių, tikrai drąsių, neregėjai.
Jei Odisėjas pareitų ir grįžtų į tėviškės šalį –
³⁸⁵ Šitos štai durys, žiūrėk, nors jos pakankamai plačios,
Liktų per siauros bemat laukan išvirstančiam kūliais.“
Taip jis kalbėjo. Širdis Eurimachui užvirė baisiai,
Ir pažiūrėjęs skersom, atrėžė žodžiais sparnuotais:
„Greit tu man, valkata, prisiprašysi! Prakalbas ilgas
³⁹⁰ Droš dar čia jis įžūliai, kur vyrų tiek prisirinkę!
Gėdos neturi. Ar vynas protą sumaišė, ar tokis
Pusgalvis tu visuomet, tauški, kas ant seilės užaina?
O gal pakvaišęs džiaugsmu, kad įveiki elgetą Irą?“
Šitai pasakė ir griebė suolelį. Šviesus Odisėjas
³⁹⁵ Prie Amfinomo Dulichijiečio kelių pasviro,
Nes Eurimacho pabūgo. Suolelis į dešinę ranką
Vyno pylėjui pataikė. Suskambo į aslą ąsotis,
Vyras suriko spigiai ir griuvo aukštiekninkas žemėn.
Ėmė triukšmauti visi paskendusiuos prieblandoj rūmuos.
⁴⁰⁰ Kreipėsi vienas į savo kaimyną ir sakė jam šitaip:
„Būtų bastūnas šisai pirmiau sau galą kur gavęs,
Nei čia atėjo, tai šitiek bėdos mums nebūtų pridaręs.
Keliam vaidus dėl elgetų mes ir vaišių smagumą
Baigiame sau sugadinti, svetainėje ardą pakėlę.“
⁴⁰⁵ Tuosyk galybė šventa Telemachas prabilo ir tarė:
„Jūs kaip pamišėliai siuntat ir jau nebemokate slėpti,
Kiek kas suvalgė, kiek gėrė. Gal dievas kokis jus pjudo?
Prisivaišinę sau eikit namo ir gulkit ilsėtis,
Jeigu kam noras užėjo. Tačiau nevarau aš nė vieno.“

⁴¹⁰ Taip jis kalbėjo. O vyrai visi tik lūpą prikando.
Iš Telemacho stebėjos, kad šitaip jis drąsiai prabilo.
Tylint visiems pakilo ir ėmė kalbėt Amfinomas,
Niso garbingas sūnus, karaliaus Areto vaikaitis:
„Nedera niekam, bičiuliai, už tiesų ir atvirą žodį
⁴¹⁵ Apmaudą rodyt kada ir stengtis piktu atsilygint.
Jūs nebeskriauskit daugiau pakeleivio, net tarno nė vieno
Šiukštu nelieskit nuo šiol namuose Odisėjo garbingo.
Metas mums baigti. Taures lai pripila vyno pylėjas,
Ir, jas nulieję, namo sau eikime gulti kiekvienas.
⁴²⁰ Šitas svetys Odisėjo namuos tegu pasilieka,
Jis Telemacho tebus: į jo pastogę atėjo.“
Taip jis kalbėjo. Visiems pasiūlymas tokis patiko.
Atmiešė vyno kraterą jiems Mulijas, senas herojus
Dulichijietis, šviesus Amfinomo šauklis ir namiegas.
⁴²⁵ Lygiai pripylė visiems prieidamas, vyrai nuliejo
Tuoį laimingiesiems dievams ir gėrė gardžiuodamies patys.
O kai nuliejo ir, kiek širdis geidavo, išgėrė,
Vienas po kito pakilo ir gulti namo išskubėjo.

Dvidešimt pirma giesmė

LANKO PADAVIMAS

[...]
Jį įsileidęs į savo namus kaip svečią, beširdis,
Užmušė vargšą, dievų bausmės nežiūrėjęs nei stalo,
Jam pastatyto pirmiau. Po vaišių svečią nužudė,
³⁰ O kumeles tas tvirtakojės jo sau pasiliko.
Taigi, ieškodamas jų, Odisėją sutiko Ifitas
Ir dovanojo tą lanką, kurį galiūnas Euritas
Buvo, kaip sūnui, palikęs mirdamas rūmuos aukštuosiuos.
Jam Odisėjas tuomet kalaviją davė ir ietį
³⁵ Pradžiai geros bičiulystės, tačiau nesėdėjo nė karto
Vienas pas kitą už stalo, nes Dzeuso sūnus nudaigojo
Greit Euritidą Ifitą, dievų nemirtingų paveikslą,
Davusį lanką seniau. Tačiau Odisėjas šviesusis
Neėmė lanko, kai vyko į karą laivais juodašoniais:
⁴⁰ Kaip atminimas bičiulio brangaus tas lankas kabojo
Rūmuos aukštuosiuos, tik savo šaly juo mėgo didžiutis.
Nūn Penelopė šviesi, prie sandėlio durų priėjus
Ir atsistojus ant ąžuolo slenksčio (jį buvo dailidė
Tiesiai nutašęs kadais pagal įtemptą standžiai virvelę,
⁴⁵ Dailiai suleidęs staktas ir šviesiąsias duris įkabinęs),
Atmezgė mazgą guviai ir diržą išvėrė iš kilpos.
Tuosyk ji raktą įkišo ir, koja tvirtai atsispyrus,

Užšovą durų patraukė, ir tas, užrūdijęs, sugirgždo;
Lygiai kaip jautis lankoj sumauroja, taip gražiosios durys,
⁵⁰ Šaunamos rakto, sugirgždo ir tuoj atsivėrė plačiausiai.
Moteris ėjo vidun ir kopė į aukštas lentynas,
Ten, kur stovėjo skrynios, kvapiausių drabužių prikrautos.
Greit prie lentynų prikopus, nuo vagio lanką pasiekė,
Kabantį šauniai ant sienos, į blizgantį dėklą įmautą.
⁵⁵ Ten atsisėdus ir lanką sau pasidėjus ant kelių,
Graudžiai pravirko žmona, net vyro lankas sudrėko.
O kada ašarom sau palengvino moteris širdį,
Grįžo svetainėn atgal, kur buvo įžūlūs jaunikiai,
Rankoj laikydama lanką, stangrų ir spriegiantį smarkiai,
⁶⁰ Su strėline talpia, skausmingų strėlių pristatyta.
Mergos paėmusios nešė didžiulę skrynią, prikrautą
Vario, pilkos geležies, šeimnininko padargų ir ginklų.
Prie palaidūnų atėjo ne moteris – deivė tikriausia
Ir atsistojo prie stulpo gražiai įtaisytos svetainės,
⁶⁵ Žibančia plona skraiste prisidengusi šviesųjį veidą,
O iš šalių prie jos atsistojo darbščios tarnaitės.
Į jaunikius ji kreipės tuomet ir tarė jiems šitaip:
„Vyrai, dabar paklausykit manęs. Į mūsų pastogę
Valgyt ir gerti kasdien jūs ateinat ir būnat lig nakčiai,
⁷⁰ Nes šeimnininkas seniai nebegrįžta, tačiau nepajėgiat
Niekaip kitos dingsties pramanyti, išskyrus tą vieną,
Bendrą visiems, kad mylit mane ir norite vesti.
Taigi aš siūlau dabar – suruoškime tokias varžybas:
Duosiu jums vyro, šviesaus Odisėjo, kilpinį tamprų.
⁷⁵ Kas jį paėmęs įstengs nesunkiai rankom įtempti
Ir skėstaplunksnę strėlę prašaus pro dvylika kirvių,
To aš turėsiu ir būti, sudie pasakysiu aukštiesiems
Vyro namams, pilniems gėrybių ir turto visokio.
Juos tik minėsiu dažnai ir naktį regėsiu per sapną.“
⁸⁰ Taip ji pasakė ir liepė kiauliaganiiui savo Eumajui
Lanką jauniems paduot ir geležį pilką atnešti.
Viską atnešęs, tasai su ašarom žemėj padėjo.
Lanką pamatęs, ir doras jaučiaganis ašarą braukė.
O Antinojas subjuro, vardu pavadino ir tarė:
⁸⁵ „Kaimo jūs vėplos abu! Toliau savo nosies nematot!
Ko gi čia raudat, kvailiai neregėti, ir moteriai vargšei
Širdį krūtinėj graudinat? Ir taip ji skęsta lig šiolei
Skausmo ir sielvarto jūroj, nes mylimo vyro neteko.
Valgykit sau ir tyliai sėdėkit arba atsikėlę
⁹⁰ Eikit už durų pažliumbt, o lanką palikit jauniems,
Jie tegu stoja varžybų – tuščiai, nes aš pasakysiu –
Baisiai nelengva kam nors tą kilpinį dailų įtempti.

Tarpu jaunikių visų mes tokio vyro nerasim,
Kaip Odisejas kad buvo, man teko pačiam jį regėti,
⁹⁵ Atmenu visa gerai, nors vaikas buvau mažametis.”
Taip Antinojas kalbėjo, nors sau tebežadino viltį
Stygą pritempsiąs ir strėlę pro kirvių ąsas pravarysias.
Betgi išėjo kitaip, strėlės paragavo jis pirmas
Iš Odisejo beydžio rankų, kurį taip išdergė,
¹⁰⁰ Sėdintį menėj, ir kurstė draugus, kad tie prisidėtų.
Tuosyk galybė šventa Telemachas prabilo ir tarė:
„Keista, bet man iš tiesų jau atėmė protą Kronidas.
Motina mano mieloji, kad ir būdama išmintinga,
Žada už kito tekėt ir namams sudie pasakyti, –
¹⁰⁵ Aš čia tuo tarpu juokiuos ir linksminuos, galvą pametęs.
Jums priderėjo seniai surengti tokias varžybas
Dėl moteriškės, kokios nei Achajos žemėj nerasit,
Nei šventame Pile, nei Mikėnuos, nei Arge daugžirgiam,
Nei čia Itakės saloj, nei juodam, derlingam žemyne.
¹¹⁰ Žinote patys gerai, nereikia man motinos girti.
Taigi sujuskit! Ilgiau nebegaiksit, dingsčių neieškokit,
Neišsikuksite lanko netempę, mums reikia žinoti.
Aš ir patsai norėčiau mėginti tą kilpinį tamprų.
Jei pasisektų įtempt ir strėlę pro kilpas prašauti,
¹¹⁵ Man nereikėtų liūdėt, kai, namus šio vyro palikus,
Močia už kito išeis: aš būčiau ramus, kad įstengiu
Tėvo padargus gražius, į ranką ėmęs, valdyti.”
Metė šalin nuo pečių jis purpuraspalvį apsiaustą,
Šoko iš krasės ir, kalaviją aštrų padėjęs,
¹²⁰ Ėmė statyti kirvius, pirmiau jiems vagą išrausęs
Asloje, gilią ir tiesią, ištempdamas dailiai virvutę,
Tuosyk vėl suplūkę žemę. Visi stebėjos pamatę,
Kaip jis išmano gražiai sustatyti, nors to neregėjęs.
Darbą pabaigęs, atėjo prie slenksčio ir paėmė lanką.
¹²⁵ Triskart atrodė – palenks, užsigulęs, kiek svorio turėjo,
Triskart pritrūko jėgų, tačiau vilties neprarado
Stygą pritempsiąs ir strėlę pro kirvių ąsas pravarysias.
Gal jau ir būtų užtempęs, primygdamas kartą ketvirtą,
Bet Odisejas pamerkė ir vargstantį sūnų sulaikė.
¹³⁰ Tuosyk galybė šventa Telemachas prabilo ir tarė:
„Oi oi oi! Ką gi? Turbūt ir liksiu bejėgis ir silpnas,
Gal dar per jaunas esu, negalėčiau rankom vaduotis
Ir apsigint nuo žmogaus, kuris man kelią pastotų.
Stokite jūs gi dabar – jėgom, galingesnėm už mano,
¹³⁵ Eikite lanko mėginti, ir greitai pabaigsim varžybas.”
Taip jis pasakė ir, lanką atgal pastatęs ant žemės,
Į padarytas gražiai duris šviesiasias atšliejo,

Greitąją strėlę padėjo, į kilpinį riestą atrėmęs,
Ir atsisėdo sugrįžęs į krėslą, kur buvo sėdėjęs.

¹⁴⁰ Tuosyk prabilo Eupeito sūnus Antinojas ir tarė:

„Kelkitės, vyrai, ir stokit į eilę iš dešinio šono,
Tas pirmutinis pradės, kam vyną pila pirmajam.“
Taip Antinojas pasakė. Visiems jo žodžiai patiko.
Pirmas pakilo Leodas, Oinopo sūnus išmintingas.

¹⁴⁵ Buvo aukotojas jis, todėl prie pilno kratero
Nuolat sėdėjo kampe. Jis vienas šėliojimo tokio
Baisiai nemėgo ir kęsti jaunių dėl to negalėjo.

Jis pirmutinis tad paėmė lanką ir greitąją strėlę
Ir, atsistojęs prie slenksčio, pradėjo jėgą mėginti,

¹⁵⁰ Bet nepavyko įtempt: jo rankos nepratę ir švelnios,

Taigi pavargo bemat. Dėl to jis pasakė jaunikiams:

„Aš neįtempysiu, draugai, geriau jį imkit kas kitas.

Dar ne vienam narsuoliui turės gyvybę ir kvapą
Kilpinis šitas atimt. Bet žymiai geriau, pasakysiu,

¹⁵⁵ Mirti nei, likus gyviems, prarasti, kas šiandien kiekvieną

Traukia į šiuos namus, kur kiauras dienas mes prabūnam.

Tikisi šiandien visi ir savo širdy Penelopę,

Žmoną šviesaus Odisėjo, be galo trokšta laimėti.

Lanką išbandę dabar ir pajėgas savo pamatę,

¹⁶⁰ Tepasieško kitų sau tarp gražiarūbių achajų,

Joms tegu peršas ir dovanas neša, o šioji sau vyru

Ims, kas pasiūlys daugiau ir kam bus skirta likimo.“

Šitaip Leodas pasakė ir lanką, pastatęs ant žemės,

Į padarytas gražiai duris šviesiąsias atšliejo,

¹⁶⁵ Greitąją strėlę padėjo, į kilpinį riestą atrėmęs,

Ir atsisėdo sugrįžęs į krėslą, kur buvo sėdėjęs.

O Antinojas subjuro, vardu pavadino ir tarė:

„Kokis čia žodis, Leodai, pro tvorą dantų tau prašoko!

Aiškia netikęs, bjaurus, net pikta buvo klausyti:

¹⁷⁰ Vyrams esą narsiems turės gyvybę ir kvapą

Kilpinis šitas atimti, nes tu jo įtempt nevaliojai.

Motina tavo garbioji sūnaus susilaukė ne tokio,

Kurs gerą lanką įtempt ir strėlę paleist sugebėtų.

Vyrai lig vieno visi įtempt, pamatysi, nesunkiai.“

¹⁷⁵ Šitai pasakė ir Melantėjui ožkaganiui liepė:

„Eik, Melantėjau, greičiau ir ugnį menėj sukurki,

Krėslą prie jos pastatyk ir kailį gauruotą patieski,

Gabalą gerą mums lajaus atnešk, į svirną pašokęs,

Lanką pašildyt reikės ir lajumi karštą įtrinti,

¹⁸⁰ Tuosyk mėginsim įtempt ir baigsime greitai varžybas.“

Ir Melantėjas nedelsdamas ugnį besotę pakūrė,

Krėslą pastatė prie jos ir patiesė kailį gauruotą,

Greitai nubėgo svirnan ir gabalą atnešė lajaus.
Kaitino lanką dabar jaunikiai ir bandė, bet niekas
¹⁸⁵ Jo nevaliojo įtempt: jų pajėgos buvo per menkos.
O Antinojas sėdėjo ir Eurimantas gražuolis,
Tiedu jaunikių vadai, nes buvo visų pranašiausi.
Tuosyk pakilo abu ir greit iš svetainės išėjo –
Karvių piemuo ir šviesaus Odisėjo kiauiliaganis senas.
¹⁹⁰ Jiedviem pridurmu tuomet ir pats Odisėjas pakilo
Ir, kai nuo durų visi į vidurį kiemo nuėjo,
Kreipės iš karto į juos ir tarė žodžiais maloniai:
„Judviem, bičiuliai, dabar norėčiau kai ką pasakyti,
Nors gal geriau tylėt? Širdis paklausti man liepia,
¹⁹⁵ Kaip pasielgtumėt jūs, jei taip Odisėjas šviesusis
Kartais pareitų staiga, jei jį koks dievas parvestų:
Šoktumėt ginti katrų – jaunikių ar Odisėjo?
Drąsiai sakykit, kaip jums širdis krūtinėje liepia.“
Tuosyk jaučiaganis vyras, jam atsakydamas, tarė:
²⁰⁰ „Tėve mūsų Dzeuse Kronide! Įvykdyki norą karščiausią!
Jei šeimininkas sugrįžtų, jei dievas namo jį parvestų,
Pats pamatytum, svety, jog mūsų rankos dar tvirtos.“
Tad ir Eumajas dievus nemirtingus ėmė prašyti,
Kad Odisėjui daugminčiui sugrįžti namo nekliudytų.
²⁰⁵ Tas, pastebėjęs, kad širdys šių vyrų jam atsidavę,
Kreipėsi vėlei į juos ir prisipažindamas tarė:
„Taigi namo... Aš pats ir esu. Daug vargęs, kentėjęs,
Po devyniolikos metų grįžau į tėviškės žemę.
Aiškiai matau: iš namiegy visų dėl mano grįžimo
²¹⁰ Džiaugiatės judu tikrai. Daugiau negirdėjau nė vieno
Meldžiant širdingai dievus, kad namo sugrįžti man leistų.
Tad pasakysiu aš jums, kaip visa turės susiklostyt.
Jeigu man dievas padės jaunikius įžūliuosius įveikti,
Žmonas parinksiu abiem ir turto duosiu kiek reikia,
²¹⁵ Ir pastatysiu namus kaimynystėj, abiem Telemachas
Pagarbą rodys kaip savo draugams ar broliams tikrausiems.
O kad nebūtų jokios abejonės, jog aš Odisėjas,
Eikit abudu artyn ir savo akim pažiūrėkit
Rando, kur šernas kadais baltąja iltim padarė,
²²⁰ Kai į Parnasą buvau su vaikais Autoliko nuvykęs.“
Šitai pasakęs, iš po skarmalų jiems randą parodė.
Tie, jį pamatę abu ir ženklą tikrai atpažinę,
Gailiai pravirko, pastvėrė glėbin Odisėją daugmintį,
Sveikino meiliai, daug syk pečius jam ir galvą bučiavo.
²²⁵ Ir Odisėjas abu pabučiavo į ranką ir galvą.
Taip jiems beraudant, ir saulės žibintas galėjo užgesti,
Jei Odisėjas nebūtų sulaikęs ir žodžio pasakęs:

„Liaukitės verkę, gana, dar gali kas nors pamatyti
Mus čia išėjęs laukan ir išpasakos viską sugrįžęs.
²³⁰ Eikim į vidų dabar ne visi, bet vienas po kito,
Aš pirmutinis, o jūs jau paskui. Ir taip susitarkim.
Galvą galėčiau guldyt – nė vienas iš tų palaidūnų
Man nė paliesti neduos nei kilpinio to, nei strėlinės.
Tuosyk, Eumajau šviesus, atneški lanką paėmęs
²³⁵ Tiesiai tu man į rankas. O mergoms griežtai pasakyki,
Tvirtas šeimyninės savo duris tegu laiko užšovę.
Jeigu dejavimą jos ar bildesį kartais išgirstų
Vyryt svetainėj arba štai kieme – tegu nemėgina
Bėgt pažiūrėti, tegu sau tyliai sėdi prie darbo.
²⁴⁰ Pats tu, Filoitijau mielas, šit kiemo vartus prižiūrėki,
Sklendę užsklendęs tvirtai ir virvę gerai apvyniojęs.“
Šitai pasakęs, įėjo į rūmus, gražiai įtaisytus,
Ir atsisėdo į krėslą, kuriam iš pradžių jis sėdėjo.
Tuosyk šviesaus Odisėjo tarnai suėjo abudu.
²⁴⁵ O Eurimachas tuo tarpu, tvirtai laikydamas rankom,
Kilpinį vartė visaip ir šildė prieš ugnį, bet niekaip
Jo nevaliojo sulenkt. Širdis jo didinga vaitojo.
Tad atsiduso piktai, vardu pavadino ir tarė:
„Tai man dabar! Kokia sarmata dėl savęs ir dėl jūsų.
²⁵⁰ Ne dėl vestuvių dabar aimanuoju, nors širdį ir skauda
(Man gražiarūbių achajų daugybė yra čia Itakėj,
Marių plačių supamoj, ir miestuos kituos kaimynystėj), –
Gėda dėl to, kad jėgos per menkos ir stoti negalim
Prieš Odisėją beydį – jo kilpinio šiandien nė vienas
²⁵⁵ Mes neįtempiam, dėl to nešlovė bus mūsų vaikaičiams.“
Jam Antinojas, Eupeito sūnus, atsakydamas tarė:
„Ne, Eurimachai, tu pats supranti, čia reikalas kitas.
Švenčiame šiandien visi Apolono, šaulio taikliausio,
Šventę, tai kas gi norės tau lanką tampyti? Padėkit
²⁶⁰ Jį kuo ramiausiai į šalį, kirvius, man rodos, galėsime
Vietoj kaip stovi palikt, nemanau, kad drįstų kas eiti
Čion į Laerto sūnaus Odisėjo namus jų paimti.
Taigi negaiškim, taures lai pripila vyno pylėjas,
Idant, nulieję dievams, padėtume riestąjį lanką.
²⁶⁵ Rytui išaušus pasiūsim ožkaganį vėl Melantėją,
Kad atvartų ožkų, bandoj geriausių parinkęs,
Ir, Apolonui, šauliui taikliam, paaukoję jų kulšis,
Lanką mėginsim įtempt ir greitai baigsim varžybas.“
Taip Antinojas pasakė, ir vyrams jo žodžiai patiko.
²⁷⁰ Taigi šaukliai visiems vandens užpylė ant rankų,
O apsuksieji tarnai, krateruose vyno atmiešę,
Nešė ir pylė visiems į taures, kad auką nulietų.

O kai nuliejo ir, kiek širdis pageidavo, išgėrė,
Klastą sumanęs, tuomet Odisėjas daugmintis prabilo:
²⁷⁵ „Prašom manęs paklaudyti, šviesios karalienės jaunikiai!
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Tik Eurimachą pirmiau ir šviesų podraug Antinoją
Noriu prašyti, nes jis labai išmintingai kalbėjo.
Dėkite lanką šalin ir dievų valia pasikliaukit,
²⁸⁰ Pergalę duos rytoj, kuriam panorės, Apolonas.
Šiandien jūs leiskite man – tą gražiai nutekintą lanką
Aš išmėginsiu ir savo rankas, ar tebėr dar galybė
Mano lanksčiuos sąnarius, kurią turėjau anuomet,
Ar gal ją suvis iščiulpė vargas ir ilgos klajonės.“
²⁸⁵ Taip jis kalbėjo, o tie jo prašymu piktinis baisiai,
Baimės pilni, kad gali įtempt jis kilpinį gražų.
O Antinojas subjuro, vardu pavadino ir tarė:
„Na ir akiplėša man! Visai išgaravo tau protas!
Ar negana, kad mūsų šaunioj draugijoje sėdi
²⁹⁰ Ir vaišines, neskriaudžiam tavęs ir leidžiam klausytis
Pokalbių mūsų ir ginčų. Joks svečias nei elgeta driskis
Dar niekadolis lig šiol mūs žodžių nebuvo girdėjęs.
Galvą apsuko tau vynas saldus, kurs kvailą padaro
Žmogų kiekvieną, kas godžiai griebia ir geria be saiko.
²⁹⁵ Juk ir kentauras garsus, vynu pasigėręs, pašėlo,
Euritionas, namuos karaliaus šviesaus Peiritojo,
Pas lapitus atkeliavęs. Kai vynas jam protą sumaišė,
Dūkt Peiritojo namuos pradėjęs, baisybių pridarė.
Pyktis lapitų vyrus pagavo, ir tie, jį už kojų
³⁰⁰ Greitai išvilkę į kiemą, ausis jam nukirto ir nosį
Negailėstingu variu. Taip vargšas apsvaigęs kentauras
Parsvirdinėjo namo, už kaltes parsinešdamas bausmę.
Kilo kentaurų dėl to su lapitais karas netrukus.
Taigi per vieną girtuoklį visiems jiems atėjo nelaimė.
³⁰⁵ Aš pranašauju ir tau siaubingą nedalią, jei kartais
Lanką įtempsi: tuomet nebegausi tu išmaldos niekur
Mūsų mieste, juodajan laivan pasodinę išvešim
Mes pas karalių Echetą, žmonių mirtingų pabaisą.
Nebeišneši tu kailio iš ten. Ramiai tad sėdėki,
³¹⁰ Gerk, nedausiojęs stot į varžybas su vyrais jaunesniais.“
Jam atsakydama, tarė protinga žmona Penelopė:
„Būtų labai negražu, Antinojau, net neteisinga
Svečio nepaisyti, kai į Telemacho namus jis užėina.
Dingojas tau, kad jei Odisėjo kilpinį stangrų
³¹⁵ Svečiui pavyktų įtempti, rankom savom pasikliovus, –
Vesis mane jis į savo namus, kad žmona jo būčiau?
Nei pats svetys svajonės šitos širdy neturėjo,

Nei priderėtų čia jums gadinti sau tulžį ir vaišių
Nuotaiką drumsti visiems. To nėra ir būti negali.“

³²⁰ Jai Eurimachas, Polibo sūnus, atsakydamas tarė:

„Dukra Ikarijo seno, protinga žmona Penelope!
Mes negalvojam, kad eisi už jo, to būti negali.

Būgštaujam vien, kad neimtų plepėti vyrai ir motės,
Kad nesakytų koks nors achajas, žodžio nevertas:

³²⁵ „Išpėpos vyrų vardais nūn peršasi vyro beydžio
Žmonai, o lanko, dailaus, tampriastygio, įtempti negali.

Tik štai pavargėlis koks, į namus užėjęs nakvynės,
Įtempė jį lengvai ir pervarė strėlę per kilpas.

Taip juk galėtų sakyti, ir būtų mums gėda didžiausia.“

³³⁰ Jam atsakydama, tarė protinga žmona Penelopė:

„Ne, Eurimachai, šlovės nuo žmonių sulaukti negali,
Kas nesidrovi garbingo žmogaus gėrybes eikvoti,

Gėdą pametęs. O šiam negarbe kaip galit laikyti?

Mūsų svetys ne tik aukštaūgis, gražaus sudėjimo,

³³⁵ Bet ir garbingo žmogaus sūnum didžiuojasi gimęs.

Kilpinį dailų dėl to jam duokit, paskui pamatysim.

Aš pasakysiu dar jums, ir tai turėtų įvykti:

Jeigu jis lanką įtemps, jei duos Apolonas jam garbę,

Duosiu chitoną aš jam ir naują, gražų apsiaustą,

³⁴⁰ Ietį pridėsiu, be to, nuo šunų ir žmonių atsiginti,

Dar kalaviją duosiu dvibriaunį ir, kojas apavus,

Leisiu jam vėlei keliauti, kur jojo širdis pageidauja.“

Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:

„Motin mieloji! Niekas achajų neturi į lanką

³⁴⁵ Teisių daugiau už mane, kai noriu kam duoti ar neduoti, –

Niekas nei tų, kurie Itakėj aukštoj viešpatauja,

Nei kas gyvas ir valdo salas prie Elidės daugžirgės.

Niekas manęs neprivers nei užgins, jei aš panorėsiu

Kilpinį svečiui visai dovanoti, lai nešas, kur nori.

³⁵⁰ Eiki geriau namo ir savo darbais užsiimki,

Verpsčių ir staklių žiūrėk ir liepk, kad mergos padirbtų

Darbus savuosius kaip reikia, o lanką vyrams paliki,

Vyrų tai darbas, o mano pirmiausia, nes aš čia valdovas.“

Baisiai nustebus dėl to, ji menėn savojon parėjo.

³⁵⁵ Žodį protingą sūnaus labai mat ėmė į širdį.

Grįžus į aukštą atgal su savo tarnaitėm, pravirko

Mielojo vyro, šviesaus Odisėjo, iki ant blakstienų

Saldųjį miegą užleido jai šviesiaakė Atėnė.

Kilpinį riestą šviesus kiauliaganis nešti norėjo,

³⁶⁰ Bet jį užpuolė visi ir menėje ardą pakėlė,

O kažkuris pačių įžūliujų sušuko jam šitaip:

„Kur tu dabar neši, nususęs kiauliagani, lanką?

Ko čia dausioji? Tave ten prie kiaulių šunys tavieji
Greit jau draskyti galės, toli nuo žmonių nusitempę,
³⁶⁵ Jei mums pagelbės išvien su kitais dievais Apolonas.”
Šitaip jie rėkė. Tad vieton padėjo kiauliaganis lanką,
Apimtas baimės, visi mat triukšmavo ir šaukė svetainėj,
O Telemachas iš priešingos pusės grasindamas tarė:
„Neški, tėveli, greičiau, ne jų, o manęs tu klausyki,
³⁷⁰ Kad, nors jaunesnis esu, tavęs neišvyčiau į gatvę,
Akmeniu dar pagynėjęs. Jėgom su manim nesilygink.
O! kad aš taip visus, kiek jų čia namuos prisirinkę,
Vienas savom jėgom ir rankų stiprybe pranokčiau!
Tuosyk jų tūlas, gerai palydėtas, kaip skraistė išrūktų
³⁷⁵ Šiandien iš mūsų namų, nes eibių galybę pridarė.”
Taip jis pasakė. O tie gi saldžiai pradėjo kvatoti
Dėl jo narsumo, ir taip pamažu atlyžo jų pyktis
Ant Telemacho. O lanką paėmęs kiauliaganis drąsiai
Perėjo menę dabar ir padavė jį Odisėjui.
³⁸⁰ Tuosyk pasišaukė jis Euriklėją auklę ir tarė:
„Tau, Euriklėja protinga, įsakė pranešt Telemachas –
Moterų pusės duris tegu laiko mergos užšovę.
Jeigu dejavimą jos ar bildesį kartais išgirstų
Vyrų svetainėj arba kur kieme – tegu nemėgina
³⁸⁵ Bėgt pažiūrėti, tegu sau tyliai sėdi prie darbo.”
Taip jis pasakė, ir jai pro ausis nepraslydo tie žodžiai.
Ji užrakino duris tarnaičių menės gražiosios.
Tuotarp Filoitijas, tyliai išslinkęs iš rūmų į lauką,
Užsklendė tvirtus vartus aukštai apmūryto kiemo.
³⁹⁰ Virvė stora iš brazdo plaušų ties priebučiu buvo
Sieti laivams, ja užrišo duris ir, grįžęs į vidų,
Vėl atsisėdo į krėslą, kuriam iš pradžių jis sėdėjo.
Akys įsmigo į Odisėją, kurs vartė vis lanką
Ir čiupinėjo ilgai, žiūrinėdamas daugely vietų,
³⁹⁵ Ar nepagraužė trandis, kai buvo be priežiūros likęs.
Vienas jaunikių tuomet prabilo ir sakė kaimynui:
„Jūs pažiūrėkit: lankų išmanytojas mat atsirado!
Gal panašus į šį jo namuos kur guli padėtas?
Ar gal apžiūri, kaip tokį padirbt. Matai, kaip dar mitrios
⁴⁰⁰ Rankos vargų paragavusio driskio, kaip varto jis lanką!”
Kitas iš jų, pačių įžūliujų, mikčiodamas šaukė:
„Laimę tegu sau visur gyvenime tokią atranda,
Kaip kad jam šiandien pavyks šį kietą lanką įtempti!”
Šitaip jaunikaii kalbėjo. Šviesus Odisėjas daugmintis
⁴⁰⁵ Kilpinį tamprų mėgino, gerai jį visur apžiūrėjęs.
Lygiai kaip vyras, išmanęs kankles ir mokąs dainuoti,
Stygą įtempia lengvai, pasukdamas varžtą kiekvieną

(Priištą už galų avelės žarną suktinę), –
Taip Odisėjas be vargo įtempė lanką didžiulį
⁴¹⁰ Ir dešiniąją dabar templės tvirtumą mėgino.
Ta suskambėjo švariai, it balsas kregždės greitasparnės.
Baimė visus nematyta pagavo, veidai jų nublyško:
Dzeusas galingai sugriaudė danguj, paduodamas ženklą.
Baisiai nudžiugo dėl to daug vargęs šviesus Odisėjas:
⁴¹⁵ Šitokį ženklą parodė jam Krono sunūs gudramintis.
Griebė tuoj greitąją strėlę, kuri gulėjo ant stalo
Šaut paruošta, o strėlinėj pūstoj netoliese smygsojo
Sauja kitų, kurias išmėginti achajai turėjo.
Strėlę su apsodu lanko pastvėrė ir, krasėj sėdėdams,
⁴²⁰ Įtempė stygą tvirtai su strėlkočio plunksna rantyta,
Tiesiai nutaikė pro kirvių ąsas ir strėlę paleido,
O variaiešmė strėlė pro jas nuo pirmosios praskriejo
Lig paskutinės. Tuomet Telemachui tarė jis garsiai:
„Štai, Telemachai, žiūrėk: namuos atsisėdęs, nedaro
⁴²⁵ Svečias tau gėdos. Nei taikinio nepažiopsojau, nei lanką
Tempdamas nepavargau. Jėgų man gana ir sveikatos,
Nors ir jaunikiai burnoja: esą aš netinkamas niekam.
Betgi jau metas nūn vakarienę taisyti jaunikiams,
Kol netamsu, tegu ir kitaip juos šiandien palinksmins
⁴³⁰ Kanklės ir dainos su šokiais, tas pagardas vaišių tikrasis.“
Tardamas šiuos žodžius, jis pamerkė. Tuoj kardą pasvėrė
Sau ant peties Telemachas, sūnus Odisėjo mielasis,
Rankoje ietį tvirtai suspaudė ir atsistojo,
Ginklais žibėdamas vario, prie krėslo, kur tėvas sėdėjo.

Dvidešimt antra giesmė

JAUNIKIŲ IŠŽUDYMAS

Skarmalus metė į šalį tuomet Odisėjas daugmintis
Ir atsistojo ant aukšto slenksčio, laikydamas rankoj
Kilpinį su strėline, iš kurios išbėrė ant žemės
Tiesiai po kojų greitąsias strėles, ištaręs jaunikiams:
⁵ „Pirmos varžybos, kaip matot, visai neblogai man pavyko.
Taikinį kitą dabar, į kurį dar niekas netaikė,
Aš pasirinksiu, ir duos Apolonas man garbę pataikyt.“
Tarė ir į Antinoją atsuko karčiąją strėlę.
Taurę auksinę tasai prie lūpų kėlė tuo tarpu,
¹⁰ Gražią, dvidugnę, ramiai ją rankom abiem nusitvėręs,
Vyno išgerti norėjo. Mintis apie mirtį į galvą
Jam negalėjo ateit. Ir kas iš puotaujančių vyrų
Būtų pamanęs, kad vienas žmogus, nors būdamas tvirtas,

Drįstų svetainėj žudyt ir giltinę juodą pašaukti?

¹⁵ Bet Odisėjas į gerklę pataikęs strėlę suvarė,
Iešmas varinis kiaurai pro švelnų sprandą išlindo,
Ir Antinojas pasviro atgal, taurė iš pašauto
Rankos iškrito, ir tuoj pasipylė pro nosį ir burną
Kraujo gausinga srovė. Šalia stovėjusį stalą

²⁰ Griūdamas parvertė koją, į aslą valgiai nukrito,
Duona aptiško krauju ir mėsa iškeptoji. Svetainėj
Ardą pakėlė jaunikiai, pamatę griūvantį vyrą,
Šuoliais pašoko visi iš savo krėslų nusigandę,
Žvalgės sumišę aplink po sienas, gražiai pastatytas,

²⁵ Imti nebuvo iš kur nei skydo, nei ieties galingos.
Ant Odisėjo subjuro ir ėmė rūščiai vainoti:
„Blogo tau bus, kad šaudai į vyrus varžybinio šūvio
Tu nebešausi daugiau. Mirtis tau užtikrinta šiandien.
Žaisdamas užmušei vyrą, kuris visų kilmingiausias
³⁰ Buvo Itakėj, todėl čia pat pesliai tave suplėšys.“
Šitaip jie šaukė visi, nes dar manė, kad Antinojo
Tas nenorėjęs nušaut, mat jie nesuprato, bepročiai,
Kad virš galvos visiems jau kilpa mirties pakabinta.
Jiems, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:

³⁵ „Nebetikėjote, šunys, kad aš į tėvynę pareisiu
Gyvas iš Trojos, tad mano gėrybes eikvojate, puntat,
Prievarta verčiat mergas ir tarnaites gulti į lovą
Ir, kol aš gyvas esu, jau piršdamies žmoną viliojat,
Keršto nebijot dievų, plačiųjų padangių valdovų,
⁴⁰ Lygiai nepaisot žmonių prakeikimo, kurį nusipelnėt.
Šiandien ties galva visiems jau kilpa mirties pakabinta.“

Taip jis kalbėjo. Visi net išblyško, perimti baimės.
Dairės kiekvienas dabar, kaip jam nuo žūties išsisukti.
Tik Eurimachas vienas jam dar atsakydamas tarė:

⁴⁵ „Jei iš tikrųjų tu Odisėjas, pargrįžęs Itakėn,
Tai užpelnytai baries taip už visa, ką darė achajai,
Daug šventvagysčių per juosius čia rūmuos, nemaža ir kaime.
Bet Antinojas štai guli, o jis kalčiausias už viską,
Vadas tikrasis. Jis kurstė visus ir viską pramanė,

⁵⁰ Jis ne vestuvių vienu pageidavo, ne vieno jis siekė.
Buvo sumanęs daugiau, tik jam Kronionas neleido:
Pats karaliauti norėjo šaly gražiamūrės Itakės,
Tavąjį sūnų užmušęs, jei būtų pavykusios pinklės,
Šiandien jis gavo, ką nusipelnė, o tu pagailėki

⁵⁵ Savo žmonių, atsiteisim šventai, surinkę iš miesto,
Mes tau už visa, ką gėrėm namuos ir valgėm lig šiolei²⁸.
Atpildo mes tau kiekvienas, kiek dvidešimt jaučių kaštuoja,
Vario ir aukso atnešim, kad tavo širdis atsileistų

Džiaugsmą pajutus. O šiandien kad rūstauji, pykti negalim.“

⁶⁰ Jam, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:

„Ne, Eurimachai, nors jūs atiduotumėt šiandien geruoju
Visa, ką turi tėvai, ir daugiau, nešykštėtumėt nieko, –
Aš ir tada sulaikyt negalėčiau rankų nežudęs,
Kol atsilygins visi už savo darytas niekšybes.

⁶⁵ Galite rinktis dabar: ar stoti vyras prieš vyrą
Ar apsisukti ir bėgt, gal taip nuo mirties kas ištrūktų.
Bet aš manau, kad niekas išvengt prapulties nebegali.“
Taip jis pasakė. Širdis ir pakinkliai vyrams sudrebo.

Tuosyk prabilo vėl Eurimachas ir tarė jaunikiams:
⁷⁰ „Ginklo iš rankų tikrai nebemes, negalvokite, vyrai,
Jau kada kilpinį, riestą gražiai, ir strėlinę pagavo,
Strėlę jis leis po strėlės, atsistojęs ant dailiojo slenksčio,
Kol išguldys visus. Tad stokime drąsiai į kovą.

Stverkitės už kalavijų, stalais nuo strėlių mirtingųjų
⁷⁵ Denkitės, kol nevelu, visi jį pulkim iš karto,
Gal pasiseks nuo slenksčio kaip nors ir nuo durų atmušti.
Bėgsim į miestą tuomet ir šauksim visus į pagalbą.
Šauliui šitam netrukus tikrai bus pastaras šūvis.“

Šitai pasakęs tuojau kalaviją sau išsitraukė,
⁸⁰ Aštrų, varinį, abipus galąstą, ir, šaukdamas baisiai,
Šoko ant priešo. Šviesus Odisėjas tuo tarpu suspėjo
Strėlę paleisti, ir ta į krūtinę sulindo prie spenio.
Kepenys pervėrė jam greitoji strėlė. Kalavijas
Žemėn iškrito iš rankos, o pats, kiek pasverdėjęs, kniūbsčias

⁸⁵ Tiesiai ant stalo nugriuvo, po aslą valgiai išlakstė
Ir jo taurė nubildėjo, kakta atsitrenkė žemėn,
Griebėsi sau už širdies, pastūmė krėslą iš vietos,
Ausdamas kojom iš skausmo. Akis jam užliejo tamsybė.

O Amfinomas pašoko tuomet ir puolė kaip liūtas
⁹⁰ Ant Odisėjo šviesaus, kalaviją aštrų suspaudęs,
Ar nepavyks nuo durų atmušt. Tačiau Telemachas
Vyrą suspėjo paklot, vairiaiešmę ietį suvaręs
Nugaron tarp menčių. Pro krūtinę galas išlindo.
Net subildėjo, kai griuvo, kakta atsitrenkęs į aslą.

⁹⁵ O Telemachas atšoko, giliasmigę ietį palikęs
Amfinomo pečiuos: bijojo, kad kas iš achajų,
Kolei giliasmigę trauks, jam kardu aštriuoju nesmogtu,
Staigiai prišokęs, arba pasilenkusio juo nenuduartų.
Taigi skubiai atsitraukė, sugrįžo pas mieląjį tėvą

¹⁰⁰ Ir, atsistojęs šalia, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Aš tau skydą, tėveli, ir porą iečių atnešiu,
Šalmą varinį, be to, apgaubiantį smilkinius saugiai,
Pats su šarvais atskubėsiu, jaučiaganiui mūsų atnešiu,

O ir Eumajui ginklus: geriau juk būti ginkluotam.“

¹⁰⁵ Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Bėk ir atneški greičiau, kol man strėlių dar pakanka.
Gali mane jie nuo durų nustumt, kai vienas stovėsiu.“

Taip jis pasakė. Sūnus paklausė mielojo tėvo
Ir nuskubėjo į aukštą, kur ginklų podėlis buvo.

¹¹⁰ Ketvertą skydų tenai jis pastvėrė ir ietis aštuonias,
Keturis šalmus taip pat, ašutų kuodais padabintus,
Ir su tuo viskuo atgal pas mieląjį tėvą sugrįžo.

Nieko nelaukęs jis pats į vario šarvus įlindo,
Jo padėjėjai abu gražiaisiais šarvais apsilviko

¹¹⁵ Ir atsistojo greta Odisėjo, šviesaus margaminčio.
Kolei dar gintis strėlių šviesus Odisėjas turėjo,
Šaudė savuosiuos namuos, gerai nutaikęs, kaip buvo
Kur patogiau, ir jaunikiai tik virto vienas prie kito.

Kai nebeliko strėlių toliau bežudyti, karalius
¹²⁰ Lanką pastatė prie staktos gražiai įtaisytos svetainės,
Priebučio pusėj stačią atšliejęs į mirgančią sieną.

Ketverto sluoksnių skydu tuomet pečius prisidengęs
Ir ant galingos galvos užsivožęs šalmą apvalų,
Papuostą dar ašutais, kad kuodas viršuj plevėsuotų,

¹²⁵ Ietis pastvėrė abi su žibančiais iešmais variniaus.
Buvo dar sienoj, stiprioj, akmeninėj, durys į kiemą,
O ligi jų nuo slenksčio gražiai įtaisytos svetainės
Ėjo prieangis siauras, tos durys buvo užvertos.

Saugoti jas Odisėjas kiauiliaganį šviesų paprašė,
¹³⁰ Stojus prie durų arti: ten vienintelis kelias pasprukti.
O Agelajas prabilo tuomet ir sakė jaunikiams:

„Ar negalėtų pro kiemo duris prasmukti kas, vyrai,
Ir pasakyti žmonėms? Pakiltų triukšmas iš karto.
Šauliui šitam tikrai paskutinis šūvis jau būtų.“

¹³⁵ Jam Melantėjas skubrus, piemuo ožkaganis, tarė:
„Ne, Agelajau, Kronido augintas, negalimas daiktas.
Durys iš tikro yra, bet prieangis ankštas lig jųjų,
Vienas smarkesnis žmogus iš ten visus mus atremtų.

Jūs palūkėkit, šarvų nuėjęs atnešiu nuo aukšto,
¹⁴⁰ Būsime šarvuoti. Atrodo, tenai bus viską paslėpę,
O ne kitur, Odisėjas ir jo sūnus šlovingasis.“

Ir Melantėjas bemat pro angą iš menės didžiosios
Užkopė rūmų viršun, kur ginklų podėlis buvo.

Dvylika skydų skubiai jis išrinko ir dvylika iečių,
¹⁴⁵ Dvylika vario šalmų, ašutų kuodais padabintų,
Tuosyk parbėgo atgal ir atidavė greitai jaunikiams.

Net Odisėjui pakirto kelius ir dvasią krūtinėj,
Kai pastebėjo šarvais apsilvokus ir rankose ietim

Vyrus mosuojant: atrodė, kautynės bus ilgos ir sunkios.

¹⁵⁰ Į Telemachą todėl jis kreipėsi žodžiais sparnuotais:

„Arba tarnaičių kuri, Telemachai, iš moterų pusės
Kovą pasunkino mums netikėtai, arba Melantėjas.“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:

„Klaidą nelemtą aš pats padariau čia, tėve, ir kitas

¹⁵⁵ Niekas nekaltas dėl to: kaiėjau, palikau neužsklendęs
Sandėlio tvirtas duris, akylesnis buvo jų žvalgas.

Mielas Eumajau, tu aukšto duris uždaryki nuėjęs

Ir sužinoki – mergų kuri nors tai visa padarė

Ar Melantėjas, Dolijo sūnus, kaip aš kad galvoju.“

¹⁶⁰ Taip jie dabar tarp savęs prie durų tyliai kalbėjo.

O Melantėjas, ožkų piemuo, vėl bėgo į aukštą

Ginklų gražių atnešti. Kiauliaganis, tai pastebėjęs,

Prie Odisėjo arčiau prišoko ir tarė jam šitaip:

„Dzeuso gentinei, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!

¹⁶⁵ Tas palaidūnas baisus, kaip mes ir galvojom iš anksto,

Vėlei į sandėlį eina. Tu man pasakyki netrukęs,

Ar jį pačiam užmušt, jei aš pagalėčiau įveikti,

Ar pas tave atvesti, kad atpildą gautų kaip dera,

Kaip nusipelnė piktaisiais darbais, kurių tau pridarė?“

¹⁷⁰ Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Mes, Telemachas ir aš, jaunikius įžūliuosius atremsim

Ir atlaikysim svetainėj, nors pultų visi it padūkę.

Judu užlaužę rankas Melantėjui ir kojas suriškit

Ir, užsitempę ant aukšto, duris apačion užrakinkit,

¹⁷⁵ Virvę suktinę tuomet tvirtai jam už pančių užnerkit

Ir pakabinkit aukštai ant stulpo, prilaikančio gegnę,

Kolei dar gyvas patvers, tegu pasiraito iš skausmo.“

Taip jis pasakė, o vyrai paklausė ir darė, kas liepta.

Užkopė greitai viršun, piemuo iš vidaus jų nematė,

¹⁸⁰ Rausės palėpė ankštoj ir šarvų jaunikiams ieškojo.

Tiedu, prigludę už staktos, abipus sustojo ir laukė.

Kai su šarvų glėbiu Melantėjas jau žengė per slenkstį,

Nešdamas rankoj vienoj kuodu plevėsuojantį šalną

Skydą plačiausią kitoj, supelėjusi visą, palaikį –

¹⁸⁵ Būdamas jaunas, kadais jį nešiojo herojus Laertas,

Nūn jis gulėjo kertėj, be pasaito, visas iširęs,

Tiedu prišokę abu Melantėją įtraukė į vidų

Už pakarpos, didžiai nusigandusj sviedė į aslą

Ir įsipjaunančiais raiščiais rankas jam ir kojas surišo,

¹⁹⁰ Negailėstingai užlaužę atgal, kaip buvo įsakęs

Grūdintas aibės vargų Laerto sūnus Odisėjas.

Virvę suktinę už pančių tvirtų jam vyrai užnėrė

Ir pakabino aukštai ant stulpo, prilaikančio gegnę.

Aitriai šaipėisi iš jo ir kalbėjai, doras Eumajau:

¹⁹⁵ „Tu nupelnytai, gudrus Melantėjau, šiandakt prasnausi,
Lovoje minkštoje išsitiesęs patogiai, kaip sargui ir dera.
Nėr ko bijoti, tavęs neaplenks rytoj patekęs
Ir iš sraunaus Okeano sugrįžus Aušra auksasostė,
Vėl atvarysi ožkų į namus jaunikiams penėti.“

²⁰⁰ Taip jį paliko kabėt į kilpas baisias pakabintą.
Patys šarvais apsiliko, duris užrakino šviesiąsias
Ir atsirado prie Odisėjo, šviesaus margaminčio.
Čia atsistoję drąsiau pasijuto: prie slenksčio jau buvo
Jie keturies, o svetainėje būrys didžiausias jų priešų.

²⁰⁵ Deivė Atėnė, Kronido duktė, prie jų atskubėjo,
Lygiai iš stoto ir balso skambaus kaip Mentoras tikras.
Deivę pamatęs nudžiugo labai Odisėjas ir tarė:

„Mentorai, gink nuo mirties, atmindamas savo bičiulį,
Kurs tau tiek gera padarė, abu vienamečiai juk esam.“

²¹⁰ Taip jis pasakė, nors jautė, jog tai drąsos įkvėpėja.
Puolė jaunikiai visi ir triukšmą pakėlė svetainėje.
Pirmas pradėjo grasinti Agelajas, Damastoro vaikas:

„Mentorai, argi tave taip pigiai prikalbės Odisėjas
Stoti į kovą prieš mus ir gelbėti jį iš pavojaus?“

²¹⁵ Mūsų užmanymas toks, ir mes jį įvykdysim greitai.

Kai nugalėsime juodu abudu, tėvą ir sūnų,
Kojas ištiesi ir tu prie bičiulių, jei tik pasišausi
Tvarką svetainėje daryt: už tai sumokėsi gyvybę.

Jūsų narsumą kaipmat išgaląstas varis nutildys,
²²⁰ Kiek tik gėrybės tu rūmuos savuosiuos turi ir už rūmų –
Su Odisėjo turtu sumaišysim ir niekad neleisim
Sūnui gyventi namuos nei dukteriai tavo nė vienai.
Nė rūpestinga žmona po Itakės miestą nevaikščios.“

Taip jis kalbėjo labiau užduodamas širdį Atėnei,

²²⁵ Deivė, supykus begal, subjuro ant Odisėjo:
„Tu, Odisėjau, seniai praradai narsumą ir drąsą,
Kokią turėjai tuomet, kai koveis Trojoj su priešais
Dėl geratėvės baltrankės Elenos devynetą metų,
Vyrų be skaičiaus paklojai per tas kautynes kruvinąsias,

²³⁰ Tavo gudrumas išgriovė Priamo pilį plačgatvę.
Kaipgi tad šiandien, kai savo namus turtingus pasiekei,
Pradedi krūpčiot dėl savo jėgų nugalėti jaunikiams?

Stoki, mielasis, arčiau prie manęs, žiūrėk, ką darysiu,
Ir pamatysi, kad tau kovoje su įtūžusiais vyrais

²³⁵ Mentoras bus Alkimidas, kuris atsimoka už gera.“

Šitaip ji sakė, tačiau neskubėjo pergalę duoti,
Vis dar norėjo mėginti jėgų patvarumą bei narsą
Ir Odisėjo šviesaus, ir jo šlovingojo vaiko.

Lengvasparne grakščiaja kregžde tuoj virtus, pakilo

²⁴⁰ Ir ant sijos suodinos atsitūpė rūmų pastogėj.

Drąsino vis jaunikius Agelajas, Damastoro vaikas,

Ir Eurinomas, ir Amfimedontas, ir Demoptolemas,

Ir protingasis Polibas, ir Poliktoridas Peisandras.

Tarpu jaunikių jie buvo pirmi ir patys narsieji.

²⁴⁵ Kiek jų dar liko gyvų ir kovės dėl savo gyvybės.

Lankas paguldė kitus ir strėlės, be perstojo skrieję.

O Agelajas prabilo tuomet ir sakė jaunikiams:

„Greit jau nuleis rankas tas šaulys, nebijokite, vyrai!

Mentoras vengė kovos, tik niekų tuščių prikalbėjo,

²⁵⁰ Jie pasiliko vieni stovėti prie durų didžiųjų.

Taigi dabar ne iš karto visi mes laidykim ietis,

O tegul meta šeši pirmutiniai, gal kartais Kronidas

Duos Odisėją pašaut ir tuo įsigyti sau šlovę.

Vargo nebus su kitais, tegul tik šitas parkrinta.“

²⁵⁵ Taip jis kalbėjo, ir vyrai kiekvienas paleido po ietį

Atsivėdėję, bet įšias į šalį pasuko Atėnė.

Taigi viena į staktą gražiai įtaisytos svetainės

Trenkus įsmigo, kita – į duris, tvirtai padarytas,

O variaiešmė uosinė trečia pataikė į sieną.

²⁶⁰ O kai suzvibusios ietys pro šalį visos nuskriejo,

Tuosyk daug vargęs šviesus Odisėjas prabilo ir tarė:

„Vyrai! Dabar aš tikrai pasakyčiau: laikas atėjo

Ietis nukreipti į pulką jaunikių, kurie pasiryžę

Mus išžudyti visus, kai šitiek eibių pridarė.“

²⁶⁵ Taip jis pasakė, ir ietis aštrias iš karto paleido,

Tiesiai nutaikę – ir Demoptolemą pats Odisėjas,

O Euriadą sūnus Telemachas, Elatą – Eumajas

Partiesė žemėn, Peisandrą pašovė jaučiaganis tvirtas.

Krito iš karto visi ir graužė raitydamies aslą.

²⁷⁰ Į atokiausiąjį kampą tuomet susigrūdo jaunikiai,

Keletas šoko tuojau iš lavonų iečių ištraukti.

Kiek atsigavo ir ietis aštrias vėl paleido jaunikiai

Atsivėdėję, bet įšias į šalį pasuko Atėnė.

Taigi viena į staktą gražiai įtaisytos svetainės

²⁷⁵ Trenkus įsmigo, kita – į duris, tvirtai padarytas,

O variaiešmė uosinė trečia pataikė į sieną.

Tik Telemachui truputį kliudė į ranką ties riešu

Amfimedontas, ir odą pavirš nubrozdino varis.

Taipgi Ktesipas Eumajui pro skydo kraštą įbrėžė

²⁸⁰ Ietimi petį, bet ji neįsmigus nukrito į aslą.

Ir Odisėjo, šviesaus margaminčio, kovotojai narsūs

Ietis aštriąsias vėl į jaunikių pulką paleido.

Euridamantui pakliudė pats piliagriovys Odisėjas,

Amfimedontui – sūnus Telemachas, Polibui – Eumajas.

²⁸⁵ Narsų Ktesipą tuo tarpu pašovė jaučiaganis doras,

Tiesiai krūtinėn pataikė ir šitaip tarė nudžiugęs:

„Štai, pašaipūne sūnau Politeraso, matai, kaip nereikia
Niekad iš aukšto kalbėt, ką sakai, nepasvarsčius. Mes turim
Žodį palikti dievams: jų galybė žmones pranoksta.

²⁹⁰ Atpildas tau čia už koją, kurią negalvojęs paleidai

Tu Odisėjui šviesiam, kai išmaldos prašė svetainėj.“

Taip riestaragių piemuo kalbėjo. Šviesus Odisėjas
Puolė Damastoro vaiką ir pervėrė ietim galinga.

O Telemachas tada Leokritui, Euenoro sūnui,

²⁹⁵ Ietį suvarė pilvan, pro nugarą varis išlindo.

Kniūbsčias parpuolė tasai, kakta atsitrenkęs į aslą.

Deivė Atėnė tuomet pakraigėj aukštai pamosavo

Žudančią žmogų egidę, ir širdys apmirė vyrams.

Lakstė svetainėj visi nusigandę it kaimenė karvių,

³⁰⁰ Kai, pasibaidžius sparvų, zylioti laukais pasileidžia

Karštą vasaros metą, kai ilgos dienos ateina.

Kaip vanagai kumpasnapiai, nagus riestuosius išskėtę,

Puola ūmai paukštelius, nuo kalnų aukštųjų atskridę;

Tie iš greitumo vieni į raizgus sukrinta ant lauko,

³⁰⁵ Paveja priešas kitus ir pagauna: negali jie, vargšai,

Nei apsigint, nei pasprukti: laimikis pradžiugina žmones, –

Lygiai taip nūn jaunikius svetainėje puolė ir mušė,

Kur tik jie bėgo. Šauksmai ir vaitojimas kilo padangėn,

Knežo suskaldyti kiaušai, ir kraujas tekėjo per aslą.

³¹⁰ Prie Odisėjo prišokęs, kelius apkabino Leodas,

Pasigailėti jo prašė ir žodžiais sparnuotais kalbėjo:

„Dėlei šių kelių maldauju, parodyki širdį man, vargšui.

Niekad aš tavo namuos tarnaičių netvirkinau žodžiais,

Tu patikėk, nei darbu piktu ir stengiaus ne sykj

³¹⁵ Dar sulaikyti kitus, kai darė, kas nederėjo.

Bet jie neklausė manęs ir rankų valdyt nenorėjo.

Už nedorybes todėl prapulties baisios susilaukė.

Aš, žiniuonis ir aukotojas jų, nepadaręs tau bloga,

Galvą padėsiu. Nėra dėkingumo pasauly už gera.“

³²⁰ Jam, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:

„Jeigu didžiuojies garbe – žiniuonis ir aukotojas buvęs,

Aišku, ne sykj dievus maldavai, aukodamas rūmuos,

Kad malonioji grįžimo diena manęs nepasiektų,

Kad, už tavęs ištekėjus, žmona tau vaikų prigimdytų, –

³²⁵ Tad nuo skausmingos mirties išsisukti tu negalėsi.“

Šitai pasakęs, galinga ranka kalaviją pastvėrė,

Gulintį žemėj, kurį Agelajas mirdams iš rankų

Buvo paleidęs, ir smogė juo tiesiai į vidurį sprando.

„Ai!“ – tesuriko tasai, ir galva nuriedėjo į aslą.
³³⁰ Terpijo vieno sūnus juodos giltinės teišvengė,
Femijas, dainius, kuris taip nenorom turėjo dainuoti,
Tyliai stovėjo dabar kankles laikydamas rankoj
Tiesiai prie durų į kiemą ir vis apsispręst negalėjo:
Ar iš svetainės išeit į dailiai aptvertą kiemą
³³⁵ Ir atsistoti prie aukuro Dzeusui²⁹, kur senas Laertas
Ir Odisėjas seniau tiek aukai sudegino kulšių,
Ar atleidimo prašyti, kelius Odisėjui apglėbus.
Ir išeitis pagaliau šita pasirodė geriausia:
Pult ir Laerto sūnaus Odisėjo kelius apkabinti.
³⁴⁰ Taigi skaudžiąsias kankles tuojau padėjęs ant žemės
Tarpu sidabrais kaustyto krėslo ir vyno kratero,
Prie Odisėjo priėjo, parpuolęs kelius apkabino
Ir atleidimo prašydamas žodžiais sparnuotais kalbėjo:
„Dėlei šių kelių maldauju, parodyki širdį man, vargšui.
³⁴⁵ Pats tu ramybės vėliau neturėsi ir griausiesi nuolat
Dainių užmušęs, kurs gieda žmonėms ir dievams nemirtingiems.
Pats aš išmokau giedot, man dievas į širdį visokių
Teikės įkvėpti giesmių, mokėsiu tave apdainuoti,
Lygiai kaip dievą, tiktai pagailėk ir galvos man nekirsi.
³⁵⁰ Ir Telemachas, tavasis sūnus, galės pasakyti,
Jog ne iš valios savos, ne atpildą gauti panūdęs,
Eidavau aš čia dažnai puotoj jaunikiams dainuoti.
Buvo jų pulkas, turėjo galybę ir prievarta varė.“
Šitą jo kalbą girdėjo galybė šventa Telemachas.
³⁵⁵ Taigi jis kreipėsi į tėvą tuojau ir tarė jam šitaip:
„Tėve, palauki, jį nekaltas, variu jo nekirsi.
Gyvą palikim ir šauklį Medontą, jis man gi kaip tėvas
Geras vis buvo namuos, kol metų pilnų neturėjau.
Jeigu Filoitijas jo ar Eumajas nebus dar nužudę
³⁶⁰ Ar tau pačiam nepakliuvo visai po ietim svetainėj.“
Taip jis pasakė. Protingas Medontas jo kalbą girdėjo.
Jis susigūžęs gulėjo po krėslu, į jauteną šviežią
Įsivyniojęs, todėl ir išvengė mirties skausmingosios.
Nūn iš po krėslo išlindo ir, jauteną šlapią numetęs,
³⁶⁵ Prie Telemacho pripuolė ir, jojo kelius apkabinęs,
Pasigailėti maldavo ir sakė žodžiais sparnuotais:
„Vargšas, sūneli, esu, pagailėki ir tėvą prašyki,
Kad nenukirstų aštriuoju variu, kai siautėja šitaip,
Gieždamas apmaudą prieš jaunikius, kurie jo gėrybes
³⁷⁰ Kleidė namuos ir tavęs visai nebijojo apakę.“
Nusišypsojo ir tarė tuomet Odisėjas daugmintis:
„Nusiraminki, jis tau gyvybę išgelbėjo šiandien,
Idant tu pats pajaustum širdy ir kitam pasakytum,

Jog šimteriopai verčiau daryti gera nei bloga.
³⁷⁵ Eikit dabar iš svetainės abu, iš kraujo klampynės,
Ir pasėdėkit kieme – ir tu, ir dainius žodingas,
Kol padarysiu čia tvarką namuos aš kaip šeimininkas.“
Taip jis pasakė, o tie abudu išėjo į kiemą
Ir, atsėdėję prie aukuro Dzeusui didžiam ir galingam,
³⁸⁰ Dairėsi bailiai aplink ir laukė mirties kas minutė.
Pats Odisėjas gerai apžiūrėjo namus, ar jaunikių
Nėr pasislėpęs kas nors, kad giltinę juodą apgautų.
Kraujo klanuos visus ir dulkėse gulinčius rado.
Tysojo žemėj dabar kaip žuvys, kurias daugiaakiais
³⁸⁵ Tinklais iš marių pilkų žvejai į krantą ištraukia,
Kai pasisekus žūklė: jos guli, vargšės, ir trokšta
Vandenis jūros pasiekt, ant kopų smėlio papiltos;
Gyvastį mielą bemat joms atima saulės kaitrumas, –
Taip ir jaunikiai dabar gulėjo vienas prie kito.
³⁹⁰ Kreipėsi į Telemachą tuomet Odisėjas daugmintis:
„Eikš, Telemachai, ir auklę tu man, Euriklėją, pakvieski,
Jai pasakyti turiu, koks rūpestis širdį man slegia.“
Taip jis kalbėjo. Sūnus paklausė mielojo tėvo
Ir, paklabenęs duris, Euriklėjai auklei pasakė:
³⁹⁵ „Kelkis greičiau, senute miela, kuri moterų pusėj
Mūsų namų tarnaites, mergas globoji ir saugai.
Kviečiasi tėvas tave ir nori kažką tau pranešti.“
Taip jis kalbėjo, ir jai pro ausis nepraslydo tie žodžiai.
Greit atidarė duris šeimyninės savo gražiosios
⁴⁰⁰ Ir patekom išturseno, o ją Telemachas lydėjo.
Ji Odisėją atrado prie kritusių vyrų lavonų:
Visas aptiškęs kraujais ir apgultas dulkių kaip liūtas,
Kai jis nuo diendaržio eina, suplėšyto jaučio pripuotęs;
Jo ir krūtinė visa, ir snukio šonai abudu
⁴⁰⁵ Varva aptiškę kraujais, o akys – baisu pažiūrėti, –
Tokios dabar Odisėjo buvo rankos ir kojos.
Kai tuos lavonus ir kraujo klanus Euriklėją pamatė,
Ko nesukliko apstulbus: taip didis jai darbas atrodė.
Tik Odisėjas sulaikė ir džiaugsmo išreikšti neleido,
⁴¹⁰ Kreipėsi greitai į ją ir žodžiais sparnuotais pasakė:
„Džiaugsmą, senele, širdy sulaikyk ir klykt nepradėki.
Džiūgauti prie negyvų žmonių juk nuodėmė būtų.
Nubaudė juos dievų lėmimas už darbus piktuosius,
Nes nemokėjo pagerbti žmonių, gyvenančių žemėj,
⁴¹⁵ Nei aukštakilmio, nei vargšo, kam teko su jais susitikti.
Už nedorybes, todėl prapulties jie baisyos susilaukė.
Man tu išvardink mergas ir tarnaites rūmų lig vienai,
Teršusias garbę namų, ir tas, kurios liko nekaltos.“

Jam atsakydama tarė auklė miela Euriklėja:

⁴²⁰ „Visą teisybę dabar aš tau atskleisiu, vaikeli.

Mūsų namuos mergų ir tarnaičių dešimtys penkios.

Jąsias išmokėm visas, kaip darbus dailiai padirbti –

Vilnas gražiai iškedent ir namuose visur patarnauti.

Dvylika buvo tokių, kurios pasileido be gėdos,

⁴²⁵ Jos nei manęs, nei pačios Penelopės visai nebeklauso.

O Telemachas dabar tesubrendo, ir motina niekad

Nedavė jam anksčiau mergų ir tarnaičių tvarkyti.

Aš pabėgėsiu tuoj pat į gražiąją menę ant aukšto

Tavajai žmonai pranešt, jai dievas nūn atsiuntė miegą.“

⁴³⁰ Jai atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Jos tu nekelki dabar, o geriau tarnaitėms praneški,

Kad susirinktų čia visos, kurios nedorybių pridarė.“

Taip jis kalbėjo. Senelė tuojau, iš svetainės išėjus,

Padavė žinių mergoms ir liepė visoms paskubėti.

⁴³⁵ O Telemachą drauge su jaučiaganiu ir su Eumaju

Pasivadino artyn Odisėjas ir paliepė šitaip:

„Neškite patys lavonus į kiemą ir liepkit tarnaitėms.

Mergos dailiasias krases su krėslais ir stalą kiekvieną

Lai, atsinešę vandens, narvėtom kempinėm nušveičia.

⁴⁴⁰ O kada rūmuos jau bus sutvarkyta visa kaip reikia,

Išsivarysit mergas iš gražiai įtaisytos svetainės

Ir, nusivedę tarp bokšto ir kiemo aptvaro aukšto,

Jas užkaposit aštriais kalavijais, kad gyvasties kvapas

Kūnus paliktų visų, kad užmirštų jos meilės saldybes.

⁴⁴⁵ Prisigardžiavo, kai jas paslapčiom glamonėjo begėdžiai.“

Taip jis pasakė. Mergos atėjo, pulkan susimetę,

Kūkčiojo visos dabar ir ašaras liejo gailiausias,

Bet nesipriešino nešti sukritusių vyrų lavonus.

Nešė ir guldė pastogėj ties kiemo aptvaru aukštu

⁴⁵⁰ Vieną prie kito eilėj, prižiūrėjo pats Odisėjas:

Nedavė joms tinginiaut – dantis sukandusios dirbo.

Mergos dailiasias krases su krėslais ir stalą kiekvieną

Nušveitė dailiai vandens atsinešę kempinėm narvėtom.

O Telemachas drauge su jaučiaganiu ir su Eumaju

⁴⁵⁵ Aslą svetainės, gražiai įtaisytos, išgramdė kastuvais.

Nešė tarnaitės purvus ir viską vertė už durų.

O kai jau buvo namuos sutvarkyta visa kaip reikia.

Jie išsivarė mergas iš gražiai įtaisytos svetainės

Ir, nusivedę tarp bokšto ir kiemo aptvaro aukšto,

⁴⁶⁰ Užspeitė jas kampe, kad pabėgti lengvai negalėtų.

O Telemachas protingas tuomet prabilo ir tarė:

„Aš nenorėčiau garbingu būdu atimti gyvybę

Skraistėm šitom, kurios ant manęs ir ant motinos mūsų

Pamazgas liejo, o pačios išvien su jaunikiais voliojos.“

⁴⁶⁵ Taip jis pasakė ir, čia gulėjusią laivo juodsnapio
Virvę suktinę per siją permetęs bokšto paskliautėj,
Kilpą užnėrė aukštai, kad kojom žemės nesiektų.
Lygiai kaip paukščiai greitsparniai, strazdai ar miško balandžiai,
Į klastinguosius raizgus, paspėstus krūme, įkliuvę,

⁴⁷⁰ Kai sau nakvynės ieškojo ir liūdnąją prieglaudą rado, –
Šitaip jos visos eilėj galvom nusvarintom kabėjo,
Kilpa kiekvienai buvo ant kaklo, ir mirė jos žiauriai.
Kojos tiktai sutirtėjo, ir visos tuojau atsileido.

Atvedė ir Melantėją į priebutį aukštą per kiemą,
⁴⁷⁵ Jam nukapojo ausis variu išgaląstu ir nosį,
Numetė rietus išplėšę, kad kruvinus šunys surytų,
Kojas nukirto, rankas ir apmaudą išgiežė šitaip.
Nusimazgoję po to rankas ir kojas, sugrįžo
Pas Odisėją vidun: jų darbas atliktas buvo.

⁴⁸⁰ Pats Odisėjas tuomet Euriklėjai mielajai tarė:
„Valančios pikta sieros ir ugnies atneški, močiute,
Aš išrūkysiu namus³⁰, tu eisi ir mums Penelopę
Čia pavadinysi, tegu su savo tarnaitėm ateina,
Ir pasakysi, kad mergos tuojau susirinktų čia visos.“

⁴⁸⁵ Jam Euriklėja tada, mieloji auklė, atsakė:
„Viską, vaikeli, kalbi tu gerai ir protingai, kaip dera,
Bet palūkėki, chitoną aš tau ir apsiaustą atnešiu,
Kad, skarmalais tokiais plačiuosius pečius prisidengęs,
Taip nestovėtum svetainėj: orumas pažeidžiamas tavo.“

⁴⁹⁰ Jai atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„Niekur tu neik ir ugnį tuojau sukurki svetainėj.“
Taip jis pasakė. Auklė miela Euriklėja paklausė,
Atnešė ugnį ir sierą. Tuomet Odisėjas šviesusis
Menę išrūkė visur ir priebutį aukštą, ir kiemą.

⁴⁹⁵ O Euriklėja apėjo namus Odisėjo gražiuosius,
Padavė žinią mergoms ir liepė visoms paskubėti.
Mergos išėjo tuojau, žibintus į rankas įsitvėrę,
Džiugesio pilnos, ratu Odisėją visos apstojo,
Sveikino jį atpažinę, pečius ir galvą bučiavo,
⁵⁰⁰ Glostė jam švelniai rankas. Silpnumas apėmė vargšą,
Ėmė jis graudžiai kūkčiot, širdim pažinęs kiekvieną.

Dvidešimt trečia giesmė

PENELOPĖ ATPAŽISTA ODISĖJĄ

Laiptais senelė turseno, šypsodama meiliai iš džiaugsmo,
Nešė naujieną valdovei, kad mylimas vyras parėjo.

Lankstėsi keliai lengvai ir kojos kilojosi pačios,
Ir, atsistojusi jai prie galvos, prabilo ir tarė:
⁵ „O Penelope, dukrele! Tu kelkis greičiau, kad galėtum
Savo akim pamatyti, ko diena iš dienos taip ilgėjais.
Tau Odisėjas parėjo namo, nors vėlai, bet sugrįžo!
Jau ir jaunių gyvų nebėra, kurie jam kas dieną
Siaubė namus, eikvojo turtus ir skriaudė jo sūnų.“
¹⁰ Jai atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„Protą, močiute, dievai tau sumaišė, jie gali, kai nori.
Žmogų, protingą labai, kvailiu padaryti bematant,
O skystaprotį tikriausiu išminčium paverčia ne sykį.
Jie tad išvarė iš proto tave, nors buvai išmintinga.
¹⁵ Ko iš manęs juokies, kai širdį man sopa be galo?
Daiktus nebūtus sakai ir saldų miegą nutraukei,
Kurs apmarino mane, suvėręs stipriau man blakstienas.
Taip dar miegojus nesu, kai išplaukė man Odisėjas
Į Ilioną prakeiktą, geriau neminėti jo vardo.
²⁰ Kopki, močiute, atgal ir eiki į moterų pusę.
Jeigu tarnaičių kuri iš viso pulko, kiek turim,
Būtų atėjus naujienos pranešt ir miegą nutraukus,
Būčiau parodžius duris, ir būtų kaip skraistė iškūrus
Ji stačiagalviais. Tave išvaduoja nuo šito senatvė.“
²⁵ Jai Euriklėja geroji tuomet atsakydama tarė:
„Juoktis visai nemanau, dukrele, iš tikro parėjo
Tau Odisėjas, namo jis pargrįžo, sakau iš teisybės...
Jis – tas svetys, iš kurio visi taip tyčiojos menėj.
Ir Telemachas žinojo seniai, kad jo tėvas sugrįžęs,
³⁰ Tik nenorėjo sakyti ir sumanymų tėvo išduoti,
Kol už saivalių nebus nubausti palaidūnai jaunikiai.“
Taip ji pasakė. Valdovė nudžiugus šoko iš guolio,
Tuo apkabino senutę ir, ašaroms skruostus suvilgius,
Kreipėsi šitaip į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:
³⁵ „Tikrą teisybę dabar pasakyk, mieloji, močiute
Jei iš tikrųjų namo jis pargrįžo, kaip man tu kalbėjai,
Kaipgi išdrįso ranką pakelti prieš pulką jaunių,
Būdamas vienas, o jų vis rinkdavos pulkas didžiausias.“
Jai Euriklėja geroji tuomet atsakydama tarė:
⁴⁰ „Aš nemačiau, nežinau, tik vaitojimą garsų girdėjau
Žūstančių vyrų. Mes visos kampe susigūžę sėdėjom
Perimtos baimės, o durys buvo tvirtai užrakintos,
Kol Telemachas mane, atėjęs į moterų pusę,
Pašaukė, tėvas jį buvo pasiuntęs ir liepęs pakviesti.
⁴⁵ Aš Odisėją radau prie žuvusių vyrų lavonų.
Asloje vienas ant kito gulėjo suvirtę jaunikiai,
Jau negyvi. Tau smagu būtų buvę matyti jį tokį –

Apšlėktą visą krauju ir apneštą dulkių kaip liūtą.
Guli dabar tie eile suguldyti prie aptvaro vartų.
⁵⁰ Jau Odisėjas, sieros atsinešęs ir ugnį pakūręs,
Valo visus namus ir siuntė tavęs pavadinti.
Eikim greičiau, kad judu viens kito mielajai širdžiai
Džiaugsmą suteiktumėt vėl po tiekos vargų ir nelaimių.
Tapo tikrove nūnai didysis mūsų troškimas.
⁵⁵ Gyvas prie židinio savo sugrįžo ir žmoną bei sūnų
Gyvus atrado abu, jaunikiams, pridariusiems eibių,
Savo namuos užmokėjo visiems, ką buvo užpelnę.“
Jai atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„Dar tu, močiute, palauk, taip smarkiai dar nesidžiauki.
⁶⁰ Tu numanai, kaip didžią linksmybę parneštų jis grįžęs
Mūsų namams, o labiausiai tai man ir mudviejų sūnui,
Betgi žinia, kurią tu sakai, negaliu patikėti.
O pasileidusius vyrus galbūt išžudė koks dievas,
Jų įžūlumo baisaus ir piktųjų darbų nepakentęs.
⁶⁵ Jie nemokėjo pagerbti žmonių, gyvenančių žemėj,
Nei aukštakilmio, nei vargšo, kam teko su jais susitikti.
Per nedorybę jie žuvo taip baisiai. Toli nuo Achajos
Liko diena Odisėjo grįžimo, ir pats jis prapuolė.“
Jai Euriklėja geroji tuomet atsakydama tarė:
⁷⁰ „Mano vaikeli! Koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko!
Vyras seniai prie židinio sėdi, o tu vis kartoji,
Kad niekad nepareis. Širdis netikli tau be saiko.
Bet palūkėk, aš tau pasakysiu ženklą tikriausią –
Randą, kurį jam šernas baltąja iltim padarė:
⁷⁵ Užčiuopiau jį, bemazgodama kojas, ir jau prasižiojau
Tau pasakyti, bet jis man rankom burną užspaudė
Žodžio neleisdamas tarti. Visad atsargus jis be galo.
Eiki nelaukus ilgai, atsakysiu galva savąja,
Jeigu aš tau melavau – užmušk be gailėsčio vietoj.“
⁸⁰ Jai atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„Tau iš tikrųjų sunku, mieloji močiute, suprasti
Mintį dievų amžinųjų, nors būtum labai išmintinga.
Betgi pas sūnų tuojau mes nueisim, aš nors pamatysiu
Žuvusių vyrų lavonus ir kas padarė jiems galą.“
⁸⁵ Šitai pasakius ji kopė iš aukšto, o širdį jai, vargšei,
Mintys kamavo: ar mieląjį vyrą šnekint iš tolo,
Ar gal pribėgus rankas ir galvą tuojau išbučiuoti.
O į svetainę įėjus ir peržengus akmenio slenkstį,
Ji atsisėdo ugnies šviesumoj prie sienos antrosios
⁹⁰ Prieš Odisėją, kuris sėdėjo prie antrojo stulpo,
Žvilgsnį nuleidęs žemyn, ir laukė, kada jį prakalbins
Jo prakilnioji žmona, pati jį šiandien pamačius.

Toji sėdėjo ilgai be žodžio, apmirusia širdžia.
Čia jai atrodė, kad daug panašumo jis turi iš veido.
⁹⁵ Čia abejonė vėl ėmė – kodėl taip baisiai nuplyšęs.
O Telemachas subjuro, vardu pavadino ir tarė:
„Motin mieloji! Tu lyg be širdies ar pamotė būtum.
Ko gi taip traukies nuo tėvo, ko jam, atsisėdus prie šono,
Žodžio nenori pratart, nešnekini, nieko neklausi?
¹⁰⁰ Motės nerasi kitos, kuri, užgniaužusi širdį,
Šitaip nepultų prie vyro, kai tas, prikentėjęs, privargęs,
Po devyniolikos metų į tėviškės žemę sugrįžta.
Tavo krūtinėj širdis kietesnė už akmenį šaltą.“
Jam atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
¹⁰⁵ „Mano vaikeli! Širdis man tebėr apmirus krūtinėj,
Aš nevalioju žodžio ištarti ir nieko paklausti
Nei į akis jam tiesiai pažvelgt. Bet jei iš tikrųjų
Čia Odisėjas, namo parkeliavęs, galėsime šiandien
Mudu viens kitą patikrint lengvai: mes turime ženklus,
¹¹⁰ Žinomus mudviem vieniems, kurių neregėjo dar niekas.“
Taip ji pasakė. Šypsojos šviesus Odisėjas, daug vargęs,
Ir, atsigręžęs į sūnų, jam tarė žodžiais sparnuotais:
„Leisk, Telemachai, mane išmėginti motinai savo,
Kaip jai patinka geriau, netrukus pati įsitikins.
¹¹⁵ Aš nešvarus nūnai ir skurliais menkais apsivilkęs,
Taigi ji žiūri iš aukšto ir sako: aš – ne Odisėjas.
Mes pasvarstykim geriau, kaip viską baigti laimingai.
Jeigu, sakysim, mieste kas vieną žmogų nužudo,
Turintį baisiai nedaug šalininkų keršyt už mirtį,
¹²⁰ Vis dėlto bėga toksai, gimtinę ir gentį palikęs.
Mes gi miesto galybę, pačius kilminguosius Itakėj
Žmones nužudėm dabar, – tad imki ir pats pagalvoki.“
Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Tuo pasirūpink tu pats, mielasis tėve. Juk sako,
¹²⁵ Tavo protas – šviesiausias pasauly, žmogus dar nė vienas
Iš mirtingųjų žemės gyventojų tau neprilygo.
Mes pasiryžę nelikt nuo tavęs, ir, galiu pasakyti,
Skūstis narsumo stoka nereikės, kol jėgų nepritrūksim.“
Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
¹³⁰ „Aš pasakysiu štai tau, kaip man atrodo geriausia.
Jūs nusiprauskite tuoj ir chitonais naujais apsivilkit,
Liepkite ir mergoms – tegul ir jos pasipuošia.
Dieviškas dainius tuo tarpu, kankles skambiąsias paėmęs,
Lai vadovaus visiems ir šokį linksmą paskambins,
¹³⁵ Kad pamanytų, kam teks pro šalį eiti netyčia
Ir kas gyvena šalia, jog švenčiamos kokios vestuvės,
Kad siaubingoji žinia apie jaunikių žuvimą

Tol nepasklistų mieste, kol mes nebūsim nuėję
Kaiman į ūkį tarp medžių tylių, o ten pamatysim,
¹⁴⁰ Kokį mums teiksis duot patarimą Olimpo valdovas.“
Taip jis kalbėjo, o tie jį išklausė ir darė, kas liepta.
Praustis nubėgo tuojau ir chitonais naujais apsilvilko,
Gražintis puolė tarnaitės, kankles išgaubtąsias paėmęs,
Dieviškas dainius kiekvieno širdy pažadino norą
¹⁴⁵ Pasiklausyti skambiuųjų garsų ir pašokti ritmingai.
Gaudė aukštieji namai, galingai subildę nuo kojų
Šokančių vyrų tvirtų, taip pat gražiauosčių merginų.
Taigi ne vienas, kas ėjo pro šalį, girdėdamas sakė:
„Aišku neklausus, jau vedė kas nors daugjaunikę valdovę.
¹⁵⁰ Tai palaidūnė! Iškęst negalėjo ir saugot nenori
Tikrojo vyro aukštųjų namų, kol jis kada grįžtų.“
Šitaip kalbėjo kai kas, tačiau nežinojo, kaip buvo.
O Eurinomė, namų ūkvedė, tuomet Odisėją
Išprausė, šiuokart namie, ir, visą įtrynus alyvom,
¹⁵⁵ Gražų, drobinį apsiaustą ir švarų chitoną užvilko.
Tuotarp jo galvą grožiu nematytu užliejo Atėnė,
Liko aukštesnis ir dar petingesnis, o garbanos vingrios
Driekės nuo vyro galvos kaip žiedai tamsaus hiacinto.
Lygiai kaip auksakalys sidabrus apliedina auksu,
¹⁶⁰ Kai jį Hefaistas patsai ir Paladė Atėnė išmoko
Amato šio gudraus, ir daro daiktus dailiausius, –
Taip Odisėjo pečius ir galvą grožiu ji užliejo.
Jis iš maudyklės išėjo kaip dievas koks nemirtingas
Ir atsisėdo grįžęs į krėslą, kur buvo sėdėjęs,
¹⁶⁶ Tiesiai prieš žmoną ir ją prakalbino, tardamas šitaip:
„O apduotoji! Tau vienai tarp moterų žemės silpnųjų
Širdį iš kieto akmens padarė Olimpo valdovai.
Motės nerasi kitos, kuri, užgniaužusi širdį,
Šitaip nepultų prie vyro, kai tas, prikentėjęs, privargęs,
¹⁷⁰ Po devyniolikos metų į tėviškės žemę sugrįžta.
Taigi, močiute, tu man pakloki lovą, aš vienas
Eisiu miegot, širdis krūtinėje jai geležinė.“
Jam atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„O apduotasis! Aš nesididžiuoju, nér man ko niekint
¹⁷⁵ Nei kuo stebėtis per daug, atsimenu, kaip tu atrodei,
Kai iš Itakės plaukei laivan ilgairklin įsėdęs.
Na, bet gerai! Paklok, Euriklėja, jam patalą minkštą
Štai užu miegamo mūsų, kurį jis pats pasistatė.
Gražiąją lovą ten pastatykit ir patalą duokit,
¹⁸⁰ Kailių priklokit su marškom margom ir užklodais vilnų.“
Taip ji kalbėjo mėgindama vyrą. Šviesus Odisėjas
Tik atsiduso ir į rūpestingą pačią prabilo:

„Baisiai man, žmona, skaudu, kad šitaip gali tu kalbėti,
Kas gi man perstatė lovą kitur? Ir paslaptį žinant,
¹⁸⁵ Būtų be galo sunku, o dievas, kuris panorėjęs
Perkeltų ją lengvai, neatėjo jums į pagalbą.
Iš mirtingųjų žmonių nė viena, nors vyras stipriausias,
jos nevalios nė dalba pakelt, nes paslaptį didžią
Slepia ta lova daili, aš pats ją dariau, ne kas kitas.
¹⁹⁰ Medis plačlapės alyvos kieme išaugęs kerojo
Lieknas ir pilnas žiedų, kaip stulpas šitas storumo.
Apriečiau siena aš jį, statydamas miegamą savo
Iš akmenų sunkių, o viršų uždengiau stogu,
Tvirtas duris įstačiau, sandarias ir gražiai padarytas.
¹⁹⁵ Tuosyk, plikai nugėjęs šakas plačialapės alyvos
Ir lig šaknų galąstu variu nutašęs kamieną,
Dailiai nulyginau dar pagal įtemptą standžiai virvelę,
Koja išėjo graži, skylių gražtu prigėžiojus, –
Taip aš ant jos sau lovą dariau, o darbą pabaigęs
²⁰⁰ Išpuošiau ją sidabru, drambliakauliu baltu ir auksu.
Dugnui įvėriau odos diržus, raudonai dažytus.
Išdaviau paslaptį jums, tačiau negaliu pasakyti,
Ar tebestovi dar ji toj vietoj, ar kas sugebėjo
Kelmą alyvos nukirst ir mūsų lovą išnešti.“
²⁰⁵ Taip jis pasakė, širdis ir pakinkliai žmonai sudrebo,
Žinančiai tąsias žymes, kurias Odisejas minėjo.
Graudžiai pravirkusi puolė ir rankom apglėbė kaklą
Vyrui mielam, bučiavo jo galvą ir šitaip kalbėjo:
„Tu ant manęs, Odisejau, nepyk: buvai protingiausias
²¹⁰ Vyras iš vyrų visų. Dievai negailėjo mums skausmo:
Jiems mat atrodė – per daug bus laimės, jei mes čia abudu
Džiaugsimės jaunyste ir senatvės slenkstį sulauksim.
Bet tu, mielas, nepyk ant manęs ir nerūstauk užgautas,
Kad kai išvydau, tavęs pamyluoti tuoj nepribėgau.
²¹⁵ Mano krūtinėj mieloj širdis vis baimę kentėjo,
Kad koks mirtingas žmogus manęs neapgautų atėjęs
Žodžiais meiliais: gudrių suvedžiotųjų pilna pasauly.
Argi argietę Eleną, gražveidę Dzeuso gėtainę,
Būtų į lovą lengvai atviliojęs gražus svetimšalis,
²²⁰ Jeigu ji būtų žinojus, kad sūnūs karingų achajų
Ją parvaryti turės į mielą tėviškės žemę?
Dievas pakurstęs ją bus tą žingsnį nelemtąjį žengti.
Tolei kaltybės liūdnos ji savo širdim nepajuto,
Kol, prasidėję iš to, mus skaudžios nelaimės užgriuvo.
²²⁵ Nūn tu be galo tiksliai ir aiškiai išvardijęs ženklus
Lovos mūsų, kurios nė vienas žmogus neregėjo, –
Mudu tiktai abu ir vienintelė mūsų tarnaitė,

Mūs Aktoridė, kurią man tėvas tekančiai davė,
Idant mūs miegamo aukšto sunkiųjų duris prižiūrėtų, –
²³⁰ Man pagaliau įtikinai širdį, didžiai nepatiklią.”
Taip ji kalbėjo. O ji dar didesnis ėmė gaudumas,
Taigi raudėjo, padorią ir mylinčią žmoną apglėbęs.
Lygiai kaip žemė brangi ir miela atrodo jūreiviams,
Kai Poseidas jūroj sudaužo jų tvirtąjį laivą.
²³⁵ Vėją galingą pasiuntęs ir bangą kaip kalną didumo;
Perplaukę akmenis pilkus, nedaugis jų bepasiekia
Žemę, nuvargę ir jūros maurais apnešti ligi kaklo;
Lipa į krantą linksmi, kad mirtis nepasiekė jų šiandien, –
Lygiai toks mielas dabar jai žiūrint vyras atrodė.
²⁴⁰ Vis nevaliojo atimt baltųjų rankų nuo kaklo.
Gal jų atodūsius būtų Aušra rožiapirštė išvydus,
Jei šviesiaakė Atėnė nebūtų sumanius ko kito.
Ji besibaigiančią naktį sulaikė, neleidus, kad kiltų
Iš Okeano Aušra auksasostė, nedavus kinkyti
²⁴⁵ Jai į ratus greitakojų žirgų – Faetonto ir Lampo,
Vežančių šviesą žmonėms Aušros nertasprandžių ristūnų.
Tuosyk į žmoną šviesus Odisėjas prabilo ir tarė:
„Mano miela! Lig vargų pabaigos dar galas nemažas
Reikia nueit, mums šimtas bėdų priešaky tebešmėkšo,
²⁵⁰ Didelės visos ir sunkios, tačiau nugalėti jas turim.
Taip man pasakė vėlė Teiresijo, pranašo didžio,
Tądien, kai aš į Hado namus buvau nukeliavęs
Dėl bendražygių ir savo paties sugrįžimo teirautis.
Betgi jau eikim į guolį, mieloji, tegu nors šią naktį
²⁵⁵ Miegas saldus mums poilsio duos ramiai atsigulus.”
Jam atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„Guolis tau bus visuomet paklotas, kada tik norėtų
Tavo širdis, jei leido dievai laimingai pasiekti
Aukštastogius namus ir mieląją tėviškės žemę.
²⁶⁰ Bet jei prastarei jau ir dievas tau davė tą mintį,
Tai pasakyki ir bėdą, vis tiek atrodo, turėsiu
Ją sužinoti, tai ar ne geriau dabar ją išgirdus?”
Jai sakydamas tarė šviesusis Odisėjas daugiamintis:
„O apduotoji! Kodėl užsispyrei ir taip reikalauji
²⁶⁵ Viską sakyti? Gerai, pasakysiu neslėpdamas nieko.
Tavo širdis nesidžiaugs, nelinksma krūtinėj
Man ir pačiam, nes Teiresijas liepė irklą patogų
Imt į rankas ir leistis kelionėn iš miesto į miestą,
Kolei aš žmones užtiksiu, visai nepažįstančius jūros
²⁷⁰ Ir neragavusius niekad druska užsūdyto valgio.
Raudonasnapių laivų neregėjo jie niekad nei matė
Švelniai nudilinto irklo, kurs laivui sparną atstoja.

Man jis pasakė ir ženklus tikrus, nuo tavęs jų neslėpsiu:
Kai susitiksiu keleivį, kuris ims teirautis nustebeš,
²⁷⁵ Kam aš vėtyklę nešuos ant tvirto peties užsidėjęs, –
Liepė tuojau į žemę įsmeigt nudilintą irklą
Ir paaukoti gausias aukas Poseidonui galingam:
Aviną, jautį ir kiaulių baltilčių vaisintoją kuilį.
Tuosyk, pargrįžus namo, sudėti šventas hekatombes
²⁸⁰ Nemirtingiesiems dievams, plačių padangių valdovams
Lygiai visiems iš eilės. Mirties sulauksiu ne jūroj:
Ji palengva ateis manęs pasiimti vien tuosyk,
Kai nuo senatvės gražios jau būsiu pavargęs, o žmonės
Bus čia laimingi visi. Taip viską jis man pranašavo.”
²⁸⁵ Jam atsakydama tarė protinga žmona Penelopė:
„Jeigu taip lėmė dievai, kad senatvė mums būtų šviesesnė.
Reikia tad viltį turėt, kad galą vargų pamatysim.”
Taip jie susėdę abu ilgai tarp savęs šnekučiavo.
O Eurinomė tuo tarpu ir auklė senutė paklojo
²⁹⁰ Lovą minkštų patalų, abi pasišvietę žibintais.
Lovą kada minkštai tos moterys mielos paklojo,
Gulti nuėjo senelė, į savo kampą sugrįžus,
O Eurinomė, kuri prižiūrėjo miegamo tvarką,
Gult nulydėjo abu, laikydama rankoj žibintą.
²⁹⁵ Juos miegaman įvedus išėjo, o tiems gi atėjo
Laimė iš naujo, teisėtai į senąją lovą sugulus.
O Telemachas tuo tarpu ir piemenys jaučių bei kiaulių,
Kojas atmušę šokiu ir tarnaites nuvarginę baisia,
Gulti nuėjo visi šešėlių pritemdytuos rūmuos.
³⁰⁰ O kai pasidžiaugė meile, kurios taip buvo pasiilgę,
Ėmė kalbėtis abu gėrėdamies žodžiais viens kito.
Guodėsi ji, kaip namuos jai teko, moteriai šviesiai,
Nuolat žiūrėt į pulką baisių palaidūnų jaunikių,
Kaip tie piršosi jai ir jaučius pjovė be skaičiaus
³⁰⁵ Ir aveles pulkais, kaip vyną liejo ąsočiais.
O Odisėjas, Dzeuso gentainis – kiek skausmo ir vargo
Suteikė jis kitiems ir kiek smūgių pats iškentėjo, –
Viską apsakė, o ji gėrėdamos klausė, ir miegas
Jai nesuvėrė blakstienų, kol baigė pasakot vyras.
³¹⁰ Pasaką jis pradėjo kikonais, kaip, juos nugalėjęs,
Į lotofagų derlingą žemę po to atkeliavo;
Minė kiklopą tuomet, kaip siaubūnas bausmės susilaukė
Už bičiulius narsius, kuriuos beširdis prarijo;
Kaip pas Ajolą atvyko, kaip priėmė tas jį širdingai
³¹⁵ Ir išlydėjo, tačiau į tėviškę mielą nebuvo
Lemta jam grįžti, todėl pakilusi vėtra jį griebė
Ir aimanuojantį vėlei nuplukdė į jūrą žuvingą;

Kaip laistrigonų šaly jis į Telepilą atvyko,
Kaip tie sudaužė laivus ir žuvo draugai gražiauliai,
³²⁰ Vienas tik Odisėjas laivu juoduoju pabėgo;
Ir apie Kirkės klastas ir kerus gudriuosius apsakė;
Kaip nukeliavo į Hado tamsius ir dvokiančius rūmus
Savo gaubtuojų laivu Teiresijo, pranašo Tebų,
Vėlę teirautis ir klaust; kaip ten bičiulius susitiko,
³²⁵ Motiną matė, kuri jį pagimdė ir mažą augino;
Kaip maloniųjų sirenių dainų jisai pasiklausė,
Kaip nuo klajūnių uolų jis pabėgo, baisiosios Charibdės,
Lygiai ir Skilos, pro jas dar niekas nebuvo prasprukęs;
Ir kaip Helijo jaučius papjovę suvalgė jo vyrai,
³³⁰ Ir kaip perkūnvaldis Dzeusas sudaužė greitąjį laivą,
Trenkęs liepsnotu žaibu: visi bendražygiai lig vieno
Mirtį sau rado, jisai tik vienas nuo kerų ištrūko;
Kaip į Ogigijos salą atvyko pas nimfą Kalipsę,
Kaip ta jį laikė oloj gaubtaskliautėj keletą metų,
³³⁵ Baisiai norėjo, kad būtų jos vyru, vaišino ir sakė
Duosianti nemirtingumą ir jis nesensiąs per amžius,
Betgi ir tuo jo krūtinėj širdies palenkt nevaliojo;
Kaip po didžių vargų į fajakų žemę pateko,
Atvira širdžia tie jį sutiko ir gerbė kaip dievą,
³⁴⁰ Davė jam laivą ir grįžti padėjo į tėviškės žemę,
Vario ir aukso, ir rūbų gražių prikrovę gausybę.
Vos paskutinį žodį pasakė – miegas saldusis
Sąnarius žmonai atleido ir sielvartus juodus nutildė³¹
O šviesiaakė deivė Atėnė sumanė vėl kita.
³⁴⁵ Kai ji nusprendė širdy, kad jau Odisėjui pakanka
Tysot pačios patale ir miego dovana džiaugtis,
Iš Okeano gelmių auksasostę Aušrą pakėlė,
Kad mirtingiesiems šviesą atneštų. Tuomet Odisėjas
Kėlės iš lovos minkštos ir šitaip kreipės į žmoną:
³⁵⁰ „Vargo kartaus, mieloji, lig šiol ragavome sočiai
Vienas ir kitas: tu – čia dėl vargingo mano grįžimo
Ašaras liejai, o man – kaip Dzeusas, nors baisiai norėjau,
Taip ir kiti nemirtingi dievai vis grįžti neleido.
Nūn, kai abu pasilsėjome lovoj išsiilgtojoj,
³⁵⁵ Tu pagloboki turtus, kiek mūsų namuos jų beliko,
Dalį galvijų, kuriuos įžūlūnai jaunikiai surijo,
Aš atsiimsiu, jėga juos privertęs, o kita geruoju
Duos man achajai, ir mūsų kūtės netrukus bus pilnos.
Šiandien aš noriu nueit į kaimą, paskendusį medžiuos,
³⁶⁰ Ir aplankyti garbingąjį tėvą, jis baisiai man rūpi.
Tau čia, mieloji, turiu pasakyt, nors pati susigaudai, –
Saulė nespės patekėt – ir apie jaunikius, nužudytus

Mūsų aukštuosiuos namuos, nuskries naujiena per miestą.

Eiki į viršų todėl su savo mergom ir tarnaitėm,

³⁶⁵ Ten pasėdėk, nesirodyki niekam ir nieko neklauski.“

Šitai pasakė ir, šarvus gražius ant pečių užsivilkęs,

Jis Telemachą pakėlė, ganytojus jaučių ir kiaulių,

Liepė ir jiems taip pat Arėjo ginklus pasiimti.

Tie jo paklausė be žodžio ir vario šarvais apsilvilko.

³⁷⁰ Tuosyk išėjo visi pro duris, Odisėjas juos vedė.

Žemėje rytas gražiai jau išaušo, tad vyrus Atėnė

Uždengė rūko skraiste ir išvedė greitai iš miesto.

Dvidešimt ketvirta giesmė

ANTRAKART NUMIRĖLIŲ ŠALY. SUSITAIKYMAS

O kilenietis Hermėjas tuomet išprašė iš rūmų³²

Mirusių vyrų vėles, laikydamas rankoje lazdą,

Gražią, auksinę, kuria, kai nori, užbūręs užmerkia

Žmogui akis, o kitam ir miegančiam keltis paliepia.

⁵ Ja tad mosavo dabar, o vėlės švokšdamos lėkė.

Kaip gūdžioje olos tamsumoj šikšnosparniai švokščia,

Ėmę plasnoti sparnais, kai vienas krinta nuo sienos,

Kur jie, sukibę eilėj, greit glaudžiasi vėlei į pulką, –

Lygiai taip švokštė tos vėlės ir skrido, pulkan susimetę,

¹⁰ Paskui Hermėją paslaugų keliu, per tvaiką pelėsių.

Perskrido per Okeano bangas, per uolą Leukadžių,

Helijo vartai paliko šalį ir sapnų karalystė.

Kelią pabaigę bemat, į plėnūnių lanką atskrido,

Ten, kur vėlės gyvena, pabaigusią vargą šešėliai.

¹⁵ Jos čia Pelėjo sūnaus Achilo vėlę atrado,

Buvo Patroklas su juo, be to, Antilochas beydis,

Taipgi Ajantas, kuris tarp danajų stotu ir iš veido

Buvo gražiausias, tiktai Pelejoną beydj išskyrus.

Tie visi trys prie Achilo stovėjo, ir štai prie jų pulko

²⁰ Tyliai prislinko vėlė Agamemnono didžio Atrido,

Baisiai nuliūdus, o ją atlydėjo visi, kas Aigisto

Rūmuose žuvo su juo ir baisią prapultį rado.

Kreipės į jį Pelejono vėlė ir tarė pirmoji:

„Mes čia galvojom, Atridai, – tu vienas iš didvyrių tarpo

²⁵ Dzeuso, perkūnų valdovo, malonėje būsi per amžius:

Begalę vyrų narsių tu valioj savo turėjai

Trojos šalį, kai vargą visi mes vargom, achajai.

Bet ir tave turėjo patikt, nelaukusi laiko,

Moira piktoji, kurios neišvengia, kas užgimė, niekas.

³⁰ O! Kad tu būtum šlovingai, kaip vadas vyriausias, anuomet

Trojos šalį sau mirtį ir prapultį juodą atradęs!

Būtų achajai tuomet tau pilkapį aukštą supylę,
Sūnui savajam tu būtum nemiršančią garbę palikęs.
Betgi tau būta dalios – mirtim negarbinga numirti.”

³⁵ Jam atsakydama tarė vėlė Agamemnono didžio:

„Koks tu laimingas, Pelėjo sūnau, šviesusis Achilai,
Trojoje žuvęs toli nuo Argo! Ir Trojos herojai
Krito aplinkui tave, ir achajų sūnūs narsiausi,
Grumdamiės dėlei tavęs. O tu kaip milžinas didis

⁴⁰ Dulkių verpetuos gulėjai, žirgais važinėti pamiršęs.

Ištisą dieną kovojom tuomet, ir galo nebūtų
Buvę tai kovai, jei Dzeusas nebūtų jos audrą nutraukęs.

Savo laivynan tave nulydėjom iš kruvino lauko

Ir ant lentos pašarvojom, nuplovę gražųjį kūną

⁴⁵ Vandeniui tyru, įtrynę alyvom. Aplinkui sustoję,

Ašarom plūdo graudžiom danajai ir kirpo sau plaukus.

Motina tavo atėjo iš jūros su marių dievaitėm³³,

Liūdnąją žinią išgirdus, jų klyksmas aidėjo per jūrą,

Verdamas širdį, jog achajus net šiurpas nupurtė.

⁵⁰ Būtų gal šokę ir bėgę visi prie laivų pūstašonių,

Jeigu ne vienas žmogus, gyvenime daugel regėjęs –

Nestoras senas, kurio patarimai buvo geriausi.

Taigi jisai, norėdamas gero, prabilo ir tarė:

„Kur jūs, argiečiai, dabar? Achajų sūnūs, nebėkit!

⁵⁵ Motina jo su marių deivėm ateina iš jūros

Mirusio savo sūnaus pažiūrėti ir apraudoti.”

Taip jis pasakė, ir tuoj susilaikė narsūs achajai.

Dukterys senio jūrinio, aplinkui tave susirinkę,

Ašarom springo, kol rengė tave drabužiu nemirtingu.

⁶⁰ Mūzos gražiais balsais, pakaitom ir visos devynios,

Raudą giedojo, nebuvo argiečio, kurs būtų valiojęs

Ašaras kiek sulaikyt: graudino giesmė balsingoji

Ir septyniolika tuosyk parų mes naktį ir dieną

Verkėm raudojom tavęs, dievai ir žmonės mirtingi.

⁶⁵ O aštuonioliktai auštant, atidavėm ugniai, prie laužo

Daug nupenėtų avių ir jaučių lenktragių papjovę.

Apręngtas rūbais dievų, riebumuos gulėjai ant laužo

Ir meduje saldžiam, o pulkas achajų herojų,

Karo šarvais pasipuošę, traukė pro degantį laužą,

⁷⁰ Vyrai pėsti ir važiuoti, jog žemė dundėjo po kojom.

O kai Hefaisto ugnis tave jau baigė suryti,

Rytą vynu žarijas užliejom ir kaulus baltuosius

Tuosyk surinkę taukais apvyniojom, o motina davė

Amforą gražią, auksinę, kurią Dionisas kadaise

⁷⁵ Buvo jai dovanojęs, garsaus Hefaisto darytą.

Kaulai tavieji balti joj guli, šviesusis Achilai,

Draug su Patroklo Menoitido, kurs atgulė pirmas.

O netoliese ir Antiocho, kurį tu labiausiai

Iš bendražygių mylėjai, tuojau po Patroklo beydžio.

⁸⁰ Tuosyk jums pilkapį aukštą, neturintį lygaus pasaulį,

Ietim garsių argiečių pulkai šventieji supylė

Ant iškilios kalvos plataus Helesponto pakrantėj,

Idant iš marių toli pasiektų akys jūreivių –

Tų, kurie šiandien gyvena, ir tų, kurie bus dar po mūsų.

⁸⁵ Motina tavo gražių dovanų dievus išmaldavo

Ir, atgabenus į aikštę, achajų žymūnams pastatė.

Daugelį sykių tu pats juk buvai, kai laidojom kokį

Kitą herojų, ir pats tu regėjai, kaip juosiasi vyrai

Ir į varžybas kaip stoja šarvuoti prie didvyrio kapo.

⁹⁰ Būtų labiau sudrebėjus širdis, jei būtum pamatęs,

Kiek ir kokių dovanų tavo garbei sudėjo dievaitė

Sidabrakojė Tetidė: dievams tu mielas be galo.

Tau ir numirus šlovė nežuvo, ir vardas tavasis

Amžiais bus gyvas žmonių atminty, šviesusis Achilai.

⁹⁵ Laimės ar daug man iš to, kad karo galo sulaukiau?

Grįžus namo Kronidas man skyrė prapultį baisią –

Kristi nuo rankos Aigisto ir savo žmonos nelabosios.“

Taip jie dabar tarp savęs abu kalbėjo ir guodės.

Tuosyk atėjo prie jų vadovas Argžudis greitas

¹⁰⁰ Su vėlėmis visų, kuriuos Odisėjas nužudė.

Baisiai nustebę abu priėjo artyn pažiūrėti,

Ir Agamemnono didžio vėlė, vos metusi akį,

Amfimedontą, šviesaus Melanėjo sūnų, pažino.

Buvo mat jo bičiulis, gyvenęs iš seno Itakėj.

¹⁰⁵ Kreipės į jį Atrido vėlė ir tarė jam šitaip:

„Amfimedontai! Dėl ko į šešėlių šalį atėjot

Vyrai kaip vienas visi parinkti? Net jeigu norėtų,

Šitokių vyrų puikių tau niekas mieste neparinktų.

Ar Poseidonas, žemės plakėjas, jus laivą sudaužė,

¹¹⁰ Audrą galingą su vėjais pakėlęs, ir jūroj prigirdė,

Ar gal jau žmonės pikti visus sausumoj nudaigojo,

Kai jus užpuolėt jų karves ar kaimenę gražią avelių

Ar kada miestą išgriovei ir žmonas grobėt vergijon?

Viską man drąsiai sakyk, nes aš tau draugas iš seno.

¹¹⁵ Ar užmiršai, kaip į jūsų namus buvau aš atvykęs

Ir Odisėjui kalbėjau, kad jis su šviesiu Menelaju

Prieš Ilioną trauktų achajų laivais tvirtasuoliais?

Mėnesį visą tuomet plačiu vandenynu mes plaukėm

Ir Odisėją, pilių grioviką, vargu tepriprašėm.“

¹²⁰ Amfimedonto vėlė, į tai atsakydama, tarė:

„O galingasis Atrėjo sūnau, Agamemnonai didis!

Visa, ką tu sakai, aš atsimenu, Dzeuso gentaini,
 Ir pasakysiu tau tikrą teisybę, neslėpdamas nieko,
 Kaip atsitiko, kad mes negarbingos mirties susilaukėm.
¹²⁵ Piršomės mat Odisėjo, ilgai nepareinančio, žmonai.
 Ji tų vestuvių liūdnuj nei mums atsakė, nei kėlė,
 Tik vis galvojo, kaip mirtį prišaukt ir prapultį juodą.
 Tad, be gudrybių kitų, ir šitokią klastą sumanė:
 Menėj pastatė stakles ir ėmė austi įrietus
¹³⁰ Didelį ploną audimą, o mums kartojo kas dieną:
 „Vyrai mieli, jaunikiai, kurie, Odisėjui pražuvus,
 Siūlot man ranką, turėkit kantrybę, palaukit, kol baigsiu
 Austi audimą (kad man nenuėitų metmenys niekais) –
 Įkapes tėvui Laertui, idant kai moira piktoji
¹³⁵ Jo išsivesti ateis mirties, visa migdančios, dieną,
 Man neprikištų piktai kokia nors achajė prieš žmones:
 Šitiek turto sukrovė, o guli nūn be drobulės.“
 Taip ji kalbėjo, ir tuo patikėjo vyriškos širdys.
 Taigi ji, būdavo, sėdi perdien ir audžia audimą,
¹⁴⁰ O kai sulaukia nakties – užsidegusi šviesą, išardo.
 Trejetą metų ji slapstės ir taip achajus suvedžiojo.
 O ketvirtį kai metai atėjo, kai senosios Horos
 Grįžo ir aibė dienų prariedėjo mėnesiams dylant,
 Išdavė ją viena moteriškė, žinojusi viską.
¹⁴⁵ Mes ir nutvėrėm tuomet beardančią gražų audimą.
 Tuosyk ji pabaigė austi, nors noro visai neturėjo.
 O kai tą didį audimą išaudė ir švarų, išplautą
 Atnešė mums ir parodė kaip saulę ar mėnesį šviesų, –
 Parvedė demonas koks nelabasis tuomet Odisėją
¹⁵⁰ Sodžiun į tuos namus, kur kiauliaganis senas gyveno.
 Ten Odisėjo sūnus mylimasis užėjo tuo tarpu,
 Gaubtašonių laivu sugrįžęs iš Pilo smėlėto.
 Juodu abu sugalvojo piktai jaunikius nužudyti
 Ir į garsingąjį miestą parėjo, pirmiau Telemachas,
¹⁵⁵ Tarsi koks kelio vadovas, o kiek vėliau Odisėjas.
 Vedė kiauliaganis jį, skudurais apsikarsčiusį visą,
 Ėjo kaip elgeta skurdžius ar metų slegiamas senis,
 Sunkiai ramsčiavos lazda, senais skarmalais apsvilkęs.
 Niekas iš mūsų pažint nepažino, kas tas per keleivis,
¹⁶⁰ Čia atsiradęs ūmai, net vyrai amžiaus vyresnio.
 Ėmėm jį žodžiais visaip užgauliot ir smogėm ne vienas.
 Ir Odisėjas, nors savo namuos garbinguos sėdėjo,
 Kantriai kentėjo smūgius nepelnytus ir mūsų patyčias.
 Bet kai padrąsino jį Kronido egidvaldžio ženklas,
¹⁶⁵ Su Telemacho pagalba ginklus dailiuosius paėmęs
 Ir juos į sandėlį aukštą išnešęs, duris užrakino.

Tuosyk nuėjo pas žmoną ir ją, gudramintis, primokė
Lanką jaunikiams paduot su kirviais pilkais geležiniais
Mūsų, nelaimės draugų, varžyboms ir žudymo pradžiai.

¹⁷⁰ Niekas iš mūsų tačiau nevaliojo lanko galingo
Stygą įtempti, jėgų visiems mums buvo per maža.

O kada lanką paimt į rankas Odisėjas panoro –
Baisiai nustebom visi ir tuoj kaip vienas sušukom:
Lanko nereikia jam duot, tegul sau kalba, ką nori.

¹⁷⁵ Tik Telemachas vienas įsakė drąsiai jam duoti.
Paėmė lanką tuomet daug vargęs šviesus Odisėjas,
Įtempė jį lengvai ir, strėlę pro kilpas pravaręs,
Šoko ant slenksčio tuojau, strėles pasiberdamas žemėn.
Peržvelgė vyrus piktai ir šovė į Antinoją.

¹⁸⁰ Strėlės skausmingos tuomet, nutaikytos tiesiai į širdį,
Mus apipuolė iškart, ir kritom vienas prie kito.
Buvo matyti, kad dievas kažkoks palaiko jų pusę.
Siautėjo menėj abu, niršdami begalingai, ir žudė
Ieškančius durų pasprukt – vaitojimas kilo ir triukšmas,
¹⁸⁵ Skaldomi kiaušai suknežo, ir kraujas tekėjo per aslą
Šitaip, Atride, mes, vargšai, galvas paguldėm, ir šiandien
Dar Odisėjo namuos tebeguli kūnai be kapo.
Niekas iš mūsų namiškių nei iš artimųjų nežino.

Jie pajuodavusį kraują nuo mūsų žaizdų numazgotų
¹⁹⁰ Ir pašarvoję apverktų, kaip mirusius dera pagerbti.”

Jam atsakydama tarė vėlė Agamemnono didžio:
„Koks tu laimingas, Laerto sūnau, Odisėjau daugminti,
Moterį, dorą didžiai ir skaisčią, sau žmona paėmęs!
Aukso turbūt širdis šitos Penelopės beydės,

¹⁹⁵ Seno Ikarijo dukros, kuri lig šiol nepamiršo
Tikrojo vyro, šlovė nemirtinga jos ištikimybės
Amžiais skambės, ir žemės gyventojams giesme gražiausia
Nemirtingieji išgarsins protingą didžiai Penelopę.

Ne Tindarėjo duktė tai, sumaniusi darbą nedorą –
²⁰⁰ Tikrąjį vyrą užmušt. Per amžius ją paniekos giesme
Žmonės mirtingi minės: ji baisią gėdą padarė
Moterims lygiai visoms, nors jų ne viena geraširdė.”

Taip jie dabar abu tarp savęs kalbėjo ir guodės
Hado baisiuos namuos, kur žemės armenys gilūs.

²⁰⁵ Vyrų iš miesto patraukė ir greitai priėjo pakalnėj
Didelę, gražią Laerto sodybą, gerai sutvarkytą.
Ją įsigijo kadaise Laertas, nemaža privargęs.

Ten pasistatė namus ir ūkio trobas visokias.
Dieną ten dirbo darbus duotuosius, triūsėjo ir valgė,
²¹⁰ Naktį šeimyna visa – vergai ir namiečiai nakvojo.

Reikalus tvarkė sena sikelietė, kuri rūpestingai

Seną Laertą globojo kaime atokiai nuo miesto.
Čia Telemachui ir ūkio vergams Odisėjas pasakė:
„Eikit dabar visi į namus, gražiai įtaisytus,
²¹⁵ Ir pagaminkit pietus, paskerdę kiaulį geriausią.
Pats aš tuo tarpu nueisiu ir pasikalbėsiu su tėvu,
Ar jis pažins dar mane, kai jo akyse atsistosiu,
Ar nepažins, juk aš ne namie praleidau tiek laiko.“
Šitai pasakęs, Arėjo šarvus jis padavė vyrams.
²²⁰ Tie visi trys suėjo vidun. Šviesus Odisėjas
Tėvo nuėjo ieškot į vaisiais apkerusį sodą.
Betgi Dolijo nerado, išvaikščiojęs sodą plačiausią,
Nei jo sūnų, nei vaikų nė vieno – jie buvo išėję
Parsigabenti erškėčių ir sodo aptvaro aukšto
²²⁵ Jais apsodinti, o senis jiems buvo kelio vadovas.
Vieną Laertą atrado sode, gražiai sutvarkytam.
Žemę jis varpė aplinkui medelį, jo storas chitonas
Buvo suplyšęs, seniai nevelėtas, kojos lig kelių
Odos aulais storai apvyniotos, kad neįsidurtų,
²³⁰ Pirštinės dengė rankas nuo dygumų, o galvą – kepurė,
Iš ožkenos pasiūta, apibrizgus; sulinkęs nuo vargo.
Šitokį tėvą pamatė daug vargęs šviesus Odisėjas,
Slegiamą sunkiai senatvės ir sielvarto didžio prispaustą.
Vyras sustojo po kriaušę, ir ašarom akys pasruvo.
²³⁵ Svarstė dabar širdy ir protu galvojo sau vienas,
Ar čia jam tėvą pastverti glėbin, išbučiuoti ir viską
Tuoį pasakyt, kad jis parkeliavo į tėviškės žemę,
Ar išmėginti pirmiau ir smulkiai visko išklausti.
Ir išeitis pagaliau šita pasirodė geriausia –
²⁴⁰ Žodžiais senelį paerzint ir, ką jis kalbės, paklausyti.
Šitai nusprendęs, priėjo artyn šviesus Odisėjas.
Ties medeliu žemes pasilenkęs senukas pureno.
Taigi priėjęs šaunusis sūnus sustojo ir tarė:
„Kaip prižiūrėti sodus, tau išmanymo, seni, pakanka.
²⁴⁵ Rūpestingumas matyti visur: nerasi medelio –
Nei sodinuko, nei figos, nei vynuogės čia, nei alyvos,
Netgi daržovės jokios, kur priežiūros būtų per maža.
Viena aš tau pasakysiu, o tu nesirūstink išgirdęs:
Pats tik savęs nežiūri tu nė kiek: senatvė jau baigia
²⁵⁰ Žemėn parlenkt, tu raukšlėtas labai, drabužiai nuplyšę.
Ne už tingumą tave šeimininkas taip baisiai apleido.
Vergu tavęs negalėsi laikyt, matydamas tavo
Išvaizdą gražią ir ūgį: kaip kokis karalius atrodai.
Šitokiam tiktų, švariai išsiprausus ir sočiai pavalgius,
²⁵⁵ Guoly vartytis minkštai: tai karšinčių teisė švenčiausia.
Bet pasakyki tu man ir aiškiai viską išdėstyti,

Kas šeimininkas čia tau, kieno tas sodas didžiulis?
Visa tu man apsakysi teisingai, aš noriu žinoti,
Ar iš tiesų patekau aš Itakèn, kaip sakè man vienas
²⁶⁰ Vyras kažkokis, kurį sutikau čia eidamas šiandien.
Bet jis nebuvo meilus, daugiau nesileido į kalbą
Ir nenorėjo man atsakyti apie mano bičiulį
Kai aš jį klausti ėmiau, ar tas dar gyvas ir sveikas,
Ar jau pabaigęs vargus į Hado namus iškeliavo.
²⁶⁵ Prisipažinsiu aš tau, o tu paklausk ir žinoki.
Tėviškėj mano mieloj svečiavosi kartą toks vyras,
Mūsų pastogėn užėjęs. Iš daugio svečių tolimųjų
Šitokio mielo žmogaus aš savo namuos neturėjau.
Iš aukštauolės Itakės šviesios jis gyrėsi kilęs,
²⁷⁰ Seną Laertą, Arkeisijo sūnų, tėvu vadino.
Taigi į savo namus aš jį parsivedžiau tuosyk
Ir vaišinau gražiai, nes visko gausiai turėjom,
Ir dovanų nešykštėjau puikių, kaip dera bičiuliui.
Aukso, dailiausiai apdirbto, daviau talentus bent septynis,
²⁷⁵ Gryno sidabro kraterą, gėlėm išmargintą visą,
Dvylika skraisčių plačių vienatekių ir tiek pat kilimų,
Antklodžių tiek pat dailių ir tiek pat naujausių chitonų.
Ir moteriškių, be to, nagingai padirbančių darbus,
Keturias jam pasirinkti daviau, kur buvo gražiausios.“
²⁸⁰ Ašarą karčių nubraukęs, jam tėvas atsakė ir tarė:
„Tu atėjai, svety, į žemę, kurios klausinėji,
Tik pasileidę labai ir įžūlūs žmonės ją valdo.
Dovanos tavo nuėjo perniek, nors tūkstančių vertos.
Jeigu tu būtum jį gyvą Itakės žemėj atradęs,
²⁸⁵ Būtų jis tau dovanom atsiteisęs, gražiai pavaišinęs
Ir išlydėjęs namo, kaip žmonių papročiai reikalauja.
Bet pasakyki tu man ir aiškiai viską išdėstyk:
Kiek jau bus metų nuo to, kaip jį vaišina tu priėmęs?
Tau jis tiktai svetys, o man gi – sūnus nelaimingas
²⁹⁰ Buvo kadais, o šiandien toli nuo savų ir gimtinės
Jūroje gal kur žuvų jau suėstas ar žemėj derlingoj
Paukščių arba žvėrių sudraskytas. Nei motina vargšo
Jo neraudojo, negarbstė, nei tėvas, kurie jį pagimdėm,
Nei daugiakraitė žmona, protinga didžiai Penelopė,
²⁹⁵ Neverkė jo pašarvoto, kaip vyrui mielam priderėjo,
Jam neužmerkė akių, kaip mirusį dera pagerbti.
Visa tu man pasakyki teisingai, aš noriu žinoti,
Kokio tu krašto žmogus, kas tavo tėvai ir gimtinė?
Kur jūs pastatėte greitąjį laivą, kuriuo tu iš tolo
³⁰⁰ Atplaukei su bendražygiais šviesiais, ar gal svetimuoju,
Kaip prašalaitis, vykai? Kur nuplaukė jis išsodinęs?“

Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Tuoj pasakysiu aš tau ir viską išdėstysiu aiškiai.

Iš Alibanto esu, ten mūsų namai aukštastogiai;

³⁰⁵ Polipemono sūnus, Afeidantas karalius – man tėvas,

O aš patsai Eperitas vardu. Nuo Sikanijos pusės

Dievas atvarė mane prieš mano valią ir norą,

Laivą laukuos palikau, jis stovi atokiai nuo miesto.

O nuo to laiko, kai Odisėjas iš mūs iškeliavo,

³¹⁰ Mano gimtinę palikęs, penktieji metai jau baigias.

Vargšas bičiulis, nors paukščiai rodė išeinančiam laimę –

Skrido mums iš dešinės, dėl to su džiaugsmu išlydėjau.

Džiaugėsi išvykdamas pats, nes tvirtą viltį turėjom

Vienas kitą lankyt ir brangiom dovanom pasikeisti.“

³¹⁵ Skausmo šešėlis tuoju per senelio veidą nuskriejo.

Stvėrė rieškučiom pilnom jis pajuodusių dulkių nuo žemės,

Bėrė jas sau ant žilosios galvos ir dūsavo sunkiai.

Apėmė širdį sūnaus gaudulys ir, verždamas skaudžiai,

Nosį pradėjo kutent į mylimą tėvą bežiūrint.

³²⁰ Griebė prišokęs į glėbį, stipriai pabučiavo ir tarė:

„Tėve mielasis! Aš tas ir esu, kurio tu teiraujies.

Po devyniolikos metų grįžau į tėviškės žemę.

Liaukis graudingai raudot ir ašaras lieti be saiko.

Tau pasakysiu trumpai, mes turim baisiai skubėti:

³²⁵ Savo namuos jaunikius išžudžiau visus ligi vieno,

Atpildą gavo dabar už skriaudas ir darbus piktuosius.“

Jam atsakydamas senas Laertas prabilo ir tarė:

„Jei iš tiesų tu mano sūnus Odisėjas sugrįžęs,

Ženkla man kokį pateik, kuriuo aš galėčiau tikėti.“

³³⁰ Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Savo akim pažiūrėk į randą, kurį man padarė

Šernas su iltim baltąja kadais, kai buvau nukeliavęs

Aš į Parnasą, mane jūs abu su motina siuntėt

Pas Autoliką, senelį, gražių dovanų pasiimti,

³³⁵ Man pažadėtą tuomet, kai mūsų namuos jis viešėjo.

Jeigu tu nori, žaliajam sode medžius pasakysiu,

Tavo man duotus kadai. Dar būdamas mažas berniukas,

Jų paprašiau palakstęs sode. Prie jų tad priėjom

Tuosyk abu, tu vardus pasakei ir rodei kiekvieną.

³⁴⁰ Trylika kriaušių man skyrei ir dešimt gražių obelaičių,

Keturias dešimtis figų, o vynmedžio man pažadėjai

Duot penkiasdešimt kelmų, apkimbančių vaisiais kas metai

(Tebežaliuoja antai, mirguliuodami kekėm iš tolo),

Kai tiktai Horos Kronido jiems duoda orą malonų.“

³⁴⁵ Taip jis pasakė, Laertui sudrebo širdis ir pakinkliai,

Žinančiam tąsias žymes, kurias Odisėjas išdėstė.

Mylimą sūnų čiupo į glėbį ir krito apalpęs.
Jį apkabinęs sulaikė daug vargęs šviesus Odisėjas.
Kai atsigavo širdis ir sąmonė grįžo seneliui,
³⁵⁰ Kreipėsi vėlei į sūnų ir šitokiais žodžiais jam tarė:
„Dzeuse mūs tėve! Dievai! Jūs tebesat aukštajam Olimpe,
Jei palaidūnai jaunikai už darbus piktus užmokėjo.
Baimė tačiau man skverbias širdin – itakiečiai jtūžę
Gali mus pulti, atbėgę čionai, ir dar kefalėnus
³⁵⁵ Šauktis pagalbon, skubiai padavę žinią jų miestams.“
Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„Nusiramink ir rūpesčiu tuo sau širdies nekamuoki.
Eikime į namus, kurie štai stovi už sodo,
Aš Telemachą ir jaučių bei kiaulių ganytojus vyrus
³⁶⁰ Pasiunčiau ten, kad paruoštų pietus mums nieko nelaukę.“
Šitaip kalbėdami ėjo abudu į gražųjį rūmą.
O kai įėjo vidun į namus, įtaisytus patogiai,
Jie Telemachą ir jaučių bei kiaulių ganytojus vyrus
Rado bepjaustančius mėsą ir miešiančius tamsųjį vyną.
³⁶⁵ Garbųjį seną Laertą tuoju sikelietė tarnaitė
Visą išmaudė švariai ir, kūną įtrynus alyvom,
Davė jam gražų drobės apsiaustą. Tuo tarpu Atėnė
Greit atsirado ir kūną sustiprino vyrų valdovui,
Davus atrodyti jam ir aukštesniam, ir daug petingesniam.
³⁷⁰ Kai iš maudyklės išėjo, sūnus mielasis nustebo,
Savąjį tėvą pamatęs kaip vieną dievų nemirtingų,
Kreipės iš karto į jį tarė žodžiais sparnuotais:
„Aišku kaip dieną dabar, kad dievas koks amžinasis
Davė atrodyti tau aukštesniam ir žymiai gražesniam.“
³⁷⁵ Tuomkart Laertas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Tėve mūs Dzeuse Kronide, Atėnė – šviesus Apolonai!
Jeigu aš toks, kaip buvau, kai į Neriko aukštąją pilį
Tikrą žemyno tvirtovę, įsiveržiau su kefalėnais, –
Tokis kad vakar būčiau galėjęs stovėti tau prie šono
³⁸⁰ Mūsų aukštuosiuos namuos, pečius šarvais prisidengęs.
Ir su jaunikiais kovoti! Aš vienas jų pulką nemažą
Būčiau paklojęs tikrai ir tau pradžiuginęs širdį.“
Taip jie dabar tarp savęs abu kalbėjo ir guodės.
Piemėnys pabaigė darbus ir paruošė vaišes gardžiausias.
³⁸⁵ Tuosyk susėdo visi už skobnių į krases ir į krėslus,
Rankos jiems pačios jau tiesės į valgi padėtą. Tuo tarpu
Senis Dolijas ir sūnūs visi parėjo iš lauko.
Prisikamavę nuo darbo: juos pakvietė greitai nuėjus
Motina jų, sena sikelietė, kuri juos augino
³⁹⁰ Ir prižiūrėjo tėvą Doliją, senatvės palaužtą.
Jie Odisėją pamatė ir, menėn vos koją įkėlę,

Jį atpažino ir baisiai nustebo. Tuomet Odisėjas
Pirmas prabilo į juos ir drąsino žodžiais širdingais:
„Sėskis prie stalo, seneli, ir nuostabą visą užmirški,
³⁹⁵ Mes jau svetainėj seniai ir valgyti baisiai išalkom,
Laukėm, kol grįšite jūs, ir šviesiasias akis pražiūrėjom.“
Taip jis pasakė. Išskėtęs rankas, Dolijas pripuolė
Ir pabučiavo ranką valdovui, už riešo paėmęs,
Kreipėsi tuosyk į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
⁴⁰⁰ „Mielasai! Tu parėjai! Mes vylėmės tavo grįžimo,
Ir štai grįžai netikėtai, dievai mums parvedė patys.
Būki tad sveikas ir linksmas, dievai teduoda tau laimę.
Betgi tu man pasakyki teisybę, aš noriu žinoti,
Ar jau pasiekė žinia protingą didžiai Penelopę,
⁴⁰⁵ Jog sugrįžai namo, ar ką su naujieną pasiūsti?“
Jam atsakydamas tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„Taigi, seneli, jau žino, tau rūpintis tuo nebereikia.“
Taip jis pasakė. O tas atsisėdo į dailųjį krėslą.
Sūnūs Dolijo tuomet prie garbaus Odisėjo priėjo,
⁴¹⁰ Žodžiais pasveikino jį ir ranką paspaudė širdingai.
Tuosyk susėdo visi prie savojo tėvo į eilę.
Taip jie svetainėj visi prie vaišių stalo darbavos.
Osa tuo tarpu, greita nešiojoja gando, po miestą
Lakstė visur su žinia apie liūdną mirtį jaunikių.
⁴¹⁵ Žmonės, žinios pritrenkti, iš visur galvotrūkčiais bėgo
Prie Odisėjo namų, ten aimanos kilo ir verksmas.
Mirusius nešė iš kiemo ir laidojo jų artimieji.
Tuosius, kas buvo iš miestų kitų, namo pargabenti
Liepė visus žvejams, į laivus greituosius suguldė.
⁴²⁰ Vyrai suspausta širdim tuojau skubėjo į aikštę.
O kai suplūdo visi ir į savo vietas atsisėdo,
Tuosyk pakilo tarp jų ir ėmė kalbėti Eupeitas
Sielvartas vėrė sunkus jam širdį dėl žuvusio vaiko,
Dėl Antinojo, kurį Odisėjas pirmą pašovė.
⁴²⁵ Ašarą braukdamas dėl jo Eupeitas prabilo ir tarė:
„Vyrai mieli! Jis darbus baisius juk daro achajams.
Vyry narsių pulkus pirmiau laivuos išgabeno –
Gaubtašonius laivus prarado ir žmones pražudė.
Šiandien parėjęs pačius rinktinius kefalėnus išguldė.
⁴³⁰ Taigi subruzkim, kol jis nesuspėjo pabėgti į Pilą
Arba į šventą Elidę, kurioj viešpatauja epėjai,
Šokim jo vyti, kitaip mes akių neturėsime kur dėti.
Gėda bus mums patiems ir mūsų vaikaičiams per amžius,
Jeigu už mirtį savo sūnų ir brolių tikriausių
⁴³⁵ Neatmokėsime žudikams. Man džiaugsmo širdis neturėtų
Žemėj gyventi, geriau į mirusių šalį išeičiau.

Taigi sukruksim, kol jis nesuspėjo perplaukt per jūras.“
Taip jis raudodamas sakė. Sugrudo širdys achajams.
Tuosyk prie jų atėjo Medontas ir dieviškas dainius
⁴⁴⁰ Iš Odisėjo namų, jų neėmė miegas saldusis.
Jiedu sustojo aikštėj. Visi juos pamatę nustebo,
O protingasis Medontas į juos prabilo ir tarė:
„Jūs paklausykit manęs, itakiečiai. Šviesus Odisėjas
Ne be dievų nemirtingų žinios tuos darbus padarė.
⁴⁴⁵ Pats aš regėjau, kaip Odisėjui prie šono sustojo
Dievas kuris nemirtingas, tik Mentorą nūn pasivertęs.
Dievas tasai nemarus, prie šviesaus Odisėjo priėjęs,
Įkvėpė drąsą širdin ir, baimę įvaręs jauniams,
Vertė juos menėję lakstyti, ir krito jie vienas prie kito.“
⁴⁵⁰ Taip jis pasakė. Visus išblyškusi baimė sukaustė
Tuosyk prabilo į juos Halitersas, senas herojus,
Mastoro vaikas, kurs vienas atgal ir į priekį žiūrėjo.
Taigi jisai, norėdamas gero, prabilo ir tarė:
„Nūn paklausykit manęs, itakiečiai, ką pasakysiu.
⁴⁵⁵ Jūsų rambumas, mieli, yra kaltininkas to viso.
Jūs nei manęs nepaklausėt, nei Mentorą, vyrų valdovo,
Kai reikalavom, kad jūs nuo kvailysčių sudraustumėt sūnus,
Kol, pasidavę puikumui, jie darė darbus pikčiausius.
Vėjais juk leido turtus, nešlovę užtraukė jie žmonai
⁴⁶⁰ Vyro kilnaus ir garbingo, kurį nebegrįšiant galvojo.
Išeitį kokią mums rast? Klausykit, ką pasakysiu:
Jo nesivykim, dar galim bėdos prisidirbti sau patys.“
Taip jis kalbėjo. Daugiau negu pusė pakilo iš vietų,
Garsiai pritarę, kiti neskubėjo ir telkėsi į kuopą.
⁴⁶⁵ Jiems patarimas šis nepatiko, labiau jie Eueito
Linko klausyti ir greit išbėgiojo šarvų pasiimti.
Žibančio vario šarvais nuo galvos ligi kojų šarvuoti,
Jie susirinko visi į platų lauką už miesto.
Jiems iš paikumo dabar vadovauti šoko Eueitas.
⁴⁷⁰ Tarė už mirtį sūnaus atmokėsiąs, jauste nepajautęs,
Kad nebelemta jam grįžt ir galvą reikės paguldyti.
O šviesiaakė Atėnė kalbėjo Dzeusui Kronidui:
„O mūs tėve Kronide, karalių galingas valdove!
Klausiančiai man pasakyk, ką savo širdy tu galvoji?
⁴⁷⁵ Ar beiškylantį karą ir baisų kraujo liejimą
Kurstysi tu ir toliau, ar taiką tarp jų padarysi?“
Jai debesų atvartytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Kam tu, vaikel, mane klausinėji ir nori iškvosti?
Argi ne tavo pačios sumanyta buvo iš karto,
⁴⁸⁰ Kad Odisėjas parėjęs aniems atmokėtų už viską?
Elkis, kaip nori pati, o aš pasakysiu tau viena:

Atpildą gerą jaunikiams jau davė šviesus Odisėjas.
Taigi lai sutartį daro ir jis tegu lieka karaliu,
Tuotarp achajų sūnų ir brolių tikriausių žuvimą
⁴⁸⁵ Dildykim iš atminties, lai bus vienybė ir meilė
Kaip ligi šiol, tegu viešpataus taika ir gerovė.“
Žodžiais šitais tik norą labiau pakurstė Atėnei,
Ir nuo Olimpo viršūnių ji tuoj pasileido kaip paukštė.
O kada valgiais skaniais visi pasotino alkį,
⁴⁹⁰ Tuosyk daug vargęs šviesus Odisėjas prabilo ir tarė:
„Eikite kas pažiūrėt, ar jie neateina čia kartais.“
Taip jis kalbėjo. Dolijo sūnus atsikėlė paklausęs
Ir, nuskubėjęs prie slenksčio, jų pulką ateinant pamatė.
Jis Odisėjui tuomet sparnuotais žodžiais pasakė:
„Jie jau visai arti, greičiau mes griebkimės ginklų.“
Taip jis pasakė. Į šarvus visi įsinėrė bematant,
Sūnūs Dolijo šeši ir ketvertas prie Odisėjo³⁴.
Bet ir Laertas drauge, ir Dolijas į šarvus įlindo:
Nors ir žili, bet buvo kariai, kai reikalas vertė.
⁵⁰⁰ Žibančio vario šarvais nuo galvos ligi kojų šarvuoti,
Žengė visi pro duris, Odisėjas ėjo pirmasis.
Dzeuso duktė prie jų prisiartino, deivė Atėnė,
Iš pažiūros ir iš balso skambaus kaip Mentoras tikras.
Deivę pamatęs, daug vargęs šviesus Odisėjas nudžiugo
⁵⁰⁵ Ir, pasigrėžęs į Telemachą, prabilo ir tarė:
„Pats, Telemachai, gausi tu progą dabar pamatyti,
Kaip kovoje su priešu narsuoliai tikri pasirodo.
Nepadaryk tu gėdos senoliams, kurie jau nuo amžių
Savo drąsa ir galybe plačiai pagarsėję pasauly.“
⁵¹⁰ Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Jeigu norėsi, tu greit pamatysi, tėve mielasis:
Giminei tavo sarmatos nebus, kaip tu čia kalbėjai.“
Taip jis pasakė. Laertas, džiaugsmu nesitvėręs, sušuko:
„Tai man diena, gerieji dievai, kaip ja nesidžiaugti!
⁵¹⁵ Šiandien sūnus ir sūnaitis abudu narsa lenktyniauja.“
O šviesiaakė Atėnė, prie jo prisiartinus, tarė³⁵:
„Arkeisiade Laertai, bičiulių visų maloniausias!
Tu, pasimeldęs deivei šviesakei ir tėvui Kronidui,
Atsivedėki ir greitai giliasmigę ietį paleiski.“
⁵²⁰ Šitai pasakiusi įkvėpė drąsą Paladė Atėnė.
Ir, pasimeldęs senelis į dukterį Dzeuso šviesakę,
Atsivėdėjo ir, taikliai giliasmigę ietį paleidęs,
Tiesiai Eupeitui šalman ties antveidžiu vario pataikė.
Šalmas jo neatsilaikė, ir varis kiaurai jį prakirto.
⁵²⁵ Net subildėjo, kai griuvo, šarvai sužvango ant kūno.
Puolė tuomet Odisėjas kitus, paraginęs sūnų,

Švaistės abu kalavijais ir ietim, abipus galąstom.
 Būtų išmušęs visus ir niekas namo nebegrįžęs,
 Jeigu egidvaldžio Dzeuso duktė, šviesakė Atėnė,
⁵³⁰ Balso nebūtų pakėlus ir puolančių vyrų sulaikius:
 „Meskit vaidus, itakiečiai, ir baikite karą nelemtą.
 Kraujo neliekit daugiau ir taikiai visi išsiskirkit.“
 Taip ji pasakė, o tuos išblyškusi baimė sukaustė,
 Rankos drebėjo visiems, ir ginklai patys iškrito
⁵³⁵ Vyrams po kojų ant iemės – taip baisiai griaudėjo balsas.
 Kūrė j miestą atgal, nes gaila buvo gyvybės.
 Tuosyk galingai suriko daug vargęs šviesus Odisėjas
 Ir prisigūždamas vijo, lyg skraidęs padangėj erelis.
 O Kronionas sugriaudė ir metė žaibą ugninį,
⁵⁴⁰ Žaibas nukrito prieš Dzeuso galingojo dukrą šviesakę.
 Į Odisėją tuomet prabilo šviesakė Atėnė:
 „Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
 Liaukis dabar ir vaidą, visiems pragaištingą, pabaiki,
 Kad neužrūstintum tu griausmavaldžio Dzeuso Kronido.“
⁵⁴⁵ Šitaip kalbėjo Atėnė, ir jis džiaugsmingai paklausė.
 Sutartį metams ilgiems atnaujino tuosyk tarp jujų
 Deivė Paladė Atėnė, duktė egidvaldžio Dzeuso,
 Iš pažiūros ir iš balso skambaus kaip Mentoras tikras.

Paiškinimai

¹ Visi kiti graikų didvyriai, kurie dalyvavo žygyje prieš Troją ir nežuvo nei kovoje, nei kelionėje grįždami namo.

² Dvidešimtieji metai nuo Odisėjo išvykimo į karą, dešimtieji nuo Trojos paėmimo.

³ Užsimenama apie Odisėjo kovą su Penelopės jaunikiais.

⁴ Poseidonas pyksta dėl to, kad Odisėjas apakino jo sūnų – kiklopą Polifemą (IX g.).

⁵ Etiopai – t. y. žmonės saulės nudegintais veidais; graikų manymu, jie gyveno žemės pakraščiuose, ten, kur saulė žemai (Tolimuosiuose Rytuose ir Tolimuose Vakaruose). Poseidonas nukeliavo pas rytinius etiopus.

⁶ Pikto Atlanto duktė – Kalipsė.

⁷ Telemacho kelionė į Spartą ir Pilą iš esmės betikslė, nes jis ten nieko tikro nesužino apie savo tėvo grįžimą, o skaitytojas jau yra apie tai sužinojęs. Todėl ir reikalinga papildoma jo kelionės motyvacija – kad „garbės daugiau žmonėse“ įgytų.

⁸ Šios eilutės jau senovėje buvo laikomos interpoliacija. 96–98 eilutės nevykusiai kartoja V g. 44–45 eil., priskirdamos Atėnei aukso sandalus – Hermėjo atributą. 99–101 eil. kelia abejonių todėl, kad galingą ietį Atėnė paprastai ima vykdama į kovą; kai ji atvyksta pas Telemachą, pasivertusi Mentu, rankose laiko paprastą ietį (104 eil.).

⁹ Papročiai leidžia dingusio vyro žmonai antrą kartą ištekėti. Piršdamiesi dingusio karaliaus žmonai ir reikalaudami, kad juos vaišintų, Penelopės jaunikiai neprasilenkia su senovės graikų teise, o tik blogam ją panaudoja.

¹⁰ Užnuodytų strėlių naudojimas – archajinis bruožas, daugiau niekur Homero poemose neminimas.

- ¹¹ Jeigu kas mirdavo svetur arba likdavo nepalaidotas (pavyzdžiui, skenduolis, kurio kūnas nerastas), graikai jam supildavo „tuščią kapą“ („kenotaphion“), prie kurio būdavo mirusio garbei atliekamos kulto apeigos.
- ¹² Įdomu, kad minimas tik Aigisto užmušimas, o apie tai, kad Orestas nužudė ir savo motiną, Odisėjoje nutylima – epo kūrėjui tat neatrodo garbingas veiksmas.
- ¹³ Dvidešimt jaučių – didelė kaina už vergę (Homero laikais vergas kainuodavo nuo 8 iki 20 jaučių), bet Euriklėja, matyt, aukštos kilmės, nes išvardyti jos tėvas ir senelis. Tėvas turėjo teisę parduoti savo vaikus į vergiją.
- ¹⁴ Atsitarančios į vidų durys užstumiamos skląščiu; norint uždaryti duris iš lauko, reikia tempti už pritaisyto prie rankenos diržo, kuris iškištas per skylę duryse.
- ¹⁵ Mergaitė, kurios tėvai buvo gyvi, buvo labai griežtai prižiūrima ir negalėjo vaikščioti su vyrais; tėvams mirus, ji tapdavo įpėdine ir naudodavosi didesne laisve.
- ¹⁶ Poseidonas, jos tėvo Dzeuso brolis, norintis pražudyti Odisėją.
- ¹⁷ Nustatyti, kur yra čia minimos keturios salos, gana nelengva. Dzakintas ir Itakė jau senovėje buvo laikomos tomis salomis, kurios ir dabar taip tebevadinamos. Samo sala paprastai siejama su Kefalenijos sala. Nustatyti Dulichiono salos vietos nepavyko. Poeto pasakymas, kad Itakė yra į vakarus nuo šitos salų grupės, neatitinka tikrovės: Itakė yra kaip tik į rytus nuo Kefalenijos. Įdomus ir tas faktas, kad didelė Leukadės sala, esanti šios salų grupės šiaurėje, niekur Odisėjoje neminima.
- ¹⁸ Homero laikais graikai tikėjo, kad mirusiųjų svetimame krašte dvasios, tris kartus pašauktos, lydės grįžtantį į tėvynę draugą ir sugrįš ten kartu su juo. Tėvynėje jų laukdavo „kenotaphion“ (tuščias kapas).
- ¹⁹ Lotofagų šalies aplankymo epizode iškyla žinomas mituose ir pasakose motyvas – suvalgęs vienokio ar kitokio maisto, keleivis netenka atminties ir prisiriša prie vietos, kurioje to maisto paragavo. Panašus ir graikų mitas apie Hadą ir Persefonę: Persefonė suvalgė šešis figos grūdus, kuriuos jai davė Hadas, ir dėl to turi kasmet praleisti šešis mėnesius požemio karalystėje. Kitas mitas pasakoja, kad žmogus, paragavęs Letos (užmiršimo upės) vandens, staiga užmiršta savo praeitį. Homero epe šitas motyvas sušvelnintas ir virtęs etnografiniu pasakojimu apie tolimų kraštų stebuklus: lotosas toks malonus, kad žmogus, jo paragavęs, savo noru pasilieka lotofagų šalyje.
- ²⁰ Homero epui charakteringos pastangos sušvelninti nepaprastus pasakos elementus. Aprašydamas Polifemą, poetas praleidžia reikšmingiausią jo bruožą, būtent, kad kiklopas turi tik vieną akį, kuri, be to, yra vidury kaktos. Toliau apie tai taip pat beveik nekalbama, nors tuo paremtas visas pasakojimas – kiklopui apakinti užtenka išdurti vieną akį.
- ²¹ Pasakojimai apie vienakės baisenybės apakinimą dažnai sutinkami Europos tautų folklore. Homeras sujungė į vieną dvi pasakas: apie milžino apakinimą ir pabėgimą, pasislėpus po avinu arba įlindus į avino ar kurio kito naminio gyvulio kailį, ir apie tai, kaip herojus, sužeidęs baisią ir galingą būtybę, laimingai išvengia jos draugų keršto, pasivadinęs Niekū arba Pačiu. Draugai klausia nukentėjusį, kas jį sužeidė, bet, gavę atsakymą: „Niekas“ arba „Pats“, daugiau juo nebesirūpina.
- ²² Odisėjui pasiūlyta dovana – pasakos epizodo rudimentas. Pasakoje apakintas milžinas dovanoja apakintojui užburtą žiedą, kuris prilimpa jam prie piršto ir arba atima jam galimybę pajudėti iš vietos, arba riksmu „Aš čia!“ išduoda milžinui, kur yra pasislėpęs priešas. Graikų epe vietoj užburto žiedo yra Odisėjo pasigyrimas, du kartus jo vos nepražudęs.
- ²³ Homero laikais židinytis buvo svarbiausioje namų salėje.
- ²⁴ Amfinomas, Niso sūnus, buvo kiek kilnesnis ir iškalbingesnis už kitus jaunikius.
- ²⁵ Žodžių žaismas – Iro vardas gretinamas su pasiuntinės Iridės vardu.

- ²⁶ Papročiai reikalauja, kad jaunikiai atneštų Penelopei dovaną, o jie tuo tarpu tik puotauja jos vyro namuose. Penelopė, norėdama padidinti vyro ir sūnaus turtus, prašo jaunių dovanų. Šis bruožas mums sunkiai suprantamas, bet jis puikiai dera su Homero laikų graikų morale.
- ²⁷ Mesenė laikoma Lakedaimono dalimi, o tai galėjo būti tik spartiečiams ją užkariavus (VIII a. pr. Kr. pabaigoje).
- ²⁸ Eurimacho pasiūlymas atlyginti nuostolius pagal Homero bendruomenės įprastinę teisę visiškai teisingas, ir, Odisėjui atmetus šitą pasiūlymą bei nužudžius jaunių, giminės turi teisę keršyti.
- ²⁹ Graikų namuose, paprastai kiemo vidury, stovėdavo nedidelis akmeninis aukuras, skirtas namų globėjui Dzeusui. Tai buvo neliečiama vieta.
- ³⁰ Namuose pralietas kraujas reikalauja atgailaujamojo apvalymo. Tam buvo naudojama siera.
- ³¹ Šį pasakojimą apie jau žinomus Odisėjo nuotykius greičiausiai į poemą įterpė jos vėlesni redaktoriai.
- ³² Šioje scenoje pomirtinis gyvenimas Hade vaizduojamas kitaip negu kitose epo dalyse: dvasios keliauja į požemius, lydimos Hermėjo, atgauna sąmonę ir t. t. Dėl to daugelis tyrinėtojų visą epizodą laiko vėlesniu intarpu.
- ³³ Achilo motina – Tetidė, jūrų senio duktė.
- ³⁴ Pats Odisėjas, Telemachas, Eumajas ir Filoitijas.
- ³⁵ Atėnė kalba su Laertu, pasivertusi Mentoru (žr. 503 eil.).
- ³⁶ Lotofagų šalies aplankymo epizode iškyla žinomas mituose ir pasakose motyvas – suvalgęs vienokio ar kitokio maisto, keleivis netenka atminties ir prisiriša prie vietos, kurioje to maisto paragavo. Panašus ir graikų mitas apie Hadą ir Persefonę: Persefonė suvalgė šešis figos grūdus, kuriuos jai davė Hadas, ir dėl to turi kasmet praleisti šešis mėnesius požemio karalystėje. Kitas mitas pasakoja, kad žmogus, paragavęs Letos (užmiršimo upės) vandens, staiga užmiršta savo praeitį. Homero epe šitas motyvas sušvelnintas ir virtęs etnografiniu pasakojimu apie tolimų kraštų stebuklus: lotosas toks malonus, kad žmogus, jo paragavęs, savo noru pasilieka lotofagų šalyje.
- ³⁷ Užmušti deivės, tiesą sakant, negalima; matyt, ir čia pasakiško siužeto, besibaigiančio raganos žuvimu, rudimentas.
- ³⁸ „Moli“ – stebuklinga žolė su baltais žiedais ir juodomis šaknimis, kurią galima lyginti su žydinčiu paparčiu lietuvių ir rusų folklore. Kas per augalas tas „moli“, jau senovėje buvo neaišku. Pats žodis „moli“ paimtas iš senovinės sakralinės kalbos.
- ³⁹ Jaunikiai tik tada pradėjo versti Penelopę tekėti už vieno iš jų, kai sužinojo, kad kiti didvyriai (Agamemnonas, Menelajas, Nestoras) jau sugrįžo namo, o Odisėjas nežinia kur pražuvo.

Mitologinių ir geografinių vardų žodynėlis

Achaja – 1) šiaurės Peloponeso sritis; 2) Pietų Tesalijos sritis.

achajai – viena seniausių graikų genčių. *Odisėjoje* ir *Iliadoje* šis žodis žymi visus graikus, kariavusius prieš Troją.

Acherontas – požemio pasaulio upė („srūvanti kančiomis“).

Achilas – karaliaus Pelėjo ir deivės Tetidės sūnus, mirmidonų ir pietinės Tesalijos karalius, garsiausias Trojos karo herojus Homero *Iliadoje*. Prieš pat šio karo pabaigą jį užmušė Pario paleista strėlė, kurią į jį nukreipė Apolonas.

Adrestė – Elenos vergė.

Aedonė – „Lakštingala“, Pandarėjo duktė, Tebų karaliaus Dzeto (žr. Amfionas) žmona. Norėdama iš

pavydo užmušti daugiavaikės Amfiono žmonos Niobės vyriausiąj sūnų, ji netyčia nužudė savo vienintelį sūnų Itilą. Dievai pamišusių iš skausmo Aedonę pavertė lakštingala; naktimis ji verkia savo sūnaus.

Afroditė – Dzeuso ir deivės Dionės duktė, meilės ir grožio deivė, *Iliadoje* – Arėjo, *Odisėjoje* – Hefaisto žmona.

Agamemnonas – Atrėjo sūnus, Spartos karaliaus Menelajo brolis; Argo, Mikėnų ir kitų Šiaurės Peloponeso miestų karalius; achajų jungtinės kariuomenės prie Trojos vyriausiasis vadas.

Agamemnonidas – Agamemnono sūnus, t. y. Orestas.

Agelajas – Damastoro sūnus, vienas Penelopės jaunikių.

Aigiptijas – itakietis, Antifo ir Eurinomo tėvas.

Aigistas – Tiesto sūnus, Agamemnono pusbrolis. Agamemnonui išvykus į Trojos karą, susidėjo su jo žmona Klitaimnestra ir užėmė Mikėnų sostą. Iškilmingai sutikęs grįžtantį iš karo Agamemnoną ir žiauriai nužudęs (vienas ar padedamas Klitaimnestros – skirtingi mito variantai), septynerius metus buvo Mikėnų valdovas; aštuntais metais Agamemnono sūnus Orestas, išaugęs svetur, parvyko į tėviškę ir nužudė abu – Aigistą ir savo motiną.

Aigos – Achajų (Šiaurės Peloponese) miestas, vienas Poseidono kulto centrų.

Aisonas – Tironės ir Kretėjo sūnus, argonautų žygio herojaus Jasono tėvas.

Aitolija – sritis vakarinėje Vidurinės Graikijos dalyje, į pietus nuo Epiro.

Aitonas – Odisėjo prasimanytas vardas.

Ajaja – mitinė Kirkės sala.

Ajakas – Dzeuso ir Aiginos sūnus, Pelijo ir Telamono tėvas, dėl savo teisingumo tapęs vienu iš trijų požemio teisėjų.

Ajakidas – Pelėjas, Ajako sūnus. *Iliadoje* Ajakidu vadinamas Ajako vaikaitis Achilas.

Ajantas – 1) Salamino salos karaliaus Telamono sūnus, salaminiečių kariuomenės prie Trojos vadas, galingiausias po Achilo achajų herojus. Vis dėlto, Achilui žuvus, achajų kariuomenės vadai jo ginklus atidavė ne Ajantui, o Odisėjui. Įsižeidęs Ajantas išėjo iš proto ir ėmė žudyti achajų galvijus, laikydamas juos achajų vadais. Atsigavęs po šio priepuolio, jis nusižudė; 2) Oilėjo sūnus, lokrų vadas.

Ajetas – mitinės Kolchidės šalies karalius, Helijo ir Okeano dukters Persės sūnus, Medėjos tėvas, Kirkės brolis. Jo karalystėje buvo aukso vilna, t. y. auksinis mitinio avino kailis, kurio ieškoti į Kolchidę užburtu laivu „Argu“ vyko Jasonas.

Ajolas – vėjų valdovas, kartu su žmona, šešiais sūnumis ir šešiomis dukterimis gyvenęs ant plaukiojančios Ajolijos salos.

Ajolija – plaukiojanti Ajolo sala, aptverta aukšta varine siena.

Akąšias – Dulichiono salos karalius.

Akronėjas – fajakas.

Aktoras – Eurinomės tėvas.

Aktoridė – Aktoro duktė.

Alektoras – spartietis, Argo karaliaus Ifido tėvas.

Alfėjas – 1) upė Peloponese, tekanti per Arkadiją ir Elidę; 2) Alfėjo upės dievas.

Alibantas – miestas Italijoje.

Alkandrė – egiptiečio Polibo žmona.

Alkimas – Mentoro tėvas.

Alkimidas – Alkimo sūnus, t. y. Mentoras.

Alkinojas – fajakų karalius Scherijos saloje.

Alkipė – Elenos vergė.

Alkmajonas – Amfiarajo ir Erifilės sūnus, kuris, keršydamas už tėvą, užmušė motiną ir už tai erinijų persekiojamas (žr. Erifilė).

Alkmenė – žmona Tirinto karaliaus Amfitriono, pabėgusio iš Tirinto į Tebus; Tebuose jai nuo Dzeuso gimė Heraklis.

Aloėjas – Ifimedėjos vyras, Oto ir Efialto (dviejų Aloidų) tėvas.

Ambrosija – maloniai kvepiąs dievų maistas, jį vartojamas ir kaip tepalas amžinam grožiui išlaikyti. Tai yra ir priemonė mirusio žmogaus kūnui nuo gedimo apsaugoti.

Amfialas – fajakas.

Amfiarajas – pranašas, pranašo Melampo vaikaitis, Argo karalius, Septyneto prieš Tebus žygio dalyvis. Septynių vadų kariuomenei pralaimėjus, Amfiarajas išsigelbsti bėgdamas savo vežimu, bet, žemei staiga po juo prasivėrus, prasmenga. Požemiuose jis tampa nemirtingu ir dievišku herojumi.

Amfilochas – Amfiarajo ir Erifilės sūnus, paveldėjęs iš tėvo pranašavimo dovaną.

Amfimedontas – vienas Penelopės jaunikų.

Amfinomas – turtingas dulichijietis, Niso sūnus, karaliaus Areto vaikaitis, vienas Penelopės jaunikų

Amfionas – 1) Dzetas ir Amfionas buvo dvyniai, Dzeuso ir Antiopės sūnūs; Amfionas puikiai skambindavo lyra, nuo kurios nepaprastai gražių garsų pačios kilo akmeninės Tebų sienos; 2) Chloridės tėvas.

Amfitėja – Autoliko žmona, Antiklėjos motina, Odisėjo močiutė.

Amfitrionas – Tirinto, vėliau Tebų, karalius, Alkmenės vyras, Heraklio patėvis.

Amfitritė – jūrų deivė; vėlesniuose mituose – Poseidono žmona.

Amitaonas – Kretėjo ir Tironės sūnus, Melampo tėvas.

Amnisas – uostas Kretoje, prie Knoso miesto.

Anabesinėjas – fajakas.

Anchialas – 1) Mento tėvas, tafiečių karalius; 2) vienas fajakas.

Andraimonas – Toanto tėvas.

Antifas – itakietis, Aigiptijo sūnus, Odisėjo draugas, kurį surijo Polifemas.

Antifatas – 1) Melampo sūnus, Oiklėjo tėvas, Amfiarajo senelis; 2) laistrigonų karalius.

Antiklas – vienas achajų, buvusių mediniame arklyje.

Antiklėja – Autoliko duktė, Laerto žmona, Odisėjo ir Ktimenės motina; mirė pirma laiko, ilgėdamasi ir nesitikėdama sulaukti savo sūnaus.

Antilochas – vyresnysis Nestoro sūnus, vienas drąsiausių jaunųjų Iliados herojų, žuvęs, pasak mito, baigiantis Trojos karui nuo etiopų vado Memnono kardo, pridengdamas savo tėvą.

Antinojas – Eupeito sūnus, itakietis, vienas pačių jžūliausių Penelopės jaunikų.

Antiopė – Asopo duktė, dvynių Dzeto ir Amfiono motina.

Apeiraja – žr. Epiras

Apolonas – Saulės dievas, Dzeuso ir Lėtojos sūnus, Artemidės brolis, muzikos ir poezijos globėjas.

Arėjas – karo dievas, Dzeuso ir Heros sūnus.

Aretas – vienas Nestoro sūnų.

Aretė – fajakų karaliaus Alkinojo žmona.

Aretūsė – šaltinis arti Korako uolos Itakės saloje; ten lankose ganėsi Odisėjo kiaulių kaimenės.

Argas – 1) Argolidės srities svarbiausias miestas Peloponese; 2) Agamemnono karalystės sritis Šiaurės rytų Peloponese; 3) visas Peloponesas, kuris kartais vadinamas „jonišku“ Argu; 4) pelasgų.

Argas – lyguma Tesalijoje, netoli Penėjo upės

Argas – 1) šimtaakė baidyklė, kurią Hera pastatė saugoti paverstą į karvę Dzeuso meilužę Ijonę. Dzeuso įsakytas, Hermėjas užmušė Argą ir išvadavo Ijonę, todėl jis dažnai vadinamas „argžudžiu“; 2) Odisėjo medžioklinio šuns vardas.

Argas – Jasono laivo pavadinimas; dėl to plaukę šituo laivu į Kolchidę herojai – Jasonas ir jo draugai – buvo pavadinti argonautais („Argo jūrininkais“).

Argiečiai – Homero poemose reiškia tą patį kaip ir achajai.

Argžudis – žr. Argas.

Ariadnė – Kretos karaliaus Minojo duktė, davusi Tesėjui, atvykusiam į Kretą užmušti Minotauro – pabaisos jaučio galva, – siūlą kamuolį, kuris jam padėjo išeiti iš labirinto.

Aribantas – foinikas.

Arkeisiadas – Arkeisijo sūnus, t. y. Laertas.

Arkeisijas – Laerto tėvas.

Arnajas – elgetos, praminto Iru, tikrasis vardas.

Artakija – šaltinis prie Telepilo miesto lastrigonų šalyje.

Artemidė – deivė mergelė, Dzeuso ir Lėtojos duktė, Apolono sesuo, medžiotoja, ginkluota, kaip ir jos brolis, lanku ir strėlėmis.

Asfalionas – Menelajo tarnas

Asopas – 1) upė Bojotijoje; 2) upės dievas, Okeano ir Tetidės sūnus.

Asteridė – „žvaigždėta“ sala arti Itakės krantų.

Atėnai – svarbiausias Atikos miestas.

Atėnė – deivė mergelė, Dzeuso duktė, gimusi iš jo galvos; išminties ir karo deivė, nuolatinė Odisėjo globėja.

Atlantas – Japeto sūnus, Prometėjo brolis, titanas, laiką ant savo pečių dangaus skliautą. Odisėjoje jis paremia stulpus, skiriančius žemę nuo dangaus.

Atrėjas – Pelopo sūnus, Tiesto brolis, Agamemnono ir Menelajo tėvas, Mikėnų karalius; šį sostą, jam mirus, paveldėjo vyresnysis sūnus Agamemnonas.

Atridas – Atrėjo sūnus, t. y. Agamemnonas arba Menelajas.

Atritonė – „nenugalimoji“, Atėnės epitetas.

Aušra (Aušrinė) – ryto aušros deivė, graikiškai Eos (romėnų Aurora), Hiperiono duktė.

Autolikas – Hermėjo sūnus, Odisėjo senelis iš motinos pusės, karalius, gyvenęs arti Parnaso kalno. Tėvas suteikė jam nuostabų apskrumą ir gudrumą. Jis galėdavo padaryti nematomą kiekvieną į rankas patekusį daiktą ir mokėdavo taip gudriai duoti priesaiką, kad, formaliai jos nesulaužęs, neištesėdavo.

Autonojė – Penelopės vergė.

Boetas – Eteonėjo tėvas.

Boetidas – Boeto sūnus, t. y. Eteonėjas.

Bootas – Jaučiaganio žvaigždynas, esantis netoli Grįžulo Ratų.

Borėjas – šiaurės vėjas.

Chalkidė – Pietų Elidės miestelis.

Charibdė – jūros verpeto personifikacija: sėdinti giliai jūroje baidyklė moteris, siurbianti ir vėl išpurškianti jūros vandenį. Nuo V a. pr. Kr. fantastiškų jūrų pabaisų – Charibdės ir Skilos – vardai glaudžiai susiję su Mesinos sąsiauriu, skiriančiu Siciliją nuo Italijos.

Charitės – trys džiaugsmo, grožio ir žavesio deivės.

Chijas – Egėjo jūros sala, į pietus nuo Lesbo.

Chitonas – graikų apatinis drabužis labai trumpomis rankovėmis arba visai be rankovių.
Chlaina – trumpas lininis vyriškas apsiaustas.
Chloridė – Nelėjo žmona, Orchomeno karaliaus Amfiono duktė, Nestoro, Chromijo, Periklimeno ir Peronės motina.
Chromijas – 1) Priamo sūnus; 2) Nelėjo sūnus.
Danajai – graikų gentis, gyvenusi Argolidėje. Homero poemose taip dažnai vadinami visi graikai.
Deifobas – Priamo ir Hekabės sūnus, Hektoro ir Pario brolis, narsus Trojos gynėjas. Žuvus Pariui, jis vedė Eleną.
Delas – viena Kikladžių salų Egėjo juroje, paskirta Apolono kultui; be Delfų, čia buvo svarbiausia šio dievo šventovė.
Demetra – Krono ir Rėjos duktė, žemės derlingumo ir žemdirbystės deivė, Žemė motina.
Demodokas – aklas fajakų dainius Scherijoje.
Demoptolemas – vienas Penelopės jaunikių.
Deukalionas – Minojo sūnus, Idomenėjo tėvas, Knoso miesto karalius Kretoje.
Dija – 1) senovinis Nakso salos vardas; 2) sala netoli Kretos.
Dimantas – fajakas, Nausikajės draugės tėvas.
Dioklis – Orsilochos sūnus, Ferų miesto (Peloponese) karalius, Alfėjo vaikaitis.
Diomedas – Tidėjo sūnus, vienas svarbiausių Trojos karo herojų.
Dionisas – kūrybinių gamtos jėgų, poetinio įkvėpimo, teatro meno, vyno ir vynininkystės dievas, Dzeuso ir mirtingosios Semelės sūnus.
Dmetoras – pramanytas Kipro salos karalius.
Dodonė – miestas Epire, viena seniausių Graikijoje Dzeuso kulto vietų. Dodonės Dzeuso orakulas buvo pagarsėjęs visoje Graikijoje. Čia žyniai pranašaudavo iš šventojo ąžuolo lapų šlamėjimo.
Dolijas – 1) vergas, Odisejo piemens Melantėjo ir tarnaitės Melantės tėvas; 2) Laerto vergas, sodininkas, šešių jam padedančių dirbti sūnų tėvas.
Dorėnai – viena graikų genčių.
Dulichionas – sala, esanti, anot Homero, netoli Itakės; kurią salą poetas turėjo galvoje, neaišku.
Dzakintas – sala Jonijos jūroje, netoli Itakės.
Dzetas – žr. Amfionas.
Dzeusas – galingiausias graikų dievas, visų dievų ir žmonių valdovas, Krono ir Rėjos sūnus, dangaus, griaustinio ir žaibo dievas.
Echefronas – vienas Nestoro sūnų.
Echenėjas – seniausias fajakas.
Echetas – žiaurus karalius, kurio karalystė buvo žemyne prieš Itakės salą. Šis vardas, graikiškai reiškiantis „nieko iš savo rankų nepaleidžiant“, iš tikrųjų yra mirties dievų epitetas.
Efialtas – žr. Otas.
Efirė – miestas Peloponese.
Egidė – šarvas iš ožkos kailio (gr. „aigis“ – ožkena), papuoštas gorgonės galva, turįs magišką galią sukelti žmonėms siaubą. Homero laikais egidė nebebuvo naudojama, ji priskiriama tik dievams – Dzeusui ir Atėnei. Egidė – Dzeuso galybės ir rūstybės simbolis Egidvaldis – „turįs egidę“; vienas Dzeuso epithetų.
Egiptas – 1) šalis; 2) Nilo upė.
Eidotėja – jūrų deivė, Protėjo duktė.
Eileitija – Dzeuso ir Heros duktė, gimdymo deivė.
Elatas – vienas Penelopės jaunikių.

Elatrėjas – fajakas.

Elena (Helenė) – Dzeuso ir Ledos duktė, Menelajo žmona, gražiausia Heladės moteris. Pariui ją pagrobus, kilo Trojos karas.

Elidė – Vakarų Peloponeso sritis.

Elisiejus, Eliziejaus laukai – „laimingųjų sala“, pomirtinė laimės šalis. Kai kurie išrinktieji, išvengę mirties ir nepatekę į Hado karalystę, dievų gyvi perkeliama iš žemės į Eliziejaus laukus, kur jų laukia amžinas gyvenimas.

Elpenoras – jauniausias Odisėjo laivo įgulos karys, žuvęs Kirkės namuose prieš Odisėjui išplaukiant iš Ajajos salos: būdamas neblaivus, nukrito nuo stogo ir užsimušė.

Enipėjas – Tesalijos upė, Penėjo intakas.

Eos – žr. Aušra.

Epėjai – gentis, gyvenusi šiaurinėje Elidėje (Peloponese).

Epėjas – Panopėjo sūnus, achajų karys. Jis padarė didžiulį medinį arklį, kuriuo pasinaudoję achajai paėmė Troją.

Eperitas – Odisėjo prasimanytas vardas.

Epikastė – Oidipo motina ir žmona (žr. Oidipas).

Epiras –1) mitinė šalis (Apeiraja), iš kurios fajakai atvežė Alkinojui vergę Eurimedusę; 2) Vakarų Graikijos sritis.

Erebas – mitinė mirusiųjų šalis, amžinai paskendusio miglose.

Erechtėjas – Žemės pagimdytas legendinis Atėnų karalius.

Erembai – istorijoje nežinoma, greičiausiai mitinė tauta, pasak Odisėjos autoriaus, gyvenanti Azijoje, netoli Foinikijos.

Erėtmėjas – fajakas.

Erifilė – Amfiarajo žmona. Papirkta Oidipo sūnaus Polineiko, padovanojusio jai auksinį papuošalą, ji įkalbėjo vyrą eiti drauge su Polineiku, kuris Borėjo atimti Tebų sostą iš savo brolio Eteoklio. Taip ji pražudė savo vyrą Amfiarają, kuriam buvo išpranašauta mirtis šitame žygyje. Alkmajonas, Amfiarajo ir Erifilės sūnus, atkeršijo motinai už tėvo mirtį – nužudė ją, už tai buvo erinijų persekiojamas (žr. Alkmajonas ir Amfiarajas).

Erimantas – kalnynas Arkadijoje, Peloponese.

Erinijos – pralieto kraujo ir kruvino keršto deivės, persekiojančios ir baudžiančios užmušėją.

Eteokretai – senieji Kretos salos gyventojai.

Eteonėjas – Menelajo tarno Boeto sūnus, laisvasis, ne vergas.

Etiopai – mitinė tauta, gyvenusi prie Okeano, žemės pakraščiuose – pačiuose rytuose ir pačiuose vakaruose.

Euantas – Dioniso ir Demetros sūnus.

Euboja – didelė sala Egėjo jūroje, prie rytinių Graikijos krantų.

Eumajas – Odisėjo kiaulių piemu, nuoširdžiai savo ponui atsidavęs vergas, foinikiečių pirklių parduotas Laertui vergijon dar vaikas būdamas.

Eumelas – Ferų miesto (Tesalijoje) karaliaus Admeto ir Alkestės sūnus. Jo motina savu noru mirė už mylimą vyrą. Šį mitą panaudojo Euripidas savo dramai Alkestė.

Eupeitas – garsus itakietis, Antinojo tėvas.

Euras – rytų vėjas.

Euriadas – vienas Penelopės jaunikių.

Eurialas – 1) Diomedo draugas; 2) vienas fajakų.

Euribatas – itakietis, Odisėjo šauklys.

Euridamantas – itakietis, vienas Penelopės jaunikių.

Euridikė – Klimeno duktė, Nestoro žmona.

Euriklėja – Peisenoro sūnaus Opo duktė, vergė, vyriausioji šeimininkė Odisėjo namuose. Penelopės patikima tarnaitė; Odisėjo, o vėliau Telemacho, auklė.

Eurilochas – Odisėjo artimas draugas ir giminaitis: vedęs, pasak vėlesnės legendos, Odisėjo seserį Ktimenę.

Eurimachas – itakietis, Polibo sūnus, vienas Penelopės jaunikių.

Eurimedontas – gigantų karalius.

Eurimedūsė – sena vergė Alkinojo namuose Scherijoje; jauna išvežta iš mitinės Epiro šalies.

Eurimenas – Nelėjo sūnus.

Eurimidas – Eurimo sūnus, t. y. Telemas.

Eurinomas – itakietis, Aigiptijo sūnus, Polifemo surytojo Antifo brolis, vienas Penelopės jaunikių.

Eurinomė – Aktoro duktė, Penelopės patikima vergė, tvarkiusi jos miegamąjį.

Euripilas – Telefo sūnus, vadovavęs ketiečių kariuomenei, paskutinis trojėnų sąjungininkas, atėjęs Priamui į pagalbą Trojos karui baigiantis. Jo motiną Astiochę, Priamo seserį, brolis papirko labai brangiu auksiniu daiktu, kad leistų Euripilui vykti į karą. Astiochė priėmė dovaną ir išleido sūnų, nors žinojo, kad dievai yra lėmę jam negrįžti gyvam iš karo.

Euritas – Oichalijos miesto (Tesalijoje) karalius, garsus šaulys, gavęs dovanų lanką iš paties Apolono. Jis iššaukė Apoloną į varžybas ir už tokį akiplėšiškumą turėjo mirti pirma laiko. Mirdamas Euritas paliko dieviškąjį lanką savo sūnui Ifitui, o tas vėliau padovanojo jį Odisėjui. Su šituo lanku grįžęs Odisėjas iššaudė jaunikius.

Euritidas – Eurito sūnus, t. y. Ifitas.

Euritionas – vienas kentaurų, dalyvavęs Peiritojo ir Laodamėjos vestuvėse (žr. Peiritojas).

Faetontas ir Lampas – nemirtingi aušros deivės Eos (Aušros) arkliai. Lampas reiškia „blizgantis“, Faetontas – „šviečiantis“. Analogiški yra Helijo (Sauliaus) dukterų vardai – Faetūsė ir Lampetija.

Faetūsė – nimfa, Helijo ir Neairos duktė.

Faidimas – foinikų (sidoniečių) karalius.

Faidra (Fedra) – Tesėjo žmona, įsimylėjusi savo posūnį Hipolitą ir nusižudžiusi, kai šis paniekino jos meilę.

Fajakai – dievų mylima, laiminga jūrininkų tauta, gyvenanti pasakiškoje Scherijos saloje, į kurią atsikėlė iš mitinės Epiro žemės. Scherijos sala siejama su Kerkiros sala (dabar Korfu), naujausiais laikais ja laiko Kretą.

Faras – Viduržemio jūros sala netoli Egipto krantų, prieš Nilo deltą.

Feidonas – tesprotų karalius.

Fejai – pietinės Elidės pajūrio miestas.

Femijas – Terpijo sūnus, itakietis, profesionalus dainius, aoidas. Jo tėvo vardas kildinamas iš žodžio „terpsis“ – džiaugsmas, pasilinksminimas, o jo paties vardo šaknis „fem“ reiškia pasakojimą, pranašavimą.

Ferai – 1) miestas netoli jūros, Mesenijos įlankoje (Peloponese) prie Nedonės upės, maždaug pusiaukelėje tarp Pilo ir Spartos; 2) Tesalijos miestas.

Feretas – Ferų (Tesalijoje) įkūrėjas, Admeto tėvas.

Faistas – miestas Kretos saloje, netoli Gortinos.

Filakas – Filakės miesto karalius, Ifiklo tėvas.

Filakė – Tesalijos miestas.

Filakija – Filakės miesto sritis Tesalijoje.

Filė – Elenos vergė.

Filoitijas – Odisejo vergas, jo karvių kaimenių prižiūrėtojas.

Filoktetas – vienas Trojos karo dalyvių, Tesalijos kariuomenės vadas, žymus šaulys, Heraklio draugas, paveldėjęs jo lanką ir strėles. Vykstant iš Melibėjo miesto į Trojos karą, Chiso saloje jam įkando į koją nuodinga gyvate. Nuo įkandimo atsiradusi neužgydoma, dvokianti žaizda privertė graikus palikti jį Lemno saloje. Vėliau achajai, atsižvelgdami į pranašystę, kad Troja galinti būti paimta tik Heraklio lanko ir strėlių pagalba, atgabeno Filoktetą į savo stovyklą, kur jis buvo išgydytas.

Filomeleidas – Lesbo salos karalius, kuris priversdavo visus atplaukusius į Lesbą svetimšalius eiti su juo kumštynių ir juos užmušdavo.

Foibas – Apolono vardas kulte, reiškiantis „šviesusis“, „spindįs šviesa“.

Foinikai (foiniekiai) – tauta, gyvenusi rytinėje Viduržemio jūros pakrantėje, ten, kur dabar Sirija ir Libanas.

Forkinas – jūrų dievas, nimfos Toosės tėvas.

Fronijas – itakiečio Noemono tėvas.

Frontis – Onetoro sūnus, Menelajo laivo vairininkas.

Ftija – mirmidonų karalystės miestas Tesalijoje, Achilo gimtinė.

Gaja – Žemė.

Geraistas – kalnuotas kyšulys pietiniame Eubojos salos gale.

Gerenijos raitelis – neaiškios prasmės Nestoto epitetas. Manoma, kad žodis „Gerenija“ reiškia „jojantis senis“ (gr. „geron“), t. y. dar stiprus senis.

Gigantai – pasakiška milžinų tauta, pagimdyta Gajos-Žemės, su gyvatėmis vietoj kojų.

Girų uolos – jūrų uolos prie pietinių Eubojos salos krantų, pagal kitus liudijimus – prie vienos iš Kikladžių salų kranto, netoli Nakso salos.

Gorgonė – sparnuota pabaisa su gyvatėmis vietoj plaukų. Pažvelgęs į ją, žmogus suakmenėdavo. Gorgonių buvo trys, viena jų – Medūza – mirtinga.

Gortina – didelis miestas Kretos salos pietinėje dalyje.

Hadas – 1) Krono ir Rėjos sūnus, Dzeuso brolis, mirusiųjų karalystės valdovas. Jo vardas reiškia „nematomas“; 2) mitinis pomirtinis pasaulis, mirusiųjų karalystė požemiuose.

Halijas – antrasis Alkinojo sūnus.

Halitersas – Mastoro sūnus, senukas itakietis, Odisejo draugas, patyręs būrėjas ir ateities spėjikas.

Harpijos – t. y. „grobikės“, „žudytojos“; audros ir mirties dvasios, sparnuotos moteriškos esybės, skrajojantčios nematomos ore ir grobiančios žmones.

Hebė – Dzeuso ir Heros duktė, žydinti jaunystė ir sveikata deivė, ką tik prasidėjusios jaunystės ir subrendimo įsmeninimas. Ji patarnaudavo Olimpe dievams per pokylius. Kai Heraklis tapo dievu, jis gavo Hebę į žmonas.

Hefaistas – Dzeuso ir Heros sūnus, ugnies dievas, kalvystės globėjas ir talentingas kalvis. Galingas, bet negražus ir šlubas.

Hekatombė – išvertus pažodžiui, „šimto jaučių auka“; plačiąja prasme – bet kuri didelė auka dievams.

Heladė – 1) senoji Graikija; 2) Peloponesas; 3) nedidelė pietinės Tesalijos sritis netoli Ptijos.

Helespontas – Dardanelų sąsiauris.

Helijas – saulės dievas (Saulius), titano Hiperiono sūnus.

Hera – Krono ir Rėjos duktė, Dzeuso sesuo ir žmona, santuokos deivė.

Heraklėja – Heraklio miestas: 1) Tesalijoje, į vakarus nuo Termopilų; 2) Bitinijoje, prie Juodosios jūros.

Heraklis – Dzeuso ir Alkmenės sūnus (žr. Alkmenė), stipriausias ir mylimiausias graikų herojus. Heros persekiojamas, tapo niekingo ir bailaus Mikėnų karaliaus Euristėjo tarnu ir, jo pavestas, atliko dvylika garsių žygių. Jis apvalė žemę nuo įvairių pabaisų, išlaisvino Prometėją, atvedė iš Hado karalystės trigalvį šunį Cerberį.

Hermėjas (Hermis) – Dzeuso ir deivės Majos sūnus, gimęs Kilenės kalno oloje Arkadijoje; Dzeuso pasiuntinys, siunčiamas ir pas dievus, ir pas žmones; gimnastikos, prekybos, turto, kelių dievas, vagių ir piemenų globėjas; lyros, abėcėlės, skaitmenų, matų, astronomijos ir muzikos išradėjas; jis atnešdavo žmonėms Dzeuso siunčiamus sapnus ir nuveddavo į Hadą mirusiuosius. Hermėjas vaizduojamas su kelionine skrybėle, auksine magiška lazdele ir sparnuotais sandalais.

Hermionė – vienintelė Menelajo ir Elenos duktė, ištekėjusi už Achilo sūnaus Neoptolemo.

Hilakas – turtingas kretietis, Kastoro tėvas (Odisėjo pramanyti vardai).

Hiperėja – nenustatyta vieta, kurioje senovėje, prieš atsikeldami į Scherijos salą, gyveno fajakai.

Hiperesija – miestas Šiaurės Peloponese.

Hiperionas – titanas, Helijo (Sauliaus) tėvas. Kitais atvejais Hiperionas („aukštai einąs“) reiškia saulę.

Hipodamėja – Penelopės vergė.

Hipotadas – Hipoto sūnus, t. y. Ajolas.

Horos – metų laikų deivės, saugančios Olimpo vartus.

Idomenėjas – Deukaliono sūnus, Knoso miesto Kretoje karalius, į Trojos karą vykstančios Kretos kariuomenės vadas.

Ifiklas – 1) Alkmenės ir Amfitriono sūnus, Heraklio brolis; 2) Filako sūnus, turėjęs nuostabią jaučių kaimenę (žr. Peronė).

Ifiklėjas – Amfitriono sūnus, Heraklio pusbrolis.

Ifimedėja – Oto ir Efiolto motina.

Ifitas – žr. Euritas.

Iftimė – Ikarijo duktė, Penelopės sesuo, ištekėjusi už Eumelo (Tesalijoje).

Ikarijas – Penelopės ir Iftimės tėvas.

Ikmalijas – staliaus, padariusio Penelopei menišką kėdę, vardas.

Ilas – Mermero sūnus, Efirės miesto karalius (Elidėje, Peloponese).

Ilionas – antrasis Trojos pavadinimas.

Inonė – Tėbų karaliaus Kadmo ir Harmonijos duktė, Orchomeno karaliaus Atalanto žmona. Atalantas, apimtas beprotybės priepuolio, užmušė savo sūnų. Inonė šoko su kitu sūnumi ant rankų nuo uolos į jūrą. Dievai pavertė juos dievais, ir abu gavo naujus vardus – Leukotėja ir Palaimonas.

Iras – elgetos Arnajo pravardė. Ji gretinama su dievų pasiuntinės deivės Iridės vardu.

Ismaras – svarbiausias kikonų miestas, garsus vyno gamyba, vėlesnė Maronėja Trakijos pakrantėje, į rytus nuo Taso salos.

Itakas – Itakės salos herojus.

Itakė – sala Jonijos jūroje, prie Graikijos vakarinių krantų, Odisėjo gimtinė.

Itilas – žr. Aedonė.

Jardanas – upė Kretos saloje.

Jasionas – mirtingas jaunuolis, deivės Demetros numylėtinis.

Jasonas – argonautų žygio į Kolchidę herojus. Žr. Pelijas ir Ajetas.

Jolkas – Tesalijos miestas.

Kadmas – foinikiečių karaliaus Agenoro sunūs, Dzeuso pagrobtas Europės brolis, iškeliavęs iš Foinikijos sesers ieškoti; pakeliui sutiko karvę, kuri atvedė jį į Graikiją, į Bojotijos žemę. Čia jis

įkūrė miestą, kuris vėliau buvo pavadintas Tebais.

Kadmėjai – Tebų gyventojai, žr. Kadmas.

Kalipsė – t. y. „slepiančioji“, Ogigijos salos nimfa, Atlanto duktė, septynerius metus laikusi pas save Odisėją.

Kassandra – Priamo duktė, Pario ir Hektoro sesuo, pranašė; paėmus Troją – Agamemnono belaisvė

Kastoras ir Polideukas – Ledos sūnūs, Elenos broliai. Polideukas buvo Dzeuso sūnus, todėl nemirtingas, o Kastoras – Tindarėjo sūnus, taigi mirtingas. Kai Kastoras buvo užmuštas kare, Polideukas išprašė iš Dzeuso leidimą pasidalyti su broliu nemirtingumu.

Kastoras – Odisėjo pramanyto turtingo kretiečio Hilako sūnus.

Kaukonai – senovės graikų gentis, gyvenusi Vakarų Peloponese.

Kefalėnų šalis – salos aplinkui Itakę (Samas arba Kefalenija, Dzakintas, Dulichionas ir kt.), taip pat prieš jas esanti žemyno sritis, apgyventa kefalėnų.

Kentaurai – mitinės pabaisos, pusiau žmonės, pusiau arkliai, gyvenusios Tesalijos miškuose.

Kerės – skraidančios ore sparnuotos moteriškos būtybės, likimo, mirties dievybės (anksčiau – mirusiųjų dvasios), pagriebiančios išeinančią iš mirštančio kūno sielą.

Ketiečiai – misiečių gentis Mažojoje Azijoje.

Kidonai – Kretos salos gentis.

Kikeonas – gėrimas, pagamintas iš vyno ir medaus su trintu sūriu, miežiniais miltais ir kt.

Kiklopai – Odisėjoje puslaukinių vienaakių žmogėdrių milžinų tauta.

Kikonai – Trakijos gentis.

Kilenė – kalnas Arkadijoje, kur, pasak padavimo, gimė Hermėjas.

Kimerijai – mitinė tolimosios šiaurės tauta; kimerijų šalis amžinai tamsi, nes jos nesiekia saulės spinduliai.

Kipras – Viduržemio jūros sala; viena seniausių Afroditės kulto vietų.

Kipridė – Afroditės pravardė. Pasak padavimo, Afroditė, gimdama iš jūros putos, pirmąjį žingsnį ant žemės žengė Kipro saloje, todėl Kipras paprastai laikomas šios deivės sala.

Kirkė – pikta burtininkė, mitinės Ajajos salos valdovė, Helijo (Sauliaus) ir Persės (Okeano dukters) duktė, mitinio Kolchidės karaliaus Ajeto sesuo.

Kitera – sala netoli Peloponeso, prie Lakonikos krantų, į pietus nuo Malėjos kyšulio.

Kiterietė – Afroditės pravardė, kilusi nuo Kiteros salos, vienos svarbiausių Afroditės kulto vietų, pavadinimo.

Kleitas – Mantijo sūnus, pagrobtas įsimylėjusios jį Aušros ir gavęs iš dievų nemirtingumą.

Klimenė – Filako žmona, Ifiklo motina.

Klitaimnestra – Tindarėjo ir Ledos duktė, Agamemnono žmona, Elenos sesuo. Kol Agamemnonas kariavo prie Trojos, Klitaimnestra pamilo jo pusbrolių Aigistą. Drauge su juo ji nužudė grįžusį vyrą. Po keleto metų pati žuvo nuo keršijančio už tėvą sūnaus Oresto rankos.

Klitijas – irakietis, Telemacho draugo Peirajo tėvas.

Klitonėjas – trečias Alkinojo sūnus.

Knosas – svarbiausias Kretos salos miestas.

Kokitas – „aimanų upė“ požemio pasaulyje, Stikso intakas.

Korako uola – t. y. „varnos uola“ Itakėje, netoli lankų, kuriose ganėsi Odisėjo kiaulių kaimenės.

Krataidė – Skilos motina.

Krateras – didelis molinis indas plačiu kaklu, kuriame būdavo skiedžiamas vynas.

Kreontas – Tebų karalius.

Kreta – Viduržemio jūros sala, apie kurią sukurta daug įvairių mitų, seniausios graikų kultūros,

buvusios gerokai prieš Homero epochą, centras.

Kretėjas – Ajolo sūnus, Tironės vyras, Tesalijos karalius.

Kronas – Dzeuso tėvas. Pasak mirų, kadaise pasaulį valdė ne Dzeusas, o Kronas, Urano ir Gajos (dangaus ir žemės) sūnus, žmonėms gero linkęs dievas; jo valdymo laikas buvo aukso amžius – žmonėms tada nereikėjo dirbti. Nedirbama žemė duodavo derlių ištisus metus. Krono žmona Rėja pagimdė Poseidoną, Hadą, Herą, Demetrą, Hestiją (namų židinio deivė). Kronas, bijodamas, kad kuris iš vaikų nenuverstų jo nuo sosto, prarydavo juos. Rėja, bijodama netekti paskutinio vaiko Dzeuso, paslėpė jį, o Kronui praryti padavė akmenį. Užaugęs Dzeusas nuvertė Kroną nuo sosto, išvadavo iš jo pilvo brolius bei seseris ir, uždaręs Kroną ir sukilusius jo ginti titanus Tartare, ėmė valdyti pasaulį.

Kronidas (Kronionas) – Dzeusas, Krono sūnus.

Krunai – vietovė Pietų Elidėje.

Ktesijas – Ormeno sūnus, Odisėjo kiauliaganio Eumajo tėvas.

Ktesipas – Politerso sūnus, vienas turtingiausių Penelopės jaunikų.

Ktimenė – Laerto ir Antiklėjos duktė, Odisėjo sesuo, ištekėjusi už Eurilocho.

Laerkas – auksakalys, kuris paauksino Nestoro aukojamos telyčios ragus.

Laertas – Arkeisijo sūnus, Odisėjo tėvas.

Laertiadas – Laerto sūnus, t. y. Odisėjas.

Laistrigonai – mitinė milžinų žmogėdrų tauta, kurios šalyje naktys tokios trumpos, kad saulėlydžiai susilieja su saulėtekiais; iš mito apie laistrigonus galima spėti, kad senovės graikai jau žinojo apie trumpas šiaurės naktis.

Lakedaimonas – Peloponeso pietryčių sritis, vėlesnė Lakonika. Kartais šiuo žodžiu Odisėjoje vadinamas ir žymus srities miestas Sparta.

Lamas – laistrigonų karalius, jų miesto Telepilo įkūrėjas.

Lampas – žr. Faetontas.

Lampetija – nimfa, Helijo ir Neairos duktė.

Laodamantas – fajakų karaliaus Alkinojo vyresnysis sūnus.

Lapitai – graikų legendinė gentis, gyvenusi Šiaurės Tesalijoje.

Leda – Spartos karaliaus Tindarėjo žmona, Klitaimnestros, Elenos, Kastoro ir Polideuko motina.

Lemnas – Egėjo jūros sala; viena svarbiausių dievo Hefaisto kulto vietų.

Leodas – Oinopo sūnus, vienas Penelopės jaunikų, būrėjas, sugebėjęs burti iš gyvulių vidurių ir netikėtų įvykių, atsitikusių per aukojimą; jis žiūri, kad aukojamo gyvulio deginamos dalys aukure būtų išdėstytos nustatyta tvarka.

Leokritas – Euenoro sūnus, itakietis, vienas Penelopės jaunikų.

Lesbas – Egėjo jūros sala.

Lėtonė – deivė, Dzeuso žmona prieš Herą, Apolono ir Artemidės motina.

Leukadžių uolos – mitinės uolos prie požemių pasaulio ribų („baltosios uolos“).

Leukotėja – „baltoji deivė“, jūrų, baltų putojančių bangų deivė, anksčiau moteris, vardu Inonė.

Libija – šalis Afrikoje, į vakarus nuo Egipto.

Lotofagai – mitinė tauta, mintanti jėgas didinančiais lotosais.

Lotosas – dobilų giminės augalas.

Maira – Peloponeso didvyrė medžiotoja, Artemidės palydovė, jos užmušta už nekaltybės praradimą.

Maja (Majadė) – deivė, Hermėjo motina.

Malėja – kalno kyšulys Peloponese, sudaręs pietinį Lakonikos galą.

Mantijas – išvertus pažodžiui „burtininkas“, Melampo sūnus, Teoklimeno senelis.

Maratonas – miestas Atikos rytiniame pakraštyje, 42 km nuo Atėnų.
Maronas – Eunto sūnus, kikonas, Apolono žynys Ismaro mieste.
Medontas – itakietis, Odisėjo namų šauklys, turėjęs eiti pareigas – vaišinti jaunikius, bet likęs ištikimas Penelopei ir jos sūnui.
Megapentas – Menelajo sūnus, kurį pagimdė vergė.
Megarė – Tebų karaliaus Kreonto duktė, Heraklio žmona, motina vaikų, kuriuos užmušė įdūkęs tėvas (šitą mitą panaudojo Euripidas tragedijoje Įdūkęs Heraklis).
Melampas – t. y. juodakojis, Amitaono sūnus, žymus žiniūnas, supratęs žvėrių kalbą (žr. Peronė).
Melanėjas – Amfimedonto, vieno Penelopės jaunikių, tėvas.
Melantė – Odisėjo namų vergė tarnaitė, piemens Melantėjo sesuo, Dolijo duktė.
Melantėjas – ožkų piemu, Dolijo sūnus, Melantės brolis, Odisėjo vergas.
Memnonas – aušros deivės Eos sūnus, etiopų karalius, nepaprasto ūgio ir stiprumo herojus, atvykęs ginti Priamo karalystės Trojos karo pabaigoje, žuvęs nuo Achilo rankos.
Menelajas – Atrėjo sūnus, Spartos karalius, Agamemnono brolis, vyras Elenos, kurią pagrobė Trojos karaliaus sūnus Paris. Graikams užėmus Troją, Menelajas atgavo Eleną ir draugė su ja grįžo į Spartą.
Menoitiadas – Menoitijo sūnus, t. y. Patroklas.
Menoitijas – Aktoro sūnus, Patroklo tėvas.
Mentas – tafiečių karalius, senas Odisėjo draugas.
Mentoras – Alkimo sūnus, itakietis, Odisėjo draugas ir vienmetis; Halitersas, Antifas ir Mentoras – trys artimiausi Odisėjo draugai Itakėje.
Mermeras – Ilo tėvas.
Mermeridas – Mermero sūnus, t. y. Ilas.
Mesaulijas – vergas, kiaulių piemu, Eumajo pirktas tafiečių krašte.
Mesėnai (meseniečiai) – Mesenės gyventojai Peloponese.
Mesenė – miestas ir sritis Pietų Peloponese.
Mikėnai – miestas netoli Argo, Agamemnono sostinė.
Mikėnė – Mikėnų miesto didvyrė; senieji mitai apie ją, kurie minimi Odisėjoje, iki šių laikų neišliko.
Mimantas – kalnas vakariniame Mažosios Azijos krante, ties Chijo sala.
Minijai – ajolų gentis, gyvenusi Tesalijoje, vėliau Bojotijoje.
Minojas – Dzeuso ir Europės sūnus, legendinis Kretos salos karalius, nepaprastai išmintingas ir teisingas, todėl Dzeuso paskirtas mirusiųjų teisėju.
Mirmidonai – gentis, gyvenusi Ftiotidėje, Tesalijoje, Pelėjo ir Achilo valdose. Padavimas teigia, kad Achilo seneliui Ajakui valdant, Hera pasiuntusi epidemiją, kurios metu žuvę visi Ajako tautiečiai. Jo prašomas Dzeusas pavertė žmonėmis skruzdėles, dėl to naujoji tauta ir buvo vadinama mirmidonais (gr. „myrmeks“ – skruzdėlė).
Moirai – likimo deivė. Jų buvo trys; jos vaizduojamos kaip verpėjos, verpiančios žmogaus gyvenimo Siūlą.
Mulijas – dulichionietis, Amfinomo šauklys.
Mūza – muzikos, dainavimo, šokių ir literatūrinės kūrybos deivė, damų globėja. Apie mūzas graikų poemose kalbama tai vienaskaita, tai daugiskaita. Devynių mūzų skaičius, vėliau tapęs pastoviu, randamas tik vienoje Odisėjos vietoje –XXIV, 60. Mūzų tėvas – Dzeusas, motina – Mnemosinė („Atmintis“).
Najadė – vandens, ypač šaltinio, nimfa.
Nausikajė – Scherijos salos karaliaus Alkinojo duktė. Jos vardas, kaip ir jos senelio Nausitojo, kilęs iš

žodžio „naus“ (laivas). Ji – jūrininkų salos karalaitė.

Nausitojas – jūrų dievo Poseidono ir Peribojės sūnus, Alkinojo tėvas, kadaise perkėlęs fajakus iš Epiro (Apeirajos) į Scheriją.

Nautėjas – fajakas.

Neaira – Okeano duktė, pagimdžiusi Helijui dvi dukteris – Faetūsę ir Lampetiją.

Nėjas – Nerito kalno kyšulys.

Nektaras – dievų gėrimas.

Nelėjas – Poseidono ir Tironės sūnus, Pilo karalius, Nestoro tėvas.

Neoptolemas – Achilo ir Skiro salos karaliaus Likomedo dukters Deidamijos sūnus. Tėvui žuvus, jau užaugęs, Odisejo ir Diomedo atvežtas prie Trojos, narsiai kovojo achajų eilėse, nukovė daug Priamo sūnų ir pagaliau patį Priamą. Po karo vedė Menelajo dukterį Hermionę.

Nerikas – kefalėnų miestas Leukadės saloje.

Neritas – 1) Itakės herojus; 2) miškingas kalnas Itakėje.

Nestoras – Nelėjo sūnus, Pilo karalius, seniausias Trojos žygio dalyvis.

Nestoridas – Nestoro sūnus.

Nimfa – žemesnė dievybė, gamtos jėgų įsmeninimas: miškų (driadės), kalnų (oreadės), jūrų (nereidės), šaltinių ir upių nimfos (najadės). Jos vaizduojamos kaip gražios, jaunos merginos.

Nisas – turtingas dulichionietis, Amfinomo, vieno Penelopės jaunikių, tėvas.

Noemonas – Fronijo sūnus, itakietis, davęs Telemachui laivą keliauti į Pilą.

Notas – pietų vėjas.

Odisėjas – Laerto ir Antiklėjos sūnus, Itakėje ir aplinkinėse salose gyvenusių kefalėnų karalius, Penelopės vyras, Telemacho tėvas.

Ogigija – nimfos Kalipsės mitinė sala.

Oichalija – 1) miestas Tesalijoje; 2) miestas Eubojos saloje.

Oidipas (Edipas) – Tebų karaliaus Lajo ir Epikastės (Jokastės) sūnus. Lajas, kuriam buvo išpranašauta mirtis nuo sūnaus rankos, norėjo nužudyti vos gimusį berniuką, bet Oidipas buvo išgelbėtas ir užaugo toli nuo tėviškes. Sužinojęs, kad jam lemta užmušti tėvą ir vesti motiną, laikydamas savo įtėvius tėvais, jaunuolis pabėga nuo jų. Kartą, atsitiktinai susiginčijęs su nepažįstamu senuku (savo tėvu), užmuša jį. Vėliau jis patenka į Tebus, tampa jų karaliumi ir veda Epikastę, nežinodamas, kad ji jo motina. Paaiškėjus jo kilmės paslapčiai, Epikastė nusižudo, o Oidipas išsiduria akis. Pasak vieno padavimo, Oidipas savo valia išeina tremtin, pasak kito (kuris atsispindi Homero poemose) – miršta Tebuose, sulaukęs žilos senatvės.

Oinopas – Leodo tėvas, itakietis.

Ojiklėjas – Amfiarajo tėvas.

Okeanas – 1) titanas, Urano ir Gajos sūnus, Krono brolis; 2) mitinė upė, tekanti aplink visą Žemės rutulį, skirianti žemės pasaulį nuo požemių pasaulio.

Okialas – fajakas.

Olimpas – mitinis kalnas, dievų būstinė. Olimpas buvo identifikuojamas su aukšta, snieguota viršukalne Tesalijoje.

Olimpietis – Dzeuso, kaip vyriausio dievo, gyvenančio Olimpo kalne, epitetas.

Onetoridas – Onetoro sūnus, t. y. Frontidas.

Opas – Euriklėjos tėvas.

Orchomenas – turtingas Bojotijos miestas. Kitas Orchomeno miestas buvo Arkadijoje.

Orestas – Agamemnono ir Klitaimnestros sūnus (žr. Aigistas).

Orionas – mitinis medžiotojas, deivės Aušros mylimasis. Jį nukovė savo strėle Artemidė, bet ir miręs

jis medžioja aname pasauly. Jo vardu pavadintas žvaigždynas (liet. Šienpjoviai).

Orsilochas – 1) dievo Alfėjo sūnus, Perų karaliaus Dioklio tėvas; 2) Odisėjo išgalvotas Kretos karaliaus Idomenėjo sūnaus vardas.

Ortigija – legendinė sala, susijusi su mitais apie Artemidę. Pasak vėlesnių padavimų, Ortigija buvo arba Tolimuosiuose Vakaruose, arba kuri nors iš salų, kuriose istoriniais laikais buvo paplitęs Artemidės kultas (Delas, Renėja ir kt.).

Osa – 1) personifikuota gando deivė (gr. „ossa“ – gandas); 2) kalnas Šiaurės Tesalijoje, netoli Olimpo ir Pelijo Otas ir Efialtas – giganto Aloėjo (pasak kito mito – Poseidono) ir Ifimedėjos sūnūs, stipruoliai milžinai, uždarę į kalėjimą dievą Arėją (jam pavyko išsilaisvinti tik su Hermėjo pagalba), ketinę užkelti Pelijo kalną ant Osos kalno ir taip pasiekti Olimpą. Juos nukovė Apolonas.

Pafas – vienas svarbiausių Kipro miestų salos pietvakarių pakrantėje; jame buvo labai garsi Afroditės šventovė.

Pajanas – gydymo dievas, kurio vardas vėliau tampa sakraliniu kitų dievų gydytojų – Apolono ir Asklepijo – pavadinimu.

Paladė – Atėnės pravardė.

Pandarėjas – Aedonės ir kitų dviejų dukterų – Kleoteros ir Merojės (arba Kamiros ir Klitijos) tėvas. Tėvams pirma laiko mirus, mergaitės buvo paimitos į dangų ir ten deivių išauklėtos. Kai Kleotera ir Merojė užaugo ir Afroditė norėjo jas išleisti už vyrų, Dzeusas atsiuntė joms mirtį, kaip bausmę už tėvo nusikaltimą: Pandarėjas buvo pagrobęs iš Kretos Dzeuso šventovės auksinį šunį.

Panopėjas – miestas Fokidėje, netoli Delfų.

Paris – Trojos karaliaus Priamo ir Hekabės sūnus, pagrobęs Menelajo žmoną Eleną (dėl to prasidėjo Trojos karas).

Parkos – romėnų likimo deivės, panašios į graikų moiras.

Parnasas – kalnas Fokidėje. Jo papėdėje buvo Delfai (Apolono šventovė ir orakulas).

Patroklas – Menoitijo sūnus, artimiausias Achilo draugas, kartu su juo nuvykęs į Trojos karą ir ten žuvęs nuo Hektoro rankos.

Peirajas – itakiečio Klitijo sūnus, Telemacho draugas, priglaudęs savo namuose pabėgėlį Teoklimeną.

Peiritojas – Dzeuso sūnus, lapitų karalius; per jo vestuves su Hipodamėja kilo lapitų ir kentaurų kova.

Peisandras – aukštos kilmės itakietis, Poliktoro sūnus, vienas Penelopės jaunikų.

Peisenoras – 1) itakiečių šauklys; 2) Opo tėvas, Euriklėjos senelis.

Peisenoridas – Peisenoro sūnus, t. y. Opas.

Peisistratas – Nestoro jaunesnysis sūnus.

Pelasgai – seniausi Graikijos gyventojai.

Pelėjas – mirmidonų karalius Tesalijoje, Tetidės vyras, Achilo tėvas.

Pelejonas (Pelidas) – Pelėjo sūnus, t. y. Achilas.

Pelijas – 1) Tironės ir Poseidono sūnus, Jolko (Tesalijoje) karalius, nuvertęs nuo sosto savo vyresnįjį brolių Aisoną (Tironės ir Kretėjo sūnų). Savo vaikaitį Jasoną, kuris reikalavo grąžinti užgrobtą valdžią, Pelijas pasiuntė į Kolchidę auksinės vilnos parvežti (žr. Ajetas); 2) kalnas šiaurinėje Tesalijoje, netoli Olimpo ir Osos.

Penelopė – Ikarijo duktė, Odisėjo žmona, Telemacho motina.

Peplas – viršutinis moterų drabužis.

Peribojė – Eurimedonto duktė, Nausitojo motina.

Perimedas – itakietis, vienas Odisėjo laivo karių.

Peronė – Pilo karaliaus Nelėjo gražuolė duktė, kuriai piršosi daugybė jaunikių. Nelėjas nutarė išleisti ją tik už to vyro, kuris atvarys jam iš tolimos Pilakijos Ifiklo jaučių kaimenę. Peronę vedė Biantas, padedamas savo gudraus brolio, žiniūno Melampo, kuris sutiko atvaryti kaimenę. Mitas pasakoja, kaip Melampas, nuvykęs į Filakiją ir priėjęs prie kaimenės, buvo suimtas Ifiklo sargybinių ir įmestas į kalėjimą, kur išbuvo beveik metus. Galų gale karalius Ifiklas geruoju atidavė Melampui kaimenę, nes sužinojo iš jo, kaip išvengti bevaikystės (šią paslaptį Melampui, suprantančiam paukščių kalbą, netikėtai pavyko sužinoti iš vanago).

Persefonė – Dzeuso ir Demetros duktė, pavasarį pražystančios gamtos deivė. Kitas Persefonės vardas – Kora, t. y. „mergaitė“, „duktė“. Korą pagrobė požemių karalystės dievas Hadas, ji tapo jo žmona ir mirusiųjų pasaulio karaliene. Demetra, jos ieškodama, vaikščiojo po visą žemę ir be galo sielvartavo. Tuo laiku žemė buvo nederlinga. Dzeusas, norėdamas nuraminti Demetrą, nutarė, kad Persefonė pusę metų gyvens Olimpe, o kitą pusę – Hade. Šis mitas simbolizuoja gamtos apmirimą žiemą ir jos atgimimą pavasarį.

Persė – Okeano duktė, Helijo žmona, Kirkės motina.

Persėjas – vienas Nestoro sūnų.

Pierija – Makedonijos sritis netoli Olimpo.

Pilas – Mesenijos miestas Pietvakarių Peloponese, pajūryje; Nestoro sostinė.

Pilėnai – Pilo gyventojai.

Piriflegetontas – požemių pasaulio ugnies upė.

Pita – 1) senas Fokidės, esančios prie Parnaso, pavadinimas. Ten buvo Delfų miestas su Apolono šventove ir orakulu; 2) Delfai.

Pitija – Apolono dvasininkė Delfuose, skelbusi orakulo pranašavimus.

Plejadės – žvaigždyno pavadinimas (liet. Sietynas).

Pojantas – Filokteto tėvas, Tesalijos karalius.

Polibas – 1) turtingas egiptietis, kurio namuose viešėjo Menelajas, grįždamas iš Trojos. Jo ir jo žmonos Alkandrės vardai graikiški; 2) fajakas, pagaminęs Alkinojo sūnums sviedinį; 3) vienas Penelopės jaunikių; 4) itakietis, Eurimacho tėvas.

Polidamnė – Egipto žynio Tono žmona.

Polideukas – žr. Kastoras.

Polifeidas – Mantijo sūnus, Teoklimeno tėvas; Apolonas jam suteikė pranašavimo dovaną.

Polifemas – Poseidono ir nimfos Toosės sūnus, vienas kiklojų, apakintas Odisėjo.

Polikastė – Nestoro jaunesnioji duktė.

Poliktoras – 1) senovės Itakės herojus, drauge su Itaku ir Neritu užtvenkęs tvenkinį prie šaltinio netoli miesto vartų; 2) Peisandro tėvas.

Polinėjas – fajakas.

Politas – itakietis, Odisėjo laivo įgulos karys.

Politersidas – Politerso sūnus, t. y. Ktesipas.

Pontėjas – fajakas.

Pontonojas – fajakas, Alkinojo rūmų šauklis.

Poseidonas – jūrų dievas, Krono ir Rėjos sūnus, Dzeuso ir Hado brolis. Jo ženklas – trišakė ietis, kuria jis paliečia vilnis, jas sukeldamas arba nuramindamas. Jis persekioja Odisėją, pykdamas už savo sūnaus Polifemo apakinimą.

Priamas – paskutinis Trojos karalius, Laomedonto sūnus, Ilo vaikaitis.

Primnėjas – fajakas.

Prokridė – pirmojo mitinio Atėnų karaliaus Erechėjo duktė, medžiotojo Kefalo žmona, aistringa

medžiotoja. Mitas apie ją plačiai žinomas vėlyvesniame folklore – ilgam vyro paliktos žmonos ištikimybės bandymas. Prokridė nepažįsta savo grįžusio vyro Kefalo ir juo susižavi. Prie to siužeto pridedamas antras: po susipykimo ir susitaikymo Kefalas medžioklėje atsitiktinai užmuša Prokridę.

Prorėjas – fajakas.

Protėjas – 1) senis jūrinis, galįs pranašauti ir įvairiausiais būdais keisti savo išvaizdą: pavirsti į gyvulius, ugnį, vandenį; 2) fajakas.

Psirija – maža sala Egėjo jūroje, į vakarus nuo Chijo salos.

Radamantas – Dzeuso ir Europės sūnus, karaliaus Minojo brolis, „teisingiausias žmogus“. Dievai jį mirusį apgyvendino Eliziejuje ir suteikė jam, kaip ir jo broliui Minojui, teisę teisti mirusiuosius.

Reitras – įlanka Itakėje.

Reksenoras – fajakų karaliaus Nausitojo sūnus, Alkinojo brolis.

Salmonėjas – Tesalijos herojus, Tesalijos, vėliau Elidės, karalius, bandęs pamėgdžioti Dzeuso žaibus fakelų šviesa, o griaustinį – dužiais į metalą; už tai Dzeusas jį užmušė.

Samas – sala prie Trakijos krantų, turbūt vėliau pavadinta Kefalenija.

Scherija – mitinė fajakų sala.

Sidonas – senas foinikų miestas.

Sidoniečiai – foinikai.

Sidonija – antras Foinikijos vardas, kilęs iš Sidono miesto pavadinimo.

Sikanija – Sicilija; sikanai – etniniu ir lingvistiniu požiūriu artima sikelams gentis, gyvenusi Rytų Sicilijoje.

Sikelai – senieji Vakarų Sicilijos gyventojai, ne graikai, Italijos lotynų giminės.

Sintijai – mitiniai Lenino salos gyventojai.

Sirenės – didžiuliai paukščiai paprastai su moterų, o kai kada ir su vyrų galvomis. Tai mirusiųjų dvasios, skraidančios ore ir žavingu dainavimu vejančios gyvųjų sielas, nešančios mirtį, edančios žmonių kūną; būtybės, trokštančios kraujo. Odisėjoje sirenių sala nusėta žmonių kaulais.

Sirija – mitinė sala, kiauliaganio Eumajo gimtinė.

Sisifas – Ajolo sūnus, gudrus Korinto arba Efirės karalius žinojęs dievų paslaptis ir skelbęs jas žmonėms; už tai jis turėjo Hado karalystėje be paliovos ritinti į kalną sunkų akmenį, kuris nuo viršūnės staiga vėl nuriudėdavo žemyn. Iš čia kilo sunkaus ir neįveikiamo darbo pavadinimas „Sisifo darbas“.

Skila – Kratajos (t. y. jėgos) duktė, jūrų baidyklė su šešiomis šuns galvomis (žr. Charibdė).

Skiras – Egėjo jūros sala tarp Eubojos ir Chijo.

Solimų kalnai – solimų šalyje Mažojoje Azijoje; tiksliai šių kalnų vieta nežinoma.

Sparta – miestas Peloponese, Menelajo sostinė.

Stiksas – siaubo upė, tekanti Hado karalystėje.

Stratijas – vienas Nestoro sūnų.

Sunijas – aukštas kyšulys Pietų Atikoje.

Tafas – sala prie vakarinių Akarnanijos krantų (Vakarų Graikijoje); Odisėjo draugo Mento karalystė.

Tafiečiai – graikų gentis, gyvenusi Akarnanijos krantuose ir aplinkinėse mažose salose.

Taigetis – kalnų virtinė Lakonikoje, Peloponese.

Talentas – graikų svorio ir piniginis vienetas, paimtas iš babiloniečių. Homero laikų talento vertė nežinoma. Klasikiniame laikotarpyje talento svoris apie 25 kg.

Tantalas – mitinis senovės nusidėjėlis, Frigijos miesto Sipilo karalius, Dzeuso sūnus, turtingas,

godus, pavydus ir klastingas, vagiantis dievų nektarą ir ambrosiją, išpasakojantis dievų paslaptis; už nusikaltimus amžinai kenčia badą ir troškulį aname pasaulyje.

Tebai – 1) Bojotijos miestas (septynvarčiai Tebai); 2) Egipto miestas (šimtavarčiai Tebai).

Teiresijas – aklas Tebų žynys, sulaukęs gilios senatvės; net aname pasaulyje, miręs, turi pilną sąmonę.

Tektonidas – Tektono sūnus, fajakas.

Telamonas – Ajanto tėvas, Salamino karalius.

Telefas – Heraklio sūnus.

Telefidas – Telefo sūnus, t. y. Euripilas.

Telemachas – Odisėjo ir Penelopės sūnus.

Telemas – senas kiklopas, burtininkas.

Telepilas – laistrigonų miestas.

Temesė – miestas Pietų Italijoje.

Temidė – Urano ir Gajos duktė, teisingumo, tvarkos ir valstybingumo deivė.

Tenedas – Egėjo jūros sala.

Teoklimenas – Polifeido sūnus, jaunas achajas, paveldėjęs gebėjimą pranašauti, nes jo tėvas, senelis ir prosenelis buvo žiniuoniai. Pabėgo iš tėvynės, slėpdamasis nuo jo užmušto žmogaus giminių keršto. Telemachas jį susitiko netoli Pilo ir atsivežė laivu į Itakę.

Terpiadas – Terpijo sūnus, t. y. dainius Femijas.

Tesėjas – Atikos herojus, atlikęs daug sunkiausių žygių, Poseidono ir Aitrės sūnus; vienas seniausių legendinių Atėnų karalių.

Tesprotai – graikų gentis Epiro pietuose, draugiškai gyvenanti su itakiečiais.

Tetidė – jūrų deivė, senio jūrinio Nerėjo duktė, Pelėjo žmona, Achilo motina.

Tidėjas – Diomedo, vieno Iliados herojų, tėvas.

Tididas – Tidėjo sūnus.

Tiestas – Atrėjo brolis, Aigisto tėvas.

Tindarėjas – Spartos karalius, Ledos vyras; Tindarėjo duktė – Klitaimnestra.

Tironė – Salmonėjo duktė, Tesalijos karaliaus Kretėjo žmona; Aisono, Fereto ir Amitaono motina; jos ir Poseidono du sūnūs dvyniai – Pelijas ir Netėjas.

Titijas – Žemės (Gajos) sūnus, nepaprastai stiprus milžinas, bandęs pagrobtį deivę Lėtonę ir už jžūlumą užmuštas Lėtonės vaikų Apolono ir Artemidės. Pasak mito, kurio atgarsį randame Odisėjos XI giesmėje, jis amžinai kenčia už savo nusikaltimą požemių karalijoje.

Titonas – Trojos karaliaus Laomedonto sūnus, Priamo brolis, deivės Eos (Aušros) numylėtinis. Eos nunešė jį į dangų, kur Dzeusas suteikė jam nemirtingumą.

Toantas – Andraimono sūnus, Aitolijos karalius, prie Trojos vadovavęs aitolų kariuomenei.

Toja – 1) Okeano ir Tetidės duktė; 2) Nerėjo ir Dorinos duktė.

Tonas – egiptietis, kurio namuose viešėjo Menelajas ir Elena.

Toonas – fajakas.

Toosė – t. y. greitoji, nimfa, jūrų dievo Forkino duktė, kiklopo Polifemo motina.

Trakija – didelė sritis Helesponto ir Propontidės pakrantėje, apgyventa karingų tautų.

Trasimedas – vyresnysis (iš gyvųjų) Nestoro sūnus, buvęs draugas su tėvu Trojos kare ir po karo laimingai grįžęs į Pilą.

Trinak(r)ija – mitinė Helijo sala, kurioje ganėsi jo kaimenės. Antikiniais laikais, pradedant nuo V a., Trinakija graikai laikė Siciliją.

Tritogenėja – neaiškios prasmės Atėnės epitetas.

Troja – miestas Mažojoje Azijoje, netoli Helesponto, Skamandro upės slėnyje, Troadės sostinė, po

dešimt metų trukusio karo paimta ir sugriauta jungtinės achajų kariuomenės. Šiame kare dalyvavo ir Odisėjas, vadovavęs itakiečių kariuomenei.

Trojėnai – Trojos gyventojai.

Uranas – dangaus dievas, vedęs žemės deivę Gają. Jų vaikai buvo Kronas, Rėja, Prometėjas, Japetas ir kiti titanai. Epitetas „urانيتis“ reiškia dangaus gyventoją, dangaus dievą (gr. „uranos“ – dangus).

Zefyras – vakarų vėjas.

Homeras, *Odisėja*, iš senosios graikų kalbos vertė Antanas Dambrauskas, Vilnius: Vaga, 1997.